

Justerat onsdagen den 17 december 2008

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

Ordförandena och landstingsrådet Stig Nyman delade ut landstingets bemötandepreis 2008 till Hjärnskadecentrum vid Stockholms läns sjukvårdsområde. Priset mottogs av enhetschef Ann-Marie Billing, logoped Marjana Tornmalm och kurator Therese Rudolfsson. Hedersomnämmande tilldelades Vuxenrehabiliteringen, Rehabiliteringsmedicinska universitetskliniken vid Danderyds sjukhus som företrädde av enhetschef Monica von Heijne, sjukgymnast Lotta Ahlberg och arbetsterapeut Gerd Jönsson.

§ 201 **Inledning**

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga A.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 202 **Kungörelse och annonsering**

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 27 november 2008 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 1 och 2 december 2008 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 5 december 2008 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 203 **Justering**

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast onsdagen den 17 december 2008.

§ 204**Revisorernas novemberrapport till landstingsfullmäktige**

LS 0811-1091

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 205**Budget för Stockholms läns landsting för 2009 och planåren 2010-2011 samt investeringsbudget för 2009 med inriktingsnivåer för planåren 2010-2013**

LS 0805-0479

Ärendet exkl. skattesatsen återremitterades vid fullmäktiges möte den 26 november 2008.

Ordföranden redogjorde för ärendets tidigare behandling. Ordföranden frågade därefter fullmäktige om yrkandena avseende de nämnder/styrelser som behandlades den 25 november, innan återremissyrkandet framställdes, och som återfinns i bilaga 1 skall behandlas samlat under respektive organ. Fullmäktige beslutade att så skulle ske.

SL-koncernen beslutades enligt bilaga 1.

Färdtjänstnämnden beslutades enligt bilaga 1.

Waxholms Ångfartygs AB beslutades enligt bilaga 1.

Regionplane- och trafiknämnden beslutades enligt bilaga 1.

Kulturnämnden beslutades enligt bilaga 1.

Revisorskollegiet beslutades enligt bilaga 1.

RESERVATION

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna till förmån för respektive partigrupps framförda yrkanden i de fall yrkandena under ovan nämnda punkter inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Härefter inleddes behandlingen av återstående delar av budgetärendet, nämligen hälso- och sjukvårdsnämnden och landstingsstyrelsen/finansiering.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård och patientnämnd)

Anf. 1-57

I debatten som inkluderade både sjukvården och landstingsstyrelsen/finansiering yttrade sig landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd, Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Raymond Wigg, Pia Lidwall, landstingsråden Gustav Andersson och Stig Nyman, Thomas Magnusson, Inger Ros, landstingsrådet Dag Larsson, Håkan Jörnehed, Lena-Maj Anding, Johan Sjölander, Vivianne Gunnarsson, Jan Olov Sundström samt Regiana Hortin.

YRKANDEN

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas säyrkanden
- 3) bifall till v-ledamöternas säyrkanden
- 4) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden

Behandling och beslut av ovan ställda säyrkanden och samt beslut avseende patientavgifter och landstingsbidrag framgår av bilaga 2.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Landstingsstyrelsen/Finansiering

Framställda säyrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas säyrkanden
- 3) bifall till v-ledamöternas säyrkanden
- 4) bifall till mp-ledamöternas säyrkanden

Behandling och beslut av ovan ställda säyrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 2.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Härefter behandlades de olika budgetförslagen i deras återstående delar.

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas förslag
- 3) bifall till v-ledamöternas förslag
- 4) bifall till mp-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att fastställa budget för Stockholms läns landsting för år 2009 samt flerårsberäkningar för åren 2010-2011

att fastställa resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2009 och planer för åren 2010-2011

att fastställa investeringsbudget för år 2009 med inriktningsnivåer för planåren 2010-2013

att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för år 2009 enligt upprättat förslag till landstingsbidrag/tillskott och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

att fastställa taxor och avgifter för år 2009

att styrelsen för Folktandvården AB medges göra en justering av prislistan för vuxentandvård med en genomsnittlig höjning om 2,5 procent år 2009

att styrelsen för Waxholms Ångfartyg AB medges justera priser och avgifter i trafiken motsvarande en intäktsökning med 7 000 000 kronor för 2009

att uppdra åt förvaltningar och bolag att till landstingsstyrelsen avlämna månadsbokslut, prognoser, delårsbokslut, årsbokslut, personalbokslut, miljöbokslut, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden och akutsjukhusen att ingå flerårsavtal

att förlänga projektet om införande av handlingsprogrammet om våld mot kvinnor i två år

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att successivt införa Vårdval inom alla områden där det är möjligt och funktionellt

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att förlägga öppen vård som inte är beroende av sjukhusets resurser på andra vårdgivare

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att i samråd med vårdproducenterna utvärdera regelböckerna för Vårdval i syfte att förenkla och förtydliga reglerna inför år 2010

att den miljörelaterade ersättningen inom sjukvården ska vara 0,5 procent av den totala ersättningen

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att införa screening för bukaortaaneurysm för 65-åriga män i Stockholms läns landsting under 2009

att fastställa reviderad investeringsbudget för SL år 2008 till 4 000 000 000 kronor

att fastställa reviderad investeringsbudget för SL år 2009 till 4 258 000 000 kronor

att godkänna att SL påbörjar utbyggnaden av Tvärbana Norr till Solna, dock under förutsättning att avtal finns med berörda kommuner om en betydande medfinansiering samt att staten godkänt att projektstarten inte äventyrar möjligheten till statlig medfinansiering

att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsammans med SL förhandla med regeringen och Banverket om statlig medfinansiering med cirka hälften av de statsbidragsberättigade kostnaderna för Tvärbana Norr till Solna

att utöka totalramen för den av landstingsfullmäktige tidigare beslutade landstingsborgen för Spårväg City (tidigare Djurgårdslinjen) till 3 000 000 000 kronor

att godkänna genomförande av utbyggnad av dubbelspår på delar av Roslagsbanan inom den totala investeringsramen för 2009

att godkänna beställning och förberedelsearbeten av Banverket vid Odenplans tunnelbanestation för att möjliggöra en utbyggnad av tunnelbanan till Nya Karolinska sjukhuset inom den totala investeringsramen för 2009

att uppdra åt SL att i samråd med Waxholmsbolaget, Färdtjänsten och regionplane- och trafiknämnden årligen i samband med budgeten till landstingsfullmäktige lämna förslag till trafikförsörjningsplan

att uppdra åt färdtjänstnämnden att tillsammans med SL genomföra en överföring av alla verksamhet inom Färdtjänsten, som inte är myndighetsutövning, till SL under första halvåret 2009

att uppdra åt regionplane- och trafiknämnden att tillsammans med SL överföra den trafikplanerande verksamheten från nämnden till SL under första halvåret 2009

att uppdra åt landstingsstyrelsen att återkomma med förslag till en effektivare och bättre kollektivtrafik till sjöss i Stockholms hamn och skärgård

att i övrigt fastställa förslaget till tydligare trafikplanering

att uppdra åt Landstingsfastigheter Stockholm/Locum AB att under 2009 ta fram en förstudie gällande utveckling av Konserthuset, förslag på finansiering samt konsekvenser för driftkostnaderna

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utveckla mångfaldsarbetet inom landstinget

att utarbeta förslag till nytt handikappolitiskt program under 2009

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda bidragsgivningen till handikapporganisationer och dess ungdomsorganisationer, regionala pensionärsorganisationer och ideella organisationer i syfte att effektivisera administrationen samt förenkla ansökningsförfarandet för brukaren och göra informationen om bidragen mer tillgänglig

att jämställdhetsarbetet ska bedrivas systematiskt och integreras i årsredovisningar och styr- och uppföljningsprocesser

att bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

att uppdra åt nämnder och bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med denna budget

att nämnder, styrelser och bolagsstyrelser senast den 23 januari 2009 överlämnar behandlad budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget till landstingsfullmäktige senast vid fullmäktigesammanträdet i mars år 2009.

RESERVATION

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna till förmån för respektive partigrupps budgetförslag och övriga framförda yrkanden i de fall yrkandena under ovan nämnda punkter inte bifallits av landstingsfullmäktige.

§ 206**Frågestund**

LS 0812-1155

Anf. 58-112

- 1) Inger Ros (s) till ordföranden i södra sjukvårdsstyrelsen Olov Lindquist (fp): Känner du dig nöjd med utfallet av det avtal som tecknats om läkarinsatser vid Södertäljes äldreboenden?
- 2) Birgitta Sevefjord (v) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (m): Tycker du att det är problematiskt att landstinget auktoriserat Engelbrektskliniken vars ledande företrädare har över 150 miljoner kronor i skulder, obetalda skatter och en större andel obetalda fastighetslån?
- 3) Raymond Wigg (mp) till landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (m): Anser du att den viktigaste uppgiften för SLSO:s styrelse är att privatisera den offentliga primärvården?
- 4) Juan Carlos Cebrian (s) till ordföranden i Äldreberedningen Pia Lidwall (kd): Anser du att 201 stycken genomförda hälsosamtal för äldre hittills i år är ett bra resultat?
- 5) Håkan Jörnehed (v) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (m): Kommer du att stänga igen Cityakutens verksamhet under mandatperioden?
- 6) Staffan Holmberg (s) till landstingsrådet Gustav Andersson (c): Avser skärgårdslandstingsrådet att ingripa för att garantera en god tillgänglighet till BVC i södra skärgården?
- 7) Gunilla Roxby Cromvall (v) till Färdtjänstnämndens 1:e vice ordförande Carl Grufman (m): Är du nöjd med den språkutbildning som personalen vid färdtjänstens växel i Moldavien genomgår?

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

- 8) Anders Johansson (s) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (m): Har du för avsikt att tillåta försämrad pendeltågstrafik för SL-resenärer i Märsta och Rosersberg när Arlanda ska ges bättre kollektivtrafikanslutningar?
- 9) Dag Larsson (s) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (fp): Efter socialstyrelsens beslut om HPV-vaccin för flickor i årskurs fem och sex – är du beredd att göra en engångsinsats och erbjuda ytterligare årskullar vaccin?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 207**Verksamhetsplan och budgetram 2009 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (förslag 83)**

LS 0805-0506

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna verksamhetsplan och budgetram 2009 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling.

§ 208**Försäljning av del av Beckomberga 1:1, Stockholms kommun (förslag 84)**

LS 0806-0758

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna och uppdra åt Locum AB att för köpeskillingen 343 000 000 kronor försälja del av fastigheten Beckomberga 1:1, Stockholms kommun till Riksbyggen ekonomisk förening.

§ 209

Borgensförbindelse för landstingsägda bolag vid leasingfinansiering av investeringar (förslag 85)

LS 0809-0829

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att gå i borgen som för egen skuld för landstingets helägda bolag vid leasingfinansiering av investeringar om maximalt 500 000 000 kronor

att ingen borgensavgift skall utgå.

§ 210

Månadsbokslut för september 2008 samt prognos för helåret 2008 (förslag 86)

LS 0810-0917

Anf. 113-116

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Raymond Wigg samt Gunilla Roxby Cromvall.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till s-ledamöternas förslag med instämmande av v- och mp-ledamöterna innebärande avslag till den andra att-satsen i landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall till mp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde först propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag i sin helhet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt s-ledamöternas förslag att avslå andra att-satsen i landstingsstyrelsens förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 78 ja-röster, 57 nej-röster och att 14 ledamöter varit frånvarande.

Regiana Hortin meddelade att hon avsett att rösta ja.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå s-ledamöternas yrkande om att avslå andra att-satsen i landstingsstyrelsens förslag.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

Härefter ställde ordföranden propositioner om bifall till yrkandena under 1), 2) och 4) ovan och fann att fullmäktige beslutat bifalla landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna månadsbokslut för september 2008 samt prognos för helåret 2008.

att i årsbokslut för Stockholm läns landsting år 2008 reservera 200 000 000 kronor för omstruktureringsåtgärder avseende Stockholms läns sjukvårdsområde, Folk tandvården i Stockholms län AB samt Sjukvården Salem, Nykvarn, Södertälje som påbörjats år 2008 och som kommer att avslutas år 2009.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

§ 211

Ram för Stockholms läns landstings samlade upplåning inklusive leasing (förslag 87)

LS 0810-0925

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa en ram för Stockholms läns landstings samlade upplåning på 55 000 000 000 kronor

att uppdra åt AB SLL Internfinans att verkställa nödvändig upplåning inom denna ram.

§ 212

Uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel (förslag 88)

LS 0810-0946

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel.

§ 213

Överlåtelse av kliniker inom Folk tandvården Stockholms län AB (förslag 89)

LS 0810-0897

Anf. 117-221

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Gustav Andersson, Johan Sjölander, Carl-Anders Ifvarsson, landstingsråden Stig Nyman och Birgitta Sevefjord, Lena-Maj Anding, Kristina Söderlund, Mats Skoglund, landstingsråden Dag Larsson och Raymond Wigg, Jan Olov Sundström, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Marie Åkesdotter, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd, Anders Johansson, Jan Strömdahl, Sverre Launy samt Gunilla Roxby Cromvall.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt s-, v- och mp-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 73 ja-röster, 53 nej-röster och att 23 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 4.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att överlåtelse får ske av folktandvårdsklinik inom Folktandvården Stockholms län AB

att fastställa specifika ägardirektiv för Folktandvården Stockholms län AB gällande överlåtelse av folktandvårdsklinik

att uppdra till landstingsstyrelsen att besluta om överlåtelse av enskild folktandvårdsklinik inom Folktandvården Stockholms län AB, som framgår av delegationsordningen

att uppdra åt stämooombuden att på bolagsstämma för Folktandvården Stockholms län AB rösta för landstingsfullmäktiges beslut om specifika ägardirektiv

att uppdra åt Folktandvården Stockholms län AB att ta fram förslag på folktandvårdsmottagningar som kan säljas. I detta uppdrag ska beaktas vad landstingsrådsberedningen anfört.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

§ 214**Europeisk deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (förslag 90)**

LS 0808-0754

Anf. 222-226

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Birgitta Rydberg, Cecilia Engström, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Pia Lidwall samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas tilläggförslag

Ordföranden ställde först propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att underteckna CEMR:s deklARATION för jämställdhet

att uppdra åt landstingsstyrelsen att ta fram en gemensam handlingsplan för både hur deklARATIONEN och den regionala strategin ska efterlevas och följas upp.

Ordföranden ställde härefter propositioner om avslag respektive bifall till s- och v-ledamöternas tilläggsförslag och fann att fullmäktige avslagit förslaget.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå s- och v-ledamöternas tilläggsförslag.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s- och v-ledamöterna.

UTTALANDE

Mp-ledamöterna lät till protokollet anteckna följande särskilda uttalande: "Det är positivt att landstinget nu beslutar att underteckna CEMR:s deklARATION för jämställdhet på lokal och regional nivå.

Vi hoppas att en ansats till jämställdhetsintegrering i budgetarbetet (Gender budget) kommer att vara verklighet i landstingets budget snarast möjligt. Miljöpartiet har redan låtit analysera sin budgetreservation till landstingets budget för 2009 utifrån ett sådant perspektiv och föreslår att detta genomförs i landstingets alla verksamheter snarast."

§ 215**Uppdrag till AB Storstockholms Lokaltrafik om förvaltningen av landstingsägda kollektivtrafikanläggningar (förslag 91)**

LS 0712-1398

Anf. 227-236

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Ann-Sofi Matthiesen, Stella Fare, Håkan Jörnehed samt landstingsrådet Christer G Wennerholm.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas tilläggsförslag
- 3) avslag till s-, v- och mp-ledamöternas tilläggsförslag

Ordföranden ställde först propositioner om avslag respektive bifall till s-, v- och mp-ledamöternas tilläggsförslag och fann att fullmäktige avslagit förslaget.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå s-, v- och mp-ledamöternas tilläggsförslag.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

Härefter ställde ordföranden propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit förslaget.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik att svara för förvaltningen av de landstingsägda kollektivtrafikanläggningarna

att ålägga AB Storstockholms Lokaltrafik ansvar att bekosta nödvändigt underhåll samt ny-, till- och ombyggnader av kollektivtrafikanläggningarna

att uppdra åt landstingsstyrelsen och AB Storstockholms Lokaltrafik att separat ta fram ett tilläggsavtal till avtalet från 1990 mellan Stockholms läns landsting och AB Storstockholms Lokaltrafik angående samordning, utbyggnad och drift av det kollektiva trafiksystemet inom Stockholms län och att ett sådant tilläggsavtal skall bygga på de principer som framgår av utkastet till Avtal om kollektivtrafikanläggningar.

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda om specifika ägardirektiv eller om konsekvensändringar ska göras i avtalet från 1990 mellan landstinget och AB Storstockholms Lokaltrafik för att reglera ansvaret för kollektivtrafikanläggningarna

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik att med medverkan från landstingsstyrelsen där så erfordras tillse att nödvändiga ändringar och tillägg görs i dokument och bolagshandlingar – däribland bolagsordningen för AB Storstockholms Lokaltrafik – för att AB Storstockholms Lokaltrafik skall kunna svara för förvaltningen av de landstingsägda kollektivtrafikanläggningarna

att uppdra åt landstingsstyrelsen att till AB Storstockholms Lokaltrafik utfärda fullmakt att företräda landstinget som ägare av kollektivtrafikanläggningarna.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

§ 216

Avskrivning av motioner (förslag 92)

LS 0811-1046

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avskriva motion 2003:25 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om nya metoder för fosterdiagnostik av Downs syndrom

att avskriva motion 2003:47 av Carl-Anders Ifvarsson och Lena Huss (fp) om bristande smärtlindring för cancerpatienter

att avskriva motion 2004:06 av Pia Lidwall m fl (kd) om kompensation för inställda operationer

att avskriva motion 2004:08 av Pia Lidwall m fl (kd) om inrättande av centralt belägen mottagning för unga vuxna

att avskriva motion 2004:18 av Bo Johansson och Cecilia Carpelan (fp) om tillgänglighet vid Stockholms läns landstings lesbiska hälsomottagning

- att avskriva motion 2004:22 av Christer G Wennerholm m fl (m) om den havererade psykiatrin*
- att avskriva motion 2004:23 av Pia Lidwall m fl (kd) om behovet av musikterapi för barn*
- att avskriva motion 2004:37 av Margareta Ling-Vannerus (m) om införande av skriftlig patientinformation vid sjukbesök*
- att avskriva motion 2004:38 av Christina Berlin (fp) om sammanhållen vård vid bröstcancer*
- att avskriva motion 2004:42 av Titti Adlercreutz och Mats Larsson (fp) om inrättande av rullande vårdcentraler i Stockholm*
- att avskriva motion 2005:05 av Maria Wallhager m fl (fp) om att ge landstinget det formella ansvaret för det regionala utvecklingsarbetet*
- att avskriva motion 2005:17 av Marie Ljungberg Schött (m) om guldkort till organdonatorer*
- att avskriva motion 2005:18 av Birgitta Rydberg (m) om barnsjukvården*
- att avskriva motion 2005:21 av Cecilia Carpelan (fp) om funktionshinderades möjlighet att själv upphandla hjälpmedel*
- att avskriva motion 2005:22 av Aram El Khoury (kd) om att inrätta ett kunskapscentrum för psykisk sjukdom i samband med barnafödande*
- att avskriva motion 2005:24 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om bättre vård för kvinnor*
- att avskriva motion 2005:25 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om att utveckla primärvården*
- att avskriva motion 2005:26 av Birgitta Rydberg och Maria Wallhager (fp) om en bättre personalpolitik i Stockholms läns landsting*
- att avskriva motion 2005:27 av Gunilla Helmersson (m) om ersättning till blodgivare i form av rabattkort till SL*
- att avskriva motion 2005:28 av Stig Nyman m fl (kd) om psykiskt stöd till tsunamidrabbade*
- att avskriva motion 2005:29 av Cecilia Carpelan (fp) om uppföljning av läkemedelsanvändning*
- att avskriva motion 2005:31 av Christer G Wennerholm m fl (m) om Karolinska Universitetssjukhuset*
- att avskriva motion 2005:32 av Christer G Wennerholm m fl (m) om vårdvisare*
- att avskriva motion 2005:35 av Pia Lidwall m fl (kd) om larm för döva*
- att avskriva motion 2005:36 av Pia Lidwall m fl (kd) om nya typer av föräldrautbildning på BVC*
- att avskriva motion 2006:01 av Pia Lidwall m fl (kd) om att alla politiker involveras mer i revisionens arbete*
- att avskriva motion 2006:02 av Sonia Lunnergård och Inga-Britt Backlund (kd) om ett tobaksfritt landsting*
- att avskriva motion 2006:03 av Stig Nyman m fl (kd) om nya alkoholtester*

att avskriva motion 2006:05 av Åke Holmström m fl (kd) om mobil vårdcentral i skärgården

att avskriva motion 2006:06 av Christer G Wennerholm m fl (m) om Barnens vårdgaranti

att avskriva motion 2006:07 av Stig Nyman m fl (kd) om att göra Södersjukhuset till ett kvinnosjukhus

att avskriva motion 2006:09 av Bo Lantz och Maria Piotrowski-Halkiewicz (fp) om hälso-kontroller för blod-, vävnads- och organdonatorer

att avskriva motion 2006:10 av Shadi Larsson (-) om att kuratorer, psykologer och psykoterapeuter i primärvården utbildas i att tillämpa ett genusperspektiv

att avskriva motion 2006:13 av Carl-Anders Ifvarsson (fp) om informationsfilm för patienter inför operation

att avskriva motion 2006:14 av Rolf Bromme (fp) om inrättande av ett Allergicenter i Stockholms län

att avskriva motion 2006:15 av Monica Karlsson och Åke Holmström (kd) om äldre- och vårdcentraler i Haninge och Nynäshamn

att avskriva motion 2006:16 Stig Nyman m fl (kd) om teckenspråkig ungdomsmottagning

att avskriva motion 2006:17 av Aram El Khoury (kd) om en förbättrad läkemedelsanvändning i hemmet

att avskriva motion 2006:18 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om jämlik vård för homo-, bi- och transsexuella personer.

§ 217

Motion 2005:7 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om ansvarsutkrävande inom landstinget (förslag 93)

LS 0502-0284

Anf. 237-241

I ärendet yttrade sig Carl-Anders Ifvarsson, landstingsrådet Ingela Nylund Watz samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s- och v-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s- och v-ledamöterna.

§ 218**Motion 2007:41 av Lena-Maj Anding m fl (mp) om lika villkor för hantering av vinster/överskott i skattefinansierad hälso- och sjukvård oavsett driftsform (förslag 94)**

LS 0709-0933

Anf. 242-250

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Raymond Wigg, Catharina Elmsäter-Svärd och Lars Joakim Lundquist, Sverre Launy samt Lena-Maj Anding.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till v- och mp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes dels av s-ledamöterna, dels av v- och mp-ledamöterna.

§ 219**Motion 2007:37 av Håkan Jörnehed m fl (v) om det ökande khatmissbruket i Stockholms län och landstingets insatser (förslag 95)**

LS 0709-0932

Anf. 251-261

I ärendet yttrade sig Håkan Jörnehed och landstingsrådet Birgitta Rydberg.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att bifalla motionen

att en utredning om khatmissbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser ska göras och utgöra en bas för upprättande av en åtgärdsplan.

§ 220**Motion 2006:22 av Vivianne Gunnarsson m fl (mp) om att smarta energilösningar måste utvecklas snabbare (förslag 96)**

LS 0611-1830

Anf. 254-257

I ärendet yttrade sig Vivianne Gunnarsson, landstingsrådet Gustav Andersson, Jan Strömdahl samt landstingsrådet Lars Dahlberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag.

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av s-, v- och mp-ledamöterna.

§ 221**Valärenden (förslag 97)**

LS 0806-0657, 0807-0695, 0809-0797, 0820, 1832, 0810-0944, 0956, 0984, 0811-1012, 1045, 1054, 1086, 1095

Anf. 262-263

I ärendet yttrade sig Marie Ljungberg Schött och Pia Lidwall.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Ulf Lagerström (-) från uppdraget som ledamot i styrelsen för stiftelsen Centrum för Oral Biologi samt för Thyra Nordström (s) från uppdraget som ersättare i styrelsen för stiftelsen Stockholms läns museum.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum intill utgången av 2010

Ersättare

fp Mikael Trolin (efter Rickard Ydrenäs)

Stiftelsen Stockholms läns Museum intill utgången av 2010

Ersättare

s Kerstin Pehrsson (efter Thyra Nordström)

Skattenämnden för skattekontor 1-4 fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

kd Dikran Dison

Skattenämnden för skattekontor 5-8 fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

kd Lars Franklin
 kd Stig Prinzell
 kd Natalya Hulusjö
 kd Eva Borggren
 kd Lorraine Langer
 v Anders Djerf

Skattenämnden för skattekontor 9-10 samt utlandsskattekontoret
fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

kd Rolf Fabricius-Hansen
 kd Björn Wahlqvist
 kd Jarl Fransson
 kd Ingemar Johansson
 kd Cecil Åkerman
 kd Gunilla Edelstam
 kd Sten Erson-Wester

Skattenämnden för skattekontor Södertälje fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

kd Sven Frejman

Skattenämnden för storföretagsregionen fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

kd Birgit Erngren-Wohlin

Hälso- och sjukvårdsnämnden intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Filippa Reinfeldt	m	Lena Cronvall-Morén
m	Lars Joakim Lundquist	m	Boris von Uexküll
m	Marie Ljungberg Schött	m	Lotta Lindblad-Söderman
m	Olle Reichenberg	m	Torbjörn Rosdahl
m	Gunilla Helmerson	fp	Olov Lindquist
fp	Birgitta Rydberg	fp	Sara Svanström
kd	Pia Lidwall	kd	Eva Lannerö
c	Gustav Andersson	c	Kajsa Hansson
s	Dag Larsson	s	Juan Carlos Cebrian
s	Inger Ros	s	Mikael Sundesten
s	Mariana Buzaglo Panchansky	s	Janet Mackegård
s	Tove Sander	s	Peter Andersson
v	Birgitta Sevefjord	mp	Lena-Maj Anding

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
m Filippa Reinfeldt	fp Birgitta Rydberg	s Dag Larsson

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Reinfeldt, Lundquist, Ljungberg Schött, Reichenberg och Helmersson inträder ersättarna Cronvall-Morén, von Uexküll, Lindblad-Söderman, Rosdahl, Lindquist, Svanström, Lannerö och Hansson; För ledamoten Rydberg inträder ersättarna Lindquist, Svanström, Lannerö, Hansson, Cronvall-Morén, von Uexküll, Lindblad-Söderman och Rosdahl; För ledamoten Lidwall inträder ersättarna Lannerö, Hansson, Cronvall-Morén, von Uexküll, Lindblad-Söderman, Rosdahl, Lindquist och Svanström; För ledamoten Andersson inträder ersättarna Hansson, Cronvall-Morén, von Uexküll, Lindblad-Söderman, Rosdahl, Lindquist, Svanström och Lannerö; För ledamöterna Larsson, Ros, Buzaglo Penschansky och Sander inträder ersättarna Cebrian, Sundesten, Mackegård, Andersson och Anding; För ledamoten Sevefjord inträder ersättarna Anding, Cebrian, Sundesten, Mackegård och Andersson.

Regionplane- och trafiknämnden intill utgången av 2009

Ledamöter	Ersättare
m Erik Langby	m Ingela Gardner Sundström
m Lars-Erik Salminen	m Peter Lundberg
m Lennart Kalderén	m Christer G Wennerholm
m Charlotte Broberg	m Anna Manhag
m Peter Kockum	fp Christina Berlin
fp Stella Fare	fp Ulf Uebel
kd Jan Stefansson	kd Bojan Ticic
c Lars Carlsson	c Tage Gripenstam
s Anna Kettner	s Jan Jogell
s Anders Johansson	s Maria Bosdotter
s Leif Rönngren	s Ingela Nylund Watz
s Katarina Berggren	s Curt Hansson
v Maria Kedvall	mp Björn Sigurdsson

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
m Erik Langby	fp Stella Fare	s Anna Kettner

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Langby, Salminen, Kalderén, Broberg och Kockum inträder ersättarna Gardner Sundström, Lundberg, Wennerholm, Manhag, Berlin, Uebel, Ticic och Gripenstam; För ledamoten Fare inträder ersättarna Berlin, Uebel, Ticic, Gripenstam, Gardner Sundström, Lundberg, Wennerholm och Manhag; För ledamoten Stefansson inträder ersättarna Ticic, Gripenstam, Gardner Sundström, Lundberg, Wennerholm, Manhag, Berlin och Uebel; För ledamoten Carlsson inträder ersättarna Gripenstam, Gardner Sundström, Lundberg, Wennerholm, Manhag, Berlin, Uebel och Ticic; För ledamöterna Kettner, Johansson, Rönngren och Berggren inträder ersättarna Jogell, Bosdotter, Nylund Watz, Hansson och Sigurdsson; För ledamoten Kedvall inträder ersättarna Sigurdsson, Jogell, Bosdotter, Nylund Watz och Hansson.

Färdtjänstnämnden intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Carl Grufman	m	Staffan Anderberg
m	Eva Klingström	m	Kristina Almqvist
m	Conny Bolténstål	m	Bogdan Godymirski
fp	Anna Starbrink	fp	Didar Samaletdin
kd	Leif Kroon	c	Bordläggs
s	Björn Sundman	s	Katina Staf
s	Benny Hanqvist	s	Märtha Dahlberg
s	Anita Johansson	s	Lena Ericson Höijer
mp	Niklas Gladh	v	Necla Bora

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

fp	Anna Starbrink	m	Carl Grufman	s	Björn Sundman
----	----------------	---	--------------	---	---------------

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Grufman, Klingström och Bolténstål inträder ersättarna Anderberg, Almqvist, Godymirski och Samaletdin; För ledamoten Starbrink inträder ersättarna Samaletdin, Anderberg, Almqvist och Godymirski; För ledamoten Kroon inträder ersättarna Anderberg, Almqvist, Godymirski och Samaletdin; För ledamöterna Sundman, Hanqvist och Johansson inträder ersättarna Staf, Dahlberg, Ericson Höijer och Bora; För ledamoten Gladh inträder ersättarna Bora, Staf, Dahlberg och Ericson Höijer.

Kulturnämnden intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Morgan Lindqvist	m	Winston Håkansson
m	Pehr Granfalk	m	Douglas Lithborn
fp	Karin Ekdahl Wästberg	m	Staffan Sjödén
kd	Aram El Khoury	m	Cecilia Löfgreen
c	Christine Chambay	fp	Leif Lanke
s	Gizela Sladic	s	Håkan Andersson
s	Jens Sjöström	s	Emma Magnusson
s	Gabriel Bozyel	s	Leif Berglund
v	Mohibul Ezdani Khan	mp	Agnetha Boström

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

fp	Karin Ekdahl Wästberg	c	Christine Chambay	s	Gizela Sladic
----	-----------------------	---	-------------------	---	---------------

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Folkpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Lindqvist och Granfalk inträder ersättarna Håkansson, Lithborn, Sjödén, Löfgreen och Lanke; För ledamoten Ekdahl Wästberg inträder ersättarna Lanke, Håkansson, Lithborn Sjödén och Löfgreen; För ledamoten El Khoury inträder ersättarna Håkansson, Lithborn, Sjödén, Löfgreen och Lanke; För ledamoten Chambay inträder ersättarna Håkansson, Lithborn, Sjödén, Löfgreen och Lanke; För ledamöterna Sladic, Sjöström och Bozyel inträder ersättarna Andersson, Magnusson och Boström; För ledamoten Ezdani Khan inträder ersättarna Boström, Andersson och Magnusson.

Landstingets konstmännad intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Staffan Sjödén	m	Mads Lundgaard
m	Ulla Malutchenko	m	Daniel Lassnäs
m	Bordläggs	m	Britt-Marie Elofsdotter-Lagerqvist
kd	Sonia Lunnergård	fp	Siri Wahlquist
fp	Fatima Fransson	c	Christine Chambay
s	Majvi Andersson	s	Olof Tappert
s	Christina Fjellström	s	Maj-Britt Augustsson
s	Berit Larsson	s	Britta Andersson
mp	Peter Eller	v	Jan Wattsgård

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

kd	Sonia Lunnergård	m	Staffan Sjödén	s	Majvi Andersson
----	------------------	---	----------------	---	-----------------

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Sjödén och Malutchenko inträder ersättarna Lundgaard, Lassnäs, Elofsdotter Lagerqvist, Wahlquist och Chambay; För ledamoten Fransson inträder ersättarna Wahlquist, Chambay, Lundgaard, Lassnäs och Elofsdotter Lagerqvist; För ledamoten Lunnergård inträder ersättarna Chambay, Lundgaard, Lassnäs, Elofsdotter Lagerqvist och Wahlquist; För ledamöterna Andersson, Fjellström och Larsson inträder ersättarna Tappert, Augustsson, Andersson och Wattsgård; För ledamoten Eller inträder ersättarna Wattsgård, Tappert, Augustsson och Andersson.

Patientnämnden intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Elisabeth Dingertz	m	Christina Gardos
fp	Margareta Blombäck	kd	Inga-Britt Backlund
kd	Lena Appलगren	c	Eva-Britt Sandlund
s	Barbro Nordgren	s	Maria Hassan
s	Christos Tsoukatos	s	Björn Sundman

Ordförande

Vice ordförande

kd	Lena Appलगren	s	Barbro Nordgren
----	---------------	---	-----------------

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna valda ersättarna:

För ledamoten Dingertz inträder ersättarna Gardos, Backlund och Sandlund; För ledamoten Blombäck inträder ersättarna Backlund, Sandlund och Gardos; För ledamoten Appलगren inträder ersättarna Backlund, Sandlund och Gardos; För ledamöterna Nordgren och Tsoukatos inträder ersättarna Hassan och Sundman.

TioHundranämnden intill utgången av 2009

Ledamöter

Ersättare

m	Lena Cronvall-Morén	m	Torsten Sjögren
m	Lotta Lindblad-Söderman	kd	Stig Nyman
fp	Lars Bergstig	c	Kajsa Hansson
s	Lena Svenonius	s	Anders Jonsson
s	Inger Ros	s	Maija Kohtanen
s	Boel Carlsson	s	Lotta Lind

Ordning för ersättares inträde för de av Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Cronvall Morén och Lindblad Söderman inträder ersättarna Sjögren, Nyman och Hansson; För ledamoten Bergstig inträder ersättarna Nyman, Hansson och Sjögren; För ledamöterna Svenonius, Ros och Carlsson inträder ersättarna Jonsson, Kohtanen och Lind.

Stockholms läns hemslöjdsförening för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor

Revisorsersättare

fp	Lena Huss	s	Charlotte Hernmarck
----	-----------	---	---------------------

Stiftelsen Vira Bruk för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor

Revisorsersättare

m	Bernt Östh	s	Göran Dahlstrand
---	------------	---	------------------

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor

m	Georg Jönsson
---	---------------

Stockholms Konserthusstiftelse för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor

Revisorsersättare

m	Georg Jönsson	s	Göran Hammarsjö
---	---------------	---	-----------------

Almi Företagspartner AB för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor

Revisorsersättare

m	Margareta Ling-Vannerus	s	Niklas Rengen
---	-------------------------	---	---------------

Mälardalstrafik AB för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2009

Revisor
m Bernt Östh

Revisorsersättare
s Göran Dahlstrand

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en ledamot i landstingets konstnämnd efter Tomas Tetzell (m)

en ersättare i Färdtjänstnämnden efter Andreas Strömberg (c)

en ledamot i Mälardalsrådet efter Annika Hjelm (mp)

tolv nämndemän i Länsrätten efter Mikael Winroth (m), Magnus Boman (m), Gustav Johansson (m), Max Blomqvist (m), Helene Gustavsson (m), Lillemor Mattsson (kd), Ann-Sofie Nelstrand (s), Kristofer Franzén (v), Hediye Güzel (v), Ann-Christin Johansson Grennefors (v), Berivan Öngörur (v), Toivo Jokkala (v)

sex ledamöter i skattenämnden för skattekontor 1-4, fem platser för (m) och en plats för (c)

tre och trettio ledamöter i skattenämnden för skattekontor 5-8, tjugofem platser för (m), två platser för (kd), fem platser för (c) och en plats för (v)

tre och trettio ledamöter i skattenämnden för skattekontor 9-10 samt utlandsskattekontoret, tjugosex platser för (m) och fem platser för (c)

tre ledamöter i skattenämnden för skattekontor Södertälje, sex platser för (m), en plats för (c) och en plats för (mp)

två ledamöter i skattenämnden för storföretagsregionen, en plats för (m) och en plats för (c)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga nominering av

en ledamot i styrelsen för Stiftelsen Centrum för Oral Biologi efter Ulf Lagerström (-)

en ledamot i Mälardalsrådets Näringslivs- och FoU-utskott efter Annika Hjelm (mp)

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens allmänna utskotts förslag

att medge befrielse för Dagmar Fornander Palmgren (-) från uppdraget som ledamot i styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset från och med den 17 november 2008

att medge befrielse för Mona Boström (-) från uppdraget som ledamot i styrelsen för Danderyds sjukhus AB och som ledamot i styrelsen för Ambulanssjukvården i Stockholm AB

att intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2009 välja Gösta Jedberger (-) som ledamot i styrelsen för Danderyds sjukhus AB

att bordlägga val av ledamot i styrelsen för Ambulanssjukvården i Stockholm AB efter Mona Boström (-)

att välja ordförande och ledamöter i nedan angivna styrelser intill utgången av 2009

Stockholms läns sjukvårdsområde

Ledamöter

- (-) Toivo Heinsoo
- (-) Gunnel Hahn
- (-) Anders Danielsson
- (-) Sussi Kvart
- (s) Johan Sjölander
- (s) Ingela Nylund Watz

Ordförande

- (-) Toivo Heinsoo

Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje och blivande Södertälje sjukhus AB:s styrelse

Ledamöter

- (-) Kai Hammerich
- (-) Eva Dannert
- (-) Lars Godner
- (-) Christina Torstensson
- (-) Christina Rapp Lundahl

Ordförande

- (-) Kai Hammerich

Det antecknades att mp-ledamöterna ej deltog i beslut avseende val till styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde och styrelsen för Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje och blivande Södertälje sjukhus AB.

Karolinska universitetssjukhuset

Ledamöter

- (-) Jan Stenberg
- (-) Lena Nyberg
- (-) Lisbeth Gustafsson
- (-) Mikael Lövgren
- (-) Anette Holm
- (-) Hans Winberg
- (-) Bordläggs

Ordförande

- (-) Jan Stenberg

§ 222**Anmälan av motioner**

LS 0812-1157, 1158

Nr 2008:39 av Gunilla Roxby Cromvall m fl (v) om att återinföra trådbussar i Stockholms innerstad

Nr 2008:40 av Jan Strömdahl (v) om tunnelbana Slussen - Gamla stan

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 223**Interpellation 2008:42 av Åke Askensten (mp) om problem för rörelsehindrade i busstrafiken**

LS 0810-0877

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 224**Interpellation 2008:43 av Lars Dahlberg (s) om utebliven statlig finansiering**

LS 0810-0879

Anf. 264-269

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige medgav den 7 oktober 2008 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

Landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg, Catharina Elmsäter-Svärd och Christer G Wennerholm.

§ 225**Interpellation 2008:44 av Åke Askensten (mp) om finansiering av spårvagnar m.m.**

LS 0810-0881

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 226**Interpellation 2008:45 av Dag Larsson (s) om resursfördelningen inom Vårdval Stockholm**

LS 0810-0883

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 227**Interpellation 2008:46 av Inger Ros (s) om barnsjukvården inom Stockholms läns landsting**

LS 0810-0878

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 228**Interpellation 2008:47 av Vivianne Gunnarsson (mp) om dricksvattenförsörjningen vid stora kriser**

LS 0810-0880

Anf. 270-280

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige medgav den 7 oktober 2008 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Vivianne Gunnarsson, landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd, Jan Strömdahl, Mikael Freimuth samt landstingsråden Raymond Wigg och Gustav Andersson.

§ 229**Interpellation 2008:48 av Lars Dahlberg (s) om läkarkompetensen på ambulanshelikoptern**

LS 0810-0882

Anf. 281-301

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för miljö och skärgårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 7 oktober 2008 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 7.

Landstingsrådet Gustav Andersson hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Gustav Andersson, Vivianne Gunnarsson, landstingsrådet Dag Larsson, Mona Rudenfeldt, Mats Skoglund, Hans Lindqvist, Marie Åkesdotter, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Marie Ljungberg Schött samt landstingsrådet Birgitta Rydberg.

§ 230**Interpellation 2008:49 av Dag Larsson (s) om köer och missnöje inom psykiatrin**

LS 0810-0884

Anf. 302-308

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för psykiatrirfrågor. Fullmäktige medgav den 7 oktober 2008 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 8.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Dag Larsson och Birgitta Rydberg samt Marie Åkesdotter.

§ 231**Interpellation 2008:50 av Ingela Nylund Watz (s) om de stora besparingarna inom sjukvården i Södertälje**

LS 0811-1083

Anf. 309-322

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige medgav den 26 november 2008 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Catharina Elmsäter-Svärd, Olov Lindquist, landstingsrådet Raymond Wigg, Johan Sjölander, Tage Gripenstam samt Ann-Sofi Matthiesen.

§ 232**Interpellation 2008:51 av Håkan Jörnehed (v) om stängningen av Hemsjukvården Högalid**

LS 0811-1084

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 233**Interpellation 2008:52 av Pia Ortiz-Venegas (v) om rätten till en egen läkare**

LS 0811-1085

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 234**Anmälan av interpellationer**

LS 0812-1131, 1133--1136, 1138--1141

Nr 2008:53 av Dag Larsson (s) om den dåliga vården för de hemlösa

Nr 2008:54 av Birgitta Sevefjord (v) om hur Engelbrektskliniken kan få auktorisation

Nr 2008:55 av Raymond Wigg (mp) om den fortsatta utvecklingen av hälsopedagogik

Nr 2008:56 av Juan Carlos Cebrian (s) om bristande trygghet för äldre inom hemsjukvården

Nr 2008:57 av Håkan Jörnehed (v) om städningen på våra sjukhus

Nr 2008:58 av Christos Tsoukatos (s) om bristande valfrihet inom rehabilitering för strokepatienter över 65 år

Nr 2008:59 av Birgitta Sevefjord (v) om en total genomlysning av den psykiatriska slutenvården i Stockholms läns landsting

Nr 2008:60 av Gunilla Roxby Cromvall (v) om framkomligheten för bussar i linjetrafik

Nr 2008:61 av Gunilla Roxby Cromvall (v) om stora problem inom Färdtjänsten

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 22.10.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 9 december 2008

Utdelning av landstingets bemötandepris 2008

Ordföranden: Ärade landstingsfullmäktigeledamöter! Vi ska börja dagen med att dela ut bemötandepriset. Juryns ordförande har varit landstingsrådet Stig Nyman, som jag ger ordet till.

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Det är alltid en högtidsstund att få uppmuntra och glädja. Nu är det tredje gången som detta pris delas ut i fullmäktigesalen. Priset har till syfte att bidra till att uppmuntra och belöna initiativ som förbättrar bemötandet av människor med funktionsnedsättningar och ökar den fysiska och kommunikativa tillgängligheten till olika landstingsfinansierade verksamheter.

Priset består av ett diplom, som ska delas ut, en statyett och 100 000 kronor som ska användas för att ytterligare utveckla den verksamhet som belönas i dag.

Bemötandepriset 2008 tilldelas Hjärnskadecenter, Handikapp & Habilitering, inom SLSO. Deras uppdrag är att göra insatser i form av råd och stöd till personer som förvärvat svåra hjärnskador under tonårstiden eller i vuxen ålder. Hjärnskadorna kan ge funktionsnedsättningar inom en rad områden, motoriska, kognitiva, kommunikativa, emotionella och sociala samt ofta en kombination av dessa. Målet för verksamheten är att underlätta vardagstillvaron för dessa personer och därigenom skapa förutsättningar för en större delaktighet i samhället.

Vi har haft 20 nomineringar att granska på djupet och på bredden för att så småningom komma fram till en pristagare. Nu ska ni få höra juryns motivering för att just Hjärnskadecenter får Stockholms läns landstings bemötandepris.

De får det för sitt stora engagemang och för sitt arbete med att ge patienterna en ökad möjlighet till kommunikation med sin omvärld och därigenom möjlighet till en större delaktighet i samhället. Med enkla, lågteknologiska men geniala hjälpmedel kan nu patienterna kommunicera med sin omvärld och uttrycka både känslor och åsikter.

Låt mig också uppmuntra er att titta på den lilla utställning som finns alldeles utanför dörren, där ni kan få öva på detta instrument och ha åsikter om landstingets budget bland annat. Ganska välfunnet!

Till priset hör också att pristagarna får arrangera ett seminarium en bit in på nästa år. Tidpunkten är inte fastställd ännu.

Nu ber jag Ann-Mari Billing som är enhetschef och psykolog, Marjana Tronmalm, som är logoped och Therese Rudolfsson som är kurator att komma fram och ur ordförandens hand ta emot priset i form av en statyett och ur förste vice ordförandens hand motta diplom. Dessutom ska det finnas en blomma som andre vice ordföranden får överlämna.
(Applåder)

Ann-Mari Billing: Jag känner mig naturligtvis väldigt rörd, glad och stolt över att få det här förnämliga priset. Det känns jätteroligt, och jag vill rikta ett stort tack från medarbetarna på Hjärnskadecenter. Det som är extra roligt är att vi får lyfta fram den här gruppen av personer med väldigt grava funktionshinder och deras behov. Det här kommer i fortsättningen att sporra oss ytterligare att göra ett gott arbete. Tack så hemskt mycket från Hjärnskadecenter!
(Applåder)

Landstingsrådet N y m a n (kd): Bland alla dessa nominerade är det inte alldeles enkelt, kan jag avslöja, att hitta bara en pristagare, därför att det är så många välmotiverade insatser som görs. Men vi har ända från utdelandet av det första priset haft ett och annat hedersomnämning. Förra året gick vi utanför det och hittade på ett alldeles nytt pris, nämligen Årets uppmuntran. Det gick till en verksamhet som inte är landstingsfinansierad. Det var Scandichotellen den gången.

Nu ska jag berätta för er att hedersomnämningen 2008 kommer att tilldelas en verksamhet. Det går till Vuxenhabiliteringen vid Rehabiliteringsmedicinska Universitetskliniken i Stockholm vid Danderyds sjukhus AB. Vuxenhabiliteringen tar emot vuxna personer med medfödda eller tidigt förvärvade rörelsehinder med eller utan kognitiv funktionsnedsättning. Verksamhetens viktigaste mål är att i samarbete med andra aktörer inom habiliteringsområdet tillförsäkra patienterna det stöd och de insatser som de på grund av sin funktionsnedsättning har behov av och rätt till.

Det här är juryns motivering för årets hedersomnämning:

Vuxenhabiliteringen tilldelas ett hedersomnämning för sitt arbete med att förbättra bemötandet, öka möjligheten till insyn för patienterna och öka delaktigheten i habiliteringsinsatserna. Genom ökad delaktighet i utvärdering och dokumentation kan patienterna nu kommunicera med vuxenhabiliteringen utan inblandning av assistenter och anhöriga. Detta ökar patienternas autonomi.

Jag ber Monica von Heijne, som är enhetschef, Lotta Ahlberg, som är sjukgymnast, och Gerd Jönsson, som är arbetsterapeut att komma fram och ta emot diplomerna och en blomma. (Applåder)

Monica von Heijne: Jag vill naturligtvis också tacka jättemycket för den här uppmärksamheten. Det betyder väldigt mycket när man gör ett sådant förbättringsarbete som vi har gjort när det gäller bemötande och delaktighet att få uppmuntran. Vi hoppas att vi ska kunna sprida vårt arbetssätt vidare till övriga vården, för vi känner att detta betyder mycket för våra patienter. Tack så mycket! (Applåder)

Landstingsrådet N y m a n (kd): Värderade fullmäktigeledamöter och åhörare! Detta var 2008 års bemötandepreis med hedersomnämning. Om ett år står vi här igen. Vi hoppas på många nomineringar. Det gör arbetet i juryn intressant, men framför allt är syftet med alltihop att uppmärksamma goda insatser för människor som behöver olika former av insatser för att få ett dragligt liv. Välkomna med era nomineringar! Håll ögon och öron öppna!

§ 205 Budget för Stockholms läns landsting för 2009 och planåren 2010-2011 samt investeringsbudget för 2009 med inriktningsnivåer för planåren 2010-2013

Ordföranden: Nu har vi att behandla det återremitterade budgetärendet. Inledningsvis måste jag säga några ord så att ni förstår hur vi föreslår att detta ska hanteras. Det har också kommit en del frågor om regler för återremiss i allmänhet och en minoritetsåterremiss, som det här har handlat om, i synnerhet, liksom frågor om ordförandens och presidets roll i det här sammanhanget.

Jag måste då klargöra att minoritetens rätt att återremittera ett ärende en gång för förnyad beredning är absolut. Med absolut menar jag att det inte ankommer på ordförande, fullmäktige eller någon annan att göra någon bedömning av motiveringen för återremissen.

En sådan återremiss får göras en gång, sedan kommer ärendet tillbaka efter beredning. Detta har nu skett.

Budgeten är *ett* beslutsärende. I detta beslutsärende tog vi vid sammanträde den 26 november beslutet om utdebitering, som måste fattas före december månad enligt kommunallagen. Beslutet fattades efter votering, och skattesatsen fastställdes till 12:10. I övrigt behandlades, innan beslutet om återremiss fattades, följande avsnitt i budgeten, nämligen först den allmänpolitiska debatten, sedan hela trafikblocket, det vill säga SL, färdtjänstnämnden och Waxholmsbolaget, samt regionplane- och trafiknämnden, kulturnämnden och revisorskollegiet.

För dessa delar av budgeten har dels debatten, dels de särskilda yrkandena och i övrigt det som fanns att besluta om preliminärt avklubbats. I några fall avgjordes frågan med votering. Det finns nu ett justerat protokoll från sammanträdet den 25 och 26 november i ett antal exemplar här framme, om ni önskar se det. Här finns noterat hur de preliminära besluten kom fram och de voteringar och voteringsresultat som föreligger.

Det som redan har avhandlats enligt vad jag här har redogjort för finns i bilaga 1 på era bord. Här tänkte vi – presidiet och gruppledarna har haft ett möte tillsammans – att vi skulle försöka avhandla detta så fort som det över huvud taget går, helst utan ny debatt, men naturligtvis kommer jag att ge ordet till den som så önskar.

Det finns också en bilaga 2. Bilaga 2 är allt som inte beslutades, det vill säga sjukvårdsblocket och landstingsstyrelsen. Det är kvar att hantera på sedvanligt sätt. Det finns alltså i bilaga 2 på era bord.

På era bord finns också den nya gruppledaröverenskommelse som har träffats om frivillig begränsning av partiernas tider för den återstående debatten när vi öppnar för debatt om hälso- och sjukvårdsnämnden igen. Här är föreslaget att hälso- och sjukvårdsblocket och landstingsstyrelsen behandlas som en punkt, det vill säga ett block. Det betyder att ersättare inte kan träda in under detta block. Vi har en tidsram sammanlagt som betyder ungefär tre timmars effektiv talartid som fördelas på det sätt som ni ser av gruppledaröverenskommelsen.

Vi önskar precis som vanligt att talare anmäler sig i god tid och gärna skriftligt så att vi i den mån någon önskar tala om ett specifikt ämne inom området hälso- och sjukvård och landstingsstyrelsen också kan sortera något, så att debatten blir lite enklare att följa.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och landstingsstyrelsen

Anförande nr 1

Landstingsrådet Elm s ä t e r - S v ä r d (m): Fru ordförande! För att det inte ska uppstå några missuppfattningar av det jag säger är det bäst att jag ställer mig på "rätt" sida av salen på en gång.

Innan vi börjar prata budget över huvud taget, fru ordförande, är det alltid bra att man stannar upp och funderar på hur det har varit och hur det är nu, för att veta hur vi bör gå vidare framåt. När det var år 2006 och ett maktskifte till alliansen kunde vi konstatera att det fanns långa värdköer. Det hade till och med lagts ned två vårdcentraler. Vi hade en SL-trafik som inte fungerade, och den största skattehöjningen i landstingets historia hade genomförts.

Nu har vi kommit fram till 2008, och två år har passerat med alliansen. Vi har kunnat konstatera att vi har satsat på sjukvård, att vi har satsat på trafik och att vi har klarat av en skattesänkning under tiden. Trots det, eller tack vare det – hur man nu vill – har vi ordning och reda på finanserna. Vi visar på ett kraftigt plus. Vi har ökat vår rating till AA+ och behåller den även inför 2009.

Tittar vi på sjukvården kan vi konstatera att vi bara under det senaste året har fått 20 nya vårdcentraler. Vi har ökat patientnöjdheten. Vårdköerna minskar, och de minskar med tusental, trots det som sägs i oppositionens pressmeddelande om att vi har vårdköer. Fakta är att vårdköerna minskar.

När det gäller SL har vi förbättrat punktligheten. Fler väljer nu SL framför den egna bilen, och vi har ökat resenärernas nöjdhet.

Vilken situation står vi då inför för den budget som nu ska antas? Vad är det för alternativ som står mot varandra? När vi läser Socialdemokraternas förslag till budget ser vi att de lägger fram förslag om att skära ned på SL-trafiken när alltför just vill åka miljövänligt. Man har ägnat de två år som har gått åt, och vill så fortsätta, att med näbbar och klor hindra och stoppa vårt mångfaldsarbete och vårt arbete med Vårdval Stockholm, det arbete som just nu i rapport efter rapport visar att tillgängligheten ökar och att patienterna får mer och bättre vård. Samtidigt vill man dessutom höja skatten igen, ett förslag som sammanlagt för nästa år när vi går in i en lågkonjunktur och människor är oroliga för att bli av med sina jobb medför en ökad kostnad för en vanlig Stockholmsfamilj med ungefär 20 000 kronor.

Fru ordförande! Jag förstår att oppositionen är frustrerad. Jag förstår att ni inte känner er glada när argumenten inte längre håller. Men en sak kan jag tala om för er. Min och alliansens uppgift är inte att göra er glada. Det är att göra stockholmarna nöjda och glada, och det är precis vad vi gör just nu.

Det som hände förra gången vi hade budgetdebatt, fru ordförande, och så skulle ha haft i två dagar, var att just denna frustration uppstod, för just den dagen kunde jag berätta att vi precis hade fått en principöverenskommelse klar. I oppositionens pressmeddelande samma dag stod det att sjukhusen nu hade revolterat. Det är ett mycket märkligt sätt att göra revolt, fru ordförande, att ta i hand och säga att nu är vi överens.

De här principöverenskommelserna var historiska av två skäl, dels för att vi nu går in i flerårsavtal, dels för att de faktiskt kom historiskt tidigt. Det normala under den tid vi har haft ettåriga avtal har alltid varit att avtalen har blivit klara in på det år – från januari till mars – som avtalen ska gälla. Det har alla varit överens om inte är bra för framförhållningen. Det är inte bra för verksamheten. Här gjorde vi nu en förändring.

Det man kan fundera på är om vi gjorde på rätt sätt. Vi kan konstatera att det uppenbarligen har gjorts olika över tid när avtalen har förhandlats fram och pengarna sedan har tillförts hälso- och sjukvårdsnämnden för att gå vidare till sjukhusen. Vi har den här gången valt att förhandla. Vid en förhandling tycker inte vi att det är lämpligt att man visar vad resultatet ska landa på. Då hade vi lika gärna kunnat ha anslagsfinansiering. Så är det inte, alltså har vi i vår koncernfinansiering reserverat 400 miljoner för avtalen.

Det som gör mig förbryllad däremot, eller kanske rent av frustrerad, är om oppositionen egentligen vet vad man gör, om det var så att man yrkade på en återremiss för att man egentligen ville bringa klarhet eller om det var av ett helt annat skäl. Det som har hänt nu är att några har valt att göra förändringar i sitt förslag till budget, vilket inte vi har gjort, för vi står fast vid att det sätt vi har valt också är det rätta.

Fru ordförande! Oppositionen, som också en gång i tiden har varit majoritet, bör vara medveten om att när man inleder en avtalsförhandling uppstår det alltid först en avtalsdifferens. Det har varit lite brukligt att säga att ungefär 70 procent av den diffen är det man sedan behöver tillföra sjukhusen. Ibland har ni redan skickat pengarna till HSN, ibland har man gjort det som tilläggsanslag därefter. Min fråga till er är: Hade ni i det budgetförslag som ni lade på bordet vid förra sammanträdet bortsett från att det skulle bli en förhandling som skulle mynna ut i mera pengar, hade ni det redan inräknat i ert anslag till HSN eller var det så att ni egentligen köpte vårt upplägg?

Socialdemokraterna aviserade att man hade 410 miljoner extra till HSN. Men läser man deras text kan man se att det delades ut till olika verksamheter. Var hade Socialdemokraterna sina pengar till de avtalsförhandlingar som skulle falla ut med minst 400 miljoner? Hur tänkte ni? Uppenbarligen var det så att det som oppositionen förra gången betraktade som en dårskap helt plötsligt har blivit dagens klokhet, därför att i de förslag som ni redovisar till dagens sammanträde lyfter Socialdemokraterna 400 miljoner från koncernfinansieringen till hälso- och sjukvårdsnämnden, precis på det sätt som jag sade att vi ska göra. Vänsterpartiet lyfter 200 miljoner. Miljöpartiet däremot avvaktar till dess att allting är påskrivet, precis som vi tycker att man bör göra. Det blir väldigt märkligt, måste jag säga.

Jag skulle också vilja passa på att vända mig till Miljöpartiet, som ändå har lagt fram ett särskilt uttalande om att man tycker att det är lite svårt att tolka budgeten därför att den inte är så transparent. Vad finns egentligen under kontot Koncernfinansiering?

Koncernfinansiering är egentligen landstingets slusskonto, där pengarna hoppar in och hoppar ut, om man gör det väldigt enkelt för sig. Där samlas under året ungefär 58 miljarder kronor. Det är där alla skatteintäkterna först går in och alla statsbidrag först går in. Det är därifrån vi sedan skickar våra landstingsbidrag. Det är därifrån vi gör våra tillskott till SL eller WÅAB. Där finns omstruktureringsreserver och därifrån täcks pensionskostnader eller de kostnader som vi har för räntor. Under den posten hade vi reserverat 400 miljoner kronor på ett sätt som inte är olagligt, på ett sätt som inte är felaktigt, men som uppenbarligen är tillräckligt frustrerande för att oppositionen skulle känna att nu har vi inte längre koll på situationen.

Fru ordförande! Jag tycker att det är väldigt beklagligt att ett historiskt tidigt beslut, någonting som hade varit bra för patienterna, bra för verksamheterna, har fått vänta i fjorton dagar extra. Vi kan konstatera att de dagar som har gått från förra sammanträdet till i dag möjligtvis har gjort att oppositionen har kommit på bättre tankar, för nu är de uppenbarligen med på det sätt som vi hade velat göra detta på redan förra gången.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige!
Landstingsstyrelsens majoritet har, fastän ärendet om budget har varit återremitterat, faktiskt inte tagit chansen att ge ett realistiskt tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden, trots att vi, vilket Catharina Elmsäter-Svärd mycket noggrant påpekade i dag, vet att avtalen med sjukhusen kräver ett tillskott på minst 400 miljoner kronor. Det är väldigt underligt.

Den överföring från koncernfinansiering som måste göras borde vara föremål för beslut här i landstingsfullmäktige när vetskapen finns. Men det blir inget sådant beslut som underställs fullmäktige här i dag. Från majoriteten kommer inget sådant förslag. Det är väldigt beklagligt.

Det är mycket beklagligt att landstingsstyrelsens förnyade beredning av budgetärendet inte har resulterat i att man har tagit den här chansen. Det betyder att landstingsfullmäktige, tro det eller ej, reduceras till ett transportkompani vars beslut om tillskott och utgiftsramar för våra stora verksamheter bara blir en ritual utan verklig betydelse.

Fullmäktige borde ha att bestämma en ram för hälso- och sjukvårdsnämnden som ska vara styrande. Men så blir det inte nu. Det är ett märkligt sätt att se på budgeten som styrinstrument, eller i det här fallet att *inte* se på budgeten som ett styrinstrument.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Det borgerliga budgetförslag som vi i dag har att ta ställning till har inte utformats för att klara den mycket djupa lågkonjunktur som vi nu står inför. Finansieringsproblemen kommer att bli uppenbara. Skatteuttaget kommer att visa sig helt otillräckligt för att klara behoven, framför allt inom sjukvården.

Till detta kommer den borgerliga politik som förs av regeringen. Regeringen har fortfarande inte insett det akuta behovet av att stödja kommuner och landsting genom höjda statsbidrag.

Dessutom undergrävs landstingets skattebas genom att regeringen har spärrat ut hundratals människor från a-kassan. Varslen duggar nu tätt. Socialbidragen kommer i jobbkrisens spår att skjuta i höjden, tro mig, och leda till att vi får ännu sämre skatteintäkter jämfört med hur det vore om människor gavs en trygg a-kassa.

Som sagt ser inte de borgerliga politikerna finansieringsbehoven, vare sig här eller i regeringen.

Ordförande! Det är inte bara brister i själva finansieringen här i landstinget som oroar. Det handlar också i allra högsta grad om styrning och hushållning med resurser, där den borgerliga majoriteten är svaret skyldig. Den ökade frihetsgrad som sjukhusen har fått visavi beställaren och som flerårsavtalen har gett ställer nya och mycket stora krav på ägarstyrningen. Än så länge saknas det helt konkreta förslag från majoriteten på hur ägarstyrningen ska skärpas med hänsyn till de nya flerårsavtalen. I dag saknas bland annat basala tjänstemannaresurser som kan understödja ägarstyrningen.

Ägarfrågorna hanteras dessutom i inte mindre än tre olika utskott. Inget organ har getts det tydliga och fulla ansvaret. Ägarstyrningen blir därför otydlig och motstridig, vilket också uppmärksammats av landstingsrevisorerna.

Landstinget behöver åter ges en fungerande ägarstyrning så att samarbete snarare än konkurrens kan prägla den landstingsdrivna sjukvården. Då kan övergripande mål och spelregler för verksamheterna utformas genom ett utpräglat koncernperspektiv, avvägningar kan göras utifrån en samlad bild och suboptimeringar i verksamheterna kan undvikas. Här har vi sannerligen stora problem.

Ordförande! I vårt län finns det ett stort behov av att skapa ett sammanhållet politiskt beslutsfattande i centrala frågor kring infrastruktur och tillväxt. Därför vill jag slå ett slag för vårt yrkande att landstinget ska uppvakta regeringen i syfte att få överta ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna från länsstyrelsen. Jag tyckte mig i den allmänpolitiska debatten vid föregående fullmäktige ana ett visst intresse från Folkpartiet i den riktningen. Det vore ju befriande om Folkpartiet kunde förmå sig till att rösta utifrån sin övertygelse i denna fråga i stället för att ryggradslöst böja sig för Moderaterna.

Dessutom vill jag säga följande: För Socialdemokraternas del är vi villiga att omgående sätta oss i fördjupade diskussioner om bildandet av en större region i Mälardalen. De samtal som i dag förs i landstingets hägn om ökat regionalt samarbete borde ha ett tydligare mål, som regionbildning.

Ordförande, fullmäktige! Vägen till en bättre sjukvård för patienterna och en effektivare sjukvård går via ökad kunskap och bättre teknik. Dessutom är svensk medicinteknisk industri och läkemedelsindustri oerhört viktiga för framtidens jobb och tillväxt. Ska vi kunna behålla och framför allt öka antalet jobb i de här högteknologiska branscherna måste vi investera mer i patientnära forskning och öka samverkan mellan sjukvård, akademi och industri.

Jag beklagar djupt att de borgerliga partierna inte förmår att prioritera detta i sin budget. Deras uppräknade av FoUU-resurserna, de resurser vi satsar på forskning och utveckling, är för andra året i rad noll kronor. Alla vet vi och förstår varför. Stig Nyman inser behoven, men Moderaterna har vägrat att göra nödvändiga satsningar på det här området. Stig Nyman blir därför tomhänt.

Samma typ av blockering gör Moderaterna när det gäller landstingets stöd till företagsutveckling inom ramen för till exempel Almi Företagspartner. Genom att säga nej till begäran från Almi att få förflytta medel till ett dotterbolag riskerar småföretagen i Stockholmsregionen att förlora EU-medel om sammanlagt över 60 miljoner kronor. Till saken hör att Almi bara begär att få flytta pengar som landstinget redan har lånat ut. Detta i en situation där finanskrisen gör att småföretagen får allt svårare att låna pengar. Ett av näringsminister

Maud Olofssons få besked när det gäller att möta lågkonjunkturen har varit att Almi ska spela en viktig roll. Nu ser vi hur ihåligt det löftet i praktiken är när Moderaterna får bestämma.

Ordförande, fullmäktige! Det finns skäl att vara oroad när man tar del av majoritetens politiska inriktning: En budget som inte är avpassad till den djupa ekonomiska tillbakagång som väntar, en förvirrad ägarstyrning av landstingets egen verksamhet och inga satsningar på vare sig forskning, företagsutveckling eller tillväxt.

Bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Ordföranden: Innan jag ger ordet till Birgitta Rydberg, Folkpartiet, vill presidiet föreslå att vi gör på samma sätt som vi hanterade den tidigare budgetdebatten, att gruppledarna talar först och sedan ges replikmöjligheter efter att alla gruppledare har hållit sina anföranden.

Anförande nr 3

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, ledamöter! Det vi hörde nyss var ekon från det förgångna: mot konkurrens, ja till centralstyrning, ja till skattehöjningar – intet nytt från vänsterfronten.

Transportkompaniet, som Ingela vill kalla gänget här, är väldigt delaktigt. För att en transport ska nå ända in i mål gäller det att alla delar är väl avvägda och väl planerade. I våra fyra partier i alliansen har medlemmarna haft en väldigt stor delaktighet i budgetprocessen. Jag förstår att det stör Ingela, som gillar den här centralstyrningen. Inom alliansen har vi haft ett annat arbetssätt, därför tror jag ingen av våra ledamöter har något bekymmer med att trycka på knapparna för den budget som alliansen står bakom.

Det verkar som om delar av den här församlingen älskar att debattera budgeten om och om igen. Vi älskar det också, men kanske till en viss gräns. Vi upplevde nog att den förra omgången som vi hade väldigt väl belyste vad som inrymdes i budgeten och att det var full finansiering för sjukhusavtalen.

Det kändes inte upplyftande att orden inte nådde fram så att oppositionen valde att använda återremissen för att fördröja det beslut som man faktiskt vet att alliansen vill fatta och kommer att fatta om en stund. Eller också var det så att orden nådde fram och återremissen användes som ett politiskt redskap, i likhet med de sju andra tillfällen på de här två åren som oppositionen har valt att försöka försena beslut genom att använda detta som ett politiskt redskap.

Det kan jämföras med att under de fyra åren med borgerlig opposition använde vi återremissen tre gånger.

Jag undrar om det var så man hade tänkt sig, när lagstiftaren skrev om kommunallagen och ville ge ett skydd för en minoritet, som i den här församlingen faktiskt har använts som ett återkommande stopp för att hindra att beslut genomförs. Men de kommer att genomföras, det kommer vi snart att fatta beslut om.

I likhet med finanslandstingsrådet vill jag klargöra att det alltid slutförs förhandlingar som ryms inom den budgetram som finns. Så har skett i år också, när det gäller principöverenskommelsen, om än tidigare än vanligt.

Den politiska gången är den, att först är det avtalsparterna som ska fatta beslut. De är hälso- och sjukvårdsnämnden, som ju ännu inte har fattat något beslut, och sjukhusstyrelserna, som också ska fatta beslut vilket heller ännu inte har skett. De ska godkänna de slutliga avtalen. Därefter går avtalen vidare till landstingsstyrelsen, som ska lägga förslag till fullmäktige om utfördelning av de medel som finns reserverade under koncernfinansieringen, precis som finanslandstingsrådet har redovisat. Vi upplyste fullmäktiges

ledamöter redan när vi debatterade budgeten för två veckor sedan om hur den praktiska tillämpningen går till, och den ordningen gäller fortfarande.

Ordförande, landstingsledamöter! Det är ju så att landstingets budget innehåller en kraftfull satsning på landstingets verksamheter både när det gäller sjukvården och kollektivtrafiken: 1,6 miljarder på sjukvården, och det kommer att kunna bedrivas verksamhet för ytterligare 800 miljoner på trafikområdet jämfört med årets verksamhet. Det är en väldigt stark budget.

Jag lyfte, i det förra inlägget jag hade för två veckor sedan, fram Folkpartiets prioriteringar. Det vårt hjärta är fullt av är hälsofrämjande sjukvård, patientmakt med fler områden med vårdval och fler fristående vårdgivare, förstärkning av psykiatrin, missbruksvård med fokus på narkomanvård, vård av hemlösa, kvinnliga missbrukare, behov av vårdutveckling inom hela missbruksvården, självmordsprevention, stöd till barn och vuxna med adhd-problematik, en jämlik och rättvis sjukvård och läkemedel i toppklass.

Vi har en budget som är i balans, med ett överskott. I dagsläget har vi en finansmarknad som är i kris över hela världen, inte bara här i Sverige. Varslen duggar tätt. Vi vet ingenting om hur skatteprognoserna kommer att se ut under nästa år, men vi har anledning att känna en viss oro. Därför har vi från alliansens sida gjort en avsättning så det finns en reserv.

Hur ser det då ut i de andra partiernas budget? För två veckor sedan sade Socialdemokraterna att det behövs 400 miljoner kronor ytterligare till sjukvården. Ja, när vi nu står här, två veckor senare, kan vi se att Socialdemokraterna har insett att alliansen har 400 miljoner kronor ytterligare. Men vad gör man då? Jo, då är man inte nöjd med att de 400 miljoner kronorna finns utan lägger på 400 miljoner kronor ytterligare! Det visar att vad alliansen än föreslår, lägger man på bara för att lägga överbud.

Och trots att ni har spenderat alla de här pengarna, och spenderat ytterligare en omgång till, finns det ingen reserv i Socialdemokraternas budget. Det är 0,2 miljoner kronor – 200 000 kronor – i en budget på nästan 60 miljarder kronor!

Vi kan se att Vänsterpartiet också har väldigt dålig reserv, man ligger nära Socialdemokraterna. Och Miljöpartiet har ”luftpengar”, som inte finns i verkligheten.

Vi kan konstatera att vi har en splittrad opposition, som har lite olika synsätt. Man kan undra vem det är som sköter oppositionens ekonomiska politik. I alliansen finns ett samlat budgetförslag, som innebär att vi tar ansvar för att budgeten går ihop, det finns pengar för både sjukvård och trafik, vi har en ekonomi med ordning och reda, vi har balans i vår budget och vi har reserver om det händer någonting med skatteintäkterna.

Jag vill med det här yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 4

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Ordförande! Anfall är bästa försvar, brukar man ju säga, när man känner att man står på ett gungfly. Det var väl det Catharina Elmsäter-Svärd använde sig av i sitt inledningsanförande. Du pratade bland annat om hur det såg ut under förra mandatperioden, då vi genomförde stora skattehöjningar som du kritiserade oss för. Men du ska vara tacksam för att vi orkade genomföra stora skattehöjningar under förra mandatperioden, för annars hade vi haft en oerhört djup ekonomisk kris i landstinget i dag. Är det inte så? Det är ju på de skattehöjningarna som du bygger din ekonomiska politik. Fegheten från alliansen att ta de tuffa besluten är monumental. Ni har bara en enda ambition: att sänka skatten. Men vi vågar ta tuffa beslut för att skydda bland annat hälso- och sjukvården. Det gjorde vi under förra mandatperioden, och det ska du vara oändligt tacksam för som finanslandstingsråd!

Vänsterpartiet begärde återremiss av budgeten för ett par veckor sedan – inte för att obstruera eller för att vi hade en ambition att arbeta djupt odemokratiskt, som du, Catharina Elmsäter-Svärd, anklagar oss för. Nej, vi i Vänsterpartiet begärde återremiss därför att vi ville att du skulle klargöra hur stor budgeten till hälso- och sjukvårdsnämnden var, om det var den budget som vi hade att behandla eller om det fanns en annan budget. Det var de frågorna jag ställde till dig flera gånger.

I dag, får jag säga, beklagar jag djupt att ni inte har vidtagit några åtgärder i den budget som ni presenterar efter återremissen som visar på hur ni ska finansiera. Ni hade chansen att göra det, så att det hade varit tydligt, när vi nu ska fatta beslut om bland annat hälso- och sjukvårdsbudgeten.

Vad vi frågade var: Är det den tryckta budgeten som gäller, där vi i Vänsterpartiet har 408 miljoner kronor mer än ni i alliansen, eller fanns det en osynlig budget? Du sade: "Vi tillför mer pengar till hälso- och sjukvårdsnämnden än vad ni gör i oppositionen." Det var det som jag bad dig redovisa, för jag förstod inte det. Enligt budgeten gjorde ni det inte – den budget som vi hade att ta ställning till.

Det här med språk och ord är knepigt. Det är viktigt att uttrycka sig så att andra förstår, både i opposition och i majoritet. Vi i oppositionen har ett stort ansvar för att uttrycka oss på ett sådant sätt att ni förstår vad vi menar, och omvänt gäller.

Vad man kan säga är att ni under den här mandatperioden har infört ett borgerligt nyspråk, som många gånger gör det svårt att förstå vad det är ni håller på med. Jag har tagit upp det många gånger från den här talarstolen, och jag gör det nu igen därför att jag tycker att det är oerhört viktigt. Ni använder till exempel ord som "avknoppning" för att dölja vad det handlar om, det vill säga att ni säljer ut våra gemensamma tillgångar, ofta till reapris. Ni pratar om "mångfald", som för de flesta människor i det här landet betyder en mix av kultur och etnicitet – men för er betyder mångfald privatisering.

När jag efter återremissen grubblade på vad du egentligen hade sagt – och jag gick faktiskt tillbaka till videoinspelningen för att försöka förstå – så insåg jag att du, Catharina Elmsäter-Svärd, har gått ytterligare ett steg genom att införa näringslivssvenska i den politiska debatten i Stockholms läns landsting. Det kan man naturligtvis göra, det är bara det att man måste göra det på ett sådant sätt att folk förstår vad man säger.

Så när jag frågade dig vad det var för pengar du talade om, eftersom du hävdade att ni hade lagt in mer pengar till hälso- och sjukvårdsnämnden än vad vi hade gjort i oppositionen – vilket var fel enligt de budgettabeller som fanns – sade du så här, flera gånger: "Vi har tagit höjd för att landa ned flerårsavtalen." Det är ganska svårt att förstå vad du menar när du säger så! Efter att ha forskat lite har jag förstätt att det här är ett uttryck som är vanligt i näringslivssammanhang, och du kommer ju från den bakgrunden så det är väl inte så konstigt att du använder det uttrycket – men man måste ändå försöka förklara vad man menar!

Att "ta höjd för att landa ned flerårsavtalen" var för mig fullständigt obegripligt, och jag är alldeles övertygad om att det var många i den här salen som absolut inte begrep vad du menade.

Det var mitt skäl till att begära återremiss. Du kunde inte förklara dina påståenden. Du kunde inte förklara hur ni tänkte finansiera flerårsavtalen – som vi för övrigt står bakom. Det är ju inte så att vi är frustrerade över att ni lyckades genomföra flerårsavtalen i god tid innan årsskiftet. Vi tycker att det är jättebra. Men vi ville veta hur du tänkte finansiera det, och du var oförmögen att förmedla detta till den här församlingen!

Jag skulle vilja hävda att skälet till att vi över huvud taget hamnade i en återremissdebatt var att du inte kunde förklara hur du tänkte finansiera detta, och dina påståenden att ni hade mer pengar till hälso- och sjukvårdsnämnden var faktiskt felaktiga. Det var mitt skäl.

När vi har försökt granska och förstå hur ni har tänkt, inser vi att ni bland annat i er budget har lagt in 200 miljoner kronor som förmodligen är pengar som vi ännu inte har men som vi kanske kommer att få. Vi har förstätt att det är vår del av de så kallade kökaparpengarna, som vi ska få från staten. Du kan få berätta för mig om vi har fel eller rätt, men det är vad vi har kommit fram till. I er budget har ni alltså lagt in 200 miljoner kronor som vi ännu inte har – så kallade luftpengar. Därför har vi också i vår budget lyft in samma 200 miljoner kronor i kökaparpengar, som vi inte tidigare hade lagt in, och dem har vi lagt på hälso- och sjukvårdsnämnden. Därför har vi i dag 608 miljoner kronor mer än vad ni har i alliansen till hälso- och sjukvårdsnämnden, och de pengarna räcker också till att finansiera kostnaderna för avtalen.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 5

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Alliansen, via Birgitta Rydberg och Catharina Elmsäter-Svärd, beskriver historien från de senaste två åren som väldigt lyckad. Jag undrar hur man kan beskriva en ökad orättvisa för många människor som bor i utsatta områden för en lyckad politik. Fokus har under de här två åren otvivelaktigt legat på en total privatisering av primärvården. En gång under den tiden har vi fått det bekräftat, då Lars Joakim Lundquist i talarstolen svarade kort och gott: Ja, målet är att all primärvård ska vara privat när den här mandatperioden är slut.

I stället har den hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvården fått stryka på foten. Vi får väl se, när vi får utfallet av 2008 års verksamhet i hälso- och sjukvården, hur stora nedskärningar det är där ute, både vad det gäller privata och offentliga vårdgivare.

Vårdval Stockholm, som det görs ett stort nummer av här, sägas inte bara av den politiska oppositionen utan även av Vårdförbundet och Läkarförbundet. Jag kan bara citera Thomas Flodin, ordförande i Stockholms Läkarförening, som – efter den reviderade regelboken – talar om "hafsvverk". Det tycker inte jag länder till heder för den politik som har bedrivits under den här tiden.

Men nu till återremissen. Den skulle ju enligt ordföranden ha beretts i god ordning. I stället kommer samma papper tillbaka i retur, som alltid. Man kan fråga sig, Birgitta Rydberg: Är det så att inte bara oppositionen missbrukar återremissen? Vad gör majoriteten av återremissyrkandena? Ingenting, man låter bara handlingarna gå med vändande post! Det har man gjort konstant under hela mandatperioden. På vilket sätt är det att ta demokratin på allvar, Birgitta Rydberg?

Vi yrkade återremiss därför att vi inte såg hur budgeten skulle te sig. Hur går pengarna? Ursprunget var när du, Catharina Elmsäter-Svärd, talade om att sjukhusavtalen var i hamn, de var klara. Men vi kan inte se någon redovisning, varken nu eller för två veckor sedan, av hur de är i hamn. Jag är väldigt glad, jag missunnar varken majoriteten, oppositionen eller verksamheterna att man får sjukhusavtalen klara i tid. Det är bra om man skulle lyckas med det – men fortfarande har inte vi sett hur dessa avtal ser ut. Har ni "tagit höjd", eller är det så att det fortfarande lever kvar osäkerheter? Om det nu var klart, varför får vi inte siffrorna, så vi kan se hur det påverkar budgeten och det totala utfallet, Catharina? Hur stort överskott har ni egentligen? Hur mycket är det som ska delas ut till sjukhusavtalen?

Miljöpartiet menar att en transparent budget inte bara är till för oss politiker utan för allmänheten, för verksamheterna, för journalisterna, som ska kunna titta på Sveriges näst största budget så att man kan veta vad som händer. Vi tycker det är slarvigt och oansvarigt att inte göra denna redovisning. Det var ursprunget till vår återremiss.

Ta till exempel den fråga som lyfts av Birgitta Sevefjord om de 200 miljonerna i ökade statsbidrag. Dem har inte vi fått oss till del i vår budget, och när vi frågar tjänstemännen så svarar de: Det där vet inte vi någonting om. Jamen hur ska då vi kunna tillgodoräkna oss dem i vår budget? Det blir lite komplicerat, när vi inte har samma underlag att räkna utifrån.

Därmed kommer jag till talet om luftpengar. Ja, vi talar om andra pengar, Birgitta Rydberg och Catharina – men vi talar om till exempel trängselavgifterna, som vi anser att man politiskt måste ställa upp i ljuset för att folk ska få se att man inte använder de trängselpengar som finns enligt folkomröstningsresultatet. De skulle gå tillbaka till kollektivtrafiken. I stället väljer regeringen, och även den sittande majoriteten i landstinget, att acceptera att pengarna går till Förbifart Stockholm.

Vi är inte heller för ett tvåpartisystem, Miljöpartiet vill fortfarande ha ett flerpartisystem – apropå frågan var den samlade oppositionen finns. Vi har tidigare visat att vi kan regera ihop. Vi har tagit väldigt tuffa beslut, inte minst då underskottet närmade sig 10 miljarder. Men vi hävdar fortfarande, Birgitta Rydberg, att vi är ett enskilt parti. Vart har Folkpartiet tagit vägen, som talade om hälsofrämjande och förebyggande verksamhet, när man ställer värden i en sådan dager att man måste dra in på allt detta? Var finns pengarna i årets budget? Var finns ersättningssystemet som stöttar en hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvård? Där är ni svaret skyldiga.

Förutom att yrka bifall till Miljöpartiets budget för 2009 har jag också ett tilläggsyrkande till landstingsstyrelsen, med tanke på den erbarmligt dåliga hantering som har varit: att landstingsstyrelsen med hjälp av ekonomiavdelningen tar fram bättre rutiner för hur budgeten ska tas fram i framtiden, i syfte att få en transparent budget med bättre läsbarhet, och nu när vi står inför flerårsavtal med sjukhusen, att det ska tydligt framgå hur avtalen hanteras. Därmed yrkar jag återigen bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 6

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Jaha, så var vi här igen. Jag hoppas att oppositionen känner att återremissen har stärkt demokratin. Jag beundrar uthålligt rättssökande politiker och medborgare som aldrig brukar odemokratiska eller illegala medel i sina strävanden efter bättre beslut. Men oppositionens återremiss av nästa års budget saknar tydliga motiv. Jag får därför söka skälet till att budgetdebatten åter hamnar på det partipolitiska planet.

Besitter oppositionen ovanliga egenskaper, som gör dem mer beslutsamma, mer uthålliga, eller är de mer för rättvisa i förhållande till andra partier? Nej, tror inte det, jag!

Är vi verkligen här igen på grund av att oppositionen kände en äkta vurm för att beslutet förra veckan kommer landstingets alla vårdsökande och sjuka medborgare till gagn? Har veckan som gått avslöjat massiva moraliska maktövergrippingar eller allvarliga budgetmässiga missförhållanden och därmed hotat landstingets fundament i den demokratiska processen? Tror inte det, jag!

Droppen urholkar stenen inte av dess egen kraft utan av dess evigt fallande, har det sagts. Och det envetna återremitteringsmoros som numera präglar oppositionens arbete är inte helt lyckosamt. Det är tydligt att Dag och Ingela allt mer accepterar rollen som mediala organisationer, som väljer bort det konstruktiva, dialogskapande folkrörelseidealet som präglat landet sedan Saltsjöbaden och regeringsformsreformen. Obstruktion som skulle kunna peka på enstaka profilfrågor väljs inte utifrån ideologiska avvägningar utan enbart mediala hänsyn. Återremittering skapar publicitet. Strunt i nyttan! Väljare och medierna får då läsa om oppositionen som gör något. Förändringar av politiken är en fråga för en annan dag.

Nej, de interna processerna inom oppositionen är dolda för oss – men jag undrar om beslutet om återremittering verkligen var övervägt av alla i era grupper. Jag drar i huvudsak två slutsatser. För det första: att påverka landstingspolitiken handlar för oppositionen ibland mer om vad man gör för att synas än om att bedriva konstruktiv politik. För det andra har man skippat konsensuslinjen i det gamla folkrörelseidealet och blivit mediala kampanjpartier. Finns det hos oppositionen någonting mellan partipiska och haverist?

Så vill jag i dessa juletider avsluta med ett rim till Dag och Ingela. Det lyder så här:

Två klappar till Ingela och Dag
redskap att använda i eran låda
så ni kan bräcka och bända varje lag
för att kunna stilla er haveristiska ådra.

Varsågoda!

Anförande nr 7

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Fru ordförande! Snabbt minskande vårdköer, en kraftigt ökad tillgänglighet i primärvården genom vårdvalet, inte minst i de områden som pekats ut som förlorare, en kollektivtrafik som vinner över biltrafiken och som vinner allt fler trafikanter och därmed stärker sin redan stora insats i kampen mot klimathotet, ett miljöarbete som präglas av Sveriges högsta ambitioner och som bland annat innebär att Stockholms största förlossningsjukhus inför lustgasrening våren 2009 och följs av övriga sjukhus under 2010, en tandvårdspolitik som vänder det som var Sveriges sämsta äldretandvård för två år sedan till att steg för steg skaffa sig en godtagbar topposition och som äntligen tar sig an det största hotet mot en jämlik tandhälsa, nämligen de tandvårdspriser som mer än fördubblats sedan mitten av 90-talet – dessa resultat av Centerpartiets och alliansens arbete i Stockholms läns landsting är väl det so är bakgrunden till att vi i dag står här och får fortsätta budgetdebatten.

Jag kan bara beklaga att vi befinner oss i den absurda situationen att återuppta en debatt om en budget som skulle ha antagits om det inte vore för landstingsledningens enda fel: att alltför tidigt lyckas med det som Socialdemokraterna aldrig lyckats med, det vill säga att sluta avtal med sjukhusen i tid.

Jag tycker jag känner igen detta beteende. Jag som läser en del har rådbrukat min hjärna för att hitta vad det är som Ingela Nylund Watz beteende får mig att tänka på. Först gick mina tankar till Potifars hustru i Bibeln, hon som när Josef inte gjorde som hon ville anklagade honom och fick honom hårt dömd för att ha gjort just detta, det som hon ville att han skulle göra men som han inte gjorde. Jag tänkte också på den gamla fabeln ur Folkskolans lärobok från 1800-talet om vargen och lammet som drack vatten ur samma bäck. Lammet drack nedströms och vargen drack uppströms. Vargen sade till lammet: "Varför grumlar du mitt vatten?" Lammet svarade: "Jag kan väl inte grumla ditt vatten, jag dricker ju nedströms från dig!" Då åt vargen upp lammet, för att lammet inte hade grumlat vargens vatten.

Medborgarna förstår inte detta – och då syftar jag inte bara på den här liknelsen. Jag syftar på hanteringen av återremissen. En del medborgare kanske tror att majoriteten faktiskt gjort fel när de gjort precis så som Socialdemokraterna gjort många gånger tidigare, bara bättre.

Men låt mig då understryka att det inte krävs något fel för att oppositionen ska kunna återremittera ett ärende. Ibland räcker det med blind partiegoism, hänsynslös oppositionslusta och obegränsad benägenhet att låta ändamålet, att vinna valet 2010, helga varje medel. Detta, medborgare, tycks mig vara de verkliga orsakerna till återremissen.

Som sagt, det finns en risk att medborgarna tror att majoriteten har gjort fel. Det är tråkigt, och det är orättvist. Men jag tror faktiskt att Socialdemokraterna tar en större risk. Aggressivitet och rättfärdighet är inte samma sak. Oppositionslusta är inte detsamma som välgrundad saklighet. Jag tror att allt fler börjar inse detta, såväl bland medborgare som bland opinionsbildare. Verkligheten, i form av landstingets resultat, blir allt onädigare mot Socialdemokraterna. I sin desperation flyr de till formfrågorna.

Dessvärre minskar medborgarnas intresse för vad de ilskna Socialdemokraterna framför. Jag tänker på det som Folkpartiets partiledare Jan Björklund sade om Lars Ohly i samband med att den nationella vänsterkartellen nu har formerats: Ohly kommer att bli alliansens främsta valarbetare. Jag tror faktiskt att det kan bli så med Socialdemokraterna i

Stockholms läns landsting också, jag tror att ni börjar bli en belastning för Mona Sahlin och för Socialdemokraternas möjligheter att återta regeringsmakten nationellt. Socialdemokraterna vill ha makten, men jag tror inte medborgarna vill ha politiker som bara vill ha makten.

Bifall till majoritetens förslag!

Ordföranden: Då ger jag möjlighet till repliker. På Catharina Elmsäter-Svärd's anförande har replik begärts av Ingela Nylund Watz.

Anförande nr 8

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det har ju sagt en del intressanta saker och ställts en del funderingar från den här talarstolen redan. Jag ska ansluta mig till två saker som jag tycker det finns anledning att "klämma" finanslandstingsrådet på i inledningen av den här debatten.

Det ena är frågan om hur landstingsstyrelsens ordförande ser på landstingsfullmäktiges roll, att vara den församling som fastställer tydliga ekonomiska ramar för våra nämnder – är det viktigt eller oviktigt ur styrsynpunkt för finanslandstingsrådet? Det är så att säga mer en fråga som har att göra med hur finanslandstingsrådet ser på landstingsfullmäktige som högsta beslutande organ för drygt 60 miljarder skattekronor, den folkvalda församling som har att hantera de resurserna.

Den andra frågan är hur finanslandstingsrådet, med anledning av hennes anförande, ser på sin egen framlagda budgets styrka när vi är på väg in i en lågkonjunktur. Kan du garantera att den politik som ni nu vill bedriva inte själv genererar ytterligare uppsägningar i vår region, så att landstinget självt bidrar till att skapa en högre arbetslöshet?

Jag hyser tvivel kring detta. Jag hyser tvivel kring förmågan att förklara den ekonomiska politiken, jag hyser tvivel kring finanslandstingsrådets sätt att se på landstingsfullmäktiges roll som högsta beslutande organ och jag hyser tvivel kring hållfastheten och uthålligheten när det handlar om att upprätthålla sysselsättningen i Stockholmsregionen.

Anförande nr 9

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande!

Ingela Nylund Watz må verka tuff, men kravet på anslagsstyrning är bluff. Anslaget för 2006 års ram visade att styrningen då var rätt lam. Vid två tillfällen gjordes tilläggsanslag under året. Det var uppenbart att sjukhusen då levde på håret.

Fru ordförande, det är ganska lätt att ställa krav och ifrågasätta hur jag ser på fullmäktiges roll. Det är självklart att fullmäktige är den högsta beslutande församlingen. Vi lägger också fram ett förslag till budget med ramar i den delen. Men samtidigt vet vi att det är brukligt att när avtalen är i hamn så väljer man att lägga tilläggsanslag på samma sätt som tidigare.

På en direkt fråga om möjligheterna för alliansens budget att stå stadigt när det blåser runt omkring i det här huset, tycker jag att Ingela Nylund Watz själv borde vara svaret skyldig, som trots sin skattehöjning lämnar ett resultat, en reserv på bara några kronor jämfört med oss: 200 000 kronor. Vi klarar de finansiella målen. Vi har ett resultat som gör oss beredda. Dessutom satsar vi såväl på sjukvård som på trafik under tiden.

Anförande nr 10

Landstingsrådet **N y l u n d W a t z (s)**: Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag kan bara konstatera att finanslandstingsrådet inte svarar på frågan ifall det är landstingsfullmäktige som ska fastställa ramarna för hälso- och sjukvården inför nästa år. Trots att finanslandstingsrådet har kunskapen om vad verksamheterna egentligen kommer att kosta, vägrar hon att förelägga landstingsfullmäktige i god ordning ett förslag till beslut som faktiskt tar hänsyn till det och lär förmodligen återkomma. Jag tycker det är onödigt förbrukad arbetstid, må jag säga.

Inte heller tar finanslandstingsrådet på allvar frågan ifall hon gör bedömningen att den budget som finanslandstingsrådet lägger fram är så robust att den motverkar att vi själva spår på krisen genom uppsägningar eftersom verksamheterna får det väldigt snävt. Det besvarade inte Catharina Elmsäter-Svärd med ett ord.

Jag konstaterar att vårt förslag innehåller 400 miljoner kronor i höjd ram för verksamheterna, 17 öre högre skatt och därmed totalt 715 miljoner kronor mer till verksamheterna. Det är en väldig skillnad mot er budget, Catharina!

Anförande nr 11

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: I mitt inledningsanförande ställde jag en fråga till dig, Catharina Elmsäter-Svärd: Tycker du att det var fel, var det dåligt gjort av den röd-gröna majoriteten under förra mandatperioden att höja skatten? Om du tycker det, varför sänker du inte skatten med motsvarande pengar? För det har du ju inte gjort, utan du använder gladeligen vår skattehöjning. Det ska du också göra, för det är den som räddar hälso- och sjukvården.

Men att anklaga oss för någonting som du själv använder dig av, det tycker jag är fegt.

Vi kände inte frustration över att ni hade fått flerårsavtalen i hamn precis innan vi höll budgetfullmäktige. Självklart var det bra, det var inte det som var problemet. Problemet var att du for med osanning i debatten, att du hävdade att ni hade mer pengar till hälso- och sjukvårdsnämnden än vad vi hade i oppositionen, och du lyckades inte förklara hur du tänkte – förmodligen därför att du tänkte ganska dunkelt.

När nu flerårsavtalen är i hamn, är det ju synd att ni inte har tagit tillfället i akt att lägga in de pengarna tydligt i den budget som vi har att ta ställning till i dag. Ni hade haft möjlighet att göra det, och jag undrar varför du väljer att inte göra detta.

Till saken hör också att de här flerårsavtalen inte kommer att skapa en lycklig stämning ute i hälso- och sjukvården, att alla problem är lösta. Karolinska sjukhuset kommer även med de nya avtalen att ha stora problem – så stora problem att man fortfarande måste göra besparingar som motsvarar ungefär 750 anställda inom Karolinska sjukhuset. Jag tror att vi kommer att se att Karolinska sjukhuset tvingas att skära ned sin personalstyrka med kanske 750 personer.

Anförande nr 12

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (m)**: Fru ordförande! Man har alltid tre alternativ när det gäller skattesatsen: att sänka den, att låta den vara oförändrad eller att höja den. Den enklaste men tråkigaste vägen är när man väljer att höja, för då slipper man att ta några andra beslut, och det är ju alltid lättare om någon annan får betala.

Vi har valt att sänka skatten under den här mandatperioden. Inför nästa år har vi gjort ställningstagandet att hålla den oförändrad, men den är fortfarande landets högsta landstings-skatt. Vi har konstaterat att vi kommer att klara av våra verksamheter under tiden i alla fall.

Jag skulle vilja uppmana Birgitta Sevefjord, som ändå började titta på videosnutten, att läsa hela protokollet eller titta på hela videoinspelningen. Jag upprepade ett antal gånger hur och på vilket sätt finansieringen av avtalen skulle komma att ske, eftersom det bara var en presentation av att principavtalet som var klart. Ni har också hört Birgitta Rydberg mycket tydligt tala om hur det ärendet sedan kommer att behandlas: precis som tidigare år, det är inte mer konstigt än så. Det kommer som ett ärende via landstingsstyrelsen i januari för att sedan beslutas i februari. Den budget som vi tar i dag är den ram som gäller till hälso- och sjukvårdsnämnden, och det kommer ett tilläggsanslag.

När jag säger att vi tar höjd för att landa ned, ja då må det vara hänt att jag uttrycker mig på ett visst sätt, men det är precis vad det innebär, att vi har en förhandling på gång och jag meddelar att vi har reserverat pengar under koncernfinansiering. Mer tydligt går det väl knappast att säga om den saken.

Ordföranden: Jag har uppfattat att Catharina Elmsäter-Svärd tidigare begärde replik på Ingela Nylund Watz.

Anförande nr 13

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (m):** Ja, jag gjorde det, fru ordförande. Vissa saker har vi redan haft uppe, men jag skulle ändå vilja kommentera diskussionen beträffande Almi.

Jag har full respekt för det synsätt Ingela Nylund Watz här visar på den nytta som Almi ändå gör. Men den mycket konkreta fråga som lyfts här får man nog fundera på, när man i det här huset i somliga fall tycker att man ska följa lagar men i andra fall uppenbarligen inte tycker att man ska följa givna lagar. Det rimmar illa om man ska stå vacklande där emellan.

Landstinget ger arligen ett bidrag till Almi för dess verksamhet. Ja, det stämmer att vi tidigare har lämnat ett lån och att den hälft av det lånet som nu återstår ska göras om för att användas i någon form av EU-stöd, så att vi får in riskkapital till regionen. Men hur mycket vi än har tittat på detta kan vi bara konstatera att det inte är förenligt med kommunallagen. Och även om vi har gjort så tidigare, blir det inte mera rätt av att vi fortsätter att göra fel. Därför kommer inte vi att göra det i den delen.

Jag har en fråga som jag skulle vilja ställa till Ingela Nylund Watz. I det budgetförslag som ni hade med er till förra gången – jag vet ju att ni är erfarna och duktiga och säkert har räknat, ni kan det här med landstinget – var någonstans i er budget hade ni pengar avsatta för avtalen, som ni med stor sannolikhet visste skulle landa ned och som ni med stor sannolikhet visste skulle handla om ett antal hundra miljoner? Var någonstans fanns de i ert budgetförslag?

Anförande nr 14

Landstingsrådet **Nylund Watz (s):** Catharina Elmsäter-Svärd, bra försök att anfalla två gånger för att försvara sig!

Låt oss nu ta detta med Almi först. Jag tycker det är rent ut sagt bedrövligt passivt, i ett läge där vi står inför den största lågkonjunktur som har setts i modern tid, av den borgerliga landstingsledningen, där faktiskt Centerpartiet ingår vars partiordförande och näringsminister vill använda Almi som ett instrument för att motverka krisen inom framför allt småföretagssektorn, att gömma sig bakom lagstiftningen.

Jag, Catharina Elmsäter-Svärd, tycker inte att landstinget ska göra någonting olagligt. Jag hade önskat att du hade kraft nog att tillsammans med Almi göra en utomstående bedömning av möjligheterna för landstinget att omvandla det här lånet så att vår region åtminstone en gång skulle kunna få ta del av pengar från Europeiska unionen för att gagna tillväxt och

sysselsättning i vår region. Passivt sitter du vid sidan om och tittar på och låter pengarna gå värdshus förbi. Det duger inte, när ekonomin går på lågvarv. Då måste man vara aktiv!

Vi gör samma antaganden som ni när det handlar om vilka ränteintäkter vi har, vilka eventuella statsbidrag vi får, vilken utjämning vi kommer att betala – och vi har 17 öre mer att arbeta med när det handlar om att tillfredsställa verksamheterna. Det är 715 miljoner kronor mer än vad ni har.

Vi tycker att fullmäktige ska ge rätt ramar till hälso- och sjukvården, och det är fullmäktige som ska göra det när kunskapen finns.

Anförande nr 15

Landstingsrådet Elmäter - Svärd (m): Fru ordförande! Då kvarstår ändå min fråga. I det förra budgetförslaget som Socialdemokraterna lade fram, som också innehöll denna skatteköning med 17 öre, står uppräknningen till HSN plus de 410 miljoner kronor som ni mycket riktigt har redovisat hur de ska användas – men det står ingenting om avtalen. Ska jag tolka det som att de miljoner som behövs till avtalen fanns under uppräknningen till HSN, och sedan tillkom 410 miljoner för era satsningar i sjukvården som ni har specat? Eller är det så att de faktiskt låg under koncernfinansiering? Eller hade ni rent av glömt dem?

Anförande nr 16

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Återigen: Det är beklämmande att finanslandstingsrådet inte förmår att förklara sin finansiella politik, vare sig när det handlar om hur verksamheter och avtal ska finansieras eller det passiva förhållningssättet när det handlar om tillväxt- och sysselsättningsstimulerande åtgärder i vår region.

Vi gör samma antaganden som ni avseende räntor, utjämningsystem och allt annat. Däremot har vi en ohyggligt dålig erfarenhet när det handlar om Moderaternas förmåga att sköta landstingets ekonomi. Självfallet vill vi syna era kort.

Dessutom har vi 17 öre mer friska pengar att arbeta med för att ge verksamheterna realistiska ramar och undvika till exempel att 750 anställda vid Karolinska sjukhuset tvingas ut i arbetslöshet.

Ordföranden: Jag har antecknat att Birgitta Rydberg önskar replik på Raymond Wiggs anförande.

Anförande nr 17

Landstingsrådet Rydberg (fp): Raymond, ni vill ju regera ihop med Socialdemokraterna och Vänstern. Hur får ni då loss pengar från trängselskatten och lägga in till landstingsbudgeten? Ni är ju inte överens om det i oppositionen, och ni lär inte bli överens om det ens om ni bildar gemensam regering på nationell nivå. Ni ägnar er åt önsketänkande! De här pengarna finns ju inte. Och de finns definitivt inte nästa år i budgeten.

Begreppet olycka kan ha många olika definitioner. Det är häpnadsväckande att höra Miljöpartiets definition: olycka är att patienter får välja, det är att patienter är nöjda med att de får välja och det är att vi har fått 22 nya husläkarmottagningar som patienterna kan välja mellan utöver dem vi tidigare hade.

När det gäller hälsa, är det väldigt intressant att konstatera vad det egentligen var Miljöpartiet åstadkom när ni satt i en gemensam båt med Socialdemokraterna och Vänstern. Det var inte långt ifrån *nada*, som man säger i Spanien. Det är bara att konstatera att under det gångna året är det vi i alliansen som har tagit fram en handlingsplan för hälsa med konkreta åtgärder vi kan vidta för att få ett effektivare hälsofrämjande arbete. Det är också

alliansen som i Vårdval för nästa år har plockat fram klara förslag om hur vi ska få mera hälsofrämjande arbete utfört av distriktssköterskorna genom att lägga in en hälsobonus.

Vi kan konstatera att både när det gäller hälsa och när det gäller patientens val är alliansen den gruppering som har de bästa förslagen, och vi i Folkpartiet ställer oss väldigt tacksamma inför att alliansen står bakom de här förslagen.

Anförande nr 18

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Fru ordförande, Birgitta Rydberg! Det är två saker som Miljöpartiet tycker är bra och viktigt med Vårdval Stockholm och som vi har fört in i det som vi kallar för Hälsoval Stockholm. Det ena är patienternas valfrihet. Däremot tycker vi att det också är viktigt att inte alla patienter dras över en kam. Det finns olika patienter, många människor som inte ens vet om att de har valfrihet, eller för att låna Filippas ord, som inte vet om att de har en ryggsäck full med pengar. Vi tycker det är viktigt att ta det i beaktande, så man inte tror att alla är kunniga om det vårdvalssystem som ni har infört.

Det andra som är bra är auktoriseringar. Vi tycker att det är bra, därför att det ger alternativ till ständiga upphandlingar.

Vad det sedan gäller alliansens storstilade satsningar på hälsofrämjande kan man väl säga att ni har tagit det som vi har föreslagit sedan länge, nämligen hälsofrämjande sjukhus – men vad har ni tillfört för pengar? Förra året tillfördes 300 000 kronor för att genomföra hälsofrämjande sjukhus. Det är ju felräkningspengar! I år går det inte ens att läsa ut ur budgeten vad ni satsar på hälsofrämjande sjukhus. Vad är det för satsning?

Den handlingsplan för hälsa som du talar om, Birgitta, är jättebra. Det ger en konkret nedbrytning av folkhälsopolicyn som vi antog tillsammans. Jag undrar bara om den där bonusen för distriktssköterskor. Den är ju inte ens en liten tummetott i förhållande till de behov som finns att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Här måste ett vårdvals- eller, som vi säger i Miljöpartiet, ett hälsovalssystem titta mycket mer noggrant på hur man ska fördela pengar. Ersättningssystemen är ju en grund för vad man gör där ute, på det som vi vill kalla för hälsocentraler. Där saknas det fortfarande otroligt mycket.

Anförande nr 19

Landstingsrådet **R y d b e r g (fp)**: När det gäller Vårdval är det ett obligatoriskt krav att arbeta med hälsoinriktade insatser. Det du kallade för en tummetott är att vi ger en riktad ersättning för att distriktssköterskearbete ska premieras ytterligare. Vi har också i Handlingsplan för hälsa krav på att ytterligare utveckla ersättningssystemet när det gäller just hälsofrämjande insatser i primärvården.

Är det en tummetott att vi nu kommer att ha en tydlig struktur genom att alla våra sjukhus är med i nätverket för Hälsofrämjande sjukhus? Det är en massa obligatoriska åtaganden i medlemskapet. Vi kommer att ha processledare på alla sjukhus, som kommer att jobba med det här. Är detta en tummetott, Raymond?

Det är intressant att se hur svårt ni har att veta vilket ben ni ska stå på när det gäller valfrihet. Ni tycker det är bra att patienten får välja och bra med auktorisation – men ni är uppenbarligen inte för att vårdgivarna ska få etablera sig fritt, så att patienterna kan söka sig till de vårdmottagningar som finns utan ni vill uppenbarligen att patienterna ska vända sig till de mottagningar som Miljöpartiet tycker ska få finnas.

Anförande nr 20

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Tack, Birgitta Rydberg, för att du tog upp etableringsfriheten. Etableringsfriheten har ingenting med patienternas valfrihet att göra, den är enbart för producenterna – men helt i linje med den borgerliga alliansens politik att man ska kunna göra sig en hacka på sjuka människor. Det är vi helt emot.

Jag vill också säga att i vårt budgetförslag – trots att vi inte är i majoritet som ni vet, vi hoppas och tänker bli ett 10-procentsparti – lägger vi 225 miljoner kronor totalt till hälsofrämjande hälso- och sjukvård, varav 15 miljoner till hälsofrämjande sjukhus. Var finns detta i Folkpartiets eller i Kristdemokraternas budget?

Ordföranden: Då har du, Raymond Wigg, möjlighet till replik på Pia Lidwalls anförande.

Anförande nr 21

Landstingsrådet Wigg (mp): Tack så mycket, fru ordförande. Fullmäktige och åhörare! Jag vet inte om ni kommer ihåg att Pia pratade om dialog. Var fanns den dialogen, Pia? Klockan 23.05 en kväll i mars 2007 damp det ned 200 sidor i min dator. 08.00 nästa morgon skulle vi fatta beslut om den första regelboken. Var fanns den berömda kristdemokratiska dialogen då?

Var fanns dialogen när hela sjukvårdsorganisationen gjordes om och politiska partier uteslöts från revisionen, en grundläggande demokratisk institution. Var fanns dialogen då, Pia Lidwall?

Var fanns dialogen när äldrevårdscentralerna lades ned, när närankuterna trots löfte om att de skulle få vara kvar lades ned?

Och var finns dialogen nu när man öppnar för privata sjukvårdsförsäkringar? Var finns dialogen, Pia Lidwall?

Du gör ett stort moraliskt nummer, men det faller platt när du använder cynism och ironi. Det skjuter över huvudet på många människor, men framför allt är det att slå under bältet skulle jag vilja säga. Sådana inlägg är enbart tråkiga att höra. De tillför ingenting till detta landstingsfullmäktige.

Anförande nr 22

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande, ledamöter! Det är ingen mening med att slå varandra i huvudet med vem som bedriver dialog mer eller mindre. Det finns en del saker som den där sidan inte borde vara så lyckliga över, när vi gjorde fusionen mellan Karolinska och Huddinge sjukhus. Det kom också väldigt sent och har orsakat en del tråkigheter.

Vi har den politiska plattformen med våra politiska fora, styrelser och beredningar. Där förs en hel del dialog. Jag finner att vi bedriver en bra dialog med oppositionen. Sedan väljer man att svara eller inte. Jag tycker det är lite tråkigt att du går upp och diskuterar sådana här saker.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Wigg (mp): Fru ordförande! Det du säger är inte sant, Pia. Dialogen, i alla fall i min sjukvårdsstyrelse, är i det närmaste obefintlig, och enligt vad jag hör från de andra sjukvårdsstyrelserna och beredningarna är det likadant där.

Det är en otroligt dålig ärendehantering. Då man försöker väcka frågor får man svaret: Det hör inte hit, det ska tas någon annanstans. Finns det något intressant ärende ibland så tas det bort från dagordningen. Det finns liksom ingen styrelse i hela hanteringen. Ärenden försvinner i sista stund. Det tycker inte jag är dialog.

Ordföranden: Raymond Wigg har också begärt replik på Gustav Andersson.

Anförande nr 24

Landstingsrådet **Wigg (mp)**: Tack, Gustav, för att du har gjort ett bra miljöarbete. Det är bra att du håller fanan högt. Det var glädjande att den borgerliga alliansen faktiskt antog miljösteg 5. Vi vet ju hur det har sett ut historiskt, även om inte du var med då, Gustav. Jag tackar dig för att du verkligen ser till att miljöarbetet fortsätter.

Dock är vi kritiska. Vi vet ju hur det är med WÅAB och att uppnå målen där. Det är tuffa mål. WÅAB är nu i en väldigt knepig situation när det gäller att uppnå 50 procent förnybara drivmedel 2011 – hur ska det gå till?

Vi är också kritiska till hur man ska uppnå målet med ekologisk mat, och framför allt med på vilket sätt man gör det. Vi tycker att man tummar på kvaliteten, när man nu inför enbart storkök i Märsta, eller om det nu eventuellt kommer något på den södra sidan, gubevars, och ska transportera maten till alla våra vårdinrättningar.

Sedan vore ingen mer lycklig än jag om kollektivtrafikandelen skulle öka, Gustav. Den har ökat – över trängselsnittet. Och vad beror det på? Jo, det beror på trängselavgifterna, som ju många borgerliga partier här var helt emot. Där ökar kollektivtrafikandelen – men totalt sett i vårt län ökar bilismen sina andelar av resandet. Tyvärr minskar kollektivtrafikens andel. Det är vi inte heller glada över.

Anförande nr 25

Landstingsrådet **Anderson (c)**: Tack så mycket! Vad avser respekten för miljöarbetet från respektive blocks sida, är det välkänt att jag delar den respekten för Raymond Wiggs arbete under förra mandatperioden.

Waxholmsbolaget och dess miljöarbete – ja, det är svårt. Som vi vet omfattas ju inte drivmedel för sjötrafik av de skatteincitament som träffar biltrafiken, på grund av sedvänja, internationell rätt och annat. Det där borde det gå att göra någonting åt. Jag tror att det här är på sikt ohållbart, åtminstone för kustsjöfarten. Det gör att miljöåtgärder som syftar till att minska just Waxholmsbolagets utsläpp ända upp till 50 procent kommer att bli väldigt kostsamma.

Nu är det ju så att de miljömål som är satta gäller för landstinget som helhet, så det är väl möjligen så att Waxholmsbolaget kan fortsätta att halka efter, även om man även där måste fortsätta att arbeta framåt, om vi kan kompensera det genom minskade utsläpp i andra delar av kollektivtrafiken.

Nu är det också så att den kritiska situation som redovisades i somras avseende Waxholmsbolagets ekonomi med hänseende på bränsleprisernas utveckling har så till vida förbättrats som att landstingsledningen i den här budgeten har tillfört 8 miljoner kronor till Waxholmsbolaget. Med tanke på hur världsmarknadspriserna utvecklar sig torde därmed nog ändå förutsättningarna att hitta utrymme för även ett fortsatt miljöarbete finnas, och om jag är rätt informerad är det också så Waxholmsbolaget resonerar.

Målet 50 procent tror jag blir svårt att nå fram till 2011 – 2012, men man ska fortsätta bidra till att flytta fram fronten för miljöarbetet i sjötrafiken. Sedan får vi hoppas att det på något vis skapas förutsättningar för att även sjöfarten inordnas i den nationella politiken för att minska växthuspåverkan.

Den ekologiska maten är en diskussion vi har haft här tidigare. Om den kostpolicy som vi har antagit finns det delade meningar. Jag känner till att Raymond Wigg har den uppfattningen, som säkert en del medborgare också delar, att det kan tyckas mindre miljövänligt att centralproducera maten. Samtidigt är det så att våra konsekvensanalyser snarast pekar på att det just ur miljöhänseende kan vara en fördel. Det finns ingenting som hindrar att ekologiska råvaror används inom ramen för den här produktionen. På ett vis är det ju närmast enklare att kontrollera på så sätt.

Jag är inte någon person som i första hand har mitt politiska engagemang just i den exakta utformningen av en kostpolicy, så jag tycker vi kan ta den diskussionen i ett annat sammanhang, men jag tror inte att man entydigt kan säga att det finns ett sådant samband som du säger, att miljön avseende mathanteringens försämras genom den kostpolicy som vi har antagit.

När det gäller kollektivtrafikandelarna är det så att vi har väldigt dåliga mätningar av kollektivtrafikutvecklingen i olika delar av vårt län, och här finns det väl utrymme för förbättringar framöver. Dock är det ett faktum att SL säljer allt fler periodkort, och man räknar med – om jag är rätt informerad – att också under 2009 sälja fler periodkort.

Trängselskattens inverkan förväntar inte mig ett dugg, eftersom jag redan tidigt var en anhängare av trängselskatten och var med om att bilda Föreningen borgerligt ja till trängselavgifter en gång i tiden.

Det var ett långt svar på din replik, men så fick du också svaren.

Anförande nr 26

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag har försökt ladda om från den avbrutna budgetdebatten, och jag kommer att vara mycket vänligare i dag än jag var för ett par veckor sedan.

Jag ska huvudsakligen uppehålla mig vid forsknings- och utvecklingsfrågorna och slutligen i det här anförande också säga några ord om Nya Karolinska.

Att kunna erbjuda bästa tänkbara förutsättningar och stimulans för forskning och utveckling är ett politiskt mål, och vi ska skapa medlen för detta. Vi har under många år, som denna församling väl vet, engagerat oss både djupt och brett för att stimulera och stödja klinisk forskning. Vi vill gärna fortsätta den goda traditionen. Detta har ju skett i nära samarbete med framför allt Karolinska Institutet, men på senare år har kretsen av partners vidgats. Däri ingår Stockholms universitet, där ingår Tekniska Högskolan och Handelshögskolan. Mer av detta kommer under de år som kommer.

Samarbetet med Karolinska Institutet har ju varit djupt och brett men har ändå fördjupats och breddats ytterligare. Senaste tillskottet i samverkan förkortas KFR, Karolinska Institutets Folkhälsoakademi. Vid årsskiftet träder den nya organisationen i gång, och jag tycker att de reaktioner och synpunkter som jag har fått ta del av från arbetet med att få till stånd en styrelse och ledning för KFA verkligen bådär gott. Frågan är, på goda grunder, om vi inte kommer att kunna konkurrera med det statliga Folkhälsoinstitutet. Det är mycket som tyder på att detta kan bli någonting mycket spännande.

Samtidigt vill jag starkt betona vikten av att landstingets roll förändras. Landstinget är inte bara huvudsaklig finansiär av verksamheten och beställare av uppdragen, nu krävs också att vi hjälper varandra och bibringar varandra nya insikter, framför allt gäller detta kanske hälso- och sjukvårdsnämnden som får en förändrad men väl så viktig nyckelposition i utvecklingen av folkhälsan i länet i och med den organisationsförändring av det som tidigare var Centrum för folkhälsa och nu är Karolinska Institutets Folkhälsoakademi.

Vi behöver en långsiktig strategi för att visa ett ännu tydligare och djupare engagemang både så vitt gäller ekonomi som inriktning av forskning och utveckling samt innovationssystem som vi ska medverka i – det är ju det begrepp som allt oftare framhålls i de här sammanhangen. I det sammanhanget tycker jag att det är angeläget att vi har en viktig, om inte avgörande så utomordentligt viktig, roll att spela från landstingets sida. Därför har vi, vilket torde vara bekant åtminstone för ledamöterna i landstingsstyrelsen, precis inlett arbetet med att ta fram en vision och ett program för landstingets fortsatta engagemang i forskning och utveckling.

Jag räknar med att det arbetet ska kunna fortgå i sådan takt att det ska vara möjligt att lägga ett ärende på fullmäktiges bord i september 2009 och att vi då kan fatta beslut i politisk enighet för att kunna föra en utomordentligt konstruktiv budgetdebatt om landstingets åtaganden så vitt gäller forskning och utveckling de kommande åren. Jag hoppas nämligen också att det program som vi ska anta då ska kunna bli flerårigt.

Jag vill ändå nämna några exempel. Jag nämner dem inte för att jag på något sätt kan förhäva mig över att bidra till tillkomsten. Alla tre exemplen kom till stånd under förra mandatperioden. Icke desto mindre. Det ena förkortas CTMH, Centrum för teknik i medicin och hälsa, som ju sedan ett år tillbaka disponerar egna lokaler på Alfred Nobels allé 10 i Flemingsberg. Landstinget har tillsammans med Karolinska Institutet och Tekniska högskolan funnit en utomordentligt intressant, spännande och framtidsinriktad form för att bidra till kommersialisering av framtidens medicin- och hälsoteknik.

Styrkan i CTMH kommer att kunna öka med den plan vi har för den nya operationsbyggnaden på området för sjukhuset i Huddinge där vi gärna vill integrera patientnära prövning och utveckling av medicinsk teknik.

Det andra exemplet som nu också har fått nya och egna lokaler är Karolinska Trial Alliance som verkar för att koordinera och stimulera klinisk forskning i Stockholms län och är en motsvarighet till CTMH på sitt sätt men kanske med en större tyngdpunkt på läkemedel men även på medicinsk teknik.

Visionen för KTA är att Stockholm åter ska bli det mesta attraktiva området i Norden för kliniska prövningar och man är på god väg. Vi ska vara ödmjukt tacksamma för att det arbetet har lett till att uppmärksamheten och intresset för kliniska prövningar i Stockholmsområdet nu ökar.

Även i detta fall genomförs verksamheten i samverkan med näringslivet, framför allt med läkemedelsindustrin men även med den medicinsk-tekniska industrin. Det här blir sist och slutligen till nytta för landstingets patienter, för dem som behöver vård och olika former av terapier. KTA är också ett kunskaps- och resurscentrum för utbildning och rådgivning och för samordning av kliniska prövningar, och de verkar inom en rad områden. Jag går inte in på detaljerna, dem kan ni läsa om deras hemsida kta.se.

Det tredje exemplet vill jag också gärna nämna för det är ett lokalt initiativ som hette DS Innovation, DS står för Danderyds sjukhus. Det var en förebild för ett projekt som kallas Push, Produktutveckling inom Stockholms hälso- och sjukvård. Det har sin bas på Danderyds sjukhus och samverkar där med Karolinskas båda enheter och med Södersjukhuset.

Den här verksamheten uppmuntrar och stöder lokala initiativ, alltså från personal på de här olika enheterna och hjälper till med att på olika sätt teknifiera och finansiera projekt, enheter eller maskiner som kan komma en bredare marknad till nytta. Vi i alliansen vill fortsätta att göra riktade forskningsinsatser mot äldre, kvinnosjukdomarna, psykiatri, Maria ungdomsforskning och kring psykosocial belastning, så som det framgår av budgettexterna.

Till sist några ord om Nya Karolinska. Som jag för elva månader sedan sade är Nya Karolinska Solna mer än Nya Karolinska Solna. Det finns det en risk när vi har ett så stort, tydligt och ganska kostsamt projekt att man fokuserar enbart detta. Vi har i stället använt bilden att det är ett nav i den framtida hälso- och sjukvården i Stockholm, och då måste vi vara lika måna om att det finns ekrar, fälg och däck så att funktionen i hela länet blir den optimala.

Vi ska bygga nytt men framför allt måste vi kunna tänka nytt – också om patientmaten, Raymond Wigg, vill jag säga som en parentes. Jag har uppmuntrat dig att prova en ny variant som med utomordentlig framgång serveras på S:t Görans sjukhus sedan några år tillbaka. Jag tror att du kommer att ropa hurra tre eller fyra gånger för miljöaspekten när du hör om dem.

Även när det gäller Nya Karolinska och det som behöver hända för hälso- och sjukvården i länet i övrigt behöver vi samlas runt en vision som faktiskt redan finns uttryckt. Jag vill rekommendera er att ta del av de handlingar som finns och sedan i går finns den nya hemsidan www.nyakarolinskasolna.se. Nu blir jag nästan frestad att fråga hur många av er som har gått in på den, men ni har ju knappt fått reda på att det finns en ny hemsida. Den finns alltså sedan gårdagen. Därför kan ni, när detta fullmäktigemöte är slut någon gång i natt, gå ut på Internet och titta för hemsidan är öppen dygnet runt.

Vi ska fortsätta att arbeta med innehåll och beskrivning av konsekvenserna. I detta sammanhang vill jag uppmuntra alla intresserade att medverka i arbetet. Vi går 2009 in i en process då vi dels ska före budgetfullmäktige nästa höst ha beskrivit till 90–95 procent vad det nya sjukhuset ska innehålla, dels ska beskriva konsekvenserna för hälso- och sjukvården i länet i övrigt. Detta kommer att kräva ett stort och djupt engagemang från flera parter, inte enbart från FoUU-utskottets ledamöter som har det primära ansvaret för denna fråga enligt fullmäktigebeslutet i våras.

Upphandlingsprocessen pågår, det torde vara bekant för alla. Detta är kanske det genom alla tider största projekt som landstinget någonsin har engagerat sig i, inte bara i pekuniärt avseende utan också så vitt gäller innehåll och utveckling, och jag hälsar alla intresserade välkomna att medverka i det med ett djupt och brett engagemang. På det sättet kan vi enas i de fortsatta beslut som vi ska fatta i dels FoUU-utskottet, dels landstingsstyrelsen, dels i denna fullmäktigeförsamling. Det kommer att behövas en både djup och bred dialog inte bara mellan partierna i fullmäktige utan också med många andra berörda, inte minst med medarbetarna ute i vården.

Förväntningarna är stora på det nya sjukhuset och därmed är förväntningarna stora på oss som ska fatta de avgörande besluten. Herr ordförande, jag tror inte att jag yrkade bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget i min inledning så därför gör jag det nu!

Anförande nr 27

Thomas Magnusson (v): Herr ordförande! Jag vill tacka Stig för en ganska gedigen föredragning om olika viktiga arbetsuppgifter som ligger framför oss.

Anledningen till att jag begärde en replik var att jag tycker att det är ett bra anslag du har när du säger att vi kommer att behöva föra en dialog om en mängd viktiga saker runt som berör Nya Karolinska. Jag tycker det känns som en bra positionsförklaring av dig, Stig och från alliansens sida, att vi nu går in i en annan tid än den tid som vi hade när vi diskuterade hur projektet skulle finansieras och där avsaknaden av dialog var total. Vi trodde att vi hade en dialog där vi inte hade någon dialog.

Jag hoppas att ditt inlägg här faktiskt innebär en positionsförändring, jag vill gärna uppfatta det på det sättet. Vi går nu in i 2009 och det fortsatta arbetet där vi behöver lösa en mängd problem. Jag är helt övertygad om att ifall det finns en öppenhet till dialog så kommer vi att kunna lösa dessa problem på ett bra sätt.

Anförande nr 28

Landstingsrådet Nymän (kd): Dialog var det ju, sedan kan man definiera det på olika sätt. Om inte dialogen slutar som man vill kanske man inte tycker att det var någon dialog, men den var ändå där.

Det som jag har sagt i dagens debatt är oerhört seriöst, allvarligt, menat. Detta säger jag inte för att jag tror att vi på ömse håll i första hand kanske ska hitta politiska vinster. Vi ska gå in i ett projekt, genomföra ett byggande och hitta ett sjukvårdssystem som ska hålla under ett antal decennier. Då får det inte vara så att några minuters hätsk debatt ska leda till att förutsättningarna för det försämras. Om vi samtliga bjuder till lika allvarligt och seriöst som vi brukar ge uttryck för, så kan det här bli riktigt bra.

Anförande nr 29

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige och Stig! Jag tycker också att du hade en väldigt god ansats i ditt anförande här alldeles nyss. Jag är naturligtvis väldigt glad över att du fullföljer mycket av det arbete som startades under förra mandatperioden. Det är något som naturligtvis skapar förutsättningar för att vi ska kunna jobba konstruktivt framåt.

Jag tror också att det är oerhört viktigt att såväl sjukvård som forskning och näringsliv står i fokus för vår framtid, inte minst gäller detta med tanke på den arbetsmarknad som vi kommer att möta. Därför är jag bara lite ledsen över en sak, Stig, och det är ju att våra budgetar skiljer sig rätt mycket åt, och jag är ledsen över att du inte har kunnat tillföra ytterligare ekonomiska resurser till de här frågorna de senaste två åren. Jag hade naturligtvis varit väldigt glad om du hade kunnat stödja tillskottet på 70 miljoner som vi socialdemokrater vill satsa på just utveckling av de här viktiga frågorna.

En annan sak som jag är väldigt oroad över och som jag snabbt vill beröra är frågan om patientsäkerheten. Jag hoppas att du på allvar tillsammans med HSN nu tar itu med frågan om att de privata vårdgivarna kommer med i arbetet för patientsäkerheten.

Anförande nr 30

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag tror att vi, om vi ska tillämpa kalsuparteorin, om vi tittar tillbaka några år på anslagen till forskningen kan enas om att anslagen hade kunnat vara och borde ha varit mycket större även tidigare år. Det gäller även ökningarna. Jag önskar att det hade varit så.

Det viktiga i det här läget är att vi har tagit itu med frågan om att vi ska ha en vision och ett program för landstingets engagemang i forsknings- och utvecklingsfrågorna. Låt oss få detta till stånd först, så ska vi se till att vi kommer framåt i de andra frågorna också.

Jag noterar med stor tillfredsställelse att jag kan iaktta en socialdemokratisk inriktning sedan budgetdirektiven gavs i våras, och det är ett intresse för att bredda och fördjupa samarbetet med industrin, både på läkemedelssidan och på den medicinsk-tekniska sidan, och därmed också med de utbildningsanstalter som bidrar med kunniga ingenjörer och annat till de här verksamheterna.

När det till sist gäller frågan om patientsäkerheten, som naturligtvis också borde ha haft en plats i mitt anförande så kan jag notera att vi nu har en så jättefin uppslutning kring detta arbete att jag inte fann någon särmening.

Jag är alldeles övertygad om att de privata vårdgivarna måste komma in i ett större engagemang. Jag vet att patientsäkerhetskommittén håller på att förbereda en utbildning av såväl sjukvårdspersonal som politiker. Den ska ha en variant av certifiering. Tänk, att få sätta upp ett intyg på tjänsterummet som säger att man är certifierad patientsäkerhetspolitiker! Det vore inte så dumt, eller hur? Det är inte bara medarbetarna som behöver utbildning, det behöver vi också. Det här kommer att kungöras frampå värkanten, ni är välkomna i det arbetet.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Larsson (s): Ordförande! Jag är lite ivrig nu när budgetdebatten börjar igen – jag tillhör ju dem som tycker att budgetdebatten faktiskt tillhör årets höjdpunkter. Jag tycker att det är kul att få tillfälle att prata lite mer brett över hela fältet, så att säga.

En sak som jag har noterat och som jag oupphörligen inte kan låta bli att förvånas över vad som står i de borgerligas budgetförslag på s. 8. Där står det att det är deras långsiktiga ambition att fortsätta att sänka skatten i landstinget. Jag kan inte låta bli att faktiskt förvånas över de skrivningar som finns där mot bakgrund av den mycket förtjänstfulla långtidsutredning för sjukvårdens långsiktiga ekonomi som bland annat ni i bland de borgerliga

partierna har varit med om att initiera. Det finns en lång rad förslag och slutsatser från långtidsutredningen som jag inte delar, men jag delar dock deras analys av det långsiktiga läget.

Vad de säger är ju att sjukvårdens långsiktiga ekonomi står inför mycket stora utmaningar under det kommande decenniet. Det handlar om att det saknas 23 miljoner kronor mellan intäkter och utgifter om vi ska kunna tillförsäkra medborgarna god sjukvård i vårt län.

Självklart gör en sådan utmaning att vi noggrant måste se över hur vi spenderar varje krona och noggrant måste fundera på hur vi använder sjukvårdens ekonomi. Att samtidigt gå ut och hävda att det är en rimlig politisk ambition att sänka landstingsskatten kan jag inte betrakta som någonting annat än ren och skär populism. Det är ansvarslöst att göra så om man vill tillförsäkra medborgarna i vårt län sjukvård i framtiden.

I själva verket är det som så att sjukvården i vårt län, även om vi med ett hårt saneringsarbete och hårda åtgärder kan se till att varje krona används klokt, med största sannolikhet behöver tillföras ytterligare ekonomiska resurser. Om det sedan sker via landstingsskatt, via ökade statliga bidrag eller på annat sätt så är det ändå den krassa verkligheten. Den verkligheten kommer ni, när ni driver er borgerliga skattesänkarpopulism, att ha väldigt svårt att hantera.

Jag noterade också att flera av er, däribland finanslandstingsrådet, pratar om att Stockholms läns landsting redan i dag har landets högsta landstingsskatt. Detta är också en sorts uttalande som vittnar om monumental okunnighet. Man låtsas inte om att landstinget i Stockholm har arbetsuppgifter som andra landsting i Sverige inte har. Man låtsas inte om att kollektivtrafikens kostnader på andra håll och kanter i landet till stor del bärs av kommunerna. I själva verket har Stockholms läns landsting sammantaget med kommunerna ett ganska låg primärkommunal och sekundärkommunal skatteuttag. Det är verkligheten. Mot den verkligheten framstår er skattesänkarpopulism som ytterligare orimlig.

Vi fick också höra finanslandstingsrådet stå här uppe och tala om den socialdemokratiska vårdskulden, de socialdemokratiska vårdköerna som ni nu försöker göra någonting åt. Jag tycker att det är nästan skamligt. Verkligheten är ju följande. Som enda landstingsstyre i landet under perioden 1998–2002 vägrade den borgerliga majoriteten här i landstinget att delta i köstatistikarbetet. Ingen visste över huvud taget vilka köer vi hade. Vi socialdemokrater påbörjade köstatistikarbetet 2003. Det är den enda verklighet vi har. Den statistik som finns att tillgå talar faktiskt snarare för att det är precis tvärtom. Era mycket snåla skattesänkarbudgetar för sjukvården har ju lett till att köerna har ökat ända fram till alldeles nyligen.

Om man jämför med januari 2007 stod 12 000 fler människor i sjukvårdens köer i vårt landsting. Mot den bakgrunden framstår det som stort hyckleri att försöka vräka över ansvaret på den tidigare socialdemokratiska landstingsledningen som i alla fall försökte kartlägga hur det faktiskt stod till och som försökte få fram statistik. Utan att veta något talar ni om köer fastän ni själva har lyckats se till att köerna i vården har vuxit dramatiskt.

Så till frågan om vårdvalet. Vårdvalet är en stor fråga som man borde tala om. Jag ska inte hålla någon lång litania över Vårdval Stockholms brister, för dem har ni redan hört, men jag vill ändå poängtera några väsentligheter. Den kanske största faktorn är att Vårdval Stockholm är genomfört i politisk konfrontation. Så hade det inte behövt vara. Jag har vid ett antal tillfällen stått i den här talarstolen och sagt att stärkt patientmakt, stärkta möjligheter för medborgarna att få välja i sjukvården är något som vi socialdemokrater ser fram emot med glädje.

Jag säger precis som Henrik Hammar, moderaternas ledande sjukvårdspolitiker i Skåne, att ett vårdval måste gå att kombinera med rättvisa fördelningssystem.

Nu tänker jag för sista gången – jag har sagt det många gånger tidigare – vädja till er: bjud in till partiöverläggningar över blockgränserna! Låt oss prata om hur ett robust, hållbart och rättvist ersättningssystem för primärvården skulle kunna se ut. Vi gjorde det förra

mandatperioden, vi tyckte att det var oerhört angeläget att ha er med på vagnen. Ni har hittills drivit igenom era beslut i den här frågan grundade på er majoritetsställning. Det är tråkigt för medborgarna att ni gör så, för det finns ingen blocköverskridande överenskommelse om hur primärvårdens ekonomi ska se ut. Det är tråkigt för medborgarna och det är tråkigt för dem som arbetar i dessa mycket angelägna verksamheter.

Vi har lagt ett budgetförslag som innebär ett resurstillskott för sjukvården. Det leder också till en mer flexibel sjukvård som innebär att vi har närakuter, äldrevårdscentraler och familjevårdcentraler. Det är ett mer flexibelt primärvårdssystem än det som ni föreslår i dag. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget!

Förste vice ordföranden: Jag ska bara berätta för er att vi nu, som ni märker, har lämnat den imaginära gränsen mellan hälso- och sjukvårdsfrågor och landstingsfrågor. Vi kommer inte att göra någon ytterligare uppdelning.

Jag ska inte uppmana er att förlänga talarlistan om ni inte känner att det behövs, men ni kan ju nu, om ni känner att ni ska anmäla er till debatten i landstingsstyrelsefrågor komma ihåg att det är fullt okej att göra det, och då vet vi greppet på det hela, så att säga.

Anförande nr 32

Håkan Jörnehed (v): Ordförande! Tack för den informationen. Jag hade förberett min anförande, som ska handla om landstingsstyrelsen, och funderade på hur jag skulle få till stånd en övergång i debatten. Jag hade tänkt säga att den här debatten har varit lite förvirrad eftersom majoriteten inte riktigt kan förklara sitt budgetförslag. Och om de inte kan förklara det för oss politiker som håller på med det här dagarna i ända, hur ska de då kunna förklara för medborgarna vad de får för sina pengar och hur de finansierar verksamheten?

I den här debatten har man fått säga lite som man vill. Gustav talade om lustgas, Pia talade Saltsjöbaden, jag vet inte om hon tänkte flytta dit eller hur det var.

Med detta sagt vill jag tala om ägarstyrning och personalfrågor. Det har indirekt med hälso- och sjukvårdsnämnden att göra. Någon nämnde att de treåriga avtalen ställer stora krav på ägarstyrning. Och ägarstyrning är alltså det ämne som jag tänker inleda mitt anförande med.

Vänsterpartiet är ett parti som är stolt över den verksamhet som bedrivs i landstingets egen regi. Vänsterpartiets idé om ägarstyrning är att ledning och styrelser i våra verksamheter och bolag ska ges stöd i arbetet med att utveckla verksamheten på bästa möjliga sätt.

Som vi alla vet vid det här laget har den sittande majoriteten en helt annan idé om ägarstyrning. De styr våra bolag och verksamheter mot avyttring och avveckling. SLSO:s styrelse får ägna sig att knoppa av och sälja, inte utveckla och förbättra, och folktandvårdens nya ägardirektiv det är ju: Sälj! Detta kommer att bli väldigt tydligt vid behandling av ärende 12 på dagens dagordning.

Vad majoriteten vill med Södertälje sjukhus är höljt i dunkel. För närvarande är sjukhuset satt på svältkur, det ska bli bolag. Våra erfarenheter i Vänsterpartiet av S:t Göran är att majoriteten först bolagiserar sjukhus och sedan säljer dem. Våra erfarenheter av det bolagiserade Danderyds sjukhus är att det sannolikt också kommer att säljas, om Folkpartiet får bestämma.

Varje gång vi träffas i produktionsutskottet, där jag sitter, ökar underskottet på Karolinska sjukhuset. Senaste produktionsutskottet fanns en prognos om att det skulle bli minus 290 miljoner kronor.

Vi i oppositionen lagt har förslag om att göra ägartillskott till både Karolinska sjukhuset och SNS, men det har förkastats av landstingsfullmäktiges borgerliga majoritet under året. I det läget kan man fråga sig: vad kommer att hända nu, då? Ja, som några tidigare har varit inne på så aviseras stora varsel av personal och även personalavsked, och på Karolinska universitetssjukhuset måste 750 anställda sluta.

Den ägarstyrning som borgarna bedriver kommer i Karolinskas fall att innebära varsel och avsked. Det är nästan som en grekisk tragedi; sälj, avveckla, avskeda, bort, bort, bort! Man kan ju fråga sig vad som hände med arbetslinjen. Ni har ju pratat väldigt mycket om arbetslinjen. Gäller inte den för anställda i Stockholms läns landsting?

Nu går vi in i en stor lågkonjunktur, och 750 anställda ska tvingas sluta. I den situationen kan man också fråga vad som kommer att hända med vårdens kvalitet och vad som kommer att hända med de borgerligas löften om köfri vård. Och vad händer med personalen? Varsel läggs nu och detta ska läggas till alla andra påfrestningar som vår personal utsätts för, nämligen strukturomvandlingar, omorganisationer, ägarbyten och hot om utmaning. Detta tror jag inte gör landstinget till en attraktiv arbetsplats.

Det finns en förening som heter Syrror inte till salu. Den föreningen bjöd in alla landstingspartier till debatt för en månad sedan. Det kom en politiker dit, det var jag.

Av fullmäktiges alla 149 ledamöter kom en politiker. Det var lite pinsamt, tyckte jag. Jag tycker att de partier som har många fler mandat än Vänsterpartiet borde skämmas, framför allt om man sitter i majoriteten. Jag tycker att ni skulle lyssna på vad Syrror inte till salu har att framföra. Jag tror nämligen att det som de uttrycker är en tickande bomb.

Syrror inte till salu är en förening för nyutbildade sjuksköterskor på väg ut i arbetslivet. De lägger upp strategier och peppar varandra för att få upp sina ingångslöner, de lägger upp hemsidor och bloggar. De har väldigt låga ingångslöner, det är vad vi erbjuder utbildade sjuksköterskor i det här länet. Jag tycker att det också säger hur vi värderar högskoleutbildning inom vården.

Det här är en framtidsfråga som även långtidsutredningen berör. Hur ska vi få personer att vilja utbilda sig till vården? Vänsterpartiet tror att ett bra sätt att anta dessa utmaningar är satsa på personalen. Därför satsar vi extra mycket i årets budget, och jag är väldigt glad att i år ha fått tid att uttrycka det. Vi har hundra friska miljoner som vi satsar på personalen, både i ekonomiska termer och i form av en ny arbetsgivarpolitik. Jag tror att det är det som vi måste prata om, vår arbetsgivarroll i fullmäktige.

Precis som ägarstyrning innebär avveckling för de borgerliga så verkar personalpolitik eller arbetsgivarpolitik för de borgerliga vara detsamma som avknoppning. Vi i Vänsterpartiet vill utveckla landstingets verksamheter och få personalen att vilja stanna kvar. Ni gör allt för att de ska lämna landstinget, på den punkten har vi helt olika syn.

Vi har tröttnat på borgarnas konstiga idé om att utveckling är detsamma som avveckling. Vi tycker att det är dags att utveckla utvecklingskansliet, och vi vill skapa ett riktigt framtidskansli som får i uppdrag att ge stöd till medarbetare som vill utveckla de egna verksamheterna, ett framtidskansli som ska stödja en utveckling mot större personalinflytande, ett rejält verktyg för makt och inflytande, makt och möjlighet att påverka på riktigt. Det är A och O när det gäller trivsel på arbetsplatsen. Det visar massor av undersökningar.

Vi uttrycker i ett konkret förslag att det är dags för landstinget att bli en modern arbetsplats med mer teamwork och mindre hierarkier. Hela personalen och alla yrkeskategorier ska ses som delar. Därför föreslår vi att alla yrkeskategorier ska schemaläggas – självfallet även läkarna.

Nu kommer jag att gå över till att tala om en dagsaktuell fråga som vi har tagit upp i vårt budgetförslag. Det gäller städningen på våra sjukhus. Den har ju tyvärr blivit mycket mer aktuell än när vi lade fram vårt budgetförslag. Vi tycker att det är konstigt att man aldrig

diskuterar kompetens och städpersonal i arbetet mot exempelvis smittsamma sjukdomar, MRSA och VRE. Florence Nightingale lärde oss att hygien är A och O inom vården. Hur kommer det sig då att ni inte betraktar städningen som en viktig del av vården och vårdteamet?

Vi framhåller i vårt budgetförslag vikten av en översyn av städningen och att städning ska vara ett kompetensområde. Nu är Maria Wallhager inte inne i salen, men jag har sett att hon uttalat sig i medierna. Om man ska tro på det som Maria säger borde man bifalla vårt yrkande på s. 36, där vi föreslår ett uppdrag till landstingsstyrelsen att genomföra en genomlysning av området städning inom vården samt utarbetande av en plan för utveckling av städning som ett eget kompetensområde. Man kan väl utreda det med tanke på alla smutsskandaler som vi har jus till nu.

Landstinget har höga sjukskrivningssiffror. Sjukskrivningssiffrorna är olika mellan könen, men sjukskrivningshanteringen är inte olika, inte heller rehabilitering eller åtgärdsprogram. Kvinnors stressreaktioner på arbetsmiljön ses ofta som depression. Kvinnors arbetssituation medikaliseras. Denna insikt måste finnas med i arbetet när vi jobbar för att minska sjukskrivningstalen.

En av mina hjärtefrågor är att man som en av länets största arbetsgivare ska ha ett särskilt ansvar för att öka antalet anställda med lönebidrag. Arbetslinjen tycker jag ska gälla för alla, och vi föreslår i vårt budgetförslag att vi ska fördubbla antalet anställda med lönebidrag.

Man kan sammanfatta detta med att vi nu står och talar om sjukvårdspolitik. Vi kan ha olika sätt och verktyg och höga ambitioner med sjukvården, men om vi inte har personal som ska genomföra dessa ambitioner så är det bara luftslott. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 33

I n g e r R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är lite trist att inte några borgerliga ledamöter i hälso- och sjukvårdsnämnden väljer att tala sjukvårdspolitik. Jag tänker ändå ta upp en fråga till debatt och hoppas att det är några som lyssnar och att det är något som ni kan ta hänsyn till i det fortsatta arbetet.

Jag ska inte orda om att vi är oense om vårdvalet, det vet vi. Jag är dock genuint orolig över en sak som håller på att hända med vårdvalet. Pinnar räknas, läkarbesök räknas. Det är bra, men ni anför att tillgängligheten ska öka. Det tycker vi är viktigt. Men om vi ägnar all tid och kraft åt att räkna pinnar medan befolkningen inte får den vård människor har rätt till så blir jag orolig. Jag undrar när de mätningar som ska göras framöver kommer att visa hurdan kvaliteten är ute i primärvården. Detta är en oro som jag delar med många aktörer på marknaden, inte minst överläkaren i de fackliga organisationerna som är orolig för vilka konsekvenser besöksersättningen kommer att få för patienterna.

Man kan välja i alla system och betala. I Vårdval Stockholm väljer man att betala för läkarbesök. Man kan också ganska snabbt konstatera att fler läkarbesök genererar färre distriktsköterske- och undersköterskebesök. Vilka konsekvenser får detta för kvaliteten?

Jag hoppas verkligen att jag inte bara behöver se redovisningar där man räknar antalet läkarbesök, utan att vi faktiskt också kan ta del av kvaliteten och se att de medborgare som har de största behoven också är de som får tillgång till sjukvården.

Jag vill också göra en koppling till det som Dag talade om. Fler gånger har det sagts i salen att vi ska ha konstruktiva samtal och att vi ska föra diskussioner. De konstruktiva samtalen har funnits till och från i det här landstinget, inte minst när det gäller ersättningssystem. Jag skulle önska att det blev en konstruktiv diskussion om framtida ersättningssystem.

Till sist. Det finns en sak som jag inte hade tänkt säga något om, men jag kommer inte att få julefrid om jag inte säger det som jag nu tänker säga. Jag mätte väldigt dåligt när Pia Lidwall stod i talarstolen och kallade oss socialdemokrater för haverister. Jag vet inte vad jag

ska kalla er som inte deltar i sjukvårdsdebatten, men jag tycker att det verkligen var att slå ett väldigt hårt slag.

Jag minns, Pia, när du gick i bräschen och talade om att människor dog till följd av den socialdemokratiska politiken – och du kallar oss för haverister. Kan vi inte ha en hyggligare ton här i fullmäktige? Du borde använda den kommande högtiden, tycker jag, och rannsaka vad du faktiskt säger i talarstolen.

Anförande nr 34

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d** (m): Herr ordförande! Jag tänkte att jag skulle replikera på detta inlägg och göra några klarlägganden så att det inte råder några missförstånd.

När vi hade vår genomgång inför den här dagen med gruppledarna så var vi rätt så överens om att själva HSN-debatten i stort sett klarades av vid förra mötet. Det var några ledamöter som gärna ville delta i debatten, och det skulle räknas in i den totala talartiden.

Det är alltså inte så att jag absolut vägrar att delta i debatten, men sjukvården har debatterats en hel del tidigare.

Anförande nr 35

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag vill tala om ett viktigt område som jag tycker att vi borde uppmärksamma lite mer. Stig Nyman skrämde mig när han sade att vi skulle debattera forsknings- och utvecklingsfrågorna först i landstinget och patientsäkerhetsfrågorna sedan. Jag tycker att vi borde göra precis tvärtom. Jag tycker att vi ska ta patientsäkerheten först och forsknings-, utvecklings- och utbildningsfrågor efteråt.

Jag har en bild här som visar antalet skador inom vården i Sverige, skador som orsakas av felaktig vård eller läkemedel, av sammanblandning, av biverkningar och liknande. Vi får alltså hundra tusen skadade per år i hälso- och sjukvården i Sverige på grund av detta. 10 000 människor får bestående skador, och detta kostade oss 600 000 extra vårddygn – för att inte tala om allt lidande. Ungefär 3 000 döda har vi på grund av att detta, vilket är oerhört upprörande.

Nu ska jag visa er siffror som gäller Stockholms läns landsting. Vi har alltså ungefär 20 000 skadade per år i vårt landsting. Ungefär 2 000 får bestående skador och men av detta. 120 000 extra vårddygn på sjukhus kostade det oss – förutom allt lidande, och kanske 600 döda inom vården per år på grund av detta. Det här problemet kan vi inte vänta med att göra något åt. Det här måste prioriteras. Vi måste se till att vi i det här landstinget skapar en nolltolerans för sådana här skador och döda i vården. Så här ska vi inte ha det! Detta måste absolut sättas i främsta rummet.

Anförande nr 36

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänker ägna mitt inlägg åt att debattera landstingets personalpolitik och förslaget till budget inom det avsnitt som vi har framför oss.

Den socialdemokratiska positionen är oerhört tydlig. Landstingets personalpolitik måste rustas upp. Den utveckling som vi har sett de senaste åren, sedan moderaterna tog över styret här i landstinget, har inneburit att personalorganisationerna kastats ut från de politiska beslutande organen en beröringsskräck, så att säga, mot personalorganisationer. Den utvecklingen drabbar verksamheternas kvalitet och den drabbar i förlängningen patienterna.

Låt mig ge några exempel på situationer då bristen på samarbete och dialog med personalorganisationerna, bristen på ett personalpolitiskt perspektiv har lett till sämre kvalitet och

ineffektivt resursutnyttjande. Ett sådant exempel är det som Vårdval Stockholm har inneburit med hänsyn till vilken personalkategori som utför olika arbetsuppgifter.

Vi har i dag en utveckling inom landstinget som innebär att arbetsuppgifter som tidigare med hög kvalitet utfördes av undersköterskor i dag utförs av läkare. Till exempel åker läkare nu runt och ger insulinsprutor. Detta är naturligtvis en i personalpolitiskt hänseende en strategisk effekt som är fullkomligt uppåt väggarna. Personal som tidigare utförde uppgifter med hög kvalitet ersätts nu av personal som skulle kunna göra mycket mer nytta på andra platser i organisationen.

Detta är tecken på en fullkomlig brist på personalpolitisk analys av de förslag som läggs och av de reformer som sätts och som leder till ett ineffektivt resursutnyttjande av landstingets gemensamma resurser.

Vi vet i dag att de kommunala omvårdnadsprogrammen är oerhört inriktade på att utbilda personal för kommunernas behov, men väldigt lite för landstingets behov. Detta känner personalorganisationerna naturligtvis till. De känner till våra verksamheter, men vi har inte förmått att kraftfullt agera i den frågan därför att vi inte har lyssnat på de signaler som kommer från personalens organisationer. I den här frågan skulle det ju krävas ett tydligare politiskt agerande tillsammans med landstingets personal. Men vi har inte lyssnat.

Den socialdemokratiska positionen anger tonen. Hela den nya alliansens position är att personalpolitiken måste rustas upp, att vi måste börja lyssna. I en verksamhet som landstingets som är så beroende av den kvalificerade, högutbildade, högt kompetenta personal som vi har är det personalpolitiska perspektivet det enskilt viktigaste strategiska perspektivet när vi ska åstadkomma utvecklingskraft och förbättrad kvalitet i framtiden.

I vårt budgetförslag har vi ett antal konkreta personalpolitiska, strategiskt viktiga åtgärder som vi anser att landstinget bör vidta. Vi säger att vi vill att även den landstingsanställda personalen måste kunna få del av produktivitet utveckling och vinster i verksamheten. Det kan inte vara så att det bara är inom de privata verksamheterna som personalen fullt ut får delta och ta del av produktivitetens vinster i verksamheterna. Detta ska gälla även den landstingsägda verksamheten.

Vi vill sätta i gång ett ordentligt produktivitet- och utvecklingsarbete även i vår egen verksamhet. Vi kan inte längre sitta fast i bilden att den enda vägen till utveckling går via avveckling. Därför säger vi också nej till de 35 miljoner kronor som majoriteten föreslår till det utvecklingskansli vars största arbetsuppgift är att så split mellan personalgrupper och avveckla väl fungerande verksamheter. De 35 miljonerna gör mycket bättre nytta i själva verksamheterna. Där behövs de, för vår personal och för utvecklingskraften i landstinget.

Åter en gång vill jag säga till landstingsfullmäktige att den socialdemokratiska positionen innebär en tydlig upprustning av landstingets personalpolitik. Det är den kanske enskilt viktigaste strategiska åtgärd som vi måste få till stånd om vi på fullt allvar vill göra sjukvården till den framtidsverksamhet för medborgarnas bästa som den förtjänar att vara. Rusta upp personalpolitiken! Avrusta den inte, vilket den borgerliga majoriteten föreslår!

Anförande nr 37

Vivianne Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! Jag hade tänkt tala lite om landstingsstyrelsen. Det blir ett lite förkortat inlägg eftersom det inte återstår så mycket talartid.

Vi i Miljöpartiet anser att det övergripande målet för planeringen inom landstinget ska vara att landstinget ska bidra till en långsiktigt hållbar och hälsofrämjande utveckling. Detta gäller både i förhållande till medborgarna och till den egna personalen. För detta krävs ett paradigmskifte, som vi har talat om tidigare i budgetdebatten.

Fokus ska då riktas mot det friska och hur man kan stödja människor att behålla sin hälsa. Detta gäller alla landstingets verksamheter, även SL, Waxholmsbolaget och färdtjänsten. Alla verksamheter måste vidga sina perspektiv till det hälsofrämjande. Det är viktigt att den nybildade folkhälsoakademien kan stödja det praktiska arbetet i detta hänseende.

Fler och fler anser nu att klimatfrågan är den mest angelägna samhällsfrågan. Landstinget måste nu formera sig därefter och för att få till stånd ett fossilbränslefritt landsting redan år 2015. Vi har i vårt budgetförslag ett förslag om inrättande av en klimatfond med startkapitalet 100 miljoner kronor som vi primärt anser ska användas vid klimatkatastrofer som eventuellt skulle kunna drabba landstinget. Vi kan också tänka oss att utvidga användningen av fondens medel senare till förebyggande arbete inom klimatverksamheten.

Även för Locum är det viktigt att satsa på egenproducerad energi. Och vi satsar 450 miljoner kronor för investeringar i detta.

Vårt budgetförslag har också genomgått en översiktlig genusanalys för att pröva detta arbetssätt. För en fullständig genusbudget krävs det könsuppdelad statistik på en detaljnivå som inte finns i dag. Miljöpartiet föreslår att landstinget nu förbättrar statistiken och alltid gör en genusbudget.

Vi har också i vår budget en hälsoekonomisk redovisning där det framgår att det förebyggande arbetet skulle minska kostnaderna och även det som Lena-Maj Anding talade om, patientsäkerhet bland annat.

Vi räknade snabbt ut att vi skulle kunna tjäna in, redan under första året, 175 miljoner kronor. Med en bättre analys, där landstinget hjälper till med sina resurser för att få fram de här siffrorna, så skulle vi kunna göra mycket stora besparingar.

Nu hade jag tänkt att jag skulle prata om miljöfrågor, men det hinner jag inte. Jag hade tänkt tala om upphandlingskompetens, något som det nästan inte finns ett ord om i alliansens budget. Jag tycker att vi måste satsa rejält mycket mera på detta område.

Jag hade tänkt tala om landstingets personal och jag hade tänkt prata om demokrati som jag tycker är viktigt att vi utvecklar. Men jag hinner inte tala om det för vi har väldigt lite tid kvar.

Däremot tänkte jag prata om styrning av landstinget. Styrningen av landstinget måste fortsätta att förbättras genom bland annat fördjupad uppföljning och rapporter. De här rapporterna och utvärderingarna måste föreläggas landstingsfullmäktige. Vi måste få prata om hur det går. Det finns inget forum där vi får prata om det ordentligt, tycker jag. Det är väldigt mycket budgetdebatt, men uppföljningen kommer väldigt långt efteråt.

Även styrning av budgeten och transparensen i budgetdokumenten måste förbättras. Det är varken demokratiskt eller god budgetering att gömma undan poster inom koncernredovisningen, så som majoriteten gjort i år och som föranledde en återremiss av hela budgetarbetet.

Det finns möjligheter att redovisa, utan att äventyra ett avtal vad som finns i koncernredovisningen. Det görs i andra församlingar. Jag har suttit i andra församlingar där man faktiskt redovisar varenda krona. Det kan vi göra här i landstinget också i stället för att bara säga att det är en slaskpost där det går in och så många miljarder kronor och ut och så många miljarder.

Vi måste kunna redovisa denna post också. Det kräver demokratin. Medborgarna kräver möjlighet att följa vårt arbete. Det är viktigt att vi kan visa upp vårt arbete för medborgarna.

Inte heller är det klokt att framlägga genomgripande förslag till omorganisationer i en budget utan att första göra en utredning, vilket nu nämns i alliansens budgetförslag för färdtjänstnämnden och trafikplaneringen inom SL som man tänker sig flytta. Jag tycker att det är förljugna framställningar i den budgeten när man inte vill diskutera detta öppet.

Jag ifrågasätter faktiskt det lämpliga i att föra över landstingets strategiska planering till ett bolag. Jag tycker inte att det är lämpligt, och den saken borde vi kunna få diskutera här i landstinget vid en ordentlig debatt.

Vi har faktiskt ett strategiskt utskott som jag själv sitter i, men det strategiska utskottet pratar inte om sådana här frågor. Därför ifrågasätter jag varför vi över huvud taget har det här utskottet. Var ska vi landstingsfullmäktigeledamöter få tala om strategiska frågor? Är det så att alliansen ska få tala strategiska frågor ensamma? Sedan ska vi i efterhand få veta ungefär vad det pratats om? Jag tycker inte det. Som ledamot i landstingsstyrelsen efterfrågar jag verkligen en mer öppen debatt och att vi får också mer fakta som vi kan diskutera här i fullmäktige och som vi kan presentera för medborgarna. Med det yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag i landstinget!

Anförande nr 38

J a n O l o f S u n d s t r ö m (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Så här på slutet börjar debatten nästa likna ett smörgåsbord med en rad olika frågor som i och för sig hänger ihop så till vida att väldigt många av dem handlar om sjukvård i någon form. Jag, tillsammans med några andra i salen, sitter i produktionsutskottet där vi, som bekant, handlägger en hel del av de här frågorna utifrån det uppdrag som vi har, nämligen att försöka styra de verksamheter och framför allt de sjukhus som vi i produktionsutskottet har ansvar för.

Det är väl bara att notera, apropå Ingela Nylund Watz rätt tidiga inlägg i dag, att det självklart är så att med de här nya avtalen, som vi slutligt ska teckna, att det naturligtvis krävs ytterligare engagemang, tankearbete och annat för att få till stånd en väldigt väl fungerande ägarstyrning. Det ställer oss inför ännu större utmaningar på olika håll i vårt landsting för att klara detta.

Än så länge har vi inte haft de här avtalen på vårt bord, exempelvis ägarutskottet. Det är väl bara att konstatera, och dessutom hänvisa till det som faktiskt står i budgethandlingarna, att det finns ett uppdrag till landstingsstyrelsen att se över frågorna och återkomma med förslag till hur det här ska gå till, vilka resurser som krävs, vilken systematik som krävs och måhända också vilket ansvar vi ska ha på de olika nivåerna där vi ska ägna oss åt den här ägarstyrningen. Det är naturligtvis en utomordentligt viktig fråga.

De här avtalen har vi diskuterats i rätt så många år, och jag kan inte låta bli att påpeka att vi har försökt få till stånd avtal som är fleråriga men har inte lyckats med det förrän nu. Det är i och för sig utomordentligt glädjande att vi har kommit därhän, tycker jag. Men vi ska inte glömma att det också har varit en rätt så lång väg att gå från de tidigare ettåriga avtalen.

När vi tillträdde ledningen för den här mandatperioden – och det har jag för övrigt påpekat tidigare i den här talarstolen – så hade det varit lite si och så med den tidigare majoritetens engagemang och kraftfullhet för att åstadkomma de avtal som behövdes tidigare under åren.

Det här krypskyttet mot det förtjänstfulla arbete som nu har ägt rum för att få till stånd de avtal som nu föreligger i preliminär form är faktiskt rätt så oförtjänt. Jag tycker att ni ska titta hur ert eget bagage ser ut.

Det har talats rätt så mycket om personalpolitik. Johan Sjölander som sitter i personalutskottet har tagit upp frågorna i sitt inlägg. Jag kan bara notera att när jag hör hans utomordentliga engagemang i talarstolen i dag så tycker jag inte att det riktigt motsvaras av det arbete som Johan Sjölander och den socialdemokratiska gruppen företräder i produktionsutskottet. Det låter inte riktigt likadant där. Men det är möjligt att det är lättare att stå i en

talarstol och plädera för en kraftfullhet som man i övrigt inte innehar. Det är min lilla kommentar i den frågan.

I övrigt är det så, och det känner vi till sedan gammalt, att vi har väldigt olika syn på hur personalpolitik ska bedrivas. Dessa frågor har vi diskuterat i den här salen under ett antal mandatperioder, i vart fall de två föregående. Vi har väldigt olika syn på hur det ska gå till. På den borgerliga sidan handlar det om att personalansvaret, engagemanget och kreativiteten ska ligga där personalen är anställd, det vill säga på Karolinska sjukhuset, på Danderyds sjukhus och på alla de andra enheter som vi har. Det är där ansvaret ska ligga, det är där kommunikationen ska finnas med personalen, det är där de kan påverka sin arbetsplats.

Personalpolitik bedrivs inte primärt genom omfattande centrala insatser från landstinget eller genom att man inrättar personallandstingsråd och annat som det här landstinget har under de socialdemokratiska perioderna i landstinget. Vi har olika syn på detta, men vi i alliansen har en väldigt tydlig uppfattning om att arbetet ska ske ute på sjukhusen på samma sätt som egentligen är normalt i arbetslivet i övrigt i det här landet. Jag tycker att det med framgång även kan präglade den verksamhet som vi bedriver.

Johan Sjölander säger också att exempelvis utvecklingskansliet är ett forum för att så split mellan landstinget, personalorganisationerna och medarbetarna. Det är en beskrivning som vi inte riktigt känner igen, måste jag erkänna. Utvecklingskansliet har, som bekant, ett annat uppdrag och jag tror att det är utomordentligt viktigt att det uppdraget får bestå.

En sam som är lite spännande också, tycker jag, gäller utvecklingskansliet. En del personer har uppfattningen att det har ett annat uppdrag än vad det de facto har.

Dag Larsson inledde med att säga att det är ansvarslöst att sänka skatten, det var temat inledningsvis.

Det hänger för övrigt rätt så väl samman med de påståenden jag gjorde inledningsvis för nu några veckor sedan då vi inledde den här debatten i skattefrågan. När man anser att man rent allmänt, och utvecklingskansliet är ett exempel på det, att man inte i vilket läge som helst kan lösa sina finansiella problem genom att plundra skattebetalarna, vilket vi anser att man inte kan, då är det självklart att man måste pröva andra vägar. Och det är det som vi i alliansen faktiskt gör hela tiden.

Det är en sak om det som vi själva åstadkommer i egen regi i det här landstinget räcker till, men det gör det inte, det är bara att studera på den tveksamt framgångsrika fusion som gjordes på sin tid under Ingela Nylund Watz ledning av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset med de väldigt stora förväntade positiva resultat som skulle uppnås. Så vitt jag vet har de inte uppnåtts. Det är ett väldigt bra exempel på ett ganska stort misslyckande, tycker jag.

I det perspektivet är det rätt så naturligt att man försöka finna andra former för att få till stånd ett bättre nyttjande av de resurser som vi kan få tillgång till i det här landstinget för att kunna erbjuda våra patienter bästa möjliga vård. Därför menar jag att man ska söka alla möjligheter, både möjligheten att förbättra och effektivisera den egna verksamheten och pröva att se om det finns andra som kan göra saker och ting bättre och kanske dessutom med mindre krav på resurser. Resurser är som bekant inte omätliga.

Jag kan väl notera avslutningsvis, för att försöka vara lite rolig, att Håkan Jörnehed säger att varje gång han går till produktionsutskottet så ökar Karolinska sjukhusets underskott. Då skulle man möjligtvis kunna ge honom rådet att han kanske inte skulle gå dit så ofta som han gör.

Anförande nr 39

Johan Sjölander (s): Jan Olof Sundström insinuerar på något sätt att den politik som vi socialdemokrater driver i produktionsutskottet skiljer sig från det som vi säger här i talarstolen. Det är naturligtvis oerhört lätt för vilken intresserad medborgare som helst att följa upp det. Man kan titta igenom produktionsutskottets protokoll och se hur kraftfullt vi agerar när det handlar om att säga nej till att ni slänger ut personalorganisationerna från de instanser där de skulle kunna föra en dialog med oss politiker.

Vi har sagt nej till ert agerande. Vi har inte gjort det en gång, vi har inte gjort det två gånger. Gång på gång har vi sagt nej och sagt att majoriteten ska släppa in personalorganisationerna, men det är majoriteten i produktionsutskottet som har röstat nej till deras närvaro.

Samma sak gäller när vi protesterar mot misshandeln av sjukvården i Södertälje, misshandeln av folktandvården. Jag kan fortsätta hela dagen och rabbla exempel där vi har protesterat i både produktionsutskottet och här mot bristen på personalpolitiskt perspektiv, mot bristen på ambitioner och vilja i personalpolitiken och därmed utvecklingskraft för Stockholms läns landsting.

Jan Olof Sundström, jag har en fråga. Känner du dig nöjd, tillfyllest, med den roll som du har som andre vice ordförande i utskottet? Har du den information du behöver, den kunskap du behöver? Känner du att produktionsutskottet har det grepp om verksamheten, som vi är satta att ägarstyra, som behövs för att driva det kraftfulla utvecklingsarbete som jag anser att landstinget som ägare ska ligga bakom?

Anförande nr 40

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Som svar till Johan Sjölander: Jag skulle inte känna mig nöjd om jag var andre vice ordförande, eftersom jag råkar vara förste vice ordförande. Men det var kanske en parentes.

Den beskrivning som Johan Sjölander ger nu kan vi möjligen träta om i den här lokalen, men det är bara vi som har varit där som har den korrekta uppfattningen. Jag vet inte riktigt vilka protokoll Johan Sjölander talar om där de här kraftfulla åtgärderna skulle vara inrystade i sten.

Förvisso har det varit rätt mycket diskussioner framför allt kring det vi hade uppe inledningsvis, relationerna till personalorganisationerna och deras närvaro i produktionsutskottet och annat. Men i övrigt vågar jag påstå att det inte har varit särskilt mycket kraftfullhet på den fronten.

Det är väl bara att notera att vi även här har grundläggande olika uppfattningar om hur man ska hantera relationer till fackliga organisationer och annat. Vi tillämpar en mer strikt formell relation, och det kan man naturligtvis ha synpunkter på. Men det är en medveten strategi som vi också tycker fungerar. Den ger exakt det utrymme som är accepterat på den svenska arbetsmarknaden för vettiga och rimliga relationer mellan arbetstagare och arbetsgivare.

Anförande nr 41

Johan Sjölander (s): Herr ordförande, fullmäktige! Orsaken till att jag ställde den sista frågan var naturligtvis att jag har uppfattat att Jan Olov Sundström delar den kritik som vi i oppositionen har fört fram om att produktionsutskottet har för lite information och pratar för lite om personalpolitik. Vi vet ofta lite för lite om hur det ser ut i landstinget. Därför ställde jag min fråga, och jag fick då det svar som jag kanske hade förväntat mig.

Det är alldeles riktigt, Jan Olov Sundström: Orsaken till att er personalpolitik misslyckas är att ni har en felaktig syn på hur personalpolitik bör bedrivas. Ni tar inte det ansvar som krävs och har inte viljan att driva på den utveckling som är så viktig, utan ni säger alltid att

det är någon annans ansvar. Men det fungerar inte. Det är det vi ser just nu, och det är det jag kritiserar.

Anförande nr 42

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Förvisso har produktionsutskottet det uppdrag som Johan Sjölander tar upp, och vi ska självfallet diskutera, i den mån det handlar om personalfrågor som är övergripande för landstinget. De ska naturligtvis ventileras och diskuteras i produktionsutskottet.

Jag kan i och för sig hålla med om att vi i någon mån har diskuterat dessa frågor för lite där. Och visst finns det oerhört mycket man kan göra också på den centrala nivån. Jag har inte påstått att det inte behövs en sammanhållen personalpolitik, men jag vidhåller fortfarande att det är där ute som jobbet görs och att det är där ute som kontakterna och relationerna ska finnas – därmed inte sagt att vi inte ska ha den organisation som vi har och att den ska vara kraftfull och väl fungerande.

Ordföranden: Även Håkan Jörnehed har begärt replik på Jan Olov Sundströms anförande.

Anförande nr 43

Håkan Jörnehed (v): Ordförande! Jag tror inte, Jan Olov Sundström, att vi skiljer oss åt bara i synen på personalpolitik. Jag tror att vi skiljer oss åt också när det gäller humor, för jag förstod inte din vits – hur jag skulle kunna orsaka att underskottet för Karolinska ökar för varje månad. Jag sitter ju inte i majoriteten. Men eftersom jag är så engagerad i personalfrågorna kanske du har trott det.

Om inte vi från oppositionen skulle finnas i produktionsutskottet och ställa frågor om personalen skulle det absolut inte vara någon diskussion om personalfrågor där. Du får gärna nämna fem – eller tre, så gör jag det lätt för dig – personalfrågor som vi har haft under det här året i produktionsutskottet.

Jag kan ta ett exempel: den hälsoplan som vi beslutade om i fullmäktige. Jag frågade varför den inte var uppe i produktionsutskottet, för det var ju en stor fråga, när det står att man inte ska röka på sjukhusen. Det är väl en jättebra idé, men varför diskuteras inte en sådan fråga där personalfrågor ska hanteras?

Jag vill understryka att vi verkligen skiljer oss åt. Det du står och argumenterar för är precis detta – ni tror att det är någon annan som ska ta ansvar, medan vi tycker att landstinget har ett politiskt arbetsgivaransvar.

När det gäller de långvariga avtalen är det inte krypskytte, som du säger – att vi skulle kritisera er för att ni har fått ihop avtalen, för det jublar väl alla över. Problemet är att ni inte kan förklara hur ni finansierar avtalen. Jag har hört rykten om att ni kommer att ta pengar från pensionerna. Stämmer det? Det är i så fall förskräckligt för personalen!

Anförande nr 44

Jan Olov Sundström (m): Ordförande! Något man aldrig ska försöka sig på är att förklara ett skämt – det kan jag bara notera. Jag sade också att jag försökte mig på ett skämt – därmed inte sagt att man alltid lyckas.

Vi diskuterar förvisso personalpolitiska frågor i produktionsutskottet. Så sent som på de två senaste mötena vet jag att vi har diskuterat sjukfrånvaron på Karolinska genom en rapport som var uppe. Vi hade också en rapport som även var uppe i strategiska utskottet kring frågor som handlade om vad som hände under konflikten på det personalpolitiska området

och relationsmässigt. På det senaste mötet har vi också haft uppe en redovisning av omställningsbidrag och annat som landstinget använder sig av.

Förvisso har det varit en rätt omfattande redovisning på det personalpolitiska området och på de områden som vi centralt har ansvar för.

Håkan Jörnehed säger att vi inte tar vårt ansvar för personalen. Men det uppdrag som vi i produktionsutskottet har innebär att ha det övergripande ansvaret för hela verksamheten, som inkluderar personalen. Personalen är ingen avgränsad, egen satellit, utan vi har det samlade ägarstyrningsansvaret för de enheter som produktionsutskottet har fått i uppdrag att hantera. Det inkluderar personalfrågor och alla möjliga andra frågor.

Med de nya avtalen kommer vi också att behöva ta del av och följa de åtaganden som sjukhusen har gjort med de nya avtalen. De är betydligt mer omfattande och annorlunda än de har varit i det hittillsvarande systemet.

Anförande nr 45

Håkan Jörnehed (v): Jan Olov! Att man har ansvaret för personalpolitiken behöver väl inte betyda att man måste osynliggöra den? Lite mig ta ett annat exempel.

Maria Wallhager har kallat alla gruppledare i produktionsutskottet till olika träffar med Vårdförbundet för att diskutera hur vi ska hantera deras kommande avtal. Det är ett jättebra initiativ. Men det visar ju att man måste ha något forum där personalfrågor kan hanteras och diskuteras, med olika inspel på frågorna.

Sedan ska jag ge dig en vits, så får vi se om min humor är bättre än din. Det finns ett program som heter *Stjärnor på is*. Det känns som om ni i alliansen är med i uppföljaren, allians på väldigt hal is.

Anförande nr 46

Jan Olov Sundström (m): Det var faktiskt några som skrattade.

Jag vet inte om det egentligen finns så mycket att tillägga. Beträffande de initiativ som bland annat ordföranden har tagit och som du redovisade kan jag notera att sådana initiativ självfallet kan tas. Men det är initiativ som vi bedömer från tid till annan, och det är en väsensskillnad jämfört med den systematiska knäsittartaktik som ni hade under er mandatperiod, när ni ständigt och jämnt, misstänker jag med visst fog, umgicks med de fackliga organisationerna på ett helt annat sätt, väldigt tätt och regelbundet på ett sätt som jag i grunden tycker är rätt tvivelaktigt och tveksamt.

Anförande nr 47

Regina Hortin (c): Ordförande, fullmäktigeledamöter, kära åhörare! Jag vill lyfta upp en fråga som inte brukar debatteras så ofta i landstinget. Det gäller kommunikation inom vården.

Stockholm växer. Det är många som föds men också många som kommer hit från utlandet. Ett av världens viktigaste redskap är dialogen. Det finns en kultur inom vården som bygger på kommunikation, kunskaper och samarbete. Det är viktigt att följa utvecklingen. Det handlar inte bara om att vi får fler mångspråkiga anställda på våra sjukhus, husläkarmottagningar och vårdcentraler. Det handlar om att vården måste möta patienten på dennes villkor och helst på dennes språk.

Herr ordförande! Jag har drömmar. Mina drömmar är att se barnen le. Mina drömmar är att unga vill sjunga. Mina drömmar är att äldre människor ska kunna skratta.

Dialog är också en fråga om kommunikation i vid bemärkelse. Majoriteten vill fortsätta att utveckla Vårdguiden och kombinera den med andra satsningar för att patienter ska nå rätt vårdinstans snabbt. Alliansen har en politik för öppna jämförelser, system för rankning av vårdgivare och information på flera av de språk som talas i Stockholm. Sjukvårdens kommunikation ska vara öppen, transparent och lätt att förstå oavsett bakgrund.

Vi är först i Sverige med att ha en öppen jämförelse av husläkarmottagningar via Vårdguiden inom till exempel områden som bemötande och information.

Under 2009 inför vi rankning av sjukhus, och när vi inför vårdval på fler områden kommer det att bli ännu fler jämförelser. Med min bakgrund och min erfarenhet från vård och från många möten med människor från både svenska och utländska kulturer vet jag att det är bra med insyn, jämförbarhet och transparens i vården.

Den som inte förstår språket lika bra som den som är född här och den som bor i förorten eller har extra stort vårdbehov är den som tjänar mest på att kunna jämföra vården och kunna välja fritt.

Att vara utsatt är att inte kunna kommunicera, inte förstå och inte kunna välja. Alliansen och Centerpartiet vill möta varje människa med respekt och inser att alla människor har en egen inre kraft. Därför kan vi inte bara integrera oss. Vi måste, kan och ska bli bättre på att kommunicera och samarbeta med varandra, allt för ett bättre samhälle för alla oavsett kön, etnisk bakgrund och sexuell läggning.

Med detta vill jag yrka bifall till alliansens budgetförslag, en budget för en mer genomskinlig vård med valfrihet och bättre kommunikation mellan patient och personal.

Anförande nr 48

Thomas Magnusson (v): Herr ordförande! Jag tycker alltid att det är lika intressant att höra Regiana i talarstolen. Jag fascineras av dina drömmar och dina visioner om hur det ska se ut i framtiden. Jag delar de drömmarna.

Men för mig är det viktigt att de drömmarna fylls med ett konkret och fast innehåll, att det finns personal i våra verksamheter, att det finns resurser och så vidare. Där ser jag skiljelinjen mellan ditt förslag till budget och vårt förslag till budget.

Anförande nr 49

Regiana Hortin (c): Vi i alliansen är inte ett dugg rädda för det. Vi har beredskap och måste se på nya sätt att samarbeta i sjukvården. Vi behöver också oppositionen och kloka sätt för att samarbeta tillsammans för en bättre sjukvård.

Anförande nr 50

Håkan Jörnehed (v): Ordförande! I vårt budgetförslag har vi, tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, med att vi ökar bidraget till LAFA. Det tycker vi är viktigt – antalet fall av klamydia ökar. Men man hoppas att det går att få reda på var LAFA organisatoriskt ska hanteras. Var finns LAFA?

I många budgetar har vi drivit frågan om att landstinget ska ta fram ett övergripande HBT-policy. Vi tre partier anser det.

Därmed vill jag tacka för denna debatt och önska er alla en god jul och ett gott nytt år. Och oavsett vad ni säger är julen röd och hjärtat sitter till vänster.

Anförande nr 51

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill i mitt sista inlägg i den här debatten tacka för en i många avseenden givande debatt och passa på att önska god jul, som jag brukar glömma att göra – men nu är det gjort.

Det handlar om att försöka avrunda och säga något om hur vi ser på landstingsstyrelsens roll när det gäller att utöva uppsiktsansvaret för de verksamheter som vi har. Jag tänkte inte repetera vad jag och många företrädare för mitt parti har sagt i den här debatten om bristerna i vårdvalet – det kan vi återkomma till.

Jag tänkte fokusera på det faktum att vi nu har en borgerlig majoritet företrädd av ett finanslandstingsråd som vet att det kommer att bli dyrare med akutsjukvården än vad de ramar för hälso- och sjukvårdsnämnden som man presenterar för fullmäktige anger. Jag tycker att det är mycket dålig respekt för landstingsfullmäktige att inte förse hälso- och sjukvårdsnämnden med de verkliga ramar som behövs. Det är trist att se detta ske.

Än värre är det att samtidigt som vi äntligen har fått de långa avtal som flera talare har pratat om tar inte landstingsstyrelsen sitt fulla ägaransvar på något sätt. Ägarstyrningen är under utredning. Vi vet att det kommer att krävas en mycket högre grad av uppföljning och kvalitetsredovisning, och det kommer sannolikt också att krävas en betydligt högre grad av uppsikt från landstingsstyrelsen. Men landstingsstyrelsens majoritet förser inte sig själv med de resurser som krävs i samband med detta.

Vi menar att det behövs en kraftfull förstärkning av resurserna på ägarstyrningssidan i landstinget för att man ska kunna möta upp mot de enorma resurser som finns på beställarsidan, så att vi ska kunna undvika suboptimeringar i verksamheterna. I fråga om detta har majoriteten ännu inget svar utan utreder bara. Det är illa hanterat, och beslutet om långa avtal är dåligt tajmat med bristerna i ägarstyrningen, som man skickar på utredning.

Till sist: Vad är det för typ av analys kring den ekonomiska politiken som majoriteten utgår från när man lägger fram sin budget? Jag vill hävda att den är mycket grund och – tråkigt nog, eftersom jag inte trodde att jag skulle behöva säga det – ganska naiv. Den tar sikte på en verklighetsbeskrivning som möjligen gällde i den finanspolitiska debatten i medio av våren och har inte alls fångat in de enorma förändringar som sker globalt och nationellt i fråga om förutsättningarna för den offentligt drivna verksamheten i Sverige att klara sig inför framtiden.

Det visar bristen på framtidssatsningar i form av forskning, utveckling och tillväxtsatsningar. Inte minst exemplet Almi talar sitt tydliga språk. Det visar också att man tror att den enda vägen för att skapa vård och omsorg i vårt län är genom att öka orättvisorna och klassklyftorna. Men gammal, traditionell högerpolitik kommer inte att klara landstingets svåra prövningar under de kommande två åren. Vi får se vad ledarskapet orkar med.

Bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 52

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Herr ordförande! Socialdemokraterna väljer att i tider av finansiell oro höja skatten. Ändå har de inget utrymme kvar när det gäller reserver. 200 000 kronor lyckas de få ihop.

Socialdemokraterna har i dag skickat ut ett pressmeddelande där de fortfarande hävdar att det är oklart om resurserna till sjukhusen. Kära vänner här i fullmäktige! Jag tror inte att det spelar någon roll hur ofta jag säger att pengar kommer att föras över från koncernfinansiering till HSN i januari. Socialdemokraterna vill inte höra på det örat. De är uppenbarligen inte glada, men som jag sade inledningsvis: Vårt uppdrag är inte att göra Socialdemokraterna glada utan att göra medborgarna i Stockholms län nöjda och glada.

Ordförande! Avslutningsvis vill jag säga följande, eftersom vi snart är vid slutet av debatten:

Efter flera timmars debatt och snart beslut har nu dagens och snart årets timmar tagit slut. Även om tonen är hård och orden många vill jag ändå er uppmärksamhet fånga.

Ingela och Dag! Jag önskar er julro och vila, för nästa år blir det ingen rast – då får ni ila.

Birgitta önskar jag en lättsam bok med ord skrivna, dock ej av en näringslivstok.

Lena-Maj och Raymond önskar jag regeringens budgetpromemoria, så er nästa budget må lysa av transparens och med skimrande gloria.

För året som gått låt mig sända en julkhälsning till alla er tills ni åter vända. Må ni ha en skön och trivsamt jul, och glöm inte att politik är kul!

Håkan Jörnehed! Rött är också sött, liksom du!

Anförande nr 53

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag blev lite förvånad när vi hörde Miljöpartiet säga att det är fel att vårdmottagningar inte gör underskott. Men när du, Raymond, går upp och pratar om att mottagningar inte ska få göra sig en hacka, då har jag en känsla av att du håller på och tränar för att kunna samarbeta med socialisterna, för det är väl det som är din främsta ambition framöver.

Jag tänkte dela ut några julklappar.

Till Miljöpartiet hade vi tänkt köpa *Svensk ordbok*, för att vidga Miljöpartiets ordförråd. Vi inser att ni redan äger några stycken. Om ni kommer till s i ordboken, så hittar ni – efter p som i paradigmskifte – systemskifte, som är ett gammalt beprövat begrepp. Det betyder samma sak som paradigmskifte.

Till Vänsterpartiet har vi en stegräknare. Även om nyttigheten i att promenera är stor och Birgitta Sevefjords folkhälsoprofil är god kan stegräknaren vara bra för att hålla koll på att du inte tar alltför många steg till vänster.

Dag Larsson får en julgran. Den påminner lite grann om Larssons budget. Redan någon vecka efter att den är uppsatt har den börjat barra, glittret hänger på sniskan, och paketen som låg under har visat sig vara tomma och innehållslösa.

Alliansens budgetförslag håller. Det är en stram reformbudget där vi står fast vid våra löften om tillgänglig sjukvård, tillförlitlig kollektivtrafik och en ekonomi i balans. Det ska ställas mot Socialdemokraternas totala brist på resurser när det gäller reserver. Alliansens budget är den bästa julklapp som stockholmarna kan få i dessa bistra finanstider.

Än en gång bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 54

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Birgitta får nog läsa själv i den ordbok hon ville ge oss, för paradigmskifte är inte alls samma sak som systemskifte.

I vårt paradigmskifte handlar det om att vi vill ha en långsiktigt hållbar och hälsofrämjande verksamhet i landstinget och i regionen som helhet, vilket är oerhört viktigt för oss. Vi måste faktiskt göra stora miljöinsatser för att stärka klimatet i regionen och i världen. Vi måste se till att vi får en hälsofrämjande utveckling. Det här landstinget behöver verkligen ett "hälsoval Stockholm", som Miljöpartiet driver.

Vi behöver inte ha skadade och dödade i vården på grund av att vi själva åsamkar patienter dessa skador i vården eller att läkemedel påverkar människor så att de faktiskt får bestående skador. Vi har 20 000 skadade i vården av dessa orsaker, och 2 000 får bestående skador i vården av dessa orsaker. 120 000 extra vårddyggn på sjukhus får vi, och vi får upp till 600 döda i vården på grund av detta varje år.

Detta måste prioriteras. Det måste komma före insatserna på forskning och utbildning. Vi måste sätta patientsäkerheten främst, och det tycker jag att vi ska ägna oss åt i landstinget nästa år. Det får bli vår julklapp för er att tänka på, särskilt för Stig Nyman, som vill prioritera annorlunda i vården.

Anförande nr 55

P i a L i d w a l l (kd): Herr ordförande, ledamöter! Att bryta argument i den demokratiska processen är viktigt. Ibland kan man, om man går in här och lyssnar på vad vi säger eller kommer hit en stund för att höra våra argument, undra: Vart har vi kommit?

Snart ska vi ta beslut om nästa års budget. Medan vi håller på här inne pågår verksamheterna för fullt. Ambulanserna tutar, bussarna går, och våra sjuksköterskor gör ett febrilt arbete för länets medborgare. De nya rapporterna visar också att befolkningen känner större förtroende för de verksamheter som vi har.

Här inne får vi snart lite julleddigt. Det känns bra, för nästa år kommer, och jag tror på ett liv efter detta. God jul!

Anförande nr 56

L andstingsrådet A n d e r s s o n (c): Herr ordförande, åhörare! Det är snart jul. Juluppehållet nalkas, och det är dags att sätta terminsbetyg. Jag tänkte sätta terminsbetyg i oppositionskunskap och majoritetskunskap och börjar med oppositionsbetygen.

Jag har tre betygsklasser. Den första gäller oppositionsrollen. Det handlar om de konstruktiva möjligheter man har när man befinner sig i den obehagliga tillvaron att vara i opposition, något som vi från allianspartierna har kunnat öva upp oss i på andra håll än i Stockholms läns landsting under de perioder då vi har varit i opposition. Det handlar om nytänkande.

En annan klass, som naturligtvis är viktig, är konstruktiv medverkan till att under hand förbättra den politik som förs genom de förutsättningar till dialog som erbjuds. Sedan finns det ämne som är obstruktion av den av majoriteten förda politiken.

Det är de tre klasser där jag tänkte sätta betyg.

Om vi börjar med Miljöpartiet: När det gäller nytänkande är Miljöpartiet det enda partiet i oppositionen som gör sig förtjänt av ett "väl godkänt". Även om man inte i alla delar tycker likadant som Miljöpartiet kan man inte komma ifrån att partiet har lagt ner kraft på sin alternativa vårdvalsmodell, och de för ständigt fram nya förslag inom miljöområdet, som är vår tids största ödesfråga. Jag tycker att Miljöpartiet är väl förtjänt av ett bra betyg när det gäller nytänkande.

Vänsterpartiet är ett parti som ändå anstränger sig – utifrån helt galna utgångspunkter. Men jag tycker att det är svårt att neka att ge Vänsterpartiet ett "godkänt" för nytänkande, utifrån sina förutsättningar.

Men Socialdemokraterna måste jag tyvärr ge "ig", icke godkänt, för nytänkande. Det kommer inga nya idéer från det hållet, utan det handlar bara om att stå fast vid det gamla. Men ha hopp, för det finns fler betygsklasser!

När det gäller dialog och konstruktiv medverkan i att påverka beslutsfattandet tycker jag faktiskt att det är ett "godkänt" för Miljöpartiet, även om det är svagt. Om ni vågade kasta loss från övriga oppositionspartier lite mer skulle ni kunna utöva ett inflytande i landstinget som är större även i oppositionstid.

För Vänsterpartiet och Socialdemokraterna blir det ett "icke godkänt".

När det gäller obstruktion, förmågan att obstruera landstingsmajoritetens beslutsfattande, kan vi börja bakifrån. Det står klart att man måste ge Socialdemokraterna "väl godkänt" på det området. Man har ganska skickligt lyckats kasta in grenar i hjulen och har lyckats skapa spännande och spektakulära tillställningar för landstingsfullmäktige genom bland annat återremisser.

Även Vänsterpartiet får "godkänt". Jag ger faktiskt Miljöpartiet "godkänt" också, men det är med ett minus.

Den sammantagna värderingen är att ni måste skärpa er i alla betygsklasser. Nu handlar det bara om terminsbetyg, men när slutbetyget kommer hösten 2010 riskerar det att bli kvarsittning, för att ni ska kunna höja de betygsnivåer där ni har "ig" eller motsvarande.

När det gäller alliansen är det andra betygsklasser.

Beträffande leverans av politik: Det är bara att konstatera att vi har levererat en mer tillgänglig primärvård, och det går också att se att vårdköerna minskar. Det blir "vg" till alliansen i leverans. Det gäller även kollektivtrafiken.

Beträffande ekonomiskt ansvar: Vi har återigen levererat en budget som är i balans. Vi är beredda att göra avkall på den viktiga ambitionen att hålla nere skattetrycket för att klara en budget i balans. Det är "vg" för alliansen i ekonomiskt ansvar.

Beträffande förmågan att möta nya utmaningar och anpassa politiken efter verkligheten: Vi har utformat vår politik så att vi kan vidta förändringar i till exempel vårdvalet om vi ser att det uppkommer brister, och vi har också vågat göra det. Vi har vidare skärpt miljöpolitiken. De som hade förväntat sig en minskad miljöpolitisk ambition när alliansen kom till makten kan konstatera att det även på detta område blir ett "vg" till alliansen.

Beträffande att föra makten till medborgarna: Det är alliansens huvudgren. Och det blir – hör och häpna – "vg" till alliansen i att föra makten till medborgarna.

Sedan finns det ett problemområde som alliansen har: förmåga att kommunicera sin politik. Där såg det länge dystert ut och hade kunnat bli ett "ig". Men jag är beredd att tilldela oss i alliansen ett "g –" i förmågan att kommunicera vår politik.

Lyckas vi med detta har vi fått godkänt i alla klasser, och då skulle man kunna tycka att det var dags att vi gick ur skolan i september 2010. Men tyvärr är det så att om inte oppositionen gör det möjligt att gå ur klassen kan vi inte – om vi vill vara ansvarsställande politiker – slutföra vår utbildning i landstingsstyrelsekunskap år 2010 utan blir tvungna att fortsätta. Jag tror att vi – för medborgarna i landstinget – trots allt kan vara nöjda med det.

Med detta vill jag ändå säga god jul till kollegerna i både opposition och majoritet och hoppas att vi kommer tillbaka med ännu bättre krafter och kan förbättra våra betyg under nästa år.

Anförande nr 57

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Även Gustav måste få betyg. Han får ”mvg +” i pajaseri – var så god!

§ 206 Frågestund*Fråga 1*

Anförande nr 58

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige! För knappt ett år sedan förlorade geriatriken i Södertälje uppdraget som gäller läkarinsatser i särskilda boendeformer till ett bolag som heter Legevisitten. Den förändringen skedde helt i strid med vad politikerna i både Södertälje och landstinget tyckte.

Häromdagen, Olov, var det en artikel på nästan en helsida i Länstidningen som sade att vården har blivit mycket sämre och att antalet akutintag har fyrdubblats. Därför vill jag fråga dig om du känner dig nöjd med utfallet av det avtal som har tecknats.

Anförande nr 59

Olov Lindquist (fp): Jag har för närvarande ingen anledning att svara någonting annat än ja på den fråga som du ställer, men jag vill självfallet utveckla det. Du angav att geriatriken i Södertälje ”förlorade” uppdraget. Jag skulle vilja säga att Södertälje kommun via sina tjänstemän valde Legevisitten.

Inger framhåller att den nya vårdleverantören av läkarinsatser i Södertälje skickar fyra gånger så många patienter till akuten som den tidigare vårdgivaren. Bakgrunden är den som Inger Ros anger, nämligen en rapport från den geriatriska kliniken vid Södertälje sjukhus som några ST-läkare har tagit fram. I rapporten framhålls bland annat att fler patienter sänds till akutmottagningen från äldreboenden, men rapporten kan mycket väl betraktas som en partsinlaga, eftersom Legevisitten har tagit över ansvaret för läkarinsatser i äldreboenden i Södertälje från den geriatriska kliniken vid Södertälje sjukhus.

Frågan om denna rapport var dessutom uppe vid senaste samverkansmötet med Södertälje kommun. HSN-förvaltningen har därefter haft ett möte med Södertälje kommuns äldreomsorg med anledning av rapporten. Äldrechefen i kommunen känner inte igen sig i den bild som målas upp. Enligt avtalet ska äldre inte sändas till akutmottagningen om det inte är medicinskt nödvändigt. Enligt kommunens uppfattning sker detta heller inte i onödan.

HSN-förvaltningen känner ingen oro över situationen när det gäller läkarinsatserna vid äldreboenden i Södertälje. Som alltid följer förvaltningen händelseutvecklingen noga.

Därmed anser jag att jag har besvarat Ingers fråga.

Anförande nr 60

Inger Ros (s): Ordförande och Olov! Inledningsvis konstaterar jag ändå att du inte heller svarar nej på frågan. Det får jag väl tolka så att du känner en viss oro när en sådan här partsinlaga, som du kallar den, får en helsida i Länstidningen och när du dessutom får bekräftat från ett äldreboende att man inte har bakjour och att det saknas personal. Lite oro känner i alla fall jag, och det borde du också göra. Med tanke på den uppfattning som vi hade politiskt kan man väl fundera över om vi verkligen gjorde rätt som var oroliga för att det skulle bli ett skadestånd när vi nu ser konsekvenserna för vården av de äldre.

I det här replikskiftet kan jag också konstatera att det ändå hade varit på sin plats att vi dagen efter artikeln i Länstidningen hade fått en redovisning på sjukvårdsstyrelsen. Det är ju ett av de uppdrag som vi i alla fall ska ägna oss åt. Då hade vi kanske också sluppit frågan i fullmäktige i dag.

Anförande nr 61

Olov Lindquist (fp): Får jag då säga att från kommunen och från sjukvårdsstyrelsen söder är vi helt överens om att det faktiskt är ganska irriterande när en verksamhet som har förlorat sitt uppdrag går bakvägen och talar med Läns-Tidningen i stället för att tala med kommunen, som är uppdragsgivare för verksamheten som har det särskilda boendet och där läkarinsatserna ska göras. Detta tycker jag är ganska fult. Både kommunen och majoriteten i sjukvårdsstyrelsen är faktiskt lite halvt upprörd över detta.

Sedan kan man fråga: Är statistiken korrekt? På mötet antyddes det från omsorgschefen, som tidigare jobbade på sjukhuset, att han inte trodde att den var korrekt. Att åka iväg till akuten är ju en medicinsk bedömning. Det kan faktiskt vara så att när geriatriken på sjukhuset hade hand om det här särskilda boendet så kanske fler personer borde ha åkt till sjukhuset än vad som de facto skedde. Man kan alltså se det här ur många synvinklar. Det är inte alls säkert att Legevisitten gör fel när de sänder personer till sjukhuset.

Anförande nr 62

Inger Ros (s): Ordförande! Nej, det är möjligt att de inte gör fel utan att det är en riktig medicinsk bedömning. Jag kan bara konstatera att då kanske det hade varit bra om det hade funnits politiskt mod att låta Södertäljegeriatriken, som var omtyckt och populär och dessutom inte behövde skicka de äldre till akuten, få ha kvar uppdraget.

Om nu någon har talat med tidningen, så tycker jag, Olov, med förlov sagt – det är en bedömning du får göra – att vi kunde ha fått en redovisning av rapporten. När den nu finns så må den väl ändå vara offentlig. Det här är ju inte bara kommunens fel. Landstinget hade inte heller efterhört sina politikernas mening, vilket du också skrev i ditt uttalande när vi hade det här uppe på sjukvårdsstyrelsen. Du skrev att det hade varit bättre för Södertäljes äldre om uppdraget hade legat kvar på geriatriken. Vi är ju överens om det. Då är det klart att man blir bekymrad om vården blir sämre, oavsett om det handlar om att de presterar en dålig vård eller inte. Det är i så fall avstånden som gör det som du säger, att de måste åka till akuten. Det är en försämring för de äldre.

Anförande nr 63

Olov Lindquist (fp): Nu pratar Inger Ros om två saker: dels om det som hon har frågat om, om äldre får åka till akuten, dels om en helt annan sak, nämligen att kommunens tjänstemän faktiskt har valt Legevisitten som sin utövare. Det gick ju till på ett särskilt sätt som är lite komplicerat att förklara på de 40 sekunder jag har kvar av min tid.

Tjänstemännen har alltså valt Legevisitten, men det tyckte inte politikerna om. Men vi kunde faktiskt inte ändra det beslutet i sjukvårdsstyrelsen, därför att den bedömning som förvaltningen gjorde var att vi då skulle åka på ett skadestånd på mellan tio och femton miljoner. Det kan man tycka vad man vill om och bedöma på olika sätt – ni har bedömt det på ett sätt och vi har bedömt det på ett annat. Jag konstaterar dock att när nu Legevisitten har fått det här uppdraget har Legevisitten enligt både omsorgschefen i kommunen och HSN-förvaltningen inte gjort något fel när man nu översänder personer till akuten.

Fråga 2**Anförande nr 64**

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande! En läkare har ju ett enormt ansvar, och en läkarmottagning borde också rimligen ha ansvar för att medarbetarna sköter sitt uppdrag som läkare, till exempel månar om patientsekretessen, inte ljuger eller felmedicinerar och är hederliga medborgare, skulle nog de flesta säga. Mot bakgrund av det har jag ställt en fråga: Tycker du att det är problematiskt att landstinget har auktoriserat Engelbrektskliniken, vars ledande företrädare har över 150 miljoner kronor i skulder, obetalda skatter och en större andel obetalda fastighetslån?

Engelbrektskliniken har ju auktoriserats, det vill säga godkänts, för att öppna sin verksamhet innevarande år, trots att man redan då hade brister när det gällde den fysiska tillgängligheten – det har vi redan haft uppe i den här församlingen – och att man till exempel inte hade någon handikappanpassad toalett. Nu har det också visat sig att man har en person som förmodligen har begått brottsliga handlingar, vilket också HSN-förvaltningen i dagarna har gjort en brottsanmälan om.

Anförande nr 65

Landstingsrådet **Reinfeldt (m)**: Herr ordförande! Tack, Birgitta Sevefjord, för frågan om Engelbrektskliniken. Det finns olika verksamheter som är lokaliserade till samma plats, och de har snarlika namn; alla har Engelbrektskliniken i sitt namn.

Jag tycker självklart att det är både problematiskt och tråkigt när människor var de än jobbar eller är anställda har ekonomiska bekymmer. Landstinget auktoriserar eller tecknar avtal med vårdgivare, vårdföretag, vårdbolag eller sjukhus, egna verksamheter eller externa vårdgivare, och landstingets tjänstemän gör också kontroller bakåt när det gäller den ekonomiska stabiliteten. Man tar till exempel kreditupplysningar på företaget eller bolaget.

Husläkarmottagningen Engelbrektskliniken är en auktoriserad husläkarmottagning inom ramen för Vårdval Stockholm. Enligt uppgifter från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning finns det för närvarande ingenting som tyder på att någon företrädare för husläkarmottagningen Engelbrektskliniken har skatteskulder.

Anförande nr 66

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Då skulle jag vilja att du, Filippa Reinfeldt, talade om för mig var denne Karl-Erik Tronner finns. I radioprogrammet Kaliber framställs det också så att han finns på just Engelbrektskliniken; jag vet inte hur de har konstruerat det hela, men han är i alla fall knuten dit. Om man söker på hans namn med hjälp av Google så visar det sig att det är precis vad han är.

Han har skatteskulder, han har skrivit ut medicin felaktigt, han har tilldelats tre varningar från Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, han är aktuell i ytterligare tre fall i hälso- och sjukvårdsnämnden, han är dömd till åtta månaders fängelse för bokföringsbrott, han har brutit mot lagen avseende förskrivning av narkotiska preparat, han har lämnat patientjournaler i väntrummet – det måste alltså finnas ett väntrum någonstans – han har skrivit ut falska intyg. Det här är naturligtvis ett oerhört problem för Stockholms läns landsting och för förtroendet för läkarkåren. Självklart är de allra, allra flesta läkare hederliga och bra människor, men det finns också rötägg. Och hur hanterar vi ett sådant här rötägg?

Anförande nr 67

Landstingsrådet **Reinfeldt (m)**: Herr ordförande! När det gäller radioprogrammet Kaliber har jag uppfattat det så att det handlar om specialistmottagningen, alltså Engelbrektsklinikens specialistmottagning, inte husläkarmottagningen, och det är husläkarverksamheten som är auktoriserad inom ramen för Vårdval Stockholm.

Chefsläkaren på hälso- och sjukvårdsförvaltningen har gjort en brottsanmälan till åklagare, bland annat med anledning av vad som framkom i just radioprogrammet Kaliber. Brottsanmälan gäller då eventuell urkundsförfalskning av enskild doktor som arbetar på nationella taxan.

Anförande nr 68

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Om det är som du säger, att det är fråga om en sammanblandning av namn, är det naturligtvis oerhört viktigt att vi som landsting går ut och tydliggör vad faktiskt handlar om och att vi är oerhört tydliga med att det inte är husläkarmottagningen utan någon annan del av Engelbrektskliniken som han är knuten till.

Googlar man på hans namn finner man att han tillhör Engelbrektskliniken. Det är oerhört viktigt för oss i landstinget att vi tydliggör detta.

Men hur hanterar man en person som så uppenbart bryter mot läkareden på många sätt och även uppträder brottsligt? Det här är ett jätteproblem för hälso- och sjukvården och för oss politiker i landstinget. Det är oerhört viktigt att en läkare alltid har ett totalt förtroende från medborgarna och naturligtvis också från oss politiker. Man kan väl knappast säga att den här läkaren har vårt förtroende? Han har åtminstone inte mitt förtroende.

Anförande nr 69

Landstingsrådet *Reinfeldt* (m): Precis som jag sade gäller den här brottsanmälan en enskild doktor som arbetar på nationella taxan. Det finns, som jag inledde med att säga, olika verksamheter som är lokaliserade till samma plats, och de heter alla någonting med Engelbrektskliniken.

Men, Birgitta, med anledning av vad som framkommit i bland annat radioprogrammet Kaliber gör också hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning en vidare granskning av verksamheternas ägarförhållanden. Det kanske finns anledning för hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma till frågan under nästa nämndsammanträde, om det finns någonting ytterligare att rapportera då.

Fråga 3

Anförande nr 70

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Catharina! Min fråga är: Anser du att den viktigaste uppgiften för SLSO:s – alltså Stockholms läns sjukvårdsområdes – styrelse är att privatisera den offentliga primärvården?

Bakgrunden till frågan är den rapport som landstinget beställde från Svennerstål & Partner och vars framsida jag nu visar på arbetsprojektorn. I rapporten sägs det att SLSO:s styrelse och sjukvårdsdirektör i dagsläget ser det som en särskilt viktig uppgift att underlätta för enheten att övergå i privat regi och att denna process för närvarande bromsas av att Länsrätten har satt stopp för den föreslagna utförsäljningsmodellen. SLSO:s styrning går nu ut på att förbereda enheterna på bästa sätt för självständig drift, står det i rapporten. Då undrar jag: Är det förenligt med de ägardirektiv som SLSO har?

Anförande nr 71

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (m): Herr ordförande! Den fråga som jag har fått av Raymond Wigg är om jag anser att den viktigaste uppgiften för SLSO:s styrelse är att privatisera den offentliga primärvården. På den frågan vill jag svara: Nej, det är det inte.

Anförande nr 72

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Kort och gott! Då kan man fråga sig varför styrelsen ser detta som sin huvuduppgift. Det är ju inte heller förenligt med de ägardirektiv som SLSO har. Tvärtom är ett av de specifika ägardirektiven att SLSO aktivt ska utveckla närsjukvården inom sitt område.

Kan det bero på det som en av dina landstingsrådskolleger rättframt har sagt, att huvudmålet är att privatisera hela primärvården? Det står också i rapporten: Majoriteten av styrelseledamöterna är eniga om att ett tydligare mandat för styrelsen skulle kunna göra det lättare att agera i verksamhetens intresse, till exempel genom att slå ihop enheter eller att knoppa av enheter.

De flesta av ledamöterna säger att de inte känner till ägardirektiven, men de är ovanligt samstämmiga i beskrivningen av uppdraget att förbereda för privatisering. Hur kommer det sig att SLSO:s styrelse så envetet bara medvetet genomför detta?

Anförande nr 73

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (m): Herr ordförande! För fullmäktige tror jag att det är viktigt att veta att vi har gjort en total översyn av samtliga styrelser i våra bolag. Då har vi tagit hjälp av en extern aktör, en konsult som heter Svennerstål & Partner. Resultatet av översynen har vi haft till vår hjälp för att kunna se hur vi ska agera när vi gör olika nomineringar till styrelser, såväl till vår som till höst.

När det gäller SLSO kunde man konstatera att det är en mycket väl fungerande styrelse. Här har man också uttryckt sig väl: Man sätter patienten i fokus. Det som konsulten valde att lyfta fram var det område där man kunde jobba lite till; det hade man särskilt lyft fram. Men underförstått var att man gjorde det man skulle göra i övrigt.

Hade Raymond Wigg varit med på strategiska utskottet när vi fick det här föredraget tror jag att det hade kunnat förklara sig själv. Det går att läsa den här rapporten precis hur man vill, men fokus är fortfarande att utveckla en tillgänglig och kvalitativ vård för länets patienter.

Anförande nr 74

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Ni kan väl fundera på hur tungt Catharinas ord väger när jag läser ett sista styck ur denna revisionsrapport. Så här står det: På frågan vad styrelsens tydligaste bidrag varit de senaste åren tar nästan alla ledamöter upp styrelsens handfasta agerande vid ägarnas begäran – det vill säga din, Catharina – att sälja ut enheter till priser kraftigt under marknadsvärde. När styrelsen insåg förslagets fulla innebörd togs kontakter med ägarna, och SLSO tog sina synpunkter om utförsäljningen till Maria Wallhager med flera. Detta var verkningsfullt, och ledamöterna är stolta över sin handlingskraft i det läget.

Det vill alltså säga att SLSO:s styrelse väldigt tydligt har uppfattat ägarnas direktiv, ägarnas vilja, och ändå trots allt protesterat när ägarna ville sälja ut till reapris. Det betyder ju, Catharina, att ni har gett ett tydligt budskap till styrelsen, och i stort sett hela styrelsen väljs ju åter nu. Det betyder alltså att det du säger här inte är sant.

Anförande nr 75

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (m): Herr ordförande! Det jag säger är att man kan göra precis vilka uttolkningar man vill av en rapport som är skriven av en konsult som vi särskilt har bett att göra utvärderingar av våra styrelser. Svennerstål & Partner tycker att just SLSO:s styrelse är en väl fungerande styrelse som har en bra sammansättning. De fokuserar på det de har att göra och jobbar bland annat för att sätta patienten i fokus. Det står också i rapporten.

Dessutom har man lyft fram det som man särskilt har jobbat med. Det är klart att de har fått uppdrag av oss när det gäller försäljningen av vissa vårdcentraler. Men det innebär inte att det är den viktigaste uppgiften för SLSO:s styrelse att privatisera den offentliga primärvården, vilket också var Raymond Wiggs fråga, och på den har jag svarat: Nej.

Fråga 4

Anförande nr 76

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Som bekant har införandet av vårdvalet inneburit försämringar för många äldre: äldrecentraler har lagts ned, och hemsjukvården har försämrats – vi kommer att diskutera den mer lite senare. Jag vill ta upp en annan fråga.

Vi fattade beslut här förra mandatperioden om att erbjuda alla 75-åringar i länet ett förebyggande hälsosamtal. Det beslutet stod alla partier bakom – det fanns inga skiljelinjer mellan olika partier. Vi trodde att vi hade överlämnat det här beslutet i goda händer. Nu när vi gör en koll av hur det har gått i år fram till oktober får vi följande resultat. Inte mindre än 10 500 personer i länet fyller 75 år i år, och endast 201 av dem har fått erbjudande om ett sådant samtal. Det motsvarar 2 procent. Frågan är: Vad tycker den som är ansvarig om det här? Är det ett bra resultat?

Anförande nr 77

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Tack, Juan Carlos, för frågan. Det var väldigt bra att du tog upp det här, Juan.

Vi har vid flera tillfällen diskuterat det här i den beredning sin både Juan och jag sitter i, äldreberedningen. Om det bara var 201 hälsosamtal som hade erbjudits till dem som är 75 år hade det verkligen funnits skäl att fundera på hur vi har klarat uppdraget. Men det är 1 909 personer som har fått ett hälsosamtal hittills i år, alltså mellan januari och oktober.

Det är viktigt att veta att hälsosamtalen är ett erbjudande till 75-åringar. Det är inget måste utan det är ett erbjudande. Vi gör det därför att den förebyggande hälsovården är viktig. Det är viktigt att i en trygg miljö kunna ta upp sådana frågor som man kanske inte vill ta upp på mottagningen. Därför jobbar vi aktivt med hälsosamtalen. 1 909 hälsosamtal har alltså gjorts hittills under året.

Anförande nr 78

Juan Carlos Cebrian (s): Det verkar som om det finns två olika förvaltningar. Vi har bett dem som borde ha riktiga siffror att få siffrorna fram till sista oktober och då har vi fått uppgiften 201. Du kommer med siffran 1 900. Men jag ska vara generös – kanske 200 är en för låg siffra, men säg 500 då. Men det är 10 500 som fyller 75 år i år.

Det här är ingenting som en vårdcentral gör gratis. De får 500 kronor per samtal. Vi i Stockholms läns landsting har utbildat mängder av människor för att de ska kunna utföra de här hälsosamtalen, och vi har bara nått en bråkdel av dem som fyller 75 år. Jag upprepar frågan: Vad tänker ni göra för att förbättra resultatet?

Anförande nr 79

Pia Lidwall (kd): Man kan naturligtvis fundera över vad som ligger bakom de olika siffrorna. Men under den här dagen har det gjorts en avancerad sökning på just inrapporteringen av hälsosamtal. Den har alltså inte jag gjort – jag har suttit här i salen – utan den har tjänstemännen på vår förvaltning gjort. Den ger vid handen att drygt 1 900 samtal har erbjudits hittills under året.

Kanske lägger man rapporterna om samtalen på hög och rapporterar in dem i slutet på året – de ska rapporteras in före årets slut. Uppdraget som är givet är att man under 2008 ska erbjuda hälsosamtal till 75-åringarna. Erbjudandet är som sagt var fritt – man får tacka nej om man vill det.

Jag tycker ändå att det är glädjande att vi har nått så många som 20 procent. Jag är inte nöjd – absolut inte. Hälsosamtal var någonting som jag slogs för att vi skulle få in, och därmed kommer frågan att leva vidare.

Anförande nr 80

Juan Carlos Cebrian (s): Du är inte nöjd, men jag är mycket missnöjd. Därför ber jag dig att förbättra de här siffrorna.

Jag tror inte på det du säger, att vårdcentralerna rapporterar i slutet av året. De får 500 kronor för varje rapport om genomfört hälsosamtal, och jag tror inte att de flesta vårdcentraler, med den dåliga ekonomi de har, väntar till slutet av året, utan de siffror som jag presenterar är de riktiga siffrorna fram till oktober månad. Jag ber dig en gång till att göra mycket mer för att förbättra det nästa år.

Du säger att många får ett erbjudande och tackar nej. Men du vet att det finns vissa länder som har lagstiftat om det här. Förra mandatperioden var vi med Filippa Reinfeldt och studerade det här i Danmark – kommer du ihåg det, Filippa?

(Landstingsrådet Reinfeldt (m): Ja.)

Då fick vi mycket kunskap om hur man genomför det här. Vi fick veta att mellan 60 och 70 procent av alla som erbjöds hälsosamtal, det vill säga de som fyllde 75 år, tackade ja. Då borde vi här ha ett högre antal än det ni kan presentera.

Anförande nr 81

Pia Lidwall (kd): Under dagen har man gjort en avancerad sökning, och den ger vid handen att det är 1 909 hälsosamtal som har skett hittills under året. Hur många som ännu inte har blivit inrapporterade kan vi inte riktigt säga i dag. Förmodligen kommer det in några fler rapporter om hälsosamtal under de två sista månaderna.

Juan Carlos har visat upp en bild på att det är 200. Det stämmer alltså inte. Det är betydligt fler. Men samtidigt säger vi: Vi är naturligtvis inte nöjda. Vi hade gärna sett att betydligt fler hade tackat ja till hälsosamtal. Jag hade gärna sett att betydligt fler sjuksköterskor och distriktssköterskor hade hunnit gå utbildningarna för att lära sig att kommunicera med den här typen av metoder.

Frågan kommer alltså att leva vidare. Juan Carlos är engagerad i den, och vi andra är mycket engagerade i den, just därför att det är förebyggande hälsovård, och det är viktigt för våra medborgare. Nästan 20 procent har alltså fått hälsosamtal hittills.

Fråga 5

Anförande nr 82

Håkan Jörnehed (v): Det har väl knappt undgått någon att vi har haft en sjukvårdsdebatt – både förra gången vi träffades och i dag. Då har vi fått höra från alliansens andra två damer, Birgitta Rydberg och Pia Lidwall, hur uruselt det är med närakuter. De har en enorm vokabulär och talar om att de patienter som går på närakuter ”shoppar runt” och säger att det är förskräckligt att de inte väljer att alltid gå till sin husläkare. Därför ställer jag en fråga till dig, Filippa – du kan ju ibland vara något mer sansad.

Det finns ju patienter som gärna går på ett besök hos doktorn och sedan är klara. Där är ju Cityakuten en väldigt bra närakut. Jag undrar om det engagemang som har demonstrerats under sjukvårdsdebatten kommer att innebära att Cityakuten läggs ned under den här mandatperioden. Det är min fråga.

Anförande nr 83

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Herr ordförande! Tack för frågan, Håkan! Det enkla och korta svaret på din ganska enkla och korta fråga är: Nej. Vi har inga planer på att stänga Cityakutens verksamhet under mandatperioden.

Anförande nr 84

Håkan Jörnehed (v): Jag blir väldigt glad över det beskedet. I en storstad som Stockholm behöver den moderna patienten det sjukvårdsutbudet, tror jag.

Men eftersom ni så ofta hänvisar till er modell och till systemet och säger att det är fel på de patienter som inte inordnar sig i ert system får du nog förklara hur det kan komma sig att en närakut som Cityakuten passar in i ditt värddalssystem och i din modell när vissa andra inte har gjort det. Ni har ju tyckt att det har varit så fruktansvärt när patienter har gått till närakuterna att ni nästan har skuldbelagt dem. Det är inte du som har gjort det, men den retoriken förekom ändå från er sida i sjukvårdsdebatten. Alltså: Hur stämmer Cityakuten med systemet?

Anförande nr 85

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Cityakuten omfattar ju en mängd olika verksamheter: till exempel akutmottagning, astma- och allergimottagning, närakuten för barn, Nya ögon, Vasa vaccination, privatvård, utlandsmottagning, Cityakuten tand bara här i Stockholm; det finns på andra ställen också.

Vi har ett avtal med Cityakuten som är förlängt och gäller till och med den 31 mars 2011. Självklart gäller avtalet med Cityakuten, liksom avtal med alla andra som vi har avtal med, fram till dess att avtalsperioden har löpt ut, om inte någon av parterna säger upp avtalet av något skäl. Någon annan diskussion kring detta finns inte, Håkan. Du ställer frågan till mig om Cityakutens verksamhet och jag svara dig: Nej, vi har inga planer på att lägga ned, stänga igen eller säga upp avtalen med Cityakutens verksamheter.

Anförande nr 86

Håkan Jörnehed (v): Återigen säger jag: Det är jättebra. Jag tror att det är bra för stockholmarna och invånarna i Stockholms län att Cityakuten får vara kvar. Men det lät som om du ändå tyckte att den var rätt bra, eftersom du visade på så många verksamheter som kan finnas inom Cityakuten.

Då kan man ju fråga sig: Varför kan det inte få finnas fler cityakuter? Varför kan det inte få vara verklig mångfald, Filippa Reinfeldt? Jag blev lite nervös när jag hörde i sjukvårdsdebatten hur uruselt det var för de patienterna. Jag tyckte faktiskt ni skuldbelade de patienter som valde den typen av vård, och den tycker jag ska få finnas. Och det verkar du tycka också! Men – så tokigt då!

Anförande nr 87

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Jag tror att jag har svarat på Håkans fråga. Jag gissar att vi i den här församlingen, kanske just under punkten enkla frågor, kommer att återkomma till diskussionerna om närakuter, som jag tror att Håkan vill ha, vid fler tillfällen under mandatperioden.

*Fråga 7***Anförande nr 88**

Staffan Holmberg (s): Herr ordförande och Gustav Andersson! Skärgården har under det senaste året drabbats av en rad motgångar och försämringar som gör det allt svårare för den fasta befolkningen att bo kvar. Ett par uppmärksammade exempel är borttagandet av läkarna på ambulanshelikoptrarna och folktandvården i Vaxholm, som numera håller till i Åkersberga, trots att nya lokaler finns i Vaxholm.

Min fråga i dag handlar om ytterligare landstingsstymplingar i skärgården, nämligen nedläggningen av barnvårdscentralen på Dalarö från årsskiftet. Skärgårdsborna hänvisas nu till Handen, Jordbro och Brandbergen, som ligger flera mil in på fastlandet. Även Djurö

barnavårdscentral är nu hotad. Min fråga är: Avser du som ansvarig för skärgårdsfrågor att ingripa för att garantera en god tillgänglighet till barnavårdscentralerna i södra skärgården?

Anförande nr 89

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Vi kommer att återkomma till frågeställningen om ambulanssjukvården, som Staffan Holmberg – lite felaktigt, tycker jag – tog upp i den här enkla frågan. Där finns det ju en helt annan bild bland oss i alliansen, en bild som innebär att det är vi som har stärkt ambulanssjukvården och ni som har rustat ned den.

För att svara på frågan vill jag säga att för att säkerställa vårdutbud i hela länet finns i ersättningen inom Vårdval Stockholm ett geografiskt index som ger en högre ersättning för hembesök i mer glesbefolkade delar av länet. Vårdval Stockholm utvärderas kontinuerligt, och regelböckerna revideras för fortsatta förbättringar inom systemet. Det är naturligtvis oerhört viktigt att all primärvård finns tillgänglig för alla länets invånare.

Som landstingsråd med särskilt ansvar för skärgårdsfrågor kommer jag givetvis att fortsätta att bevaka skärgårdsbornas möjligheter till tillgänglig hälso- och sjukvård och är inte främmande för revidering av regelböckerna om det skulle visa sig nödvändigt.

För att komma till frågeställarens funderingar rörande förändringar av bvc:erna på Djurö och Dalarö är min bild följande. Båda mottagningarna drivs av SLSO. Diskussioner har där förts om hur kvaliteten och effektiviteten kan utvecklas. Ett problem är att det är relativt få barn listade på dessa mottagningar. En sjuksköterska som arbetar på en bvc kan ha ansvaret för cirka 500 barn. I regelboken för bvc:er finns inskrivet att en sjuksköterska som arbetar på en bvc inte får ha ansvaret för färre än 200 barn, varav minst 25 ska vara under ett år. Det har med kvaliteten att göra. Men det är naturligtvis regler som också kan behöva ses över. Bvc:n på Djurö hade i oktober 281 barn listade, det vill säga motsvarande ungefär en halv sjukskötersketjänst.

Jag ser att min tid kommer att ta slut, så jag får fortsätta i nästa anförande.

Anförande nr 90

Staffan Holmberg (s): Det är inte enstaka barn som besöker de här barnavårdscentralerna. Ta Dalarö som ett exempel. Där är det ungefär 20 nyfödda barn i år, och det är ett par hundra barn inskrivna på barnavårdscentralen. Man kan då förstå skärgårdsbor på öar som Kymmendö – eller Hemsö som Strindberg kallade den i sin bok – och andra öar runt Ornö som ska besöka barnavårdscentralen i Brandbergen, Jordbro eller Handen. Det handlar då inte precis om en halvtimmes besök, utan man får avsätta en heldag och kanske också göra en övernattningsberoende på vilken tid man får. Detta är mycket allvarligt.

Jag kan nämna att det nu cirkulerar protestlistor mot nedläggningen av barnavårdscentralen i Dalarö. Jag kan också nämna att den moderata kommunstyrelseordföranden i Haninge har skrivit under protestlistan, och det har även ledamöter som sitter här i landstingsfullmäktige för alliansens räkning.

Anförande nr 91

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag har inte sett den protestlistan, men jag är naturligtvis intresserad av att träffa personer som är inblandade i bvc-verksamheten på Dalarö. Men enligt de uppgifter jag har till mitt förfogande var det endast 141 barn listade i Dalarö i oktober. Mottagningen samverkar i dag med bvc:n i Handen. För närvarande har mottagningen öppet ett par timmar två dagar i veckan.

På SLSO pågår diskussioner om eventuella förändringar av bvc:n på Dalarö, men något beslut i frågan har ännu inte fattats. SLSO kommer att genomföra en enkätundersökning bland barnfamiljerna på Dalarö och de öar i Haninges skärgård som berörs, och detta för att

få ett ökat kunskapsunderlag om barnfamiljernas behov, önskingar och synpunkter inför en framtida organisering av SLSO:s bvc-verksamhet i området.

Men låt mig säga så här: Jag tycker att det är angeläget att man inte får orimligt långa restider, och dem får vi kanske titta närmare på inför kommande revisioner. Men vi ska inte ta ut det i förskott, innan vi har sett resultatet av SLSO:s utvärderingar.

Anförande nr 92

Staffan Holmberg (s): På barnavårdscentralen på Dalarö sitter det ett anslag där det står att den är nedlagd från och med årsskiftet. Man hänvisas sedan flera mil in på fastlandet – det är fakta. Därför måste man ingripa snabbt.

Det är uppenbart att Vårdval Stockholm inte fungerar i skärgården, i glesbygden och i municipalsamhällen, som Dalarö faktiskt har status av. Besök på vårdcentralen och barnavårdscentralen måste få kosta mer per invånare där än i de stora tätorterna.

Jag menar att som ansvarig för skärgårdsfrågorna så måste du, Gustav Andersson, nu ingripa för majoritetens räkning. Annars kommer trovärdigheten att minska ännu mer när det gäller att vi ska behålla en levande skärgård. Det handlar om ett omedelbart ingripande om man ska hinna göra någonting. Det är uppenbart att det är tjänstemännen som styr och inte politikerna.

Anförande nr 93

Landstingsrådet Andersson (c): Självfallet är det angeläget att säkerställa förutsättningarna för en levande skärgård. Det man kan säga är att vårdvalsmodellen har varit en stor framgång inom helt övergripande områden när det gäller att öka tillgängligheten och att åstadkomma fler aktörer och närvaro på fler ställen. Men det kan inte sägas vara lyckosamt om invånare i perifera delar av länet – och till dem måste man ju räkna skärgårdsbefolkningen – får avsevärt längre restider. Vad som händer i den delen ser jag som angeläget att följa ytterligare.

Fråga 8

Anförande nr 94

Gunilla Roxby Cromvall (v): Jag är väldigt glad att du, Carl, som är färdtjänstnämndens förste vice ordförande går upp och svarar på den här frågan. Redan i oktober ville jag ställa en fråga om de stora problemen med färdtjänstväxeln, som vi inte lyckats förmå att ta emot beställningar på grund av språkförbistringen. Men då föll frågan för att ordföranden i färdtjänstnämnden inte var här. Jag är därför väldigt glad att du nu går in och svarar på den här frågan – problemet är akut.

Anledningen till att jag i dag ställer både den här frågan och en interpellation är att vi flera gånger de senaste veckorna på nyheterna har kunnat följa det kaos som råder för folk som behöver åka med färdtjänsten.

Eftersom det nu utlovas en språkutbildning så att personalen i växeln i bland annat Moldavien ska förstå vart den som beställer en resa ska någonstans är min fråga: Är du nöjd med den språkutbildning som personalen vid färdtjänstens växel i Moldavien genomgår? Den frågan ställer jag också utifrån ett svar från ordföranden i färdtjänstnämnden som kom för två veckor sedan och där det sades att det här ska gå fort.

Anförande nr 95

Carl Grufman (m): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Tack för frågan, Gunilla Roxby Cromvall. Frågan är alltså om jag är nöjd – eller om vi är nöjda – med den språkutbildning som färdtjänstens växel i Moldavien genomgår.

För att göra en liten insats i folkbildningens tjänst vill jag säga att vi inte har någon växel i Moldavien, utan växeln ligger i Sverige. Däremot finns det en beställningscentral i Moldavien, som alltså tar emot samtal som är kopplade från Sverige. Det är en av åtta beställningscentraler. Vi har en i Moldavien, vi har två i Baltikum och det finns fem i Sverige. Det är heller inte vi som har dem, utan det är Samres, ett företag, som administrerar det här. Tjänsten upphandlades av Gunilla Roxby Cromvalls parti, Socialdemokraterna och Miljöpartiet under den förra mandatperioden.

Man kan naturligtvis säga att man inte är helt nöjd med den kvalitet som vi får ut av detta. Svaret på frågan är: Nej. Vi är inte nöjda med kvaliteten. Antalet klagomål är inte jättestort, men vi tror att det finns ett mörkertal. Vi kommer nu att införa ett särskilt språktest för de personer som ska genomgå färdtjänstens utbildning. Vi överväger att införa inspelning av samtal i kvalitetssyfte, och vi vill också att ett externt företag ska kunna granska kvaliteten, så att vi kommer bort från all eventuell hörsägen och får fakta på bordet.

Man måste också komma ihåg att det är ett affärsmässigt avtal som har ingåtts. Det kan man inte bryta eller ta sig ur hur som helst. Det är mycket stora belopp som i så fall står på spel i form av skadestånd. Det måste man komma ihåg. Min fråga till dig, Gunilla Roxby Cromvall, är hur *du* hade tänkt lösa den här situationen med tanke på det avtal som ni har skrivit.

Anförande nr 96

Gunilla Roxby Cromvall (v): Jag är maktlös att lösa något avtal över huvud taget, för jag sitter inte i färdtjänstnämnden. Det är bra att du ser att det finns ett problem med färdtjänstnämnden och att det måste lösas omgående. Jag är väldigt orolig, för problemet har hållit på länge nu.

I radions Stockholmsnytt den 26 november sade man att det har kommit in 4 000 klagomål. En del av dem som ringer och beställer färdtjänst kopplas till Moldavien, och där har det blivit många problem. 4 000 har framfört sina klagomål bara där, och det är väldigt många.

När man har bestämt något som har blivit så fel måste man åtgärda felet, för det händer dagligdags att någon försöker beställa en resa och det inte går. Exempelvis försökte man i massmedia beställa en resa till Luxgatan – jag vet inte om ni hörde det inslaget – och det blev rent bedrövligt, för de i telefonen förstod inte alls vad Luxgatan var. De förstod inte ens vilket namn det var på den som ringde och beställde.

Det är detta du behöver åtgärda.

Anförande nr 97

Carl Grufman (m): Gunilla! Jag fick inget svar på min fråga om hur man ska lösa situationen. Jag tror att vi båda är eniga om att vi inte är helt nöjda med kvaliteten.

Jag förde fram tre konkreta saker som vi vill göra för att förbättra kvaliteten, men från dig hörde jag bara ytterligare klagomål. Det går naturligtvis att hålla på så, men det är väl ändå bra om vi på ett konstruktivt sätt kan komma framåt i den här frågan.

Du nämnde att det var 4 000 klagomål på beställningscentralerna hittills i år. Jag har också läst de uppgifterna i media. Då ska man komma ihåg att beställningscentralerna hanterar 300 000 samtal i månaden. Om jag har räknat rätt blir det 3,6 miljoner samtal per år. Om man räknar upp siffran 4 000 hittills i år till en totalsiffra för året blir det kanske 5 000 klagomål på 3,6 miljoner samtal. Är det en hög siffra eller en låg siffra? Siffran är kanske inte så jättehög. Men vi tror i och för sig att det kan finnas ett mörkertal, och vi vill ha fakta på bordet.

Anförande nr 98

Gunilla Roxby Cromvall (v): Det är bra att vi är överens och ser att vi nu har ett gigantiskt problem. Jag vet inte hur det går till att bryta det här avtalet, men det måste göras. Att skicka dem som absolut inte förstår svenska på utbildning är ingen lösning, för det tar alldeles för lång tid. Tänk på bland annat dem som har talsvårigheter som ringer till färdtjänsten. Vi behöver hitta en lösning här i dag.

Det är bara att du säger att det är ett problem. Jag lägger i dag en interpellation, för nu handlar det om lösningar direkt på detta problem. En sfi-undervisning kan aldrig vara det, för då kommer det att ta väldigt lång tid innan man till exempel kan ta emot en beställning som till Luxgatan.

Anförande nr 99

Carl Grufman (m): Jag har fortfarande inte fått svar på någonting. Vi har ingått ett affärsmässigt avtal. Man kan inte bara bryta det hur som helst. Hade du tänkt ta pengar från sjukvården eller något annat för att betala skadestånd till privata företag? Det verkar mycket märkligt.

Nu måste vi försöka göra det bästa av situationen och förbättra färdtjänsten på alla sätt, och därför vill vi ha språktest, tydligare kontroller och en oberoende utvärdering, så att vi – om det är nödvändigt – kan gå fram till leverantören och ha svart på vitt i de här frågorna och hantera avtalet på det sättet.

*Ordningsfråga***Anförande nr 100**

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det är uppenbart att Carl Grufman inte har förstått vad en fråga i en frågestund är. Det är inte du som ska ställa någon fråga, utan det är du som ska besvara en fråga. Jag tycker nog att presidiet borde ha ingripit eftersom du gjorde det gång efter annan, det vill säga du ville skjuta över ansvaret på någon som inte har ansvaret.

Gunillas ansvar var att ställa frågan till dig, och du skulle besvara frågan. Men det gjorde du inte.

Andre vice ordföranden: Vi noterar synpunkterna men går nu vidare.

*Fråga 9***Anförande nr 101**

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Arlanda flygplats har under lång tid haft undermålig kollektivtrafikförsörjning, och så är det alltså. Nu finns det vissa tendenser hos SL att se till att den undermåliga situationen rättas till, och det finns påtagliga förslag till förbättringsåtgärder för kollektivtrafiken till och från Arlanda.

Med anledning av detta vill jag ändå fråga trafiklandstingsrådet och SL:s styrelseordförande: Har du för avsikt att tillåta försämrade pendeltågstrafik för SL-resenärer i Märsta och Rosersberg när Arlanda i övrigt ska ges bättre kollektivtrafikanslutningar?

Anförande nr 102

Landstingsrådet Wenerholm (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att säga att jag delar frågeställarens synpunkter på den undermåliga kollektivtrafik som ni lämnade efter er när det gäller resandet till och från Arlanda. Det är ju det stora problemet, och det vet frågeställaren, som, förutom att han är ledamot i landstingsfullmäktige, också är kommunstyrelsens ordförande i kommunen där flygplatsen ligger.

Det stora problemet är att om vi över huvud taget ska kunna utveckla flygtrafiken framåt i tiden, efter den ekonomiska kris som vi har nu, måste vi se till att människor åker mer kollektivt. Det måste kunna kombineras med människors behov av att åka och möta eller följa med och lämna av nära och kära som ska ut och resa i världen och kanske vara borta under en längre period eller som kommer tillbaka efter en längre frånvaro. Då är bekymret i dag att det finns för få alternativ till bil. Det är det vi vill hjälpa åt att förbättra.

Man arbetar nu med ett förslag inom SL tillsammans med Upplands Lokaltrafik, inom den utredning som Mälars län arbetar med och som kallas Framtidens kollektivtrafik, FramKo. Svaret är att det förslaget inte går ut på att försämra resandet för dem som bor i Märsta, utan det går ut på att förbättra kollektivtrafiksituationen i hela området.

Anförande nr 103

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Jag uppfattade aldrig svaret på min fråga, så jag kan återupprepa den: Har du för avsikt att tillåta försämrad pendeltågstrafik för SL-resenärer i Märsta och Rosersberg när Arlanda i övrigt ska ges bättre kollektivtrafikanslutningar? Det vore väldigt bra om vi kunde få ett klart och tydligt besked från SL:s styrelseordförande om hur han ser på det.

Vid det senaste sammanträdet beslutade SL:s styrelse om ett så kallat huvudförslag för den spårbundna trafiken i framtiden till och från Arlanda. Då beslutades att bara vartannat tåg norr om Upplands Väsby skulle gå vidare till Rosersberg och Märsta stationer och vartannat tåg gå till Arlanda Central. Det skulle innebära att både Rosersberg och Märsta berövas 15-minuterstrafiken och bara skulle ha 30-minuterstrafik – eller på kvällarna och sent på lördagarna timtrafik i pendeltågssystemet.

Svara på frågan, Christer G. Wennerholm!

Anförande nr 104

Landstingsrådet Wennerholm (m): Herr ordförande! Jag har redan svarat på frågan. Vi har inte för avsikt att försämra möjligheterna att resa kollektivt vare sig från Märsta eller från Arlanda, utan vi ska utveckla och förbättra de möjligheterna.

Det kan man göra på många olika sätt. Antingen gör man ingenting, som den förra majoriteten gjorde. Men vi håller på att slå i utsläppstaket, så att näringslivet och verksamheten i den aktuella kommunen inte kan utvecklas över huvud taget. Det handlar om möjligheterna att använda Arlanda som ett nav för både oss som bor i regionen och dem som vill komma hit och studera, turista eller framför allt göra affärer med oss i framtiden, att det inte går att resa på ett bra sätt från Stockholmsregionen. Det är ingen bra lösning, och ledamoten av regionplane- och trafiknämnden, som frågeställaren också är, vet att det ser ut på det sättet.

Från SL:s styrelsemajoritet har vi givit ett uppdrag som handlar om att se till att förbättra kommunikationerna med Arlanda flygplats och med Märsta.

Anförande nr 105

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Med risk för att låta något envis är det fortfarande så att trafiklandstingsrådet inte har svarat på frågan. Jag ställde en fråga om pendeltågstrafiken – inte kollektivtrafiken i allmänhet.

Blir det försämrad pendeltågstrafik med glesare turtäthet till både Märsta och Rosersbergs stationer med det förslag som SL nu jobbar med? Ja eller nej! Jag har inte frågat om förbättrad kollektivtrafik i allmänhet till och från Märsta utan om pendeltågstrafiken på Märstalinjen för både Märsta och Rosersbergs stationer.

För den som inte känner till det: Befolkningen i Sigtuna kommun ökar ganska kraftigt – inte minst i hyresrätterna gör det möjligt. Det innebär att det är fler som vill åka med pendeltågstrafiken. I Rosersberg anläggs nu också en av länets största arbetsplatser i ett logistikcentrum, där det alltså riskerar att bli sämre pendeltågstrafik till tusentals nya arbetsplatser.

Försämras pendeltågstrafiken till och från Märsta och Rosersbergs stationer? Ja eller nej!

Anförande nr 106

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Det är intressant att lyssna på en frågeställare som är intresserad av en enda kommunikationsform. Jag kan konstatera att mitt uppdrag är övergripande. Det handlar om att förbättra kollektivtrafiken från och till Arlanda och i hela den kommun där Arlanda är beläget.

Jag tänker inte, som ansvarig för trafiken, inskränka mig till att bara se på ett visst trafikslag. Jag är övertygad om att när resultatet finns där kommer det att vara svårt att vara kommunstyrelseordförande och påstå att det är försämringar vi har åstadkommit. Det kommer, herr ordförande, att vara förbättringar, precis som vi ökar antalet resenärer, har högre punktlighet och har nöjda SL-resenärer. Så kommer det att bli från Arlanda, Märsta, Rosersberg och Stockholm.

Fråga 10

Anförande nr 107

Landstingsrådet *Larsson* (s): Ordförande! Du och jag, Birgitta, har i den här församlingen vid ett antal tillfällen tidigare fört samtal om HPV-vaccinering och livmoderhalscancer. Jag är mycket glad över att det till slut kom fram ett besked, när Socialstyrelsen den 24 november beslutade om obligatorisk skolvaccination för alla flickor födda 1999 och senare.

Det innebär i praktiken, om jag förstår det rätt, att det blir start för vaccinationer inom skolhälsovården hösten 2010. Men det är lite osäkert hur det ska vara med något äldre flickor och vem som ansvarar för att de ska få vaccinering.

Då är min fråga till dig som ansvarigt landstingsråd om du tycker att vi från landstingets sida skulle kunna göra en engångsinsats och erbjuda ytterligare årskullar vaccinering.

Anförande nr 108

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Det är bra att vi har fått ett besked om hur införandet av HPV-vaccinering av flickor ska gå till. Men Socialstyrelsen har bara pekat ut två årskullar, 11–12-åringarna, och sagt att skolhälsovården ska ta ansvar för vaccinationerna.

Man har inte pekat ut vem som ska betala vaccinet, utan man lägger frågan i knät på kommuner och landsting. I knät på kommuner och landsting läggs också frågan om man ska göra vad som brukar kallas *catch-up*-vaccinering och vaccinera flickor som ligger över åldersgränsen för den obligatoriska vaccinationen. Vi har inte fått några besked om det.

Från landstingets sida kommer vi att gå vidare med diskussioner om hur vi ska införa HPV-vaccinationer i länet. Men det är mycket som inte är klart ännu. Hur finansieringsansvaret ska se ut är den viktigaste frågan som återstår att lösa. Det är en fråga som kommer att hanteras mellan Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Det kostar 80 miljoner kronor per årskull som man vaccinerar. Om hela kostnaden skulle hamna på landstinget är det 160 miljoner kronor för den obligatoriska vaccinationen år 1, och om man ska göra ytterligare *catch-up*-vaccinering för fem årskullar handlar det om en ganska ansevärd summa. Socialstyrelsen har sagt att man absolut inte bör gå vidare för dem som har fyllt 18 år. Det viktiga är att vaccinera före samlagsdebuten.

I vårt län kommer vi att diskutera med Kommunförbundet i länet. På nästa träff, som är den 13 februari, kommer frågan upp till en första diskussion med Kommunförbundet, på initiativ från landstinget. Då får vi höra hur kommunerna ser på detta.

Att erbjuda även äldre årskullar vaccinering är en fråga som inte kan tas ur sitt sammanhang med hur vi gör med de två årskullar där vaccinering är obligatorisk och ska införas redan nästa år. Det viktigaste är att vi fortsätter med även de andra insatserna utöver själva vaccinationen.

Anförande nr 109

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Jag tycker inte att man ska ställa det ena goda mot det andra. Jag har också vid ett antal tidigare tillfällen sagt att man inte ska ställa vaccinationsprogram mot screeningprogram, utan jag tycker att det är två program som kompletterar varandra.

Även om jag är väldigt glad över att det framstår som att man tycker att skolhälsovården ska gå in på detta område och påbörja ett vaccinationsprogram återstår det exempelvis en lång rad flickor upp till 17 år som någon måste ta ansvar för. Då tycker jag faktiskt inte att det är ansvarsfullt att fokusera främst kring de ekonomiska aspekterna, utan man bör ta en diskussion som handlar om det mänskliga lidande och de dödsfall som är förenade med den här typen av svår sjukdom. Det är 450 kvinnor om året som insjuknar, och dödligheten ligger kring 150 kvinnor om året. Jag tycker att det är kring den frågan som man bör fokusera.

Om det dyker upp ett vaccin som hjälper mot de flesta typer av HPV-virus, då tycker jag att vi som ansvariga politiker har en skyldighet att få till stånd en sådan vaccinering så snabbt som möjligt. Därför ser jag fram emot de samtal som landstingsrådet säger att hon ska ha med SKL.

Anförande nr 110

Landstingsrådet **Rydberg (fp)**: Visst är det ett mänskligt lidande med cancer, men på Socialstyrelsen har man varit tydlig med att man inte tycker det är självklart att de som är 13 år och äldre ska vaccineras, eftersom de bedömer att skyddseffekten är betydligt mindre för dem än för flickor som inte har debuterat sexuellt.

Vi kommer att föra diskussionen med kommunerna i länet, och vi har också förhandlingar på gång med Sveriges Kommuner och Landsting och staten. Eftersom staten har finansierat vaccinet för pneumokocker med nästan hela summan borde vi kunna få ett tillskott. Om vi får det eller inte påverkar naturligtvis, för varken du eller jag, Dag Larsson, har i budgeten några pengar för att utvidga HPV-vaccineringen till vare sig 11–12-åringar eller 13–17-åringar.

När det gäller 13–17-åringar ingår dock vaccinationen i läkemedelsförmånen, vilket innebär att vaccinet omfattas av högkostnadsskyddet på 1 800 kronor, trots att vaccinet kostar betydligt mer än så.

Anförande nr 111

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Socialstyrelsen rekommenderar att man försöker hitta lokala lösningar för att vaccinera flickor upp till 17 år och hitta varianter och samtal mellan landsting och kommuner.

Nu får jag höra av det ansvariga landstingsrådet att i och med att vaccinet omfattas av högkostnadsskyddet är det inte något stort bekymmer. Men jag vill påstå att detta kanske är en av förklaringarna till att vaccinationerna är så ojämnt fördelade i länet som de är. I nordostkommunerna är det 3 000–4 000 vaccinationer som har genomförts, medan det i Botkyrka handlar om ett dussin vaccinationer.

Det finns ett vaccin som är bra mot HPV-viruset, men tillgången till det är i praktiken en klassfråga. Därför tycker jag att det är angeläget att försöka hitta en gemensam lösning ihop med kommunerna för att försöka organisera en lokal *catch-up*-vaccinering i Stockholm

Jag avser att återkomma i den frågan, Birgitta. Den stora frågan är trots allt inte hur många miljoner det handlar om utan hur vi kan se till att alla får en rättvis möjlighet till detta utmärkta vaccin.

Anförande nr 112

Landstingsrådet Rydberg (fp): Den första diskussionen, med kommunerna i länet, har vi framför oss. Finns det ett intresse för dem att medverka? Hur löser vi i så fall frågan om ekonomi? Ska vi dela på kostnaderna, eller ska de falla på den ena parten? Den diskussionen har inte ens startat, eftersom vi inte har haft det möte som är inplanerat.

Ju äldre flickorna är, desto mindre är skyddseffekterna av vaccinet. Viruset biter på två av fyra HPV-virus och på två av totalt sexton virus som orsakar kondylom. Socialstyrelsen och experterna är tveksamma om effekterna för flickor som har debuterat sexuellt. Vaccinet kanske inte har så stor effekt för dem.

Däremot vet vi att det är mycket viktigt att fortsätta ha högt deltagande i livmoderhalscancerscreeningen, eftersom merparten av dem som har förstadier till denna cancer kan botas helt och hållet bara vi får kontakt med dem. Det är skillnaden mellan det svenska screeningprogrammet jämfört med till exempel det i England, där man gör en *catch-up*-vaccinering. I England har man inte denna möjlighet, så där dör folk i sådan cancer, medan man i Sverige kan bli opererad tidigt.

§ 210 Månadsbokslut för september 2008 samt prognos för helåret 2008

Anförande nr 113

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska inte uppta någon tid med att kommentera den analys som majoriteten gör av det ekonomiska läget. I den tidigare budgetdebatten har jag ju klargjort min uppfattning och betygsatt den förmågan.

Vi har en reservation i landstingsstyrelsen som handlar om just detta, hur majoriteten nu ser på det ekonomiska läget. Jag yrkar naturligtvis bifall till den.

Det finns dock en sak i ärendet som jag känner att jag måste kommentera. Det vill jag göra särskilt eftersom jag vid ett par tillfällen under den senaste tiden har träffat landstingets revisorer, som ansvarar för bland annat strategiska utskottets revidering och landstingsstyrelsens revidering. Vi i presidiet träffar ju dem.

En av de saker som revisorerna har påtalat vid båda dessa tillfällen gäller hur landstingsstyrelsens majoritet hanterar så kallade omstruktureringsmedel över åren. Det är något som revisorerna har kritiserat majoriteten för två år i rad. Men återigen kommer det nu ett förslag från landstingsstyrelsens majoritet – som jag yrkar avslag på – om att reservera 200 miljoner kronor för omstruktureringskostnader på 2008 års resultat.

Bakgrunden är helt enkelt att jag till skillnad från finanslandstingsrådet har läst den kritik som revisorerna har redovisat skriftligt för fullmäktige två år i rad – nämligen att det inte är förenligt med god sed att bokföra på detta sätt – och dessutom vid två tillfällen alldeles nyligen har lyssnat på revisorerna i gemensamma möten med dem där de har tagit upp detta som en särskild punkt. Jag tror också att Catharina Elmsäter-Svärd har tagit till sig de synpunkter som revisorerna har fört fram muntligt under den senaste tiden.

Jag tycker att det är ganska märkligt att majoriteten fortsätter att hantera ekonomin på detta sätt trots den starka kritik som revisorerna har riktat mot detta förfaringsätt.

Jag ska avsluta mitt inlägg om månadsbokslutet genom att återigen citera revisorerna i den här frågan. I hanteringen av 2006 års bokslut skrev den sakkunniga bedömaren som revisorerna har använt: "Min bedömning är därmed att aktuell omstrukturering ska redovisas först under 2007. En redovisning av omstrukturingskostnaderna 2006 innebär att resultatet för 2006 inte blir rättvisande."

När bokslutet 2007 lades fram gav revisorerna yttrandet igen: "Vad gäller avsättningen för omstrukturingskostnader ... är dessa beslutade men ej så framskridna i verkställighet att kostnaden bör påföras 2007 års resultatredovisning."

Återigen är majoriteten – trots att man har fått denna kritik både skriftligt och så sent som för mindre än en månad sedan muntligt vid sittande bord – beredd att gå fram med att hantera ekonomin på detta sätt. Jag tycker att det är väldigt talande, och jag tycker att det vore på sin plats att finanslandstingsrådet tydligt deklarerade varför hon gör bedömningen att revisorerna har fel på den här punkten.

Bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 114

Landstingsrådet **Wigg (mp)**: Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi ska väl inte återupprepa budgetdebatten, men jag vill påpeka att också Miljöpartiet har lagt en reservation i landstingsstyrelsen, eftersom vi tycker att man inte tar sitt ansvar och tittar på den närmare analysen och de förutsättningar som nu ändras drastiskt vad gäller tillståndet för finansmarknaden, hur det påverkar samhället och även förutsättningarna för att bedriva landstingsdriven verksamhet.

Vi konstaterar också att majoriteten lämnar verksamheterna, speciellt Karolinska och SNS, Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje, med ett stort underskott. Vi kan inte låta bli att peka på det löfte om att tillskjuta pengar som gavs till SNS i förhandlingarna för cirka ett år sedan. Den debatten har vi också haft, och vi ska väl inte återupprepa den alltför ofta, men vid ett sådant här tillfälle måste vi påpeka att man gav löften som man inte har hållit.

I budgetdebatten var jag också inne på Vårdval Stockholm. Det har blivit fler besök – det har skett en kvantitativ ökning av besöken i primärvården. Däremot är vi väldigt tveksamma till kvaliteten inom hälso- och sjukvården. Vi har fått ett antal signaler om det. Vi tycker att man borde ta tillfället i akt och utvärdera det närmare. Det har vi också fått stöd för från Vårdförbundet och Sveriges Läkarförbund. Även de tycker att det inte bara kan handla om kvantitet. Vi har fått stöd också från de privata vårdgivarna, som säger samma sak.

Med det vill jag yrka bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 115

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag yrkar för Vänsterpartiets del bifall till den reservation som vi har tillsammans med Socialdemokraterna i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 116

Landstingsrådet **Nylund Watz (s)**: Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska återupprepa min fråga till finanslandstingsrådet. Jag utgår från att finanslandstingsrådet och jag har samma verklighetsbild, nämligen att vi har varit på samma möte med revisionen vid två tillfällen den senaste tiden och att vi där har fått påpekanden om att det här sättet att bokföra omstrukturingskostnader inte betraktas som god sed enligt revisionen, som också två år i rad har framfört den kritiken.

Nu lägger finanslandstingsrådet återigen fram ett förslag inför fullmäktige om att bokföra omstruktureringskostnader på det sättet. Det förslaget vill jag för övrigt ha ställt under särskild proposition.

Jag tycker att det är en något märklig hantering av finanslandstingsrådet, och jag tror att det vore bra för landstingsfullmäktige, inte minst inför kommande revisionsdebatter, att få reda på vilken analys finanslandstingsrådet gör som innebär att hon återigen tänker gå emot det revisionen bedömer som god redovisningssed. Jag för min del skulle inte ha hanterat landstingets ekonomi på det sätt.

Återigen bifall till reservationen och avslag på den del i landstingsstyrelsens förslag som innebär att man reserverar 200 miljoner kronor för omstruktureringskostnader på 2008 års resultat!

§ 213 Överlåtelse av kliniker inom Folk tandvården Stockholms län AB

Anförande nr 117

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (c): Fru ordförande, fullmäktigevänner! Det är ett stort ärende att strukturera om tandvårdsmarknaden i Stockholm. Om man ser till den långsiktiga betydelsen är det sannolikt ett av de större ärendena under hela mandatperioden. Det är också ett viktigt ärende, eftersom tandvården är så viktig för våra medborgare, både deras hälsa och deras ekonomi.

Att gå till sjukhus kostar på sin höjd några hundralappar, oavsett åkomma. Att gå till tandläkaren gräver däremot stora hål i fickorna för allt fler av våra många medborgare. Allt vi gör inom tandvårdsområdet har därför oerhört mycket större betydelse för våra medborgare än många sjukvårdsfrågor har, om man avser inte minst den ekonomiska sidan.

Folk tandvården är på många sätt ett bra bolag, ekonomiskt välskött och med god ekonomi. Det är sannolikt ett av de bolag som vi har anledning att vara mest nöjda med, sett till hur det sköts företagsekonomiskt, och det är jag och alliansen också. Men det betyder inte att folk tandvården som bolag är målet, utan målet är en god tandvård för alla. När detta inte blir verklighet tittar vi i majoriteten på sakfrågan, medan oppositionen tyvärr försvarar ett bolag för sakens skull.

Jag har tittat på några tidigare yttranden som har gjorts i debatten. Vi har ju diskuterat denna fråga många gånger.

Birgitta Sevefjord har bland annat sagt: "Folk tandvården har god ekonomi, nöjd personal och ger tandvård av hög kvalitet. Utförsäljningen styrs alltså inte av någon ambition att utveckla och förbättra tandvården."

Raymond Wigg låter i just detta fall tyvärr som en kopia av sin mörkröda oppositionskollega i sin plötsliga vurm för storbolaget när han säger "Att sälja ut kassakorna är ett kortsiktigt vansinne som bara handlar om de borgerligas ideologi att sälja ut så mycket och så snabbt som möjligt" – som om välfyllda kassakistor i ett bolag är målet för landstingets tandvård.

Under en lång följd av år, bland annat under den tid Birgitta Sevefjord var vid makten, utvecklades tandvården till en klassfråga, där människor avstod från att gå till tandläkaren eftersom det kostade för mycket. Samtidigt kom ni inte med några förslag för att rätta till situationen, vare sig nationellt eller här i landstinget.

Den uppskrivade retoriken i frågan tycker jag inte räcker långt för att täcka över det faktum att det inte kom särskilt mycket åtgärder när det behövdes och att det är vi som nu kommer med förslag som syftar till att lösa problemen.

Vi tar nu ett steg som vi tycker är väl avvägt. Vi väljer att ge i uppdrag till folktandvården att sälja upp till 9 procent av folktandvårdsmottagningarna som andel av företaget, för att skapa fler mellanstora aktörer som vill och kan ta ett befolkningsansvar och som kan vara synliga alternativ till folktandvården och kan agera för att både utveckla kvaliteten och pressa priserna. Det kommer länsinvånarna att tjäna på.

Vi gör detta just med den här modellen för att folktandvårdens struktur ska kunna bevaras på ett bra sätt i hela vårt län, så att folktandvården som bolag inte ska bli lidande genom den förändring som vi behöver göra för att strukturellt förbättra utvecklingen av tandvårdsutbudet i vårt landsting.

Från oppositionen hävdar man att det råder fri konkurrens på tandvårdsområdet. Men vi kan inte vara nöjda bara därför att det är fri konkurrens. Jag tycker i och för sig att det är intressant att man ska behöva förklara för folk på vänstersidan att ett marknadsutfall inte definitionsmässigt behöver vara bra. Den marknadskritiska vänstern i Stockholms läns landsting liknar alltmer den bild ni vill måla upp av borgerligheten. Man försvarar det stora företaget för sakens skull, man ser välfyllda kassakistor som ett självändamål, och man tycks ha abdikerat för den marknadslogik som man är snabb att kritisera i andra fall.

Jag hoppas att vi kommer att se att det förslag som vi i dag fattar beslut om leder till en ansvarsfull och begränsad förändring av strukturen i tandvårdsutbudet i landstinget och leder till att det kommer fram nya alternativ som man kanske kan kalla privat folktandvård, alternativ för dem som vill ha en lite större tandvårdsaktör, som vill ha tydliga villkor när man går till tandläkaren och som också vill ha en tandvårdsverksamhet som kan ta ett befolkningsansvar.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 118

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Det här är inte första gången vi diskuterar folktandvården och Stockholms läns tandvård här i landstingsfullmäktige. Under flera år har den borgerliga majoriteten ihärdigt försökt att på olika sätt försökt slå sönder den verksamhet som Folktandvården Stockholms län AB i Stockholm bedriver.

Vi har redan sett effekter av tidigare försök i den här riktningen. På de tandvårdscentraler som den tidigare majoritetens jakt på privatiseringar och avknoppningar har riktats mot har vi sett att sjukskrivningarna har gått upp och lönsamheten gått ner och att personal har ställts mot personal. Det har naturligtvis såväl de anställda som de medborgare som nyttjar verksamheten förlorat på.

Detta är inte första gången vi diskuterar den borgerliga majoritetens ihärdiga försök att på olika sätt slå sönder folktandvårdens verksamhet i Stockholm.

Det finns i Stockholm en fri tandvårdsmarknad, en avreglerad tandvårdsmarknad. Vilken tandläkare som helst har möjlighet att öppna en egen verksamhet och konkurrera på lika villkor med andra för att erbjuda stockholmarna tandvård. Varje tandvårdsbolag som så önskar kan, precis som på andra marknader, gå in och genom att erbjuda bättre pris eller bättre kvalitet få en plats på marknaden.

Är det en perfekt marknad? Nej, det är det inte. Gustav Andersson resonerar själv i de termerna. Marknaden är inte perfekt utan har problem. Problemet på den stockholmska tandvårdsmarknaden har med en enda sak att göra: konsumentens informationsunderläge gentemot de producenter som finns på marknaden. Det har slagits fast i utredningar, och det är inte svårt att förstå. Det är ett problem som gör att marknaden inte fungerar perfekt.

Lösningen i fråga om den imperfekta marknaden är naturligtvis att stärka vårdkonsumenten, stärka patientens informationsunderläge gentemot såväl privata som offentliga aktörer. Men i den riktningen presenteras inga som helst förslag av den borgerliga majoriteten. Det

enda förslag på lösning som den borgerliga majoriteten presenterar är att slå sönder en välfungerande verksamhet. Men det är en lösning som inte löser problemet, ja, det inte ens adresserar problemet utan kommer bara att göra saken värre. Det är den typ av lösning som den borgerliga majoriteten föreslår.

De argument som på papperet framförs för detta är att det leder till större konkurrens och bättre tandvård. Det är argument som den borgerliga majoriteten känner till inte håller. Det är argument som oberoende utredningar har sagt inte stämmer. Det leder inte till bättre kvalitet att slå sönder folktandvården. Det behövs inga sådana åtgärder för att skapa konkurrens på marknaden. Det är argument som inte håller. Majoritetens utredningar, som man själv har tagit del av, har visat att detta inte stämmer.

Den stora fråga som fullmäktige måste ställa sig och som vi måste få svar på innan vi går till beslut är: Varför genomför den borgerliga majoriteten detta korståg mot folktandvården som bolag? Jag kan se två förklaringar till det.

Den ena är att majoriteten vill erbjuda en gräddfil för privata bolag som inte själva klarar av att ta sig in på den stockholmska marknaden, som alltså inte själva kan erbjuda de priser och den kvalitet som behövs för att stockholmarna självmant ska efterfråga deras tjänster. Man vill ge en gräddfil för privata bolag. Man sätter privata bolag – inte medborgarnas behov av bra tandvård – i centrum. Det är den ena förklaringen som jag kan tänka mig.

Den andra förklaringen som jag kan tänka mig är att det av ideologiska skäl skär så mycket i hjärtat och själen på den borgerliga majoriteten att det finns ett sådant välfungerande landstingsägt bolag som driver en så bra verksamhet, med så goda resultat och så nöjda medarbetare. Det stämmer inte med den egna världsbilden, som går ut på att privat alltid är bra och att offentligt alltid är dåligt. Därför ska den välfungerande verksamheten slås sönder och rivs ner.

Det är de två alternativa förklaringar som jag kan tänka mig till den borgerliga majoritetens ihärdiga agerande i den här frågan. De skäl som anges i handlingarna håller helt enkelt inte.

Jag yrkar bifall till reservationen i landstingsstyrelsen och med det avslag på förslaget i ärendet – för stockholmarna, för tandvårdsmarknaden i Stockholm och även för det här bolaget och dem som arbetar där. Låt dem fortsätta sitt fina arbete med att göra stockholmarnas tandhälsa bättre! Sluta med detta korståg! Låt folktandvården få göra stockholmarnas tandvård bättre!

Bifall till reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 119

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Fru ordförande! Avsikten med förslaget är att öka mångfalden samt utveckla, förbättra och effektivisera tandvården. Vi gör det därför att vi är övertygade om att ökad mångfald och valfrihet är bra för invånarna i länet.

Samtidigt kanske man kan säga att detta inte är den till omfattningen allra största av reformer som har genomförts i den här riktningen. Därför låter det lite egendomligt när oppositionen tar till de brösttoner man använder i reservationen, där de säger att förslaget är styrt av "extrema ideologiska motiv". Liknande tankegångar var Johan Sjölander också inne på. Men det kan väl inte vara så extremt när landstingets egenregiverksamhet fortsättningsvis ska ha kvar över 90 procent av folktandvården. Extremt hade det möjligen varit om vi hade sålt ut 90 procent. Men det gör vi alltså inte.

Extrema ideologiska motiv är det närmast oppositionen som står för i olika sammanhang. Hittills har man på ideologiska grunder motsatt sig många av de åtgärder som majoriteten har föreslagit, ja, nästan allt som majoriteten har föreslagit när det gäller att lägga ut landstingsdriven vårdverksamhet på enskilda aktörer. Det vill jag kalla "extremt ideologiskt".

Det är sant att det inom tandvården redan finns många enskilda aktörer. Det finns en etableringsfrihet, och väl är väl det, skulle jag vilja säga. Vi som ofta talar om vikten av kontinuitet kan konstatera att den faktiskt bäst tillgodoses genom den privata tandvården. Har man haft förmånen att under många år ha en egen, privat tandläkare är man tacksam för det och tacksam för att den privata marknaden har tillåtits vara kvar under alla de år som man från socialistiskt håll här i landet har försökt förhindra privata initiativ.

Men även om det finns många privata aktörer kan konkurrensen och prispressen inom tandvården förbättras. Exempelvis tror jag, precis som Gustav Andersson har utvecklat, att det behövs fler fristående, medelstora aktörer i branschen. Även om folktandvården – det kan väl alla vara överens om – är ett mycket välfungerande bolag tror jag att tandvården i länet vinner på att man tar ytterligare steg för att förbättra marknaden och skapa en ökad prispress genom att skapa fler aktörer.

Vi tror alltså att vi bidrar till en ännu bättre tandvård för länets invånare när vi nu medverkar till att sälja ut några av folktandvårdens enheter och därmed förbättra konkurrensen och prispressen. Det är också viktigt att notera att vi vid försäljningen ställer krav på att köparen förbinder sig att överta områdesansvar och också, när det är aktuellt, åtagande om kollektiv kariesprevention.

Ordförande! För stockholmarnas skull: Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 120

Johan Sjölander (s): Carl-Anders Ifvarsson ifrågasatte oppositionens motiv. Låt mig då vara klar och tydlig på den punkten. Vårt enda motiv i den här frågan är att driva en politik som skapar en så bra tandvårdsmarknad för stockholmarna som möjligt. Den politik som den borgerliga majoriteten föreslår hotar dessa mål.

Jag har en fråga till Carl-Anders. I en utredning som WSP tog fram står det: "En viktig fråga i detta sammanhang är om Folktandvården på något sätt utgör ett inträdeshinder på marknaden som hindrar andra företag att etablera sig. Det finns emellertid idag inget som tyder på det."

Ska jag förstå dig så att de små och medelstora företag som du förespråkar inte klarar en konkurrens på lika villkor, så att majoriteten vill ge dem en gräddfil, när de inte klarar den konkurrens som de borde klara? Är det motivet bakom den borgerliga politiken i den här frågan?

Anförande nr 121

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Nej, självfallet är det inte motivet. Motivet är helt enkelt att vi vill skapa en bättre tandvård för medborgarna i länet, tillgång till bättre tandvård, ökad konkurrens, prispress och så vidare. Du kan läsa hur mycket som helst i utredningar och annat, men faktum är att vårt förslag kommer att få de effekter som jag talar om.

Anförande nr 122

Johan Sjölander (s): Då tar jag dig på orden och fortsätter att läsa från utredningen: "Det borde finnas en tillräckligt stor marknadsandel kvar för övriga aktörer som vill driva tandvårdsföretag. Dessutom är det fritt fram att konkurrera om Folktandvårdens kunder och personal."

Du menar alltså på fullt allvar att den utredning som har gjorts av professionella utredare inte håller, utan att den känslomässiga övertygelse som du och majoriteten har om att det är rätt att bryta ner folktandvården för att öka konkurrensen är viktigare, är sannare? Det visar med all önskvärd tydlighet vilken typ av motiv som ligger bakom den borgerliga majoritetens agerande i frågan. Inte är det stockholmarnas bästa som man har för ögonen!

Anförande nr 123

Carl-Anders Ifvarsson (fp): När 92–93 procent av folktandvården blir kvar fattar jag inte att Johan Sjölander kan påstå att vi bryter ner folktandvården.

Kan inte detta att vi överlåter några få mottagningar, för att skapa bättre, medelstora aktörer som kan klara verksamheten på ett bättre sätt, vara värt priset för att skapa en bättre tandvård?

Om man ska tala om ideologiska motiv är det nog som jag sade i mitt inlägg – Johan Sjölanders tonläge tyder på det – att det är extrema ideologiska motiv som är drivkraften bakom Socialdemokraternas motstånd i frågan.

Anförande nr 124

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag tänkte börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Sedan vill jag avslöja att jag har och har haft ett visst engagemang i tandvårdsfrågor under ganska många år och har följt debatten. Oppositionen säger att man saknar ideologiska motiv – vad jag kan förstå är de i dag enbart retoriska och demagogiska.

Nu är högst 9 procent till salu, som Ifvarsson har understrukt. Då säger ni att det handlar om extrema ideologiska motiv och att det är ett korståg mot folktandvården. Den dag vi säljer 2 procent ytterligare har ni inga argument kvar – ni har sålt ut dem redan i dag!

Om vi ska vara ärliga och riktigt uppriktiga och seriösa: Jag är övertygad om att det finns fler sätt än dem som framförs av oppositionen i dag att förbättra förutsättningarna för tandvården i Stockholms län. Det är länge sedan jag tyckte – om jag någonsin har tyckt det – att enda svaret finns hos de partier som har förkortningarna s, v, och mp. Det är självklart att det inte är så.

Det vore klädsamt med lite ödmjukhet. Vi kan gå tillbaka och titta på till exempel mandatperioden efter 1991 års val. Vad har ni tillfört för att folktandvården eller tandvården i länet skulle utvecklas till vad den egentligen borde vara, som ni har instuckat lite här och där mellan de demagogiska angreppen på majoriteten?

Jag har den största tilltro till folktandvårdens ledning, vd och styrelse. De har genom ganska många år visat att de kan sköta sitt ämbete på ett utomordentligt bra sätt, inte bara finansiellt och när det gäller att leda företaget utan också i fråga om att se till att de har en aktiv och vital roll i utvecklingen av tandvården i länet.

Jag minns att jag efter 1991 års val tog över ett ärende från den avgångna socialdemokratiska ledningen av landstinget. Det innebar att vi skulle etablera sex eller sju personaldrivna kliniker. Beslutet var fattat innan jag tillträdde, och jag fick genom tandvårdsnämnden förmånen att genomföra det. Sedan blev det dess värre ett majoritetsskifte igen genom valet 1994, och då orkade ni inte fullfölja era egna ambitioner, även om det i stor utsträckning gällde ambitioner från generationen före. Ni släppte alltså en utvecklingsfas som ni var alldeles övertygade om var rätt då.

När man tittar på vad ni har gjort eller snarare inte gjort genom åren är det lite svårt att ha respekt för det ni framför i dag. Det är om högst 9 procent av dagens folktandvård som vi nu tillåter säljas. Vi har också genom detta ärende överlåtit ansvaret till folktandvården för att föreslå vilka enheter som bör försälas.

Men den kunskap jag har om folktandvården är jag övertygad om att det finns en och annan enhet som folktandvårdens framtid skulle må bra av om någon annan tog över och utvecklade, gärna i en företagsform som skiljer sig från de flesta privattandläkare och skiljer sig från folktandvården. Någon mellanstor aktör skulle kunna ta hand om verksamheten.

Vad Socialdemokraterna – ja, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer väl också upp i talarstolen senare – menar är att status quo är framgångsfaktorn. Rör inte folktandvården – då får den de bästa förutsättningarna för att utvecklas! Det är helt fel. Ni har inte förstått någonting.

Varför genomför ni det här korståget riktat mot folktandvården? frågade Johan Sjölander. Det är bara demagogi. Det finns ingen saklighet och ingen analys bakom sådana uttalanden. Johan talade också om gräddfil för privata bolag. De har väl ingen gräddfil! Villkoren är ganska likartade. Det går inte att skapa gräddfiler med den ordning för tandvård som vi har i länet. Detta tyder också på att du som talesman för Socialdemokraterna befinner dig en bit från den verklighet som vi står i.

Vi ska naturligtvis tacka för det goda betyg som vi fick av dig, Johan. Du betecknade alliansen som "ihärdig". Ja, det behövs rätt mycket ihärdighet om man ska reformera till gagn för befolkningen. Ihärdigheten behövs också när vi har en opposition som visar upp sig på det här sättet, egentligen utan egna tankar på hur tandvården bör utvecklas.

Ni har ju haft en utomordentligt fin chans att presentera ett eget tandvårdsprogram för länet i samband med detta, eftersom vi nu, som ni påstår, har så extrema ideologiska motiv.

Jag tror inte att ni har något ideologiskt motiv över huvud taget. Det behövs inga sådana om man hyllar status quo. Det har jag sagt i andra sammanhang, och det är det som ni hyllar nu.

Ni är absolut ensamma om bedömningen att det inte föreligger några kvalitets- eller ekonomiskäl för en privatiseringspolitik eller för en förändring eller för en utveckling. Är ni nöjda med kvalitetsnivån rakt över och därför inte vill röra folktandvården? Det är ytterligare ett argument emot ert sätt att argumentera för en politik som ni inte har gett uttryck för ännu.

Anförande nr 125

Johan Sjölander (s): Till att börja med är Stig Nyman naturligtvis medveten om att vi visst har lagt förslag om att åtgärda just det som är problemet på den stockholmska tandvårdsmarknaden, nämligen konsumenternas, medborgarnas kunskapsunderläge. På det området har vi inom oppositionen framlagt förslag för att lösa det som är problemet. Där emot säger vi naturligtvis blankt nej till åtgärder som bara förvärrar problemen.

Menar Stig Nyman, som det nästan låter här i talarstolen, att det här förslaget att uppifrån tvinga på folktandvården en styckning och försäljning av 9–10 procent är något som kommer underifrån, något som har efterfrågats av folktandvården som bolag, något som de själva tror kommer att göra att verksamheten fungerar bättre i framtiden? Om Stig Nyman hävdar det, så är det ingen tvekan om vem av oss två som befinner sig i verkligheten och vem som befinner sig i drömmarnas rike.

Det är naturligtvis precis på helt tvärtom. Detta är ett slag mot folktandvården, det görs fullkomligt i onödan åtminstone om man ser till syftet att det ska bli bra kvalitet och bra tandvård i Stockholm.

Anförande nr 126

Landstingsrådet Nyman (kd): Var någonstans i ärendet har du läst att vi tvingar på dem detta?

Vi har en uttalad politik för den här mandatperioden. Den har vi gett uttryck för i budgetsammanhang och i valplattformar, den plattform som vi regerar utifrån i alliansen. Det är väldigt tydligt vad vi vill åstadkomma. Vi vill ha förbättringar över hela linjen. Det här handlar inte om att tvinga någon.

Det är ju så att vi erbjuder Folktandvården Stockholm AB en möjlighet att utvecklas genom att avyttra verksamheter som kan utvecklas bättre av andra till gagn för patienterna. Det är ingen avstyckning.

Jag hörde antydans tidigare i dag att man i ett sammanhang anklagar alliansen för bristande ägarstyrning. Vi är ju ägare till folktandvården, till 100 procent. Ska vi inte kunna styra folktandvården genom att ge den styrelse vi själva har valt och den vd som styrelsen har utsett möjlighet att utveckla folktandvården också på det här sättet? Säger ni nej till det också, Johan Sjölander? Säger ni nej till allting över huvud taget?

Anförande nr 127

Johan Sjölander (s): Jag måste naturligtvis ge Stig Nyman rätt i det sista. När ägarstyrningen går ut på att avveckla den egna verksamheten så är den både ihärdig, som jag sade tidigare, och effektiv i någon mening. På den punkten driver naturligtvis de borgerliga ett arbete som utifrån de premisserna är framgångsrikt.

Vi lägger en något annorlunda innebörd i ordet ägarstyrning. Vi skulle gärna se att ni jobbade med utveckling av effektiviteten, produktiviteten och personalinflytandet också, inte bara med avveckling. Men i de delarna vill vi absolut ha en effektiv ägarstyrning.

Det är bara att titta på de beslutssatser som vi har att ta ställning till. Det är självklart att detta är en uppifrån på tvingad försäljning. Via direktiv, via dekret ska de få sälja av en del av folktandvården. Det är ganska uppenbart att det är det som ärendet handlar om. Det är det som vi väldigt starkt vänder oss emot, och det är det förslag som jag hoppas att fullmäktige skulle kunna använda sitt förnuft till att rösta ned.

Anförande nr 128

Landstingsrådet Nyman (kd): Tack, Johan, för bekräftelsen! Det du säger är att status quo är framgångsfaktorn och den främsta framgångsfaktorn. Rör inte folktandvården!

Du påstår att det inte finns någon möjlighet att utveckla tandvårdens verksamhet genom de möjligheter som vi öppnar genom det här ärendet. Du påstår att effektivisering inte nås den här vägen, och du påstår att det inte kan bli någon produktivitetsutveckling den här vägen. Jag påstår motsatsen.

Jag vet av erfarenhet att folktandvården kan komma att ta vara på den här möjligheten till gagn för den befolkning som den har som målgrupp för sin verksamhet och för att gynna förutsättningarna för att de ska kunna leva upp till de ägardirektiv som folktandvården har. Jag är övertygad om det.

Jag uttrycker därmed än en gång min absoluta tilltro till att ledningen för folktandvården klarar detta med den möjlighet som öppnas med dagens beslut.

Anförande nr 129

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande! Ni i alliansen brukar alltid säga att det ska råda valfrihet. Nu är det ju så att ganska många människor i det här landstinget fritt har valt att gå till folktandvården. Det tycker ni inte om. Ni anser att det är alldeles för många som har valt fel. Därför vill ni sälja ut delar av folktandvården. Valfriheten gäller inte i det här sammanhanget. Då är det er valfrihet som gäller och den betyder att kliniker ska privatiseras. Det som är offentligt, även det som är offentligt och är väldigt bra, som Gustav Andersson säger, det gillas inte. Sådant vill ni inte ha.

Tandvården är den mest privatiserade vårdmarknaden i Sverige. Det råder fri etableringsrätt, fri prissättning och valfrihet för patienterna. Folktandvården i Stockholm har cirka 20 procent av den vuxna befolkningen som patienter. De som går till folktandvården har

fritt valt att gå dit. Det gillar inte ni. Uppenbarligen anser ni att de är ganska korkade som går dit för det kan förbättras.

Men de som går dit har naturligtvis valt att gå till folktandvården just därför att de tycker att folktandvården är bra, men det gör inte ni.

Det är faktiskt så här, Gustav Andersson, att du i en artikel i Dagens Samhälle har sagt att landstinget i dagsläget inte är moget att göra sig av med folktandvården. Ditt motiv för hela det här arbetet är att göra dig av med hela folktandvården.

Första försöket du gjorde var så kallade avknoppningar. Det var totalt misslyckat. Du samarbetade med en minoritet i personalen, körde över en majoritet till väldigt höga kostnader. Produktiviteten försämrades. Personal sjukskrevs. Chefer slutade. Vd för folktandvården fick sparken. Det var resultatet av ditt in hopp i det sammanhanget.

Man kan säga att ditt agerande när det gäller folktandvården är en sorgesam historia där du faktiskt har ställt till väldigt stor skada både för folktandvården och för de människor som arbetar inom folktandvården.

När du insåg att det inte gick att knoppa av på det sätt som du hade tänkt, det vill säga att till en billig penning rea ut det som vi gemensamt har byggt upp, så dök det plötsligt upp en idé om att folktandvården skulle utmanas. Plötsligt fanns det ett antal utmanare som ville utmana verksamheten och ta över delar av folktandvården.

Men så gick inte det heller.

Då ändrade du fot igen och då skulle du sälja några enheter inom folktandvården. Då lade förvaltningen förslag på fyra enheter som skulle säljas, de utgör ungefär 8 procent av folktandvårdens totala omsättning. Dessa fyra förslag sammanföll väldigt väl med de fyra folktandvårdskliniker som du ville knoppa av. Sedan tyckte du inte att det heller var bra.

Då bytte du fot en gång till och sade att ni inte skulle sälja ut utan nu skulle ni gå till folktandvårdens ledning – väldigt smart, infernaliskt, skulle jag vilja säga. Då tyckte du att ni skulle säga till ledningen att den skulle få bestämma vilka delar av folktandvården som skulle få säljas ut ur ett välskött bolag, precis som du säger, som fungerar bra, som har nöjda patienter, där det råder total valfrihet och där det råder totalt fri konkurrens. Då gick du till bolagsledningen och sade att den skulle välja ut 7–8 procent av folktandvården för utförsäljning eftersom det skulle komma att leda till bättre folktandvård. Hur vet du det? Hur vet du att det blir bättre av det?

Jag tror att det är så att du hela tiden har spelat ett spel tillsammans med stora tandvårds-entreprenörer i det här landet, Smileco och Thea tandhälsa. Din ambition har från första stund varit att få in dem på tandvårdsmarknaden. Eftersom de inte har kraft och kompetens nog att göra det själva så öppnar du dörren genom att sälja ut det som vi gemensamt har byggt upp.

Därför frågar jag dig: Är det inte dags för dig att börja vara befolkningsföreträdare i stället för företagsföreträdare? Är det inte dags för dig att börja tala om bättre tandvård i stället för en bättre tandvårdsmarknad? Och är det inte dags för dig att börja värna om den personal som vi har inom folktandvården i stället för att värna om riskkapitalbolag som Thea och Smileco?

Anförande nr 130

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det får faktiskt vara någon hejd, Birgitta Sevefjord. Du säger att alliansen inte tycker om att människor väljer folktandvården. Vad i all världen har du fått det ifrån? Måste du hugga ett sådant påstående ur luften för att ha någonting att säga i den här debatten? Det är löjligt och dumt!

Jag kan berätta för dig att jag har valt folktandvården själv från 1991 och jag är kvar som patient där och tänker fortsätta att vara det så länge jag är nöjd med den vård jag får. Jag skulle gärna vilja att du ger mig valfriheten av själv välja mina motiv och mina argument för den politik jag vill föra och för mitt val av tandläkare.

Du kan inte beskylla oss för att vi vill erbjuda människor valfrihet och sedan påstå att vi inte tycker om att folk väljer folktandvården och så vidare. Det är bara dumheter.

Försök att lyfta den här debatten. Beskriv gärna om Vänsterpartiet har någon tandvårds-ideologi över huvud taget, något som skulle kunna vara vägledande i stället för dagens förslag. Hittills är det noll redovisat, såväl från Socialdemokraterna som från Vänsterpartiet.

Anförande nr 131

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Vad du, Stig Nyman, har redovisat är en historik som är totalt ointressant i det här sammanhanget.

Vad vi diskuterar nu är om ni vill sälja ut folktandvården eller inte. Gustav Andersson har satt som sitt stora mål för den här mandatperioden att sälja ut delar av folktandvården. Långsiktigt vill han att hela folktandvården ska avföras från landstinget. Du börjar nu också prata om en privat folktandvård. Det är ju jätteintressant!

När jag pratar om valfrihet så är det så att de som i dag går till folktandvården gör det av sitt fria val. Du har valt att gå till folktandvården, det är en massa andra människor i det här länet som också har valt att gå till folktandvården. En del av dessa människor kommer ni att förvägra möjligheten att göra det just genom att ni säljer ut delar av folktandvården, eller så säger ni att folk får gå till en annan folktandvårdsklinik. Men om de inte vill det? De har ju valt den här kliniken. Den valfriheten förvägrar du medborgarna i det här landstinget, Stig Nyman.

Anförande nr 132

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Jag tror att Birgitta Sevefjord har ett problem som hon och hennes parti har påmint om flera gånger tidigare. Valfrihet för henne innebär nämligen att man ska kunna välja den vårdform som hon omhuldar som den främsta, inget annat.

Situationen i Stockholms län är att de flesta har valt privata tandläkare, annars skulle de inte finnas.

Sedan är det så här. Du riktar beskyllningar mot mig och framför allt mot Gustav Andersson. Han kan svara för sig själv, det har hört honom göra förut och det kommer han att göra nu också. Ni måste alltså föra fram ett annat förslag än det som ingår i dagens ärende. Ni vägrar ta itu med det som står här och det som vi vill åstadkomma. Ni vill måla upp något mycket värre och mycket större för att över huvud taget ha några argument att komma med i den här debatten.

Det går inte att föra ett sansat samtal om det som faktiskt står här. Det var min strävan, det är möjligt att jag hoppade över skaklarna något och höjde rösten, men det är för att mina argument är så oerhört starka.

Anförande nr 133

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Det är inte jag som förvägrar människor rätten att välja fritt – det är du som gör det.

Jag förvägrar ingen valet att gå till en privat tandläkare. Det är vars och ens ensak att välja. Jag förvägrar inte heller människor rätten att välja folktandvården, men det är precis det som du och alliansen vill göra.

Anförande nr 134

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Birgitta Sevefjord frågade mig när jag ska börja vara befolkningsföreträdare. Jag beklagar att ni saboterade den budgetdebatt som vi skulle ha fört för två veckor sedan. Vid det tillfället hade vi kunnat föra en ordentlig tandvårdspolitisk debatt och den skulle då ha visat att den majoritet som nu sitter inom vartenda område inom tandvården har utvecklat just befolkningsansvaret.

Låt mig nämna äldretandvården, den uppsökande tandvården för äldre som ni lämnade efter er i det sämsta skick som något landsting i Sverige hade. Vi i Stockholms läns landsting gav den sämsta tandvården för äldre när vi tog över. Vi har vidtagit krafttag för att förbättra den utvecklingen så att vi ska få till stånd en bra tandvård för de äldre.

Vi har byggt ut verksamhet och lägger även nya uppdrag i det här budgetförslaget, bland annat om den förebyggande verksamheten för de allra minsta barnen. Vi har också ett uppdrag om att skärpa progressiviteten i fördelningen av barn- och ungdomstandvårdsersättningen. Den bygger inte på ett tjänsteutlåtande, den bygger på en politisk bedömning.

Anförande nr 135

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Gustav Andersson, vi pratar om det här ärendet. Det här ärendet handlar om att ni vill sälja ut delar av folktandvården.

I stället för att du själv ska ta det politiska ansvaret lägger du över det på en styrelse och ålägger den – den styrelse som egentligen har ansvar för att utveckla och förbättra folktandvården – att tala om för dig vilka delar av folktandvården som ska säljas ut. Det är ju fullständigt horribelt!

Anförande nr 136

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Birgitta Sevefjord insinuerade ganska tydligt att jag inte tar mitt ansvar som befolkningsföreträdare och jag svarade. I min replik visade jag på hur jag tar det ansvaret, hur alliansen gör det. Jag pekade på misslyckanden från den mandatperiod då Birgitta satt i ledningen.

När det gäller de tandvårdsmottagningar som kommer att byta driftsform så är det ju inte så att byggnaden försvinner. Befolkningsansvaret försvinner inte, det bli ny drift men samma uppdrag. För medborgarna skulle det förmodligen inte märkas annat än att man har fler möjligheter att välja folktandvård, alltså tandvård som har ett geografiskt ansvar.

Som jag sade tidigare så är det intressant att vi har sett i den här debatten ett nytt fenomen växa fram och det är bolagsvänstern, den vänster som kramar bolaget, som kramar kassakistorna men som inte har några idéer till hur tandvården ska utvecklas.

Anförande nr 137

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Det är ju faktiskt så, Gustav Andersson, att du i det här ärendet inte företräder befolkningens intressen, det vill säga den del av befolkningen som har valt folktandvården. Du företräder riskkapitalets intresse i form av Smileco och Thea.

Anförande nr 138

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Den här debatten riskerar att hamna lite fel när man talar om att vi hade den sämsta tandvården för äldre i Stockholms läns landsting föregående mandatperiod. Gustav pratar om den uppsökande verksamhet som gäller munhälsobedömning. Jag har inte sett någon kvalitetsredovisning som säger hur den utfördes i kvalitetshänseende. Man kan inte påstå att vi hade den sämsta tandvården. Däremot vet vi att vi hade stora svårigheter att nå gamla i hemmet, och vi vet att det hade med behovet av samverkan med kommunerna att göra, och det arbetade vi alla för att det skulle förbättras. Jag vill klargöra det.

När det gäller det här ärendet om överlåtelse av kliniker så yrkar jag bifall till reservationen i landstingsstyrelse som Miljöpartiet lade! Jag tycker inte att man ska överlåta kliniker inom folktandvården. Vi tycker inte att det ska ske, vi tycker inte att det ska föras in i specifika ägardirektiv om att man kan överlåta kliniker på det här sättet. Ni driver frågan att försälja kliniker också.

Jag tänker så här. När majoriteten inte fick avknapa verksamheter för att det lagligen är tveksam om man kan göra det, så kan ni ju alltid försälja verksamheter. Det är väl bara olika steg för er. Ni hittar en annan väg att ta er fram för att privatisera verksamheter med väldigt fint kvalitet. Det är faktiskt de klinikerna som avses i det här fallet. Ni vill sälja ut de bästa klinikerna i de här geografiska områdena.

Då blir det dags att fundera över hur folktandvården kommer att klara de här försäljningarna när den samtidigt har ett väldigt stort avkastningskrav på verksamheten. I vårt budgetförslag försöker vi förhindra att priserna ökar för befolkningen i Stockholms läns landsting. Vi minskar avkastningskravet så att det bara ligger på 1 procent, det är en mycket liten ökning. Men ni ser till att öka priserna inom vuxentandvården samtidigt som ni säljer ut väldigt fina verksamheter. Hur kommer folktandvården att klara detta i budgethänseende? Det återstår faktiskt att se. Det är inte säkert att det kommer att bli så väldigt lätt för folktandvården att klara det avkastningskravet.

Någon säger att tandvården skulle bli så mycket bättre när den säljs. Jag har inte sett någon kvalitetsredovisning för det påståendet heller. Det kanske är så. Tror ni att de klinikerna kommer att bli så oerhört mycket bättre vara för att de utsätts för en försäljning. Det tror inte jag. Jag tror att de kommer att ha precis samma goda kompetens som tidigare och utföra kvalitetsmässigt fina tjänster i den nya verksamheten. Inte heller det påstående ni gör i det sammanhanget håller.

När det handlar om det här ärendet anser vi att ägardirektiven borde ha kommit först. Nu blir det som att kasta in jästen efter degen. Vi tycker att majoriteten underminerar folktandvårdens verksamhet som bolag och försvårar en god utveckling av folktandvården genom att hantera folktandvården på det här sättet. Därför yrkar vi avslag på förslagen!

Anförande nr 139

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag vill bara först säga att den verksamhet som jag talade om tidigare kallas för den uppsökande verksamheten för äldre. Det blir förenklat uttrycket äldretandvård när man mycket snabbt ska formulera sig i ett replikskifte då man ska få mycket sagt.

Så till frågan om att meningen skulle vara att sälja ut de mest lönsamma enheterna. Det är just för att det inte är skälet som vi ger uppdraget till folktandvårdens ledning att göra ett urval av mottagningar – de ska kunna välja ut mottagningar som ger balans och som passar väl in för att folktandvården som bolag ska kunna ha en bra struktur även efter de här försäljningarna. Jag tror att risken får ses som ganska liten att det bara skulle vara de mest lönsamma mottagningarna som säljs, men det får vi se så småningom.

Det här kommer att påverkas av de regler vi har utvecklat för befolkningsansvar och annat, självfallet.

Anförande nr 140

Kristina Söderlund (s): Ordförande, ledamöter! Om vi vrider tiden tillbaka något drygt år så ser vi att det faktiskt var så att den nuvarande majoriteten i sitt inledande skede den här mandatperioden uppenbarligen ville se över en del verksamheter. Tandvården var ett sådant område.

Jag måste säga att det i och för sig väl är lovvärt att se till att verksamheter har möjligheter att utvecklas. Det finns ingenting som inte kan bli bättre. Det är helt klart att det är så. Det tillsattes också en utredning. När ärendet kom upp här i fullmäktige så påtalade jag just det lite absurda i direktiven till utredningen, för de handlade inte om frågan ifall det kunde finnas ett annat sätt som tandvården kunde utvecklas på, om andra driftsformer behövde utvecklas. Direktivet var snävt: hur kan nya driftsformer utveckla tandvården.

Okej, låt utredningen pågå så får vi se vad den kommer fram till, tänkte jag. Det fick vi.

Det finns ett antal exempel som visar att folktandvården är ett väldigt väl fungerande företag, tandvårdsmarknaden i Stockholm fungerar väldigt väl. Det finns ingenting som säger att tandvårdsmarknaden skulle förbättras om folktandvården förlorar marknadsandelar. Det har vi hört bland andra Johan beröra i sitt anförande.

Jag tycker att det är lite tråkigt att man inte använder redskapet utredningar och studerar vad de kommer fram till och sedan tar hänsyn till det när man lägger fram förslag till och fattar beslut. Det som jag tror att det här egentligen handlar om, och är det som kanske gör att den här frågan är så känslig att diskutera, är just att det ursprungliga upplägget hela tiden har varit, precis det som stor i utredningen, frågan om hur nya driftsformer ska kunna förändra tandvårdsmarknaden. Majoriteten hade redan bestämt sig för vad utredningen skulle komma fram till. Det tycker jag är lite tråkigt.

Det finns inga bevis för att tandvårdsmarknaden kommer att bli bättre genom att folktandvården får lämna ifrån sig ett antal andelar. Det är precis det som det här ärendet handlar om.

Jag vill bara yrka bifall till Socialdemokraternas reservation! Framtiden får väl utvisa vad detta kommer att leda till.

Ni krattar manegen för ett antal medelstora tandvårdsföretag – det är precis det vi egentligen nu gör, det måste vi trots allt erkänna, Stig. Även om det inte är någon gräddfil ni skapar så nog krattar ni manegen för dem. De ha nämligen alla möjligheter att själva etablera sig om de bara vill. Det gör de inte, och det ni gör är att kratta gången åt dem. Okej, vi får se vad som händer. Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 141

Landstingsrådet N y m a n (kd): Kristina, man kan ha lite olika motiv för att kratta manegen. Ni har ännu inte föreslagit någonting i era inlägg som visar en alternativ väg för utveckling av tandvården än att låta allt vara precis som det är. Ni krattar över huvud taget inte.

Att kratta manegen på ett sådant sätt att man förbättra verksamhetsförutsättningarna för folktandvården som i sin tur kan förbättra och utveckla sin verksamhet, som kan effektivisera, öka produktiviteten och tillmötesgå tandvårdspatienternas behov på ett bättre sätt.

Om vägen sedan visar sig gå via ytterligare någon privat aktör så tycker jag att det är alldeles utmärkt, men det är inte det primära skälet. Vägen till målet är inte det primära skälet, det primära skälet är att åstadkomma en ännu bättre tandvård och då kan medlen vara lite olika.

Ni har ännu inte visat på något annat medel än att över huvud taget inte röra folktandvården, för de sköter sig bra. Ni kommer aldrig någon gång själva att föreslå någon förändring i det avseendet. Det är budskapet från er.

Anförande nr 142

Kristina Söderlund (s): Stig Nyman, utredningen kom ju fram till att folktandvården sköter sig bra. De har i sitt uppdrag från sin ledning möjlighet att utveckla sin verksamhet. Utredningen kom fram till att det finns en tandvårdsmarknad. Det finns inga hinder för medelstora tandvårdsbolag att etablera sig.

Vi säger inte att vi vill ha status quo. Det är helt okej om de här företagen kan starta tandvårdsverksamhet i Stockholm, och det är jättebra om folktandvårdens ledning fortsätter att utveckla folktandvårdens arbete. Vi säger inte att det ska vara status quo. Vi har förslag i vår budget som vi tyvärr inte hann diskutera eftersom hanteringen av budgetfullmäktige blev på ett väldigt speciellt sätt, men det behöver vi inte gå in på. Även där beskrev vi exempel på hur folktandvården kan utveckla till exempel barn- och ungdomstandvården. Vi vill inte ha status quo.

Det finns förutsättningar, vi förstår bara inte varför vi ska kratta gången för ett antal medelstora tandvårdsbolag fastän de har alla möjligheter att etablera sig på den här marknaden om de vill.

Anförande nr 143

Landstingsrådet Nyman (kd): Det här är ju en fråga om hur man uppfattar saker och ting. Jag är inte alls säker på att vi genom de åtgärder som vi fattar beslut om i dag krattar manegen eller ökar förutsättningarna för privata aktörer, som det är uttryckt i texten eller i debatten, och löser frågorna. Vi öppnar för den möjligheten.

Om det finns tandvårdsföretag som vill nyttja sin kapacitet, sitt kapital och sin kompetens för att bidra till en ännu bättre tandvård i länet så måste jag ändå tolka dagens debatt som att ni egentligen är motståndare till det. När detta väl är på plats och det visar sig att det har lett till en förbättra så kan ni tänka er att gilla det. Jag uppfattar det hela på det sättet.

Ni har från socialdemokratiskt håll inte varit de främsta företrädarna för reformering av tandvården i det här länet under de år då ni har haft majoriteten tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet. Det är därför som jag inte har så stor tilltro till det som sägs från er sida.

Anförande nr 144

Kristina Söderlund (s): Jag vet inte vad "öppnar för den möjligheten" är för något om det inte är att kratta manegen. Jag tror att det är precis det som det handlar om. Tyvärr, Stig, tror jag det.

Möjligheten finns redan, menar jag. Det finns ingen stängd dörr. De här företagen har alla rättigheter att etablera sig på marknaden, men de gör det inte. I det läget föreslår ni genom det här ärendet att vi ska kratta manegen så att det bli enklare för dem.

Anförande nr 145

Mats Skoglund (v): Jag börjar med att yrka bifall till reservationen! Stig Nyman antyder att tandvården inte är tillräckligt bra i länet. Tandvården är det väl inte något fel på. Felet är väl att priserna är alldeles för höga! Det är det ni påstår att ni ska komma till rätta med genom etablering av medelstora bolag. Och så ska tandvården effektiviseras. Men det går aldrig att effektivisera tandvården så mycket att priserna blir rimliga.

Vi menar att tänder och kropp är samma sak, och att tänderna egentligen borde vara med i någon sorts högkostnadsskydd som gäller för hälso- och sjukvården. Då skulle det bli rimliga priser.

Det går kanske att effektivisera tandvården med någon procent, men det blir inte mycket billigare för den sakens skull. Hur ska vi komma ner till priser som åtminstone liknar hälso- och sjukvårdens kostnader? Det är då folk kommer att ha råd att gå till tandvården. Det är inget fel på de behandlingar som görs.

Stig Nyman, du säger att ni inte alls ska kratta manegen men Gustav Andersson är inte så dum så han säger att han ska gödsla för privata tandvårdsbolag. Däremot säger han att folktandvården är alldeles för stor och alldeles för bra för att privata vårdbolag ska våga sig in på marknaden. Folktandvården måste alltså krympa.

Stig Nyman säger att han inte alls ska tvinga folk att lämna folktandvården, men Gustav Andersson säger att folktandvården måste krympa och då kan den inte ta emot lika många patienter. Det är ju det som är syftet, ni har inte plats för några privata vårdgivare. Du har inte sagt det i dag utan tidigare – jag har jättebra minne men ser dåligt!

De vågar inte komma in på en så effektiv tandvårdsmarknad som Stockholms län utgör. Det är det som vårdbolagen inte vågar, och det är därför som ni måste göra så här.

Ni frågar om lösningen för tandvården på något sätt. Det är priset som är det stora problemet för folk, inte att tandvården inte är tillräckligt bra. Därför måste tandvården omfattas av något slags högkostnadsskydd. Det är ju ingen fråga för landstinget, det håller jag gärna med om. Det är en saklig fråga, något för något försäkringssystem. Bifall till reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 146

Landstingsrådet Andersson (c): Jag tänker bara förtydliga det jag sade. Det är inte fördelningen av tandvårdsmarknadsandelar som är den intressanta frågan inför en sådan här omstrukturering och inför uppgiften att utveckla tandvården. Det är alternativens karaktär. Det handlar om att säkerställa att det finns olika alternativ att välja mellan av den typ av tandvård som man vill ha.

Det vi skapar här är en ny verksamhetsform, kan man säga. Det handlar om privata aktörer som bedriver det som vi är vana att se som folktandvård. Det finns ingenting i det som sägs som hindrar, snarare tvärtom, att folktandvårdsbolaget – för det är ju ett bolag som i allt väsentligt fungerar som ett bolag – driver en konkurrensinriktad politik för att få fler patienter. De gör ju det. Vi har ingenting emot det. Det ville jag förtydliga.

Anförande nr 147

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag tänkte inleda med att vädja till Mats Skoglund och tidigare debattörer från oppositionen att skilja på mål och medel. Han påstår att det som vi anger som medel är våra mål. Skilj på det så blir det ett sansat samtal och en bättre debatt.

Mats Skoglund, du säger att priserna är för höga och att vi borde ha samma avgifter för insatser i munhålan som för kroppen i övrigt. Det ska bli intressant att se, med hänsyn till den regeringsplattform som är utlovad från de tre partier som nu är i opposition på det nationella planet, om detta kommer att bli en prioriterad fråga. Det handlar alltså om icke mindre än 20 miljarder ytterligare för att klara det.

Jag tror att det där oftast är slag i luften. Vi har en tandvårdsreform på plats, för att nu hålla sig till den sak som gör att det kan möjligen verka något dämpande.

Skilj gärna på mål och medel. Jag tror faktiskt att den här debatten skulle vinna på det.

Anförande nr 148

Mats Skoglund (v): Stig Nyman, en sådan sak vågar jag inte stå här och lova ut. Det verkar vara svåra förhandlingar att komma fram till vad pengarna ska räcka till.

Ni löser inte heller det här problemet. Ni löser inte prisfrågan. Ni måste kämpa på något annat sätt också.

Stig Nyman, du sade tidigare att du hade stort förtroende för folktandvårdens ledning. Det är klart att du har när ni har gjort er av med direktören som inte tyckte att er idé var bra. Nu kan ni säga att ni har stort förtroende för att folktandvårdens ledning.

Varför har ni inte förtroende för patienterna? De har ju valt. 25 procent av de vuxna har valt folktandvården. 80 procent av barnens föräldrar har valt folktandvården åt dem. Varför har ni inte förtroende för deras val? Det är nämligen dem som ni ska tvinga till privata aktörer. Det är den vägen som ni är ute på.

Ni menar fortfarande att folktandvården har för stor marknadsandel och därför vågar sig inga in som nya aktörer på den marknaden. Ni ska tvinga folk att välja något annat. Vi får hoppas att du själv slipper tvingas bort, för du tycker att folktandvården är bra. Jag tycker också att folktandvården är bra. Alla som går där tycker att folktandvården är bra för annars hade de slutat att gå dit. Det finns ju alternativ.

Anförande nr 149

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag tackar för bekräftelsen på att det var besvärligt, det där med munhålan som en del av kroppen, som du sade tidigare och det där med försäkringsersättningar.

Visst har vi förtroende för patienterna. Jag vet inte hur man kan mäta graden av förtroende för patienterna i en sådan här debatt.

Några av inläggen har visat att man inte får ytterligare en aktör att välja om er politik får gälla. Inte en enda. Det räcker med dem som finns utom i de fall då någon vill etablera sig ändå, då finns den här valmöjligheten.

Vi vill inte tvinga någon att välja någon särskild tandvård, det ska man välja själv.

Johan Sjölander, jag ska inte replikera ytterligare, men jag missade ett inlägg. Du talade om informationsbristen. Jag får återgå till den här kålsuparteorin igen. Oavsett vilken regering som suttit vid makten i det här sammanhanget så saknas det information.

Ordföranden: Johan har ingen möjlighet att delta i den här replikväxlingen. Ditt inlägg var en replik på Mats Skoglunds anförande.

Anförande nr 150

Landstingsrådet Larsson (s): Jag måste få säga att det här med privat och offentligt ägande och olika driftsformer är spännande diskussioner, tycker jag. De berör frågor om både effektivitet och olika politiska partiers ideologier.

Jag ska villigt erkänna att det händer, även om jag står på den vänstra kanten av politiken, att jag lyssnar med viss respekt på borgerliga företrädare – i synnerhet när man angriper illa fungerande och offentliga monopol. Det har funnits tillfällen då ni faktiskt haft vissa poänger, då verksamheter har haft nytta av att få tävla och möta konkurrens. Det har varit till gagn för medborgarna. Dock måste jag säga att jag inte ser någon rim och reson i det här ärendet.

Det är ett ärende som inte handlar om rationalitet och förnuft utan om privatisering för privatiseringens egen skull. Tyvärr tvingas jag att konstatera detta. Det är sorgligt att se att ni är så förblindade i just detta ärende.

Det stora, grundläggande, problem som medborgarna möter är naturligtvis inte folktandvårdens kliniker. Det är inte heller privattandläkarna som är det stora bekymret för medborgarna. Det stora bekymret uppkommer när medborgare sätter sig ner i den otäcka tandläkarstolen.

Jag är en av många människor som lider av fruktansvärd tandläkarskräck. När jag sätter mig i den där stolen är jag övertygad om att jag kommer att vara avliden och borta inom 35 sekunder. Att gå till tandläkaren är för mig en Golgatavandring utan dess like, men jag är ju tvungen att genomgå den precis som alla ni andra. När så tandläkaren petat i mina tänder, suckat och vräkt ur sig en massa obegripliga siffror då jag tror att det är lika bra att spränga bort alltihopa och plocka in lösgommen med en gång. Då säger de till mig att detta besök kostar 2 000 kronor. I det läget är jag beredd att betala allt jag har för att komma därifrån.

Det är ju detta som är det stora bekymret för medborgarna. Man är i totalt underläge gentemot tandläkaren. Det är det problem som vi som medborgarföreträdare borde försöka angripa – inte att det råkar finnas en folktandvårdsklinik uppe vid Fridhemsplan eller att det finns en privattandläkare här eller där. De gör ett alldeles utmärkt jobb, men vi som medborgare är illa ute när vi möter det här.

Det här ärendet och hela den här historien tycker jag är genuint sorglig. Jag ska ge er bara några axplock i hur det har hanterats från den tidpunkt då Gustav Andersson för ett par år sedan stod här i fullmäktige och sade att uppsökande verksamhet för äldre inte fungerar. Det var minsann folktandvårdens fel och därför måste den privatiseras. Senare blev ju landstingsrådet upplyst om att den uppsökande verksamheten sköts av privattandläkarna, men det är klart att det skulle bli en privatisering för privatiseringens egen skull.

Nästa svar blev att man skulle avknoppa, privat är ju alltid bättre. Då skulle man övertyga personalen om att den skulle bilda egna bolag, men det visade sig att många i personalen brann för att folktandvården inte bara var en privattandläkarklinik bland andra. De ville ha normala tandläkarpatienter. De tycker att det är kul att jobba med den typ av tandvård som just folktandvården står för. Då gick det inte att knoppa av.

Pia Lidwall talade tidigare i dag. Vid ett par tillfällen kallade hon mig för någon form av rättshaverist eftersom jag råkar tycka att svenska och europeiska lagar ska gälla då man privatiserar vårdcentraler. I det här ärendet har Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet kommit fram till att jag har alldeles rätt. De tycker att jag har fel när det handlar om vårdcentraler för där kan man avknoppa verksamheter, och då är jag rättshaverist. På det här området har jag plötsligt helt rätt, enligt majoriteten. Logiken hänger inte ihop.

Om det är rätt att avknoppa vårdcentraler så borde det väl vara rätt att avknoppa folktandvårdskliniker. Men så är inte fallet. Resonemanget hänger inte ihop.

Nästa steg blev att sälja. Då talade majoriteten om att sälja de vinstgivande verksamheterna. Sedan började de inse att detta är pinsamt och då skickade man, eftersom man inte vill ta det politiska ansvaret, över bollen till folktandvårdens styrelse. Man har för övrigt passat på att sparka direktören som ville utveckla verksamheten.

Ännu har man inte angripit det grundläggande problemet som är att medborgarna är i totalt underläge när de ligger i tandläkarstolen. Det är på den punkten man borde göra någonting. Man borde utöka informationen till oss som konsumerar tandvård. Det är det stora utvecklingsfältet. Ni angriper helt fel problem med helt fel lösningar. Det är väldigt sorgligt att se.

Anförande nr 151

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Det gläder mig att Dag Larsson tar upp frågan om makten i tandläkarstolen till debatt. Det är faktiskt det som det här ärendet handlar om. Jag tror att det vi behöver få till stånd är en större tydlighet för medborgare om olika typer av villkor som gäller vid besök i tandvården.

Den nationella nivån gör insatser nu, och det kommer att komma förbättrade möjligheter för patienterna att via Internet ta del av olika villkor och så vidare. Jag tror att just den här uppgiften att skapa mellanstora aktörer är viktig för att skapa aktörer som är duktiga på att tydliggöra just villkoren på ett kvalitetssäkert sätt.

Den historik som ni ger av hur vi har jobbat med de här frågorna är helt felaktig och mycket märklig.

Det fanns ett starkt intresse för att genomföra avknoppningar, och jag delar inte er beskrivning av att det skulle vara mycket små minoriteter som det handlade om. Det fanns klara majoriteter på flera mottagningar, men vi ville inte ta risken med dessa patienter.

Min repliktid är slut så jag får återkomma senare i ett anförande.

Anförande nr 152

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Nu blir jag ännu mer förbryllad, måste jag säga. Gustav, du är väldigt duktig på att göra mig förbryllad, det får du väl ta som en eloge.

Jag har själv träffat personal på tre av de kliniker som vi talar om nu. Mitt intryck är inte riktigt att personalen står och jublar och säger att de vill bli avknoppade. Men du hävdar nu att det egentligen är så att majoriteten av dem som jobbar inom folktandvården vill bli avknoppade, och då blir allt så mycket bättre.

Fortfarande kvarstår en av mina frågor. Hur kan ni anse att det är fullständigt lagligt, legitimt och en jättebra verksamhet att avknoppa vårdcentraler medan det däremot inte är rimligt att avknoppa folktandvårdsklinikerna? Utifrån ert synsätt att utveckla personalens engagemang och delaktighet och det massiva stöd som finns på de här klinikerna så är ju frågan: Varför avknoppar ni inte?

Nej, det här ärendet handlar om helt andra motiv. Det handlar om precis det som Birgitta Sevefjord pratar om. Du agerar tyvärr inte i den här frågan, Gustav Andersson, som en medborgarföreträdare. Du agerar bulvan för andra intressen, och det tycker jag är sorgligt.

Anförande nr 153

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag kommer att återkomma till den insinuationen i ett senare inlägg. Det är dock remarkabelt att man antyder att jag skulle gå privatekonomiska intressen, gå i uttalade bolags ledband i något avseende. Det finns många som sannolikt är intresserade av att komma in och agera privat folktandvård i Stockholms läns landsting. I det avseendet finns det inte något som helst utrymme för något slags politisk mäklartjänst.

När det gäller frågan om stödet för avknoppningarna – som nu inte längre är aktuella i den formen – så är det så att som man ropar i skogen får man svar. Jag vet med säkerhet att den verklighetsbild som ni ger inte är sann på alla mottagningar, den är möjligen osann på alla.

Slutligen vill jag säga att jag tror att Dag Larsson, som tidigare sade att han ibland haft respekt för vårt förslag när det gäller mångfald, skönmålar sin egen roll. Jag skulle vilja be honom nämna ett enda tillfälle då vi faktiskt föreslog någonting som han tycker var positivt.

Anförande nr 154

Landstingsrådet Andersson (c): Du och jag har inte så lång historia tillsammans, men jag har varit kommunalpolitiker i Stockholm där jag bland annat har tyckt att många friskolor och många privata dagis har gjort fantastiska insatser för att höja kvaliteten på området.

Frågan kvarstår, den fråga som jag ställde och som egentligen var den grundläggande frågan till just dig och även till kristdemokraterna. Den ekar i tystnad. Hur kan det vara så att då vi bekämpar avknoppningar och tycker att de är olagliga när det gäller vårdcentraler så tycker ni att det är fullständigt lagligt medan i den här frågan, där personalen entusiastiskt jublar, enligt er, och vill avknoppa, så vågar ni inte avknoppa? Det är orimligt, tycker jag.

Anförande nr 155

Johan Sjölander (s): Jag tycker att diskussionen alldeles nyss blev som allra tydligast då Gustav Andersson gick upp i talarstolen och sade att orsaken till att det här ärendet, som går ut på att vi ska sälja 8–9 % av folktandvården, är att Gustav Andersson vill ändra maktrelationerna mellan mig som patient och tandläkaren när jag sitter i tandläkarstolen. Det är den maktrelationen som Gustav Andersson vill ändra på genom att sälja ut 8–9 procent av folktandvården. Var och en som hör detta resonemang begriper ju att det inte är trovärdigt för fem öre!

Jag tycker att debatten har varit oerhört belysande. Stig Nyman och Gustav Andersson säger att vi inom oppositionen är motståndare till all utveckling av folktandvården men det som vi är motståndare till är en utförsäljning av delar av folktandvården. Ur Gustav Anderssons och Stig Nymans perspektiv är deras beskrivning av vårt motstånd naturligtvis sant, för i deras perspektiv är ju det enda sätt på vilket man kan utveckla en verksamhet att sälja av den.

Det är detta synsätt som vi vänder oss emot. Vi säger att utveckling kan ske på andra sätt än via utförsäljningar och privatiseringar. Vi menar att folktandvården gör bättre nytta för stockholmarna och deras tandvård om den får finnas kvar som ett bolag och ägna kraft och energi åt att bli ett bättre bolag som ger bättre service till bättre priser för medborgarna än genom att avyttra verksamhet mot sin vilja.

Flera talare på den borgerliga sidan har varit upprörda över insinuationerna om att syftet bakom det ärende som vi har att ta ställning till är att erbjuda en gräddfil för privata bolag som inte av egen kraft klarar av att etablera sig på tandvårdsmarknaden.

Detta kan tyckas vara en ganska grov anklagelse, men problemet är att den borgerliga majoriteten inte har lyckats presentera något annat trovärdigt argument för att de vill genomföra dessa förslag, inget annat än att det skulle vara ett erbjudande om gräddfil för privata bolag.

Ni har inte lyckats presentera ett enda trovärdigt, logiskt sammanhållet argument till att göra detta. Så länge ni inte lyckas med den saken, så länge ni inte lyckas förklara vad ni gör med några andra argument så kommer vi att upprepa vår anklagelse att denna utförsäljning ska ske för att skapa en gräddfil för privata bolag. Det finns nämligen inget annat sätt att förstå detta på.

Jag tror att det här är ett jobbigt ärende för många i den borgerliga majoriteten. Vi hör lite av de tonerna här i debatten. Man säger: Kom igen, 8–9 procent är väl ändå inte så farligt, det kunde ju vara mycket värre. Jag antar att det i de interna borgerliga partiförhandlingarna stundvis har varit mycket värre. Jag kan tänka mig att det finns de på den borgerliga sidan som nu känner att ni ändå, i förhandlingarna med högerhökarna inom alliansen, lyckades rädda 92 procent av folktandvården. Det måste väl ändå vara bra. Men det finns ett alternativ till. Ni kan rösta för den socialdemokratiska reservationen! Då slipper ni sälja någonting.

Anförande nr 156

Landstingsrådet N y m a n (kd): Oppositionen fortsätter demagogiskt att säga att det enda sättet för oss att lösa problemet är att sälja ut folktandvården, eller delar av den. Det är det ju inte.

Ett tips till Johan kan ju vara att han ska hålla sig till ärendet. Det brukade ni tipsa oss om under förra mandatperioden, om jag minns rätt, någon gång då och då. Det står till exempel mitt på s. 2 att en försäljning har flera syften, och så står det lite text om detta. Men ni bortser från detta som om det stycket inte fanns med i den upplaga som skickades ut.

Visst finns det där! Möjligen har du missat det vid genomläsningen. Det står att det finns flera skäl och vi nämner några av de skälen. Vi har nämnt flera i debatten. Du påstår att vi inte har argument för det som vi föreslår och så vidare.

Jag förstår inte att vi, när vi har anspråk på att föra en seriös debatt, ska behöva hålla på och beskylla varandra för det.

Anförande nr 157

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Stig Nyman, därför att just de argument som framförs i detta stycke inte håller. Det är ju inte så att folktandvården får bättre möjligheter att utveckla och förstärka sin verksamhet tack vare den här försäljningen. Ni har inga andra argument för det. Det är ett påstående gripet ur luften.

Detta ökar inte konkurrensen, det ökar inte mångfalden. Eventuellt släpps det in några nya privata bolag men det ökar inte mångfalden. De argument som ni framför har ju fallit ett efter ett då de ställts mot verkligheten. Då de formella argument som ni framför i ärendet visar sig inte hålla, då ställer vi oss frågan vad som egentligen ligger bakom detta ärende.

Anförande nr 158

Landstingsrådet N y m a n (kd): Fru ordförande! Om jag skulle ta den senaste repliken från Johan Sjölander på allvar så innebär det att han beskyller mig och oss som företrädere alliansen i det här ärendet för att sakna kunskap om de sakförhållanden, den företeelse som heter tandvård i Stockholms län. Vi gör inte det, jag lovar dig.

Jag har varit hyggligt engagerad i tandvården sedan någon gång i början på 1992 då vi tillträdde efter valet 1991. Då jag var ordförande i tandvårdsnämnden. Jag har följt dessa frågor med stort intresse, stort engagemang genom åren. Jag har lärt mig att det går att förbättra tandvården.

Kristina Söderlund, som är partikamrat till dig, sade att ingenting är så bra att det inte går att förbättra. Det är precis så det är.

Du borde ha hygglig respekt för att även den nuvarande majoriteten har hygglig insikt i landstinget och landstingets verksamheter, och i det här fallet inte minst i folktandvården och i tandvårdsärendena, och att vi därför kan stå för det som vi föreslår.

Anförande nr 159

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Tvärtom, Stig Nyman. Jag tror att ni mycket väl förstår vad ni gör, och det är därför jag efterfrågar det bakomliggande motivet. De formella argument som ni framför här håller ju inte, vilket var och en som förstår hur tandvården fungerar förstår. Även de rapporter och utredningar som ni själva haft som underlag visar det. Det är därför vi efterlyser vad som är det verkliga motivet.

Jag tror också att det finns ett element av förhandling i detta ärende. Jag tror att det finns olika intressen på den borgerliga sidan, och det som har kommit fram i det här ärendet är egentligen inte en genomtänkt slutprodukt utan ett resultat av ganska segdragna förhand-

lingar med helt olika ingångar. Jag tror väl egentligen att Stig Nyman tillhör den mer insiktsfulla och kanske klokare falangen i de här interna stridigheterna, och jag kan bara beklaga att han inte vann sin förhandling full ut.

Anförande nr 160

Landstingsrådet Wigg (mp): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänkte ta Stigs ord på allvar. Jag har faktiskt läst era bevekelsegrunder och studerat dem. Först skulle jag vilja hänvisa till det som står i handlingarna på s. 23 om konsekvensanalysen som jag begärde in från folktandvården. Det fanns ingen konsekvensanalys från bolaget när detta beslut kom fram i allmänna utskottet, den finns inte bilagd, men jag har den här. I den har jag hämtat en del kunskap och fakta i målet, så att säga.

Grunden är, som många andra redan har sagt, det som Gustav inledde med att säga då han kom som ansvarig för folktandvården, alltså att sälja ut de lönsamma delarna av bolaget. Därmed kommer jag till det förhållandet att det står att en försäljning har flera syften. Det anges två syften, för det första att folktandvården får möjlighet att utveckla sin verksamhet, för det andra att en utförsäljning av verksamheten leder till ökad konkurrens, ökad mångfald och därmed till ökad prispress. Det kan vara intressant att studera om de argumenten håller för en granskning. Om man läser folktandvårdens egen konsekvensbeskrivning så ser man vad det här ska leda till.

Det kommer att leda till minskad konkurrens, minskad mångfald av vårdgivare, speciellt talar man om innerstaden där vi har flera kliniker. Om de försvinner så finns det ingen folktandvård kvar i innerstaden. Det blir minskad mångfald och minskad konkurrens i alla fall om man ska ha med folktandvården som en aktör i den här bolagsvärlden. Eller är det så att folktandvården ska bort om man får in andra företag. Vi har ju hört här i debatten i dag att några är på förslag. Det var det ena.

Men det är inte bara klinikerna i innerstaden, utan även de i Mörby och Vaxholm som varit uppe på tapeten till försäljning. Om folktandvården försvinner därifrån återstår bara privata alternativ. Innebär det i en borgerlig värld ökad mångfald? I min värld, och jag tror i de flesta människors värld, så innebär det minskad mångfald.

Så till frågan om den ökade produktiviteten. Vi har möjligheter att ge folktandvården utrymme att utveckla sin verksamhet, vilket är något som det här utförsäljningsärendet ska innebära. Och, ja, vi vet ju hur det ser ut nu; folktandvården redovisar i sin konsekvensbeskrivning redan nu hur oron bland personalen och motsättningarna mellan dem som vill och dem som inte vill knoppa av minskar produktiviteten.

Det finns också risk för att förlora kompetens i en orolig tid. Personalen vet inte vad som gäller. Vad vill ägarna egentligen? Vad vill vi här i den här salen? Vill vi behålla bolaget eller tycker vi att det bara är i vägen på något sätt?

Nej, precis som man skriver i konsekvens beskrivningen, riskerar den här utförsäljningen leda till en sämre, mindre effektiv organisation som inte kan ta vara på samordningsvinster och effektiviseringar med gemensamma tjänster som kommer hela bolaget till godo – speciellt inte då man säljer ut sina bästa verksamheter.

Vänder man på ärendet och läser på sista sidan så kan man se vad fackföreningarna säger. Jag får hoppas att de får räknas som talesmän. Vad säger personalen på dessa olika enheter via sina fackföreningar?

Så här säger SKTF. Personalen på dessa kliniker vill inte att några andra ska ta över. Det finns inga fördelar för dem. Vi blir av med hela marknaden i City om innerstadsklinikerna försvinner. Mångfalden gagnas inte med detta förslag. Det är inte bra för folktandvården om man tar bort de mest lönsamma klinikerna. Folktandvården är ett företag med ekonomi. SKTF motsätter sig detta.

Samtliga fackliga organisationer uttalar att de har tagit del av ärendet och är kritiska till den politiska hanteringen. Det säger personalen.

Vad händer nu om man inte lyckas sälja ut enligt det koncept som gäller? Ska ni då realisera ut klinikerna? Ska ni sänka priserna eller vad tänker ni göra? Och, Gustav, på vilket sätt ska priserna pressas om man avhänder sig en konkurrent i tandvårdsvärlden?

Folktandvården är ju ändå en garant, och det har den varit hittills till för en relativt låg taxa beroende på hur stor utdelning man vill ta ut av bolaget.

Det finns en del frågor, Stig och Gustav, som man ser om man tittar lite djupare i era bevekelsegrunder. Därmed yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 161

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag tror att det föreligger ett missförstånd som blir tydligt här när Raymond Wigg åberopar folktandvårdens konsekvensanalys. Den bygger ju på förslaget i tjänsteutlåtandet om att peka ut för försäljning just de mottagningar som tidigare har haft ett intresse för avknoppningar och som i huvudsak ligger i Stockholms innerstad.

Det är ett faktum att vi nu låter folktandvårdens ledning själv bedöma vilka mottagningar som kommer att säljas. En sak vågar jag nog gissa och det är ju att det inte kommer att bli identiskt de fyra mottagningarna. Jag vågar nästan lova att så inte kommer att bli fallet just därför att folktandvården också är en viktig aktör som behöver finnas och ha en struktur även i Stockholms innerstad.

På den här punkten råder nog ett litet missförstånd, och det är också kopplat till den tanketråd från oppositionen som bygger på att folktandvården skulle sälja ut sina mest lönsamma mottagningar.

Anförande nr 162

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Uppdraget ligger ju hos folktandvårdens styrelse. Det är en utfästelse om att man ska nå en viss volym, 7–8 procent ska man sälja ut.

Vad är det då man ska sälja ut? Är det mottagningar långt ut i länet? Hur lönsamma är de? Och hur attraktiva är de på en tandvårdsmarknad, kan man fråga sig, där det kanske finns konkurrens på andra sätt också. Hur stor är chansen att man kan sälja ut dem?

Det är det här ärendet som man har fått i Centrala samverkansgruppen, att just de mest lönsamma ska säljas ut. Har de också blivit förledda att tro att det är ett helt annat ärende än vad det är? Har de fått fel handlingar när ni MBL:ade? Här står ju att det är vad som har varit på bordet när Centrala samverkansgruppen förhandlade.

Jag tror, Gustav, att det här är helt missriktat. Frågan är vad marknaden säger, om det kommer erbjudanden om mottagningar i Märsta, Järna eller så. Det kanske inte är lika lättplockade godbitar.

Anförande nr 163

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Om landstingets tandvårdspolitik är korrekt utformad, då är alla delar av länet lika attraktiva. Vi har just genomfört beslut, under våren och tidig sommar, om en modell för områdesansvar som innebär att områden som har stora behov är mer värdefulla än områden som har små behov, till exempel.

Det handlar helt och hållet om vårt eget ansvar att med de verktyg som står oss till buds prissätta och ge ersättning så att alla människors behov möts på ett korrekt sätt.

För att återkomma till frågan om konsekvensanalysen, är det helt uppenbart att den grundar sig på det tjänsteutlåtande som vi som allmänföreträdare har all rätt och all skyldighet att bedöma, huruvida vi vill utföra exakt det tjänstemännen har föreslagit – en teknik som jag tror har varit mer allmän på vänstersidan – eller använda vårt sunda omdöme för att göra de korrigeringar som bland annat utifrån konsekvensanalyser kommer till vår kännedom.

Anförande nr 164

Landstingsrådet W i g g (mp): Men Gustav, man behöver inte vara speciellt bra på marknadsanalys för att förstå vad som är mest attraktivt ur en köparens synpunkt. Är det där många kunder finns, i innerstaden till exempel, eller där man inte har någon konkurrens annars och blir ensam om att etablera sig? Självklart är det där.

Man ska också komma ihåg att det gäller att komma upp till volymen. Hur många mottagningar handlar det då om?

Själv är jag uppvuxen i Märsta och vill inte alls tala illa om Märsta, utan det var bara ett exempel på att långt ut i länet är det inte lika attraktivt att sälja och köpa som i innerstaden eller där det inte finns några andra alternativ, som i Vaxholm eller Mörby. Det var det jag ville peka på.

Du säger nu igen att det är fel papper, att vi har felaktigt underlag. Jag vill inte gå tillbaka till någon gammal budgetdebatt, men vi måste ändå debattera utifrån de papper och handlingar vi har fått till oss, om vad som har förhandlats med fackföreningarna och så vidare. Det räcker inte med någon allmän intention, utan vi måste hålla oss till det underlag som finns i papperen, Gustav.

Anförande nr 165

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har under en lång stund pucklat på varandra i den här frågan. Jag delar Dag Larssons uppfattning att det här i grunden faktiskt är en rätt spännande debatt. Den är klargörande för våra relationer och vilka uppfattningar vi har här i salen.

Ibland anklagar vi varandra för att uttrycka oss utifrån ideologiska utgångspunkter. Det finns ingen anledning att ta det som en anklagelse, för jag utgår ifrån att vi allihop som sitter i den här salen gör det beroende på att vi har en ideologisk uppfattning, av ena eller andra slaget.

På allianssidan har vi utifrån den utgångspunkten konstaterat att vi är i hög grad förespråkare för mångfald. Vi är i hög grad förespråkare för exempelvis den utmaningsrätt som vi har debatterat i den här salen rätt många gånger. Det är vi av det enkla skälet att vi har gjort den analysen, att det är bra för medborgarna. Vi tror att man många gånger kan klara många verksamheter på ett väsentligt bättre sätt om man exempelvis låter olika aktörer finnas med på en marknad, konkurrera med varandra och erbjuda olika alternativ och olika utbud inför medborgarna.

Jag själv har också en lång historia när det gäller att låta privata aktörer finnas med – Dag Larsson har det, säger han. Jag var faktiskt en av dem som först introducerade Pysslingen i det här landet, och det var i början på 1980-talet, i Sollentuna kommun. Vi var nog lite tidigt ute – ibland känns det fortfarande som om man är tidigt ute – vilket ledde fram till att den dåvarande regeringen – ni kan gissa partifärg på den – faktiskt förbjöd oss att fortsätta försöket att få någon privat aktör att driva barnomsorg. Så småningom löstes det upp, naturligtvis av en borgerlig regering, men det var ändå en början.

Vad det handlar om, tycker jag, och Gustav Andersson var också inne på det, är att skapa denna mångfald på marknaden till gagn för medborgarna. Det handlar naturligtvis inte om att låta några specifika företag få företräde på denna marknad.

Inom parentes sagt är jag rätt övertygad om att när det så småningom visar sig att ett antal företag kan tänka sig att ta över en del av de här mottagningarna, är det inte alldeles säkert att det är de riktigt lönsamma mottagningarna som tas över. Jag tror att det är som i SLSO-fallet, där man naturligtvis i första hand tittar på de mottagningar som man har svårt att få ekonomi i i egen regi. Säkerligen finns det sådana inom folktandvården också. I SLSO är det definitivt på det sättet. Olika skäl, som att man inte har lyckats rekrytera rätt typ av ledningspersonal och annat, har lett fram till att det har funnits andra intressenter som, med framgång faktiskt, har tagit hand om de mottagningarna.

Det tråkiga i det här fallet, utifrån ideologiska utgångspunkter, är möjligen att vi som vanligt har höga röstlägen på ömse håll, kanske aningen högre på den vänstra kanten. Samtidigt är det ju så, det visar facit, att detta ständiga motstånd mot alla förändringar i den riktning som vi nu talar om så småningom leder fram till, om det eventuellt skulle bli en annan majoritet än den vi har i dag, att man inte gör så stora förändringar i det som vi har gjort. Så har det varit hittills. I dag har vi en sjukvårdsmarknad som i hög grad präglas av en massa andra inslag än landstingets egna. Våldigt lite av det förändrades faktiskt förra mandatperioden. Ingen kan heller med något större fog påstå att sjukvården har blivit sämre under den tid som vi har låtit andra aktörer finnas med.

På något sätt är det ändå så – sedan får ni säga vad ni vill och gör det också – att Socialdemokraterna faktiskt backar in i framtiden. Det tycker jag är rätt uppenbart i hela den debatt som vi har fört i dag.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 166

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu var det inte jag som förde in ett annat perspektiv i debatten utan Jan Olov.

Jag undrar; Jan Olov: Tillhör folktandvården mångfalden i de nya Moderaternas värld? Finns det någon plats för folktandvården där? Och tillhör över huvud taget offentlig vård, omsorg och skola den nya moderata världen – mångfalden?

Miljöpartiet är som bekant inte emot privata företag, tvärtom. Vi vill se en samverkan mellan privata och offentliga aktörer inom alla de sektorer som du tar upp. Men vi ser faktiskt också det offentliga företagandet som en del av mångfalden, som en garant för ett samhälleligt, politiskt inflytande.

Det är skillnaden, som jag ser det. Nu blev det kanske lite väl ideologiskt, men det var du själv som förde in det planet.

Anförande nr 167

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Det som kännetecknar den sjukvård och det utbud som vårt landsting svarar för och finansierar är att vi i hög grad känner ansvar för att den utförs på ett bra sätt. Förvisso är det medborgarna själva som väljer vart de ska gå – vilken vårdcentral man vill anlita, vilket sjukhus man vill uppsöka – men det är vi som svarar för att kvaliteten upprätthålls, att finansieringen sker på ett korrekt sätt och att medborgarna får den vård som de har rätt att få och som vi garanterar.

Men att för den skull behöva konstatera att vi på majoriteten av områden skulle behöva ha just en landstingsdriven verksamhet är som bekant från våra utgångspunkter ett steg som vi inte är beredda att ta.

Anförande nr 168

Landstingsrådet W i g g (mp): Det var väl skönt att i en lugn och sansad diskussion kunna klargöra och förstå det.

Lars Joakim har ju som jag sade tidigare varit väldigt rak och bara svarat ja på frågan: Är målet att all primärvård ska vara privatiserad? Nu går du ett steg längre, och det är intressant att i en lugn och sansad diskussion få höra att i de nya Moderaternas värld finns det ingen offentligt driven verksamhet, i alla fall inte inom landstinget, som du sade. Det är skönt att höra, då vet vi att det är det som är målet.

Då förstår man också mycket bättre de underliggande strömningarna, som inte alltid kommer upp till ytan. Därmed reduceras vi till beställare av privat vård – i alla fall är det så jag ser det, i min värld.

Anförande nr 169

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande! Raymond Wigg gjorde en rätt så egen tolkning av vad jag sade. Det må i och för sig vara tillåtet, men jag ska be att få korrigera den.

Först och främst vet jag inte om det finns olika slags moderater; däremot är vi rätt många.

Det jag sade, och som åtminstone jag för egen del tycker är en poäng i sammanhanget, var att vårt huvudansvar från landstingets sida är att se till att vi kan erbjuda den bästa vård och vad det nu kan vara, på en rad områden. Huvudansvaret är att kontrollera att den kommer medborgarna till del på ett korrekt och bra sätt och att den finansieras på det sätt som den gör.

Vem som sedan ska utföra den där vården eller annan service tycker jag att man får ta en diskussion om från fall till fall, och där har vi en oerhörd öppenhet jämfört med vad ni har på den vänstra kanten. Ni är inte beredda att ens diskutera andra möjligheter än de som handlar om en renodlat traditionell offentlig produktion av tjänster. Där har vi helt olika uppfattningar.

Anförande nr 170

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Jan Olov Sundström navigerar efter en 25 år gammal karta, och det blev uppenbart i det här inlägget. I hans bild handlar det fortfarande om kampen mot offentliga monopol, där det är hundra procent offentligt, inga marknadsmekanismer. Men det är ju inte det vi diskuterar här och nu. Vi pratar om en marknad där 75 procent av alla tandläkarbesök av vuxna görs hos privata tandläkare, så du menar att man ska slå sönder de 25 procenten, krympa dem med 2–3 procentenheter och förstöra för en offentlig, väl fungerande verksamhet. Det handlar inte om att öka mångfalden!

Jan Olov Sundström har tagit steget från att förespråka mångfald, vilket är bra, till att säga att privat alltid är bättre än offentligt. I och med detta ärende blir det så tydligt att det är det steget hela den borgerliga majoriteten har tagit.

Ni tror att ni privat alltid är bättre än offentligt. I detta har ni fel. Därför blir er politik dålig för medborgarna.

Anförande nr 171

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande! Vi lär väl inte övertyga varandra i dag heller. Jag kan ändå notera att jag inte heller på den här punkten riktigt delar Johans analys av vad jag de facto sade. Det har ändå framkommit rätt tydligt att vi på den borgerliga kanten har stor acceptans för olika former av andra lösningar än de traditionella. Jag har dock faktiskt inte sagt att vi är beredda att ta steget hundraprocentigt fullt ut, som du säger, och se till att allting drivs i annan regi än offentlig.

Jag tror att processen och vägen dit – om man skulle vilja gå dit – är väldigt lång.

Anförande nr 172

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Jag vill precis som Raymond tacka för en bra ton i ett ideologiskt intressant inlägg. Det är alldeles riktigt som Jan Olov säger, att ideologi är inget vi ska skämmas över och skrämmas med. Det är ju därför vi sitter här, för att vi har olika ideologier. Och jag tycker det är bra att det här tydligt ideologiska perspektivet kommer fram.

Men Jan Olov, jag kan faktiskt inte förstå ditt inlägg på annat sätt än att det i grunden går ut på att privat är bättre och ju mer privat vi gör det, desto bättre blir det också, och resten är en förhandlingsfråga inom den borgerliga majoriteten.

På det sättet blir ärendet begripligt. Det blir inte bättre, framför allt inte för medborgarna, men det blir i alla fall begripligt varför ni gör som ni gör: ni tror på taktiken att sakta, sakta rulla tillbaka det offentliga, så kommer verksamheten att bli bättre för medborgarna. Problemet är, som sagt, att det inte stämmer.

Anförande nr 173

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Den här frågan rymmer många dimensioner, vill jag påstå. En av de dimensioner som jag börjar tycka känns allra mest besvärande med hela den här hanteringen av folktandvården är majoritetens ledarskap. I två år har vi nu ägnat oss åt detta med hur majoriteten ska lyckas med sin ambition att göra sig av med delar av folktandvården, kratta manegen eller hur det nu var någon uttryckte det för några medelstora aktörer som inte har lyckats att ta sig in på den fria tandvårdsmarknaden av egen kraft. Det har vi hållits sysselsatta med i ett par år.

Jag har suttit och funderat över några saker som nu kommer så tydligt i dagen. Vad ger finanslandstingsrådet för betyg åt ansvarigt landstingsråd när det handlar om hanteringen av den här frågan? Vilket betyg ger finanslandstingsrådet till Gustav Andersson när det handlar om på vilket sätt han som företrädare för landstingsledningen har hanterat sin arbetsgivarroll i relation till personalen? Det skulle vara oerhört intressant att få veta, eftersom sjukskrivningarna ökar och personalen mår förfärligt dåligt och de fackliga organisationerna har varit mer än kritiska.

Vilken roll ger finanslandstingsrådet ansvarigt landstingsråd när det handlar om konsekvent politik? I fallet som Dag tog upp, om vårdcentralerna, tillåter sig landstingsledningen att ha en uppfattning om avknoppningspolitiken, men landstingsrådet Gustav Andersson får hålla sig med en annan, för den första vägen kändes inte rimlig att gå. Vad är det för konsekvent ledarskap som finanslandstingsrådet vill betygsätta när det handlar om ledarskapet kring de här frågorna?

Bortsett från allt som har sagts om själva motiven för försäljningen som nu ska bli aktuell inom folktandvården, så tycker jag att det finns en sak som måste redas ut. Jag har, bland annat som styrelseledamot, själv suttit i folktandvården för ett antal år sedan tillsammans med en tidigare moderat företrädare här, när folktandvården som bolag var på väg mot ekonomisk katastrof. Då tog vi, över blockgränserna, ett gemensamt politiskt ledarskap för att vidta ett antal åtgärder som gjorde att folktandvården från att då, för en åtta år sedan, ha varit ett bolag på ruinens brant gick till att i dag vara ett av de mest välskötta bolagen i svensk offentlig verksamhet – en juvel när det handlar om offentligt driven verksamhet.

Detta är problemet för Gustav Andersson i hans enorma vilja att öppna för medelstora tandvårdsaktörer på Stockholmsmarknaden. Svårigheterna kring detta, Gustav Andersson, hänger samman med att folktandvården är bra, att marknaden är fri och att det råder konkurrens. Tror tusan det – ursäkt uttrycket – att det blir svårt att driva igenom tvångsprivatiseringar! Det hade väl varit en annan sak om vi hade suttit där med ett förlustbolag, som folktandvården var för ett antal år sedan. Nu förhåller det sig inte så. När ni nu visar upp den kalla, som jag tycker i det här fallet, ideologiska, hårdhänta sidan av den moderatledda politiken i landstingets Stockholm så jag är rädd för att det kommer att leda

till det första steget mot att denna vår juvel, folktandvården, kommer att gå ett tråkigare och tråkigare öde till mötes.

Jag måste faktiskt säga att maken till dåligt ledarskap när det handlar om att sköta denna fråga har jag aldrig tidigare sett – inte ens under den förrförra mandatperioden!

Anförande nr 174

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Landstinget har ett ansvar för folktandvården när det gäller barn och ungdomar, äldre och de som har svåra funktionshinder eller andra sjukdomar. Det vi ska göra när det gäller folktandvården för vuxna är att se över planeringen i hela länet. Vi ska också fastställa en prislista.

Gustav pratade tidigare om marknadslogik och om att det var ansvarsfullt att ta de här besluten. När det gäller behov av tandvård följer landstinget inte riktigt marknadslogiska principer, utan vi följer hälso- och sjukvårdslagen, och enligt hälso- och sjukvårdslagen ska vi solidariskt finansiera hälso- och sjukvård för befolkningen i Stockholms län.

Du pratade tidigare om att man skulle ha privat folktandvård. Men om man försäljer folktandvård så hamnar den i privat drift – då är den inte folktandvård längre! Du säger att man inom ramen för det skulle ha ett områdesansvar. Det kan jag förstå att man tycker är viktigt inom barntandvården, men att lägga det på vuxna som själva kan välja vilken klinik de vill gå till känner jag är mera tveksamt. Det är ju inte någonting som landstinget har ansvar för, egentligen, och inom primärvården har ni tagit bort ersättningen för områdesansvaret. Det är lite svårt att se linjen i den här borgerliga politiken, när ni gör olika saker på olika ställen.

Jag skulle också vilja tala om sistahandsansvaret som folktandvården har. Det är ju ett slags myndighetsansvar, att se till tandvården för dem som är mest sjuka i länet, som led i en sjukdomsbehandling – de allra svårast sjuka, de som behöver tandvården allra, allra mest. Sistahandsansvaret kan ju inte försäljas! Privat folktandvård kommer det inte att bli i detta avseende.

Vilka patienter kommer de nya bolag som bildas att vända sig till? Relativt enkla patienter att ha att göra med, snabba åtgärder. Man kan sätta priserna mera fritt. Lönsamheten är större. Folktandvårdens myndighetsansvar är inte ur konkurrenssynpunkt en lönsamhetsaspekt.

Vi tror att det här kommer att skapa större skillnader inom tandvården i Stockholms län.

Anförande nr 175

L a n d s t i n g s r ä d e t A n d e r s s o n (c): Det som är poängen med begreppet ”privat folktandvård”, för att börja med att nysta i det – satt inom citationstecken, för det finns inte som rättslig term – är just idén att skapa geografiska aktörer som tar de uppgifter som i dag folktandvården har som ett monopol, det vill säga att kalla barn och ungdomar som inte själva har valt tandläkare eller tandläkarmottagning och att vara en mottagning som inte får avvisa patienter inom sitt område.

Min förhoppning är att det här ska fungera precis lika bra som den offentligt drivna folktandvården. Det handlar ju helt och hållet om hur vi utformar ersättningar och sätter villkoren i de avtal som krävs, så vi har samma ambition i det avseendet.

Anförande nr 176

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag vet inte, Gustav, men när jag var ansvarig för tandvården fick jag alltid höra att sistahandsansvaret inte var förhandlingsbart. Det kunde man inte försälja eller lägga över på någon annan, utan det var ett ansvar för landstinget.

Du säger att privat folktandvård är ingen rättslig term. Då tycker inte jag att man ska använda det begreppet. Använd något annat begrepp! Annars lurar man medborgarna.

Anförande nr 177

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Det är klart att det finns verksamheter med sådana komplexiteter och fall av sådan natur att en mindre eller mellanstor tandvårdsmottagning inte kan ta ansvar för dem, och det är självklart att folktandvården ska, med ersättning i avtal, även fortsättningsvis ha den typen av sistahandsansvar som ligger i de delarna.

Anförande nr 178

L e n a - M a j **A n d i n g (mp)**: Tack för det klagorörelset. Då har vi fått veta att det kommer att vara en nackdel ur konkurrenssynpunkt för folktandvården, för den kommer att ha kvar sitt sistahandsansvar och det kommer att bli svårare för den att konkurrera på den nya marknaden som ni skapar. Ni börjar montera ned folktandvården nu, och ni kommer att på sikt skapa en A- och en B-tandvård i det här länet, tyvärr.

Anförande nr 179

M a t s **S k o g l u n d (v)**: Intressant är att Gustav Andersson tror så lite på sitt eget koncept att han måste kalla det här privata för folktandvård. Så gott renommé har folktandvården att man måste ta det namnet om man ska kunna ta dess patienter – är det inte så du menar, Gustav Andersson?

Den här debatten har i alla fall lett till klarhet, tycker jag. Ni beskär valfriheten. Allt går att förbättra, som Kristina Söderlund sade, men i stället för att göra det säljer ni ut folktandvården, precis som ni har gjort med annan verksamhet. Ni satsar inte på den egna verksamheten och den egna personalen utan gör er av med dem. Det är på så sätt ni vill förbättra verksamheten: genom att avyttra den och lägga ned den.

Någon sade att Socialdemokraterna – och det gäller väl även oss – backar in i framtiden. Ja, det är klart, att om framtiden är att privatisera så kör ni med rasande fart som tokiga och kommer att köra över någonstans. Ni kan väl ändå inte säga att om man håller på något som är jättebra och som folk har valt frivilligt så backar man? Nej, ni kör som dårar helt enkelt – framåt kanske, men var hamnar ni?

Vad vi vill göra är att behålla valfriheten medan ni vill minska valfriheten. Ni vill öka andelen som väljer privat tandvård, 75 procent, genom tvång. Det är ju 25 procent som har valt att gå till folktandvården.

Jan Olov Sundström, nu är inte Langby här men jag vill försvara honom lite grann. Den första Pysslingenförskolan öppnades faktiskt i Nacka. Den hette Järven och låg på Skogalundshöjden. Politiker var inbjudna till invigningen, men jag var den enda som kom. Efteråt delade jag och personalen på alla dips, och sedan gick vi hem till oss. Det var ju mina gamla arbetskamrater så vi träffades även hemma hos varandra senare.

Anförande nr 180

M a r i e **Å k e s d o t t e r (mp)**: Ordförande, ledamöter och åhörare! Nu ska jag ta det här utifrån ett nationalekonomiskt perspektiv. Om man tror på marknaden, som jag antar att den borgerliga majoriteten gör, finns det ingen anledning att sälja ut folktandvården. Det finns tydligen en stor efterfrågan på folktandvårdens tjänster. Kunderna väljer ju folktandvården bland många alternativ. Och så länge det finns efterfrågan borde verksamheten upprätthållas och utvecklas, inte avvecklas. Folktandvården konkurrerar på marknaden. Om ingen ville ha deras tjänster skulle folktandvården avveckla sig själv, men nu verkar det faktiskt vara så att kunderna är nöjda med tjänsterna och vill ha folktandvården kvar. Man väljer aktivt att gå till folktandvården.

Den tycks vara en nagel i ögat på den borgerliga majoriteten. Offentligt ägt, gemensamt ägt – det är som ett hjärnspöke. Det måste bort, det spelar ingen roll till vilket pris, om köparna är få eller om det är lågkonjunktur. Här följs inte alls de nationalekonomiska principerna.

Det offentliga ska slås sönder för att privata aktörer ska ta över och driva verksamheterna i vinstintresse.

Var finns medborgarperspektivet när ni säljer ut vår gemensamma egendom? Ska ni rea ut folktandvården utifrån ideologi principer?

Anförande nr 181

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Stig, jag var faktiskt uppe och tittade på era bevekelsegrunder. Du sade att du saknade att någon analyserade det.

Försäljningen har flera syften, står det. För det första får Folktandvården i Stockholms län AB möjlighet att utveckla och förstärka sin verksamhet. Hur får de det med det här förslaget? Du är mig svaret skyldig.

För det andra leder en ökad mångfald av större vårdgivare till ökad konkurrens och därmed till ökad prispress inom länets folktandvård. Hur ska det gå till, med det sätt som den här försäljningen sker – med minskad mångfald, minskad konkurrens, en aktör som försvinner? Du är mig svaret skyldig på det också.

Är det så att du inte har någon talartid kvar, finns det säkert andra framträdande sjukvårdspolitikerna som kan ta ordet och berätta hur det ska gå till med de här två bevekelsegrunderna som ligger bakom utförsäljningen av klinikerna. Du har både Catharina och Filippa i samma bänk, om din egen talartid är slut.

Det är ju inte så att det bara är Gustav och Stig som ligger bakom det här, utan även Moderaterna. Jan Olov Sundström har nyss berättat om den ideologiska grunden. Kom fram och berätta hur det här förslaget ska utveckla folktandvården, och hur ska det kunna leda till ökad konkurrens och därmed till ökad prispress?

Anförande nr 182

H å k a n **J ö r n e h e d (v)**: Jag ska inte förlänga debatten med så mycket mera argument, men när jag lyssnar kommer jag att tänka på en sak. Vad kostar en folktandvårdsklinik? Kommer den att säljas till marknadsmässigt pris, eller kommer den att reas ut som vårdcentralerna? Vem får pengarna när man har försålt en klinik – kommer de att gå tillbaka till folktandvården så att den kan ta hand om sin hårt prövade personal, som kanske kan behöva lite uppmuntran? Är det styrelsen själv som får avgöra priset, eller sker det i produktionsutskottet till vad man känner är ett någorlunda marknadsmässigt pris. Hur kommer det att gå till?

Vi har ju lärt oss att det är billigare att köpa vårdcentraler än bostäder. Hur är det när man ska köpa folktandvårdskliniker?

Anförande nr 183

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Det här är alltså en hantering som kommer att bygga på fullständigt marknadsmässig försäljning, pengarna kommer att gå in i folktandvårdens egna kapital och man kommer att anlita någon form av extern mäklare för att genomföra försäljningen. Så kommer det att fungera, om jag inte har alldeles fel i mina papper.

Anförande nr 184

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag vill inte gärna vara skyldig någon svar i en så här animerad debatt ens.

Vi har helt klart, vilket jag tror har tydligt framgått av debatten i dag, alldeles olika sätt att beskriva verkligheten. Sedan har det funnits en benägenhet att hellre använda sina föreställningar om verkligheten än verkligheten själv i många utgångspunkter.

Jag har förstått att oppositionen inte ser några som helst möjligheter att utveckla och förstärka folktandvården genom att göra sig av med en och annan klinik i ungefär den omfattning som anges i ärendet. Men det är ju så, fru ordförande, att det vi fattar beslut om är att-satserna, som säger att överlåtelse får ske – sedan är det reglerat i en särskild delegationsordning hur detta ska gå till. Vidare har vi gett i uppdrag till den absolut förnämsta kompetens vi har, nämligen styrelse och ledning för folktandvården, att utreda och utse lämpliga mottagningar som kan försäljas.

Vi inleder här en process som möjligen kan leda till en försäljning, men ni har gått händelserna många år i förväg och menat att det finns en dold agenda bakom den agenda som jag har visat upp för fullmäktige, och så har ni i huvudsak använt debatttiden till att debattera emot den dolda agendan. Sådant leder ofta fel, och det har varit alldeles för många exempel på det.

Håkan frågar: Vad kostar en folktandvårdsklinik? Ja, inte vet jag! Det är förmodligen bara i planekonomiska sammanhang som man har priset färdigt i förväg, oavsett om man tänker sälja eller inte. Det vill säga, där säljer man väl ingenting, men allt är ändå färdigt inrutat.

Svaret är att det beror alldeles på. Är det en lönsam klinik som ska säljas tror jag att priset är högt, för att ta teorin bakom detta – är det en mindre lönsam klinik så är det sannolikt något lägre. Sedan tror jag också att storleken kan ha en viss betydelse – hur många enheter det finns där, hur stor personalen är och mycket annat som kan spela in.

Jag känner ändå en trygghet i att vi nu lämnar möjlighet, som det står, att det får ske försäljning, att vi har en ordning för hur den i så fall ska beredas och förberedas en ordning för hur besluten ska fattas. Allt är i god ordning. Och som sagt, alla har hyllat folktandvården och dess ledning. Därför borde ni också kunna känna en stor trygghet i det uppdrag de har fått att utreda och utse vilka delar som kan vara lämpliga för försäljning, som kan försäljas.

Det är egentligen väldigt försiktiga uttryck vi har här. Sanningen är att vi verkligen är så här försiktiga, vi är så här noggranna och vi är så här angelägna om att förutsättningarna för att utveckla och förstärka verksamheten ska framgå av såväl ärendena som deras fortsatta hantering när protokollet väl är justerat.

Anförande nr 185

H å k a n J ö r n e h e d (v): Men Stig, vi måste ju ta med oss våra erfarenheter, och det var inte så värst positiva erfarenheter, tycker i alla fall jag, när ni knoppade av eller sålde ut de där vårdcentralerna.

Vad det handlar om är kundstocken, alla de patienter som de här klinikerna har – hur värderar man det? Är det också konkurrensneutralt, tycker du, gentemot de privata kliniker som exempelvis Praktikertjänst driver? Tycker du att det är helt okej att de får köpa över kunderna? Det är intressant att veta.

Anförande nr 186

Landstingsrådet N y m a n (kd): Håkan Jörnehed, det vi hanterar i dag är det som står i ärendet – varken mer eller mindre. Om vi också skulle ha tagit in spekulationer om tänkbara priser och förutsättningar i alla detaljer hade det inte varit sjyst. Det sjysta är att vi överlåter till styrelsen och ledningen för folktandvården att utreda och ange vilka som kan försäljas.

Men att göra en lista över vad varje enhet kostar, vad det kostar att köpa med sig patienter och så vidare – det där är bara för att du vill skapa utrymme för ytterligare spekulationer att använda i en fortsatt osaklig debatt.

Anförande nr 187

H å k a n J ö r n e h e d (v): Nej, Stig, för mig handlar det om vad vi gör med våra skattepengar och med det vi gemensamt äger. Jag är väldigt tveksam till om man över huvud ska sälja, men om man nu ska göra det så tycker jag att man ska ta bra betalt. Det är det som är min poäng.

Du däremot vågar inte ens ha de här tankarna. Ändå är det du som sätter bollen i rullning nu. Du måste väl ha funderat på de frågor jag ställer? Har du inte gjort det blir jag ännu mer orolig än vad jag redan var inför det här ärendet!

Anförande nr 188

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ja, vi sätter en boll i rullning. Det är alldeles rätt. Vi öppnar för möjligheter att utveckla, och vi har gett det här uppdraget.

Jag tror att jag talar som företrädare för alliansen och mina kamrater i den här delen av salen och fullmäktigeförsamlingen när jag säger att vi är väl så angelägna som du om att det blir rätt pris för det som kan försälas – vi vet ju inte än om det är möjligt att sälja. Vi vet inte om förutsättningarna finns där.

Det vi beslutar i dag är det som står i att-satserna. Ärendet är vad det är, och ärendet ska hanteras i dag. Sedan blir det till att skapa möjligheter.

Om man, som ni säger, ger avslag på alltihopa, då händer ingenting. Men vi vill sätta en boll i rullning därför att vi tror att de tankar och idéer som ligger bakom och som har kommit väl fram i ärendet och under debatten i dag ändå är ett steg i rätt riktning. Sedan må ni spekulera hur länge ni vill, det hjälper inte folktandvården, det hjälper inte patienterna; det hjälper knappt er själva i debatten.

Anförande nr 189

Landstingsrådet W i g g (mp): Det var väl Göran Persson som sade: "Den som är satt i skuld är icke fri." Du svarade inte heller nu på mina frågor.

I mitt tidigare inlägg pekade jag på den kloka ledningen för folktandvårdsbolaget, som du också hänvisar till, Stig, som också själva i sin konsekvensanalys avvisar era spekulationer om ökad konkurrens. De säger att det blir minskad konkurrens, speciellt i innerstaden, i Vaxholm och i Mörby – vilket enligt ärendet är de kliniker som man ska särskilt beakta som föremål för avknoppning och utmaningar. Det blir ingen ökad produktivitet, och det blir inte heller någon ökad mångfald. Det säger den kloka bolagsledningen, fast vd har blivit avskedad vidhåller de sitt ställningstagande. Lyssna på dem, Stig!

Nu står vi mitt i dessa tider av finansoro. Om bolaget finner att det inte ligger i bolagets intresse att sälja, avstår man då?

Anförande nr 190

Landstingsrådet N y m a n (kd): På den sista frågan måste svaret bli ja, därför att vi vill ha en utveckling av verksamheten. Då kan man inte sälja till vilket pris som helst, vilket några av er har antytt att vi är beredda att göra. Så är det naturligtvis inte. Vi tänker ta fortsatt ansvar för tandvårdens utveckling, inte minst med Folktandvården i Stockholm AB som en given aktör i sammanhanget.

Några av er har också påstått att det hela inte får någon effekt, att de mål vi har satt upp inte kommer att bli av. Men vad bråkar ni för, om det här är ofarligt? Om det nu inte blir någon effekt, skulle det då vara så farligt att vidta de här åtgärderna? Nej, jag får allt säga att jag tycker debatten under den senaste timmen eller så har varit något mer sansad och saklig, så tänk bara efter lite grann.

Konsekvensanalysen är gjord på ett annat underlag än den text vi har förelagt fullmäktige till beslut nu, om jag minns rätt och har läst rätt. Kanske kan jag få en läsanvisning av Raymond Wigg, som nu är på väg upp i talarstolen igen?

Anförande nr 191

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag kan inte låta bli, Stig. Varför vi är emot det här är därför att bolaget undermineras. Man tappar kompetens, man får en minskad samordning av organisationen, man kan inte utnyttja de gemensamma tjänsterna. Det här står faktiskt i den konsekvensbeskrivning som har gjorts av bolaget – om jag inte har läst alldeles fel papper. Det är det underlag som jag har fått mig tillsänt som landstingsfullmäktigeledamot. Jag kan ju inte gå på några andra underlag än det jag har fått, och jag tror inte någon annan heller har något hemligt papper att bidra med.

Risken är att bolaget förlorar trovärdighet, kompetens, personal och dessutom får en sämre konkurrenssituation, och det kan ju inte vara förmånligt.

Återigen: Bifall till den gemensamma reservationen från s, v och mp!

Anförande nr 192

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är intressant att höra sådana påståenden: "Bolaget tappar kompetens!" Men vi ska ju nyttja företagets kompetens för att göra förutsättningarna ännu bättre än vad de är i dag. Att det inte går att ha en åsikt som bygger på en sådan insikt från oppositionen har förvånat mig vid flera inlägg i dag. Bolagets möjligheter ska förbättras. Varje annat försäljningsargument eller underlag kommer vi naturligtvis att avvisa.

Det är väl en självklarhet. Om vi i ärendet säger att vi vill skapa förutsättningar för utveckling och förbättring och sedan skulle få ett förslag som innebär motsatt effekt, tror ni verkligen att vi skulle fullfölja det då? Är misstron så stor?

(Ja-rop från salen.)

Jag var nästan färdig att begära votering, fru ordförande!

Anförande nr 193

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Misstron från oss i oppositionen är så stor på grund av att ansvarigt landstingsråd har hanterat den här frågan så uruselt att det nästan inte går att uttrycka i ord. Det märkliga är att ni i alliansen har låtit Gustav Andersson missköta uppdraget på det sätt han faktiskt har gjort. Att vi är misstänksamma beror just på att ni låter Gustav Andersson sköta det här.

Gustav Andersson sade så här i Dagens Samhälle för ett år sedan: Landstinget har ett stort ansvar för tandvården, men det är långt ifrån säkert att vi behöver ha det i ett eget bolag. Han säger också: "I dagsläget är vi inte mogna att göra oss av med folktandvården."

Vi tror alltså att ansvarigt landstingsråd tror att hans huvuduppgift är att avveckla folktandvården. Det har han ju också sagt i intervjuer.

Däremot tror vi väldigt mycket på att folktandvården har en egen kompetens att utveckla kvaliteten. Här vill jag citera vad den nya vd:n för folktandvården har sagt i en intervju i Dagens Nyheter för några månader sedan: "Jag kommer att uppmuntra medarbetarnas

entreprenörskap. Det finns redan stor frihet att utveckla den enskilda mottagningen på det sätt arbetslagen själva anser vara bäst. Jag lägger mig inte i detaljer utan ska låta tusen blommor blomma, så det är helt okej om man vill nischa in sig utifrån det kundunderlag man har.” Det tycker jag tyder på att man har en väldigt bra vd. Men det ni gör underminerar hennes möjligheter att genomföra det hon är satt att göra.

Bolagets ledning och styrelse har ett ansvar att just utveckla bolaget, att förbättra det. Det är ledningens huvuduppgift. Men i det beslut som vi snart kommer att fatta ger ni ledningen i uppdrag att plocka ut ett visst antal mottagningar som ska säljas – inte göra det som vd vill, utveckla dem och låta tusen blommor blomma. Nej, ni vill att hon ska göra det som en vd egentligen inte ska göra och med tvång plocka ut ett antal enheter som ska försälas.

Om bolagsstyrelsen nu säger att det här kommer att skada folktandvården, vi kan inte göra detta – vad tänker ni göra då? Tänker ni sparka vd:n? Eller tänker ni köra över bolagsledningen? Det finns ju en konflikt i detta. Å ena sidan ska bolagsledningen utveckla verksamheten, å andra sidan vill ni att den ska avvecklas.

Anförande nr 194

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Efter de mycket starka orden från Birgitta Sevefjord om ansvarigt landstingsråds totala misslyckande i den här frågan måste jag berätta en sak för dig, Birgitta: I den här majoriteten gör alliansen upp om politiken tillsammans. Vi har gemensamma beslut och gemensamma diskussioner omkring hur frågorna ska hanteras. Jag tror att du möjligen överskattar min roll i det avseendet.

Egentligen tror jag att det snarare handlar om att du inte tycker om det förslag som vi lägger fram. Den beskrivning som ni ger från oppositionens sida av de oerhört katastrofala följder som vår process har medfört är en bild som jag ifrågasätter delar i. Jag har också framfört på vilka punkter som jag menar att ni gör en direkt partsinlaga i det avseendet.

Anförande nr 195

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Men är det verkligen så, Gustav Andersson, att du inte har förstått att det är du som är ytterst ansvarig för detta? Du är ju utsedd, av den här församlingen, till landstingsråd med ansvar för bland annat folktandvården.

Du har det yttersta ansvaret, och du har skött det uruselt!

Anförande nr 196

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Birgitta, jag tror du får ta och läsa igenom de beslut vi fattade 2006 om ansvarsfördelningen i landstingsrådsberedningen.

Jag vill återigen understryka att den här frågan i grunden handlar om vad man tycker om detta ärende, inte om kvaliteten i själva beslutsfattandet.

Jag noterar att den tandvårdspolitik som man lägger fokus på från oppositionssidan handlar om att värna ett bolag, att värna en struktur.

Man måste kunna ha olika uppfattningar. Man måste också kunna ha den uppfattningen – som jag har – att den väsentligaste delen av tandvårdspolitiken för oss som politiker ligger i att beställa värden, inte i att driva bolaget i sig.

Nu tar vi ett försiktigt steg. Om det om 20 år eller om fem år skulle följas av ytterligare något litet steg är en fråga som det är helt legitimt att diskutera, och det är inget konstigt om man vill göra det. Men steget som vi tar nu är litet.

Anförande nr 197

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Nu gör du mig konfunderad, Gustav Andersson. Är inte du ansvarigt landstingsråd? Är det inte du som har det yttersta ansvaret? Jag blir något förvirrad. Kan någon ur alliansen gå upp och tala om vem det är som har ansvaret – är det landstingsrådet Gustav Andersson, eller är det någon annan?

Anförande nr 198

Landstingsrådet **Nyman (kd)**: Det blev ett väldigt lämpligt läge att komma in i debatten igen.

Nu ska jag tala om en sak för dig, Birgitta Sevefjord. I alliansen delar vi på ansvaret för allianspolitiken. Sedan har vi vissa ansvarsområden som vi företräder alldeles särskilt när vi svarar på frågor och interpellationer, när vi är föredragande och så vidare. Det skiljer sig inte särskilt mycket från tidigare ordningar i det här landstinget. Jag har bara varit med sedan 1991, men erfarenheten visar ändå att det är ungefär så vi har haft det.

Vad vi däremot inte har haft är inlägg av den typ som du nyss gjorde, som var på gränsen till personangrepp – lyssna nu, Birgitta Sevefjord! Det har vi inte hört under tidigare mandatperioder på det sättet. Jag tycker du skulle kunna hjälpa till att lyfta den här debatten genom att gå upp och be Gustav om ursäkt för du beskyllde honom för att sköta uppdraget uselt eller vad du nu använde för begrepp. Tidigare har det också efterfrågats betygsättning oss emellan. Det är nya inslag i den här debatten. Låt oss slippa det framöver!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 199

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Inte blev jag klarare av Stig Nymans inlägg! Fortfarande kvarstår frågan: Vem är det i alliansen som är ansvarigt landstingsråd?

Det är faktiskt så att jag tycker att Gustav Andersson har skött processen uruselt. Det har skadat folktandvården. Det har minskat produktiviteten på Karlaplan. Det har lett till att människor tvingats sluta därför att de har mått så dåligt. Det har lett till att man har varit tvungen att kalla in personal utifrån för att dämpa konflikterna internt på mottagningen. Det har lett till att en vd har sparkats. Och ännu har ni inte kommit fram till något vettigt beslut. Ni har flyttat från den ena positionen till den andra. Det är en total röra.

Det är uruselt skött!

Anförande nr 200

Landstingsrådet **Nyman (kd)**: Även det ansvaret, Birgitta Sevefjord, delar vi i alliansen – om vi nu ska ägna oss åt sådan betygsättning.

Sedan är vi ansvariga för olika saker; det brukar framgå av ärendena. Vem som står angiven som ansvarigt landstingsråd är ett tecken på det. På dagens ärende är det Maria Wallhager, som är sjuk i dag. Det är ju hon som har hand om produktionsfrågorna. Gustav är ordförande i tandvårdsberedningen under HSN och har då befolkningsansvaret och en del annat som har med tandvårdslagen och hälso- och sjukvårdslagen att göra. Det är inte konstigare än så.

Du har ändå varit med här några mandatperioder. Har inte det framgått, att det finns särskilt ansvariga landstingsråd? Det skiljer sig inte under den här mandatperioden.

Det som skiljer sig är det sätt att sätta betyg som du använder. Det brukar vi avstå ifrån. I varje fall har det varit en strävan att avstå från den typen av utfall. Säg i så fall att vi för en urusel politik! Att betygsätta ett enskilt landstingsråd på det sätt som du gjorde i dina senaste inlägg, det betackar jag mig för i den här salen!

Anförande nr 201

Landstingsrådet **Seveford (v)**: Om du tycker att jag använder ett språkbruk som går över gränsen, då tycker jag att du ska ha ett samtal med din kollega Pia Lidwall. Det hon sade i den här församlingen tidigare i dag gick långt utöver vad som är acceptabelt.

Ordföranden: Kan vi inte hålla oss till ärendet från och med nu?

Anförande nr 202

Landstingsrådet **Nylund Watz (s)**: Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänkte komplettera min lista som har att göra med ledarskapet i den här frågan. Som vi nu alla har förstått, vilket i och för sig egentligen är en självklarhet, finns det ett delat ledarskap för detta i den borgerliga majoriteten. Själva sakfrågan har naturligtvis ett landstingsråd, men ytterst har ju finanslandstingsrådet ansvaret för att se till att den här typen av ärenden hanteras på ett sätt som gör att vi kan upprätthålla vårt ansikte både i form av arbetsgivare för vår egen verksamhet och som företrädare för skattebetalarna på bästa möjliga sätt vid varje givet tillfälle.

Därför tänkte jag som en tredje punkt på listan – bortsett från själva kvaliteten och handlaget kring beslutsfattandet i en fråga som nu har tröttnat landstingsfullmäktige i två år utan även synen på arbetsgivarrollen, hur vi hanterar personalen, ökade sjukskrivningar, att folk slutar och blir sparkade och att produktiviteten minskar – avsluta med den sista delen, som jag tycker vi har all anledning att följa vidare de närmaste månaderna. Det har att göra med att Stig Nyman nu tydligt säger att får vi inte tillräckligt betalt ska vi inte sälja.

Det ska bli mycket, mycket spännande att se hur finanslandstingsrådet bedömer marknadsläget för försäljning av offentlig egendom de närmaste månaderna! Också här kommer ledarskapet och förvaltandet av skattebetalarnas gemensamma resurser att ställas på sin spets.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen med Vänstern och Miljöpartiet i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 203

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (m)**: Fru ordförande! Det fanns nog en önskan hos många att den här kvällen inte skulle bli så lång. Därför har vi inte heller tyckt att det har varit så konstigt om vi har haft en eller ett par företrädare för alliansen – en allians som jobbar gemensamt, med kollektivt ansvar, även om det kan låta lite märkligt.

När det gäller det här ärendet ska vi ha med i beräkningen att det har uttryckts intresse av att avknoppa och att det har inkommit utmaningar på såväl hela som delar av folktandvården. Detta måste hanteras. Med anledning av det gjordes det en konsekvensbeskrivning från bolaget. Mot bakgrund av den konsekvensbeskrivningen har vi bland annat föreslagit det ärende jag visar nu, som har en betydligt hantering – ett ärende som också kommer att komma tillbaka.

När det gäller prissättning och sådant kommer vi att ta hjälp av en utomstående värderare, som Gustav har sagt.

Jag tänker inte göra någon betygsättning på mina kolleger. Hade inte det här varit ett bra ärende så hade det över huvud taget inte legat på bordet i dag. Ärendet kommer att återkomma till produktionsutskottet någon gång under våren. Jag tycker snarare att det är dags att gå till beslut!

Anförande nr 204

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är jättebra att vi får finanslandstingsrådets redovisning över hur hon ser på processen, även om det formellt inte är något slags betygsättning – det kan jag ha respekt för – och att det mesta är okej om jag tolkar henne rätt.

Kan du då, Catharina, för landstingsfullmäktige också vara lika glasklar när det handlar om din syn på att ha ett förhållningssätt till avknoppningspolitiken som instrument när det å ena sidan handlar om vårdcentraler och ett annat när det handlar om folktandvårdsverksamhet? Ur min utgångspunkt är det inte ett konsekvent handlag i ledarskapet, när man bestämmer sig för att det ena är gångbart, i den ena typen av offentlig verksamhet och att det andra inte är gångbart, när det handlar om annan typ av verksamhet. Om det går att hålla sig med båda uppfattningarna, vore det bra att få redovisat på vilka bevekelsegrunder du bedömer att det är möjligt.

Anförande nr 205

Landstingsrådet Elmäster-Svärd (m): Fru ordförande! Så långt det hittills har visat sig i de avknoppningar vi har gjort – som dessutom har prövats i rättslig instans efter överklagande från Socialdemokraterna – har vi haft rätt. Vi skulle gladeligen ha fortsatt med avknoppning.

Men eftersom vi vet att Socialdemokraterna, inte minst som ledamoten Dag Larsson redan har sagt det, kommer att överklaga alla efterföljande avknoppningar och vi vet att detta tar tid, tycker vi att det är mera rimligt att gå vidare på det här sättet – just för att undvika att skapa oro för personal och verksamheter.

Anförande nr 206

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jättebra! Då har vi fått ett klagande från finanslandstingsrådet: Enda skälet till att man valt att inte tillämpa avknoppningsmodellen när det handlar om folktandvården är att man tror att det är olagligt. Det är enda skälet! Det är alltså anledningen till att den här processen har tagit så lång tid och krävt så många turer. Det handlar inte om någonting annat. Hade avknoppningsvägen varit öppen hade den vägen naturligtvis följts!

Anförande nr 207

Anders Johansson (s): Fru ordförande! Debatten har varit intressant hela tiden. Personligen tycker jag att den har blivit alltmer intressant de sista femton tjugo minuterna. Då har vi kommit in på vad som skulle kunna hända ifall landstingsstyrelsens förslag till beslut blev verklighet.

Jag tillhör inte dem som säger att all vård och omsorg, sjukvård eller för den delen tandvård ska drivas i offentlig regi. Det kan finnas goda skäl att hitta alternativa lösningar vid många tillfällen. Det gäller också tandvårdsområdet. Men jag tycker definitivt inte att det gäller i Stockholms län. Här står folktandvården för 20–25 procent av marknaden bland de vuxna patienterna.

Då uppkommer frågeställningen om motivet bakom en utförsäljning. Varför vill man sälja? Finns det inte en fungerande marknad i dag? Är det fler alternativ som ska skapas? På vilkas bekostnad ska det i så fall ske? När de här frågorna kommer upp i slutet av debatten och exempelvis Håkan Jörnehed från Vänsterpartiet frågar om prissättningen och tillvägagångssättet vid en utförsäljning blir svaren väldigt diffusa.

Det ansvariga landstingsrådet – om han nu är det; han är i varje fall tandvårdsberedningens ordförande – gick upp och sade: Vi ska anlita en mäklare och ta in anbud på detta, *om jag inte är fel underrättad*. Tandvårdsberedningens ordförande för här fram ett förslag där han

tror att man ska använda sig av en mäklare för att sälja välfungerande folktandvårdsenheter, om han inte är fel underrättad!

Då uppstår naturligtvis frågan om ärendets kvalitet och de bakomliggande motiven. Där säger Stig Nyman att det är den politiska inriktningen, det är att-satserna, det är själva förslaget till beslut, som ska diskuteras. Det är det som är förslaget politiska innehåll. För mig och för hela den rödgröna oppositionen, tror jag, är ledarskapet en högst väsentlig del av politiken, en väldigt stor och viktig del av det samlade politiska arbetet. Hur utövar man sitt ledarskap? Hur tar man till vara de resurser som finns i organisationen? Och hur ser man till att det kan fattas beslut på underlag som är genomtänkta och kvalitetsmässigt goda? Här brister det uppenbart när man ser till dagens förslag till beslut.

Sedan till själva frågan vad som skulle kunna hända om landstingsstyrelsens förslag till beslut också blev verklighet. Där vill jag återgå till Håkan Jörneheds frågeställningar: Vad händer med de kunder, de patienter, som finns i registret hos den enhet hos folktandvården som säljs? Följer de med vid köpet eller inte? Ska man få bra betalt ska förmodligen kunderna följa med. Så är det i alla andra företag som säljs på den privata marknaden. Man köper inte bara inventarier och ett bolag, utan man köper också en goodwill, en balansräkning. Man köper en helhet, där kundstock förmodligen finns med i köpeskillingen.

Låt oss säga att det är den vägen ni väljer, vilket jag naturligtvis skulle tycka var det rimligaste. Då ger ni det privata företag som tar över verksamheten en konkurrensfördel gentemot den folktandvård som blir kvar och som ju ska fungera på den här marknaden. Är det att ta till vara folktandvården och det aktiebolag som vi äger på bästa möjliga sätt? Jag tycker inte att det är det.

Står det i samklang med aktiebolagslagen? Som aktieägare i folktandvården ska vi ju se till att det aktiebolaget får bästa möjliga förutsättningar att tjäna pengar, bedriva verksamheten effektivt och tillhandahålla den tandvård som länets invånare kräver. Jag tycker inte att det här går att kombinera.

Fru ordförande! För oss finns det både ideologiska och idémässiga skäl att yrka avslag på landstingsstyrelsens förslag och bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen. Men det finns också företagsekonomiska, eller åtminstone ekonomiska, hänsyn som bör tas till detta, och där har ni verkligen inte heller nått ända fram. Ni tillvaratar inte våra gemensamma resurser på bästa sätt, och det är uttryck för dåligt politiskt ledarskap.

Anförande nr 208

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag skulle vilja förklara det lilla tillägget "om jag är rätt underrättad" i min tidigare replik. Det jag åsyftade – kanske lite olyckligt formulerat – var det faktum att det inte står någonting om dessa saker i handlingarna. Därför måste jag lita på den beskrivning som jag har fått av hur det här kommer att gå till. Men det är så det kommer att gå till: Man kommer att använda sig av mäklare. Jag tycker att svaren på Håkan Jörneheds frågor i övrigt var väldigt tydliga, så jag tycker att det är märkligt att dra upp just det som ett exempel på otydligheter från vår sida.

Sedan kommer man till frågan om en försäljning med områdesansvar är till fördel för privat verksamhet. Ja, det är klart att den som har områdesansvaret har vissa ingångar. I dag är det folktandvården som har den fördelen. Men det är ingenting som tvingar någon patient att gå till den verksamhet som har områdesansvaret. I det avseendet är det ingen skillnad mellan folktandvården och de privata aktörer som kan komma in i den delen.

Anförande nr 209

A n d e r s J o h a n s s o n (s): Herr ordförande! Gustav Andersson har alldeles rätt när han säger att det inte står i handlingarna hur en eventuell utförsäljning ska gå till. Det är ju en av bristerna. Om landstingsfullmäktige ska medge folktandvården att sälja viss verksamhet borde det i samma andetag talas om hur det i så fall ska gå till, vilka premisser som gäller,

vilka förhållningssätt som gäller. Det står ju inte – det är helt rätt, Gustav Andersson. Det borde det nog ha gjort!

Anförande nr 210

Jan Strömdahl (v): Det har varit en intressant debatt – det tycker jag också. Jag kan inte hjälpa att jag hör något slags återklang från det som hände för tjugo år sedan när processen att privatisera hela trafikverksamheten började.

Det började med att man tyckte att det var av värde att plocka in några privata konkurrenter till den egna, av SL drivna verksamheten, just för att höja kvaliteten. Efter ett antal år var merparten av driften av trafikverksamheten privatiserad. Men i delar av den var de av landstinget och SL ägda verksamheterna väldigt framgångsrika. De stod sig väldigt väl i konkurrensen och utvecklade sig – kanske delvis under hotet om privatisering. Det gällde tunnelbanetrafiken.

(Ordföranden: Jan! Jag måste be dig att hålla dig till ärendet. Jag förstår parallellen och jag förstår hur du tänker, men låt oss zooma in på det här ärendet, som handlar om folktandvården.)

Ja, jag talar om det här ärendet.

(Ordföranden: Jag tycker inte det när du tar så långa svängar om trafiken.)

Jag pratar om privatiseringsprocessen. Om inte ordföranden förstår det vet jag inte vad jag ska göra. Jag går.

Anförande nr 211

Sverre Launy (v): Ordförande, ledamöter! Jag tänker inte ge mig in på någon diskussion om vad som är klart eller oklart i de här sammanhangen. Jag kan bara konstatera att jag inte begriper hur alliansen resonerar. Men det är förmodligen ideologiskt betingat.

Några funderingar som blir rent formalistiska. Folktandvården är ett aktiebolag, och ett aktiebolag lyder i första hand under aktiebolagslagen. En styrelse i ett aktiebolag har som sin främsta, ja enda, uppgift att se till aktiebolagets bästa. Aktiebolagslagen är mycket tydlig på den punkten.

Om styrelsen för folktandvården faktiskt hävdar att det beslut som majoriteten försöker piska igenom här i dag faktiskt inte är till bolagets bästa och majoriteten envisas med att driva igenom det i alla fall, då tvingar man styrelsen att bryta mot aktiebolagslagen. Det borde i så fall i förlängningen innebära att styrelsen inte kan sitta kvar. Åtminstone fungerar det så i min värld när det rör sig om reella lagbrott.

Situationen hade varit en annan om styrelsen i folktandvården hade kommit till fullmäktige och sagt: Vi gör bedömningen att det här är en bra åtgärd för folktandvården. Då hade fullmäktige haft något enkelt att ta ställning till. Men här driver man igenom en förändring som hamnar i direkt konflikt med aktiebolagslagen, och man gör det inte av affärsmässiga skäl utan av strikt ideologiska skäl. Ett mycket märkligt agerande.

Anförande nr 212

Landstingsrådet Nymann (kd): Sverre Launy ger en alldeles korrekt beskrivning av vad aktiebolagslagen säger. Sedan sätter spekulationen i gång: Om det inträffar, och om det inträffar; det är ju mer ”om” än saklig politik i det du säger, Sverre Launy.

Jag tycker att vi ganska tydligt har redogjort för vad som gäller här. Landstinget som ägare har bett styrelsen att utreda och utse lämpliga mottagningar som kan försäljas. Sedan finns det beskrivet vilken delegationsordning som gäller och hur man går vidare. Det är definitivt

inget brott mot aktiebolagslagen att måna om sina bolag som ägare. Tvärtom! Om vi ser möjligheter i en utveckling och en förbättring ber vi naturligtvis styrelsen att titta närmare på det och ge oss beslutsunderlag. Vad är mer naturligt om man har ambitionen att måna om såväl aktiebolagslagen som den verksamhet som vi finansierar? Jag begriper inte det, Sverre Launy. Jag hoppas att det inte är någon ideologiskt skillnad som gör att vi har olika meningar här.

Anförande nr 213

Sverre Launy (v): Det blir automatiskt ett problem när man går ut och säger att försäljningen ska vara genomförd senast vid en viss tidpunkt. Då är det ju inte fråga om att utreda någonting, om att låta styrelsen ta ställning till vad som är bra eller inte. Med den motivering ni framför spelar det över huvud taget ingen roll vad styrelsen kommer fram till – det här ska säljas i vilket fall som helst, enligt de beskrivningar som finns. Då hamnar man som ledamot av styrelsen omedelbart i konflikt med vad aktiebolagslagen säger, och då kan man, som jag ser det, inte med trovärdighet sitta kvar i en styrelse.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag förstår att du hängde upp dig på att försäljningen ska vara genomförd vid en viss tidpunkt, men det ska ju också finnas förutsättningar att genomföra den. Det beslutet fattar inte folktandvårdens styrelse eller vd, utan det kommer att gå vidare till ägaren. Jag tror mig kunna påstå – med gott underlag i ärendet – att det blir produktionsutskottet som kommer att godkänna en eventuell försäljning. Är förutsättningarna sådana att vi inser att vi inte kan sälja – jag har sagt det i tidigare inlägg – så blir det ingen försäljning.

Men nu har jag förstått att ni hyser en sådan illvilja och en sådan misstro mot oss att det egentligen inte spelar någon roll vare sig vad vi säger i repliker eller hur vi agerar. Men vi tror på vår egen politik – och så blev det en liten tankepaus bara för att göra det klart att vi verkligen gör det.

Anförande nr 215

Sverre Launy (v): Ordförande och Stig Nyman! Jag skulle kunna kontra med att fråga: Tror ni på tomten också?

Här står klart och tydligt: "Försäljningen ska vara genomförd per den 1 juni 2009." Ni ger inte styrelsen något rimligt alternativ, någon möjlighet att utvärdera, gå igenom och se vad det är inom det här bolaget som egentligen kanske inte fyller de funktioner som vi skulle vilja att det gjorde och som vi därför kan föreslå till försäljning.

Det handlar inte om att spetsa bolaget, det handlar inte om att göra det mer effektivt – det handlar om att ad hoc plocka ut några verksamheter som man ska göra sig av med, bara göra sig av med. Det strider, anser jag, kraftigt mot lagstiftningens intentioner i det här avseendet.

Anförande nr 216

Lena-Maj Anding (mp): Jag skulle vilja ta upp en helt annan aspekt på det här ärendet, och det är förhandlingsskyldigheten. På s. 18 kan vi läsa: "Tidpunkten för Ftv AB:s förhandlingsskyldighet vid en tänkt verksamhetsöverlåtelse beror på hur den interna beslutsprocessen struktureras. Om t ex landstingsstyrelsen eller fullmäktige fattar ett principbeslut om hur en verksamhetsöverlåtelse ska gå till men inte utpekar vilka verksamheter som kan/ska säljas inträder inte förhandlingsskyldigheten." Det är på det sättet som den borgerliga majoriteten har kommit runt förhandlingsskyldigheten. Vi vet att beslutet kommer att tas i slutna rum med ganska dålig insyn i processen.

Jag vill också peka på att personalen inte vill ha någon annan huvudman. Under "Övergång av anställning" står det när det gäller anställningsavtalet och anställningsförhållandet att personalen inte behöver följa med. Då kan man få väldigt höga personalkostnader. Här får man en ny huvudman som kanske inte har någon personal. Och vad gör det för befolkningen? Man äventyrar tandvården för tusentals människor. Det är också en aspekt.

Anförande nr 217

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Mycket intressant diskussion! Nästa ärende som vi får upp gäller att vi ska anta en europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män. Jag har suttit och funderat på den aspekten hela tiden och tänkt: Ska jag gå upp och säga något och därmed förlänga debatten? Men jag kan inte låta bli.

Vi har debatterat varför, och vi har debatterat hur, och i varje fall vi på vänsterkanten anar vem det är som ska få köpa bolagen, det vill säga vem man bereder väg för. Men vi har inte i underlaget, och inte heller så här långt i debatten, fått veta vilka det är som är utsatta för försäljning. Jag kan berätta att det är 89 procent kvinnor som jobbar i folktandvården. Det är väl allvarligt? Är det därför man kör över personalen i så stor utsträckning? Man kör över dem totalt när det gäller de fackliga förhandlingarna. Vi kan ju se här att de kraftigt motsätter sig detta. Av dessa 89 procent kvinnor i folktandvården är faktiskt 24 procent utlandsfödda. Tänk på det när vi behandlar nästa ärende! Det är mycket förpliktande för oss i framtiden.

Det jag inte vet – jag jobbar inte med folktandvården – är hur det ser ut bland patienterna; de är ju också utsatta för försäljning. Är det en majoritet kvinnor här också, kvinnor som i så fall faktiskt har valt folktandvården och som nu framöver inte kommer att få ha sitt fria val?

Med detta vill jag naturligtvis också yrka bifall till Vänsterns, Socialdemokraternas och Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 218

Marie Åkesdotter (mp): Jag vill egentligen inte heller förlänga debatten, men jag vill ha svar på frågor som vi inte har fått svar på.

Jag har jobbat inom telekombranschen i många år. Telefonibolagen subventionerar telefoner för att få in kunder och bygga upp en kundstock – det är jätteviktigt för dem. Det är det som är själva värdet för bolagen. Därför undrar jag, precis som flera andra här har frågat: Vad är det som gäller för folktandvården? Hur ser ni på det? Hur tänker ni få fram det rätta priset – man pratar ju om det rätta priset. Ska priset baseras på kundstocken, eller ska det inte göra det? Jag vill gärna ha svar från er på den punkten.

Vad händer om inte tandläkarna följer med? Lena-Maj pratade om att personalen är orolig. Det är många som redan har slutat, och det är säkerligen många som kommer att sluta om försäljningen blir av. Om personalen försvinner är det säkert också ganska många kunder som försvinner med den. Jag undrar hur den borgerliga majoriteten ser på det. Kommer försäljningen att bli av ändå, och kommer priset att vara det rätta ändå?

Jag skulle vara tacksam om någon ville svara på frågorna. Det är nu tredje gången som vi ställer dem här.

Anförande nr 219

Landstingsrådet Andersson (c): Det som i första hand kommer att avgöra priset på folktandvårdsmottagningarna är ju det pris som framkommer när olika aktörer visar vad de är beredda att betala för folktandvården. Det man i så fall möjligen får göra därutöver är att fastställa en nedre gräns för ett rimligt pris, det vill säga vad som är ett orimligt lågt pris.

Vad som händer om tandläkarna inte följer med är en spekulativ fråga. Jag tror inte att risken är särskilt stor att folk i någon stor omfattning hoppar av sina anställningar i de här fallen, men det är i så fall ett ansvar som den nya aktören får ta. Den nya aktören kommer att vara skyldig att klara de uppgifter som ligger i områdesansvaret som man övertar. För patienterna ska det här inte märkas. Om det gör det har den vårdgivare som har tagit över inte skött sitt uppdrag.

Anförande nr 220

Marie Åkesdotter (mp): Gustav Andersson! Du säger att du inte tror att personalen kommer att försvinna. Men de anställda har ju uttryckligen sagt att de inte vill ha någon annan huvudman. Nu håller du på och pratar med andra under tiden som jag säger det här, men du kanske hörde ändå? Personalen har alltså uttryckligen sagt att man inte vill ha någon annan huvudman. Då blir det ju lite konstigt om du säger att du inte tror att de anställda ska sluta.

Kundrelationen, eller vad man ska kalla det, bygger ju på förtroende. Om det nu inte finns någon kundstock, kommer ni att sälja ut ändå? Det är en enkel fråga, som jag tycker att ni ska svara på.

Anförande nr 221

Johan Sjölander (s): Debatten går mot sitt slut. Nu i slutet av den har det framförts lite olika visioner och bilder av vad det egentligen är vi ska fatta beslut om. Jag tycker ändå att det finns anledning att i debattens sista skälvande minuter påminna landstingsfullmäktige om vad det är vi har att ta ställning till.

Om landstingsfullmäktige bifaller det förslag som landstingsstyrelsen har framlagt innebär det att vi uppdrar åt folktandvården att ta fram en lista på 7–9 procent av verksamheten som ska säljas ut. Man ska ta fram en lista på 7–9 procent som ska säljas ut – ingen omfattande analys, ingen värdering, ingen fundering över om 7–9 procent är välavvägt. Folktandvården ska ta fram listan, och sedan ska landstingsstyrelsens produktionsutskott ta ett beslut om försäljning av dessa 7–9 procent. Det är det uppdraget vi lämnar, det är det vi fattar beslut om. Det är en ren försäljning, ingenting annat. Jag tycker att det är viktigt att fullmäktiges ledamöter har det i huvudet när vi nu fattar beslut om förslaget.

§ 214 Europeisk deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Förste vice ordföranden: En av de bästa egenskaperna hos politiker, brukar de förtroendevalda säga, är att man kan ryka ihop ordentligt i debatter, men när man går ut ur salen har man glömt de hårda orden och är kompisar. Det har vi nog alla erfarenhet av. Vi ska umgås minst fyra timmar i kväll. Om vi är på tärna nu så vete häken hur det ser ut framåt tiotiden. Jag tänkte därför förströ er med en liten fräckis nu när det är bara några stycken kvar.

Gustav hade skaffat sig en ny hushållerska. Det gick rykten på bygden, så prästen kom dit och skulle hålla husförhör. Han frågade hur de sov, och Gustav sa: Ja, vi har ju den här utdragssoffan. Ja, sa prästen, men går det an det? Ja, vi har en bräda emellan, sa Gustav. Men vad gör ni om frestelsen blir för stor? frågade prästen. Då tar vi bort brädan, sa Gustav.

Efter den här debatten tar vi nu bort brädan och försöker att ha en trevlig ton när vi pratar med varandra. Därmed lämnar jag ordet till inledaren i nästa ärende, som handlar om jämställdhet.

Anförande nr 222

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tror inte att den här debatten blir lika lång och hetlevrad som den förra, och jag hoppas att vi ska vara eniga om innehållet i beslutet.

Vi ska nu anta en deklaration som kommer från Europarådets kommunal- och regionalkongress – det är vad CEMR står för. Det innebär att vi går in i ett åtagande att fortsätta att rikta uppmärksamhet på ojämlikhet i många dimensioner och på många olika områden.

Fullmäktige föreslås att samtidigt som vi ställer oss bakom deklarationen ge ett uppdrag åt landstingsstyrelsen att ta fram en handlingsplan. I den ska ansvar, åtgärder och resurser tydliggöras.

Jag har i dag glädjen att berätta att vi har rekryterat en jämställdhetsstrateg som kommer att börja arbeta här den 1 januari och som kommer att få stor betydelse; hennes namn är säkert väl bekant för er. Jag är ledsen att det inte är fler inne i salen just nu och får höra den här glada nyheten. Det är nämligen Karin Schenk-Gustafsson. Hon är professor, hjärtläkare och frontfigur när det gäller genusmedicin – hon är ju chef för en sådan enhet inom Karolinska sjukhuset och Karolinska Institutet. Hon är en mycket drivande, analytisk och kunnig person som vi säkert kommer att ha god hjälp av både för att ta fram handlingsplanen och för att faktiskt få saker att hända. Det är en kompetent person med förmåga att genomskåda och peka ut var det finns brister i jämlik och medicinskt sett riktig vård. Sedan är det upp till oss att försöka se till att de förändringar som kommer att plockas fram blir genomförda. Målet är likvärdiga resultat, likvärdig vård, men det kan innebära olika vård för kvinnor och män.

Ofta har vi schabloniserade föreställningar som styr såväl bemötande som vårdinnehåll. På en del områden används inte aktuell forskning – ibland saknas det faktiskt kunskaper och ibland analyserar vi inte data vi har. Men genom att vi ansluter oss till CEMR:s deklaration kommer vi att få ett ytterligare stöd för en struktur för hur vi ska följa upp hur vi arbetar och synliggöra vad vi gör och vad vi behöver förbättra.

Det pågår redan i dag ett ambitiöst jämställdhetsarbete, både på koncernnivå och lokalt i nämnder. De funktionerna kommer naturligtvis att involveras när handlingsplanen tas fram. I dag har vi centralt i landstinget på personalenheten en strateg som jobbar med jämställdhetsfrågor, främst med arbetsgivarperspektiv men också med övergripande jämställdhetsintegrering, och bland annat har ansvaret för certifierad utbildning när det gäller jämställdhet för våra chefer. Det finns också ett nätverk som är gränsöverskridande mellan våra nämnder och som träffas ett par gånger per termin. Där har varje förvaltning och bolag någon från sin personalavdelning med.

Inom hälso- och sjukvårdsnämnden pågår också en del arbete. Vi har tagit fram en strategi för jämlik och jämställd vård och kommer i första varvet att analysera hemrehabilitering och beroendevård men sedan i alla översyner göra analyser utifrån jämlikhetsaspekter av hur det ligger till och vad vi bör göra. Under nästa år har vi fått statsbidrag som SKL har fördelat och som innebär att vi också kommer att ta fram en del nyckeltal för att kunna jämföra. Vi kommer att anställa en processledare för det.

När det gäller verksamheten Centrum för vårdutveckling kommer vi också att ha personer som jobbar med bland annat implementeringen av handlingsprogrammet för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor – vi har ju en styrgrupp för det.

Det finns rätt många olika aktiviteter, men det jag vill ha sagt med det här är att det är viktigt att arbetet sker i ordinarie verksamhet och inte sidoordnat, så att vi verkligen kan få ett breddinförande av det. Men vi lär återkomma till den här frågan när handlingsplanen är färdig. Sedan är det också krav i deklaration på att vi ska återredovisa effekterna av det vi håller på med.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 223

Cecilia Engström (mp): Miljöpartiet välkomnar att Stockholms läns landsting skriver under den här deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Vi ser också fram mot det fortsatta arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur den europeiska deklARATIONEN och den regionala strategin ska efterlevas och följas upp.

När man läser det här tjänsteutlåtandet och även lyssnar på Birgitta Rydberg blir man faktiskt inte bara glad utan även kanske lite stolt över allt det faktiskt bra jämställdhetsarbete som vi gör här i landstinget. Vi tar fram en jämställdhetspolicy och ett handlingsprogram för jämlik och jämställd vård, vi utbildar chefer i jämställdhet och i budgeten har vi till och med ett litet avsnitt om jämställdhet.

I jämställdhetspolicyn står det att ett kontinuerligt jämställdhetsarbete ska integreras i alla SLL:s verksamheter på alla nivåer inklusive lednings- och beslutsorgan. Förhoppningen om framtida utveckling är därmed stor. Men tyvärr kom skepsisen tillbaka för bara några timmar sedan när alliansen under budgetdebatten sade nej till att-satser som att jämställdhetsarbetet ska bedrivas systematiskt och integrerat i årsredovisningar och styr- och uppföljningsprocesser, en att-sats som Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna hade yrkat bifall till.

Jag ville bara nämna det här kort just nu, även om det känns mindre viktigt om orsaken till alliansens nej är en ovilja att bifalla oppositionens att-satser eller om det är en ovilja till ett aktivt jämställdhetsarbete. Just nu känns det nämligen mer aktuellt och intressant att se framåt, och då mot den kommande handlingsplanen. Jag vill passa på att nämna några områden som Miljöpartiet gärna ser att man tar med i det fortsatta arbetet med planen. Men innan jag nämner de punkterna vill jag ta upp några av deklARATIONENS grundläggande principer.

Den första principen lyder som följer – det är princip nr 5 i handlingarna: ”Att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla verksamheter i kommuner och regioner är nödvändigt för att främja jämställdhet”.

En annan bra princip, som är värd att nämna, är nr 6 i handlingarna: ”Tillräckligt finansierade handlingsplaner och program är nödvändiga verktyg för att främja jämställdhet”.

Det här är ganska progressiva principer, och mot bakgrund av dem skulle jag nu vilja nämna några av de punkter som Miljöpartiet vill ha med i den kommande handlingsplanen.

Det första är införandet av genusbudget eller jämställdhetsintegrering. Det innebär att man analyserar de konsekvenser som fördelningen av skattemedel får för kvinnors respektive mäns olika förutsättningar. En sådan jämställdhetsintegrering ger svar på hur vi skulle kunna arbeta för att uppnå jämställdhet, det vill säga vilka olika metoder som ska användas. Insatserna kan innebära att normer ifrågasätts och att resurser omfördelas.

Sveriges Kommuner och Landsting arbetar just nu med att ta fram en handbok för att underlätta så kallad jämtegrering genom att genusbudget införs på alla samhällsnivåer i Sverige. Som ni säkert kommer ihåg så gjorde Miljöpartiet en skuggbudget som en genusbudget. Vi vill att detta ska genomföras i Stockholms läns landsting för att skattemedlen ska fördelas mer rättvist mellan kvinnor och män.

En av de här principerna – jag läser upp den igen: ”Att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla verksamheter i kommuner och regioner är nödvändigt för att främja jämställdhet” – klingar ganska bra ihop med förslaget om genusbudget. Jag tror att det vore bra att börja med det kanske mest effektiva styrdokument vi har – budgeten.

Den andra punkt som jag vill lyfta och som Miljöpartiet vill ha med i handlingsplanen är en jämställd samhällsplanering och trafiklösning. I en nyligen genomförd undersökning anger mer än 50 procent av Sveriges befolkning att de skulle vilja resa mer kollektivt och ställa bilen oftare. Kanske lite förvånande skiljer sig inte viljan åt i olika delar av landet, trots stora olikheter i kollektivtrafikens utbud. Något som däremot skiljer sig åt är mäns och kvinnors resmönster. Män äger i större utsträckning en bil, och kvinnor reser kollektivt.

Önskan att åka mer kollektivt och ojämställdheten i trafiken visar att det finns mycket att göra för samhällsplanerare, exploitörer och politiker. Därför anser vi i Miljöpartiet att kollektivtrafikens nutida uppgift måste vara både att locka över fler bilresande till kollektivtrafiken och att se till att planeringen utgår från människors faktiska resmönster med utgångspunkt från kvinnors resande. För att kunna göra det krävs ny teknik, mod och politisk vilja. Förhoppningsvis är tiden mogen för det nu.

Ett exempel som Miljöpartiet har tagit upp flera gånger tidigare är spårbilar. Eftersom spårbilsbanor byggs i nätverk skapar de möjlighet att tillgodose både mäns och kvinnors behov av vardagsresor. Därför kan det komma att bli det första kollektivtrafiksystem som på allvar kan bryta könsbarriärerna.

Med det sagt skulle jag vilja yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och skicka med de här två förslagen i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Anförande nr 224

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tycker att det är väldigt bra att landstinget ansluter sig till den här gemensamma europeiska deklARATIONEN. Jag är naturligtvis angelägen om att vi gemensamt ska kunna värda det här på bästa möjliga sätt, precis som vi har drivit jämställdhetsarbetet och jämställdhetsfrågorna i bred enighet på ett mycket bra sätt, till exempel under förra mandatperioden. Det är naturligtvis också mycket glädjande att landstinget får nya krafter för det här arbetet – det välkomnar jag verkligen.

Men jag har en del erfarenhet av att hantera den här typen av deklARATIONER, skrifter och policydokument i ett av utskotten i regionkommittén. I mitt fall hanteras de via det utskott som jag sitter i till själva den stora regionkommittén. En slutsats som man kan dra efter att ha hanterat en väldig massa sådan text är att man kan krypa bakom vilka förklaringar som helst. Bara man använder tillräckligt många ord kan man se ganska bra ut i dagsljuset i det europeiska sammanhanget. Därför hoppas jag att majoriteten tar vår reservation i landstingsstyrelsen på fullt allvar.

Vi menar att vi, som en av de viktiga regioner som ansluter sig till den här deklARATIONEN, faktiskt bäst bidrar till att flytta fram positionerna genom att – bortsett från att aktivt delta i det europeiska samarbetet – själva ringa in de resurser alternativt tillföra de resurser som krävs för att vi ska kunna förverkliga allt det goda som deklARATIONEN, i det här fallet jämställdhetsdeklARATIONEN, innehåller. Det är nämligen bara genom att fortsätta att föregå med gott exempel som vi verkligen kan röra Europa mot att bli ett mer jämställt samhälle.

Därför tycker jag att det är så tråkigt att majoriteten inte har tagit till sig vårt förslag om att man ska analysera vilka resurser som krävs för att implementera det här. Vad det egentligen handlar om är att Birgitta Rydberg naturligtvis även fortsättningsvis kan säga att de flesta av resurserna ska hämtas in i den ordinarie verksamheten. Men ringa in dem och visa upp dem så att det syns vad det är för fortsatta satsningar vi gör! Jag är övertygad om att det skulle behöva tillföras mer resurser. Det är en annan sak. Men det vore väl ändå bra, tror jag, om landstingsfullmäktige också kunde se, nu när vi går in i det här arbetet, vilka de ordinarie resurser det är som vi har och som nu sätts till för att driva det här arbetet.

Allt annat tycker jag är bra med det här ärendet, men det krävs mycket mer från majoritetens sida för att visa att man menar allvar med alla de fina orden.

Anförande nr 225

Pia Lidwall (kd): Ordförande och ledamöter! Jag tycker att det är bra att vi undertecknar den här deklARATIONEN för jämställdhet. Trots att det har pågått jämställdhetsarbete väldigt länge i vårt landsting och i vårt land råder det fortfarande stora skillnader mellan behandlingen av män och kvinnor i vården. Äldre lågutbildade kvinnor får sämst vård. De som får bäst vård är medel- och överklassmän i medelåldern.

Att vi fortfarande år 2008 har en ojämsälld, ojämlig vård är bara ousäktligt. Vi måste ta ett gemensamt ansvar för att se till att lika vård för alla oavsett ålder, kön, ras och sexuell läggning ska vara en självklarhet.

Det förtjänar faktiskt att sägas igen: Männerna har länge varit normen när det gäller såväl dosering som biverkningar. Vi måste inte bara sträva efter att läkemedelsindustrin gör kvinnan till en del av normen utan också efter enkla saker som att läkarna doserar efter kvinnors storlek och vikt. Det kan inte vara rimligt att man som kvinna inte får rätt dos läkemedel när man går till doktorn. En så enkel sak borde vi kunna åstadkomma genom att säga att den frågan ska man ställa hos doktorn.

Genom att aktivt arbeta med att uppnå det gemensamma bästa på alla nivåer skapar vi en möjlighet till ett mer jämställt samhälle, inte bara för oss själva utan också för kommande generationer. Hur ska vi annars kunna skydda de unga flickorna, som i dag drar det kortaste strået i samhällsklimatet? Såväl i skolan som ute i samhället får många unga tjejer utstå ett tilltal och en behandling som ingen av oss någonsin skulle acceptera. Här har vi ett jättestort arbete framför oss.

Kvinnor använder kollektivtrafiken i lite större utsträckning än män för att ta sig mellan både hem och arbete för att hämta barn på dagis eller göra ärenden. För att inte hindra och inskränka deras rörlighet och därigenom deras möjlighet att arbeta på olika platser i länet är det viktigt att vi värnar en säker och trygg kollektivtrafik – för den måste kännas trygg. Här har Christer Wennerholm ett viktigt uppdrag.

Här i Stockholm försöker vi aktivt arbeta med jämställdheten inom både politik och förvaltning, och jag tycker ändå att vi har lyckats hyfsat bra med att lyfta fram kvinnor. Här i Stockholmsområdet finns väldigt många kvinnliga borgarråd, här finns många kvinnliga landstingsråd, vi har många höga chefer som är kvinnor. Det är viktigt för det är en signal till resten av samhället.

Det är också viktigt att vi får kvinnliga forskningsledare när man utser olika forskningsprogram liksom mycket forskning på kvinnospecifika sjukdomar. Det är några små saker som vi faktiskt kan göra utan att det egentligen behöver kosta så mycket pengar. Det är viktigt att vi gör konkreta satsningar för att främja jämställdheten och inte bara snackar. Att underteckna CEMR:s deklARATIONEN för jämställdhet är ett bra steg i rätt riktning.

Jag ser fram emot att det ska finnas ett gemensamt handlingsprogram för jämlik och jämställd vård. Jag är mycket tacksam för det arbete som Gunilla Roxby Cromvall gjorde förra mandatperioden. Hon drev det arbetet på ett mycket förtjänstfullt sätt och lärde mig mycket om de här frågorna, som jag i dag har med mig och har ett kraftigt engagemang i. Tack för det, Gunilla! Men det är också viktigt att vi inte glömmer bort de här programmen, att de inte blir hyllvärmare, utan att det viktiga arbetet för till exempel våldsutsatta kvinnor fullföljs så att de inte sviks i den här frågan. Därför yrkar vi bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 226

Landstingsrådet Sevefjord (kd): Ordförande! Jag hade tänkt göra ett långt och engagerat inlägg, men jag har faktiskt tagit slut. Jag har ännu inte hunnit äta lunch – jag står på noll när det gäller energi.

Jag skulle ändå vilja säga att jag faktiskt tycker att det är lite högtidligt att vi bestämmer oss för att skriva under den här deklARATIONEN. För mig innebär det inte bara att skriva under med en namnteckning, utan det förpliktar oss att fortsätta det väldigt bra jämställdhetsarbete som vi har drivit under flera år här i landstingsfullmäktige, ett jämställdhetsarbete som jag utan att skryta tror har varit det främsta jämställdhetsarbete som något landsting i Sverige har bedrivit under senare år. Vi ska hålla den tätt positionen även fortsättningsvis.

Därför välkomnar jag också det du, Birgitta Rydberg, sade om att vi ska få en jämställdhetsstrateg, Karin Schenk-Gustafsson. Det tycker jag är jättekul – verkligen spännande. Det är en alldeles lysande rekrytering. Då hoppas jag att vi ganska snart också får reda på vad det innebär mer praktiskt att hon ska vara jämställdhetsstrateg.

Jag ska inte ge dig en massa goda råd, Birgitta, för jag vet att du kan en massa om det här själv, men jag vill ändå säga att min erfarenhet från förra mandatperioden är att om man ska ha en tung person som ska jobba med de här frågorna så borde den personen också placeras väldigt centralt, så att man får ett tryck uppifrån i organisationen och så att man vet att den här personen faktiskt är en tung person också i organisationen. Det är bara ett råd till dig. Jag vet inte riktigt hur du har tänkt. När du återkommer ska det bli spännande att höra vad Karin Schenk-Gustafsson ska göra – jag utgår från att hon kanske inte hinner jobba heltid med de här frågorna. Hon är ändå professor och har en massa andra uppdrag. Men jag gratulerar till den rekryteringen. Jag tror att vi alla kommer att tycka att det här blir ytterligare ett steg i vår utveckling när det gäller just jämställdhetsarbetet.

Jag vill bara lyfta några principer. Flera av dem som har varit uppe har varit inne på dem – tyvärr är det bara kvinnor, så här har vi ett jättearbete att göra när det gäller jämställdhetsfrågor: Att få män mer engagerade också synligt. Vi har ju deras stöd – det vet vi ofta – men det vore väldigt spännande om fler män ville ge sig in i debatten och även komma med förslag om hur vi ska förbättra och utveckla jämställdhetsarbetet. Det är inte så bra att det hela tiden är bara vi kvinnor som pratar om de här frågorna och driver på.

De sex grundläggande principer som finns i det här dokumentet tycker jag att vi kan göra väldigt mycket med. En princip är just att vi ska ha ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocesser – det är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Det har vi i väldigt stor utsträckning när det gäller politiken – helt klart är det så – men det brister på väldigt många områden också inom vår egen administration, till exempel när det gäller sjukhusledning, när det gäller styrelser och så vidare. Där kan vi göra väldigt mycket mer för att förbättra jämställdhetsarbetet och stärka det demokratiska samhället.

En annan princip, som jag tycker är viktig och som jag hoppas att vi kommer att kunna diskutera framöver på seminarier och i andra sammanhang, är att avskaffa stereotypa könsroller som är avgörande för att uppnå jämställdhet. Det är något av det svåraste vi har att göra – vi är alla präglade av de stereotypa könsrollerna. Detta är också ett medskick till dig, Birgitta. Jag hoppas att vi ska ha några spännande seminarier kring det här: Hur kan vi använda det här dokumentet för att förbättra vårt jämställdhetsarbete?

En sak som vi kan göra där – och det står också under den här principen – handlar om ekonomisk jämställdhet. Då måste man börja med att titta på löner och löneskillnader. Hur kommer det sig att kvinnor fortfarande i stor utsträckning – också inom Stockholms läns landsting – har lägre löner än vad män har? Varför blir det så? På individnivå ser man det inte lika tydligt – på kollektivnivå ser vi det mycket tydligare. Varför är det så, och vad kan vi bidra med för att faktiskt skapa ett jämställt landsting också när det gäller ekonomisk ersättning för det arbete man gör och hur vi värderar det arbete män och kvinnor gör? Avslutningsvis någonting som jag tror är väldigt viktigt – det hade vi uppe på landstingsstyrelsen. Det är den sjätte grundläggande principen: Tillräckligt finansierade handlingsplaner och program är nödvändiga verktyg för att främja jämställdheten. Där står det sedan i brödtexten att det är viktigt att man tillför ekonomiska och mänskliga resurser för att kunna genomföra det här. Jag utgår från att Karin Schenk-Gustafsson är en sådan mänsklig resurs som vi nu kommer att tillföra. Men det är viktigt att vi också diskuterar ekonomiska resurser för att kunna genomföra det här arbetet. Under förra mandatperioden hade Birgitta

Evengård också ekonomiska resurser till sitt förfogande för att ordna seminarier och jobba ganska fritt. Jag vet inte hur du har tänkt, Birgitta Rydberg, men vi kan väl återkomma till den diskussionen – det är en viktig fråga.

§ 215 Uppdrag till AB Storstockholms Lokaltrafik om förvaltningen av landstingsägda kollektivtrafikanläggningar

Anförande nr 227

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tycker att det här är ett mycket, mycket bra förslag. Jag har ingenting att invända mot det i sak. Vi stöder detta förslag till fullo.

Jag tycker ändå att det är på sin plats att påpeka att det är ett mycket viktigt ansvar som landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen och ledningen nu lämnar över från sitt fögderi att sköta. Jag tycker som sagt var att det är alldeles utmärkt, men det är ändå ett ansvar som flyttas från landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen. Därför tycker jag att det är lite trist att landstingets majoritet inte har kunnat tänka sig att bifalla det tilläggsyrkande som vi har lagt i landstingsstyrelsen. Det handlar om att se till att vi – eftersom det är vi som har uppsiktsansvaret i kraft av fullmäktige och landstingsstyrelse – faktiskt får en kontinuerlig återrapportering om vad som händer när det handlar om att klara av de arbetsuppgifter man nu får. Det är inte särskilt komplicerat, tycker jag. Det borde vara naturligt och egentligen ganska okontroversiellt att utöva den aktiva ägarstyrningen på det sättet. Jag yrkar bifall till det förslaget från oss i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 228

Ann-Sofi Mathiesen (mp): Jag vill också yrka bifall till det tilläggsyrkandet. Det var bara det jag ville säga.

Anförande nr 229

Stella Fare (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Jag vill bara helt kort anlägga ett resenärsperspektiv på det här ärendet. Det kan ju förefalla som att det är ett rent organisatoriskt beslut som vi ska ta här, en överföring av ansvar från landstingsstyrelsen till SL. Men vad det egentligen handlar om är ju hundratusentals resenärers miljö.

Som stockholmare trodde jag väldigt länge att det bristande underhållet och de väldigt nedslitna stationsmiljöerna i tunnelbanan handlade om dålig samordning mellan Stockholms stad och SL. Det stämde också. En rapport i SL har visat att så är fallet. Men vad den rapport som ligger till grund för det här beslutet visar är att det också har varit en väldigt dålig förvaltning och samordning mellan landstingsstyrelsen och SL. Det är det vi försöker rätta till nu.

Det här är alltså en fråga som handlar om konsumenternas, resenärernas, trivsel, och den är inte oväsentlig. Jag tror att det kommer att ske avsevärda uppräckningar på det här området nu. Vi talar ju om hundra stationer och två hundra kilometer tunnlar, där ansvarsfördelningen har varit väldigt oklar mellan staden, Stockholms läns landsting och SL. Det här är en väldigt viktig del av den allmänna uppräckning som vi gör av hela kollektivtrafiksystemet.

Bifall till landstingsstyrelsen!

Anförande nr 230

Landstingsrådet Nylund Watz (s): När vi är så eniga om det här ärendet tycker jag att det är så tråkigt att Christer Wennerholm inte ens kan svara och respondera på förslaget i vårt tilläggsyrkande.

Det är egentligen en ganska självklar tilläggs-att-sats, som handlar om att tydliggöra att samverkansgruppen ska ha en kontinuerlig rapporteringsskyldighet till landstingsstyrelsen eller den instans som utövar ägarstyrningen av AB SL. Det är tämligen okomplicerat, ganska självklart i alla sammanhang, och jag förstår inte motiven till att inte bifalla detta. Det förefaller mig väldigt underligt. Christer! Du kan väl åtminstone göra någon kommentar till detta!

Anförande nr 231

Håkan Jörnehed (v): Ja, Christer, du får gärna kommentera.

Jag vill bara för Vänsterpartiets del yrka bifall till tilläggsförslaget från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 232

Landstingsrådet Wennerholm (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Landstingsstyrelsen är det tillsynsorgan som kommunallagen känner, och landstingsstyrelsen ska kontinuerligt följa upp vad som händer i nämnder och bolag. Vi som jobbar där har skyldighet att rapportera till landstingsstyrelsen, och landstingsstyrelsen rapporterar i sin tur till fullmäktige.

Jag tycker att yrkandet är en överloppsgärning. Det ni vill åstadkomma finns redan i grunden, genom det sätt som vi enligt lag är skyldiga att arbeta på. Därför har vi valt att gå på den linje som vi angett i ärendet. Det är väl bra om vi har en samsyn kring det. Sedan vill ni gå ett steg längre och skriva in det som redan finns lagfäst ännu tydligare genom den attsats ni föreslår.

Jag tycker att det är onödigt, och därför, herr ordförande, yrkar jag avslag på tilläggsyrkandet.

Anförande nr 233

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag hade nog inte – åtminstone inte för vår del – månat så mycket om att vara tydlig med vilket sätt uppföljningen skulle ske på om jag inte hade bedömt att detta är ett viktig strategiskt beslut med utgångspunkt från landstinget som ägare. Jag vill gärna ge landstingets ägarrepresentanter, som har ägarens uppdrag att följa detta, det stödet i ryggen att de har en skyldighet att återrapportera kontinuerligt, särskilt mot bakgrund av att det naturligtvis är möjligt att utvärdera förändringen ett tag efter det att den har skett. Mer komplicerat än så är det inte.

Om Christer Wennerholm inte tycker att det skulle fungera som ett stöd i den strategiska förändringen gör vi olika bedömningar i sak. Min syn är att SL i det här fallet behöver det tydliga direktivet.

Anförande nr 234

Stella Fare (fp): Ingela! Om man läser ärendet noga finner man att vi nu gör en rätt rejäl ansvarsfördelning på ett nytt sätt mellan landstingsstyrelsen och SL. Det kommer hela tiden att ske ett kontinuerligt samråd i de fall där det handlar om översiktlig planering. Då kommer ägaren naturligtvis att vara delaktig.

Man kan säga att vi mycket starkt preciserar att förvaltningen och utvecklingen av kollektivtrafikens alla anläggningar är ett ansvar för SL. Det är mycket viktigt att vi gör den distinktionen. När vi däremot mer övergripande planerar något nytt, när nya arbetsplatser kommer till och kollektivtrafiken ska bindas samman till exempel, då är det självklart att ägaren ska vara med i processen. Det står också i ärendet.

Det faller ett tungt ansvar på alla som har suttit i den här salen och varit med en längre tid för den enorma försummelse som har varit. Det handlar om rätt stora fastighetsvärden som har försumrats under många år, och det handlar naturligtvis också om den vardagliga trivseln och tryggheten för många resenärer, som man inte har beaktat.

Anförande nr 235

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige, Stella Fare! Jag har läst ärendet. Det är av det skälet jag kommer till en helt annan slutsats än du uppenbarligen gör. Jag har också, som du själv antyder, suttit i den här församlingen längre än vad du har gjort, och jag vet också vilka krafter som finns i aktiebolaget SL när det handlar om på vilket sätt man är eller inte är en del av koncernen. Därför är det viktigt att ägaren, som aldrig kan springa ifrån sitt ansvar som ägare, är tydlig med vilken typ av rapportering ägaren vill ha.

Jag tycker att detta är ett bra förslag. Men jag vill omgärda det med både hängslen och livrem när det gäller samverkansgruppens återrapporteringsskyldighet. Mer komplicerat än så är det inte. Jag respekterar att ni har en annan uppfattning, men min erfarenhet leder mig till en annan slutsats.

Anförande nr 236

Stella Fare (fp): Det är självfallet viktigt att utöva sitt ägaransvar. Men om det är något vi har visat är det att vi nu håller SL i mer strikta tömmar än tidigare, om jag får uttrycka mig så. Det är trots allt i SL:s styrelse vi är ombud för ägaren, och det är där vi utövar styrningen.

Återigen: Den konstruktion som har funnits förut, där landstingsstyrelsen skulle utöva ett ansvar för de här frågorna, har inte fungerat över huvud taget. Nu är det dags att pröva något nytt.

§ 217 Motion 2005:7 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om ansvarsutkrävande inom landstinget

Anförande nr 237

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Herr ordförande! Jag talar för motionärerna i den här frågan.

När vi från Folkpartiets sida väckte den här motionen gjorde vi det med ett ärligt uppsåt. Motionen grundar sig på ett diskussions- och analysarbete som har gjorts i en särskild grupp hos oss. Vi hade inte något partipolitiskt syfte att komma åt den ena eller den andra, och vi var inte heller ute efter att förhärliga oss själva eller försöka skaffa oss några lättköpta politiska vinster. Nej, vi drevs av en tanke att försöka få vår demokrati att fungera ännu bättre. Vi ville fästa landstingets uppmärksamhet på något som vi ser som ett demokrati-problem.

Bakgrunden är egentligen rätt enkel. Verksamheten i landstinget är mycket omfattande och mångfacetterad och omsluter stora ekonomiska värden. Varje år beskattar vi medborgarna i landstinget med för närvarande över 12 kronor per intjänad hundralapp. För detta ska vi tillhandahålla en god och lättillgänglig sjukvård och snabba och säkra kommunikationer. Vi ska vara ett föredöme inom områdena jämställdhet, mångfald, miljö och hållbarhet. Våra åtgärder – vad vi gör och inte gör – kan ibland få stor och livsavgörande betydelse för invånarna.

Vi har med andra ord betrott oss med ett stort ansvar av länets invånare, när de har valt oss till ledamöter av landstingsfullmäktige. Med detta följer att vi i vår tur har ett ansvar för att medborgarnas förtroende förvaltas väl. De ska självfallet få den vård och de kommunika-

tioner som de har rätt till. Vi har samtidigt ansvar för att den blir av så god kvalitet som möjligt och att den är så säker och effektiv som möjligt.

Kort sagt: Medborgarna har rätt att få ordentlig valuta för sina skattepengar.

Utgående från våra olika ideologiska värderingar är det klart att man kan ha olika uppfattningar om prioriteringar och serviceutbud. Men det kan knappast råda några delade meningar om att när de politiska besluten och prioriteringarna väl är fattade, då ska de verkställas så bra som möjligt. Vi har för detta ändamål byggt upp en mycket stor, ja, närmast gigantisk apparat med 45 000 anställda.

Avgörande beslut fattas förstas av oss politiker, numera i mycket centraliserad form. Det handlar om fullmäktige, landstingsstyrelsen och dess utskott samt hälso- och sjukvårdsnämnden med några underorgan och några få nämnder och styrelser i övrigt. Men den stora mängden av beslut – det är egentligen poängen i vår motion – måste fattas mycket decentraliserat av tjänstemän på olika nivåer, naturligtvis inom de ramar som vi politiker har dragit upp. Hur följer vi upp, granskar och kontrollerar dessa beslut, kort sagt utkräver ansvar av dem som fattar de besluten? Det är egentligen det saken gäller.

All maktutövning måste utvärderas, granskas och kontrolleras. Fullmäktigebesluten, som vi fattar i den här salen, granskas av väljarna i de allmänna valen vart fjärde år. Övriga politiska beslut granskas först och främst av fullmäktiges revisorer. Därför är väljarnas och revisorernas granskning mycket viktig. Den sker dock i efterhand.

Men hur granskas och kontrolleras alla de beslut som fattas av tjänstemän ute i organisationen? I princip är det vi politiker som ska göra det. Det är ju vi som har delegerat beslutanderätten. Men den som har fått beslutanderätt delegerad till sig har också ett eget ansvar för de beslut som han eller hon fattar. Hur följs då detta ansvar upp? Följs det upp på ett bra sätt? Det var den frågan vi ville lyfta upp.

Vi är nu glada över att landstingsstyrelsens majoritet delar vår uppfattning i frågan. Det gör man när man tydligt uttalar att det är "nödvändigt att Stockholms läns landsting såväl centralt som lokalt i nämnder och styrelser ägnar frågor om uppföljning, kontroll och ansvarsutkrävande ökad uppmärksamhet". Det tilläggs också att det är nödvändigt att man "tillämpar strikt tjänstemannaansvar".

Detta trodde man var ganska självklart. Jag blir förundrad över att oppositionen i salen närmast tycks fnysa åt de här frågorna. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har reserverat sig och vill avslå motionen utan att med ett enda ord ens antyda att det kan finnas problem, och Miljöpartiet gör detsamma och anser frågorna överspelade.

Jag undrar: Är det verkligen er uppfattning – att detta är ointressanta och betydelselösa frågor som är överspelade?

Anförande nr 238

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation i landstingsstyrelsen med Vänsterpartiet.

Bakgrunden är helt enkelt att jag tycker att den text som landstingsrådsberedningen har presterat i detta ärende och det förslag till beslut som man redovisar är alldeles för ynkligt i förhållande till de remissinstanser som har hörts i frågan.

Såväl landstingskontoret som revisionen tycker inte att det finns minsta fog för att tillsätta den utredning som motionärerna kräver att man ska tillsätta utan att det är viktigare att fokusera på att de regler som finns för ansvarsutkrävande, fastställda i lag och genom praxis för god revisionsred, fullföljs.

Att avslå motionen och ägna mer tid åt att lyssna på revisionen, ta till sig goda synpunkter och utöva god sed när det handlar om att driva landstingets verksamheter är bättre använd tid än att göra denna utredning, vilket vi föreslår avslag på.

Anförande nr 239

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Jag får väl i dessa juletider tolka Ingelas inlägg så att även hon i grunden har förståelse för dessa frågor, att det är viktigt med uppföljning och kontroll. Jag vill understryka att kontrollen av hela den stora apparat som måste kontrolleras måste utföras på ett ordentligt sätt i landstingsstyrelsen och i nämnder och styrelser.

Jag tycker att det är lite onödigt att avslå motionen. Landstingsrådsberedningen har ju inte föreslagit att det ska tillsättas någon utredning, vilket vi från motionärernas sida helst ville. Däremot understryker man hur viktiga dessa frågor är. Jag hoppas att även oppositionen är med på tanken att det är viktigt – vilket revisorerna också har sagt i sitt yttrande – att vi ägnar oss mer åt internkontroll än vi har gjort hittills och att vi också har ordentlig uppföljning, kontroll och utvärdering av vad som händer och sker ute i vår stora organisation.

Det är många för medborgarna ingripande beslut som de facto fattas "nere på golvet". Även de besluten måste följas upp på ett tydligt sätt – inte bara det vi beslutar högst upp i nämnderna.

Det var dit vi ville komma, och jag hoppas att vi på något annat sätt ska kunna fullfölja en debatt i de här frågorna, eftersom de är mycket viktiga för demokratin.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 240

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag delar Carl-Anders Ifvarssons och Folkpartiets uppfattning att det är viktigt med demokratisk kontroll över verksamheterna. Jag tycker dock att den här motionen är sällsynt dålig i det avseendet, eftersom den föreslår något som vare sig landstingskontoret eller revisionen menar skulle föra saken framåt.

För att vara riktigt frank, Carl-Anders Ifvarsson, kan jag säga: Graden av trovärdighet i fråga om hur Folkpartiet brinner för de här frågorna hade varit något högre om Folkpartiet hade bidragit till en så basal sak som att släppa in alla folkvalda partier i landstingets revision.

Anförande nr 241

Håkan Jörnehed (v): Ordförande! Jag vill bara yrka bifall till Vänsterpartiets och Socialdemokraternas förslag i landstingsstyrelsen.

§ 218 Motion 2007:41 av Lena-Maj Anding m fl (mp) om lika villkor för hantering av vinster/överskott i skattefinansierad hälso- och sjukvård oavsett driftsform

Anförande nr 242

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag vill förklara bakgrunden till att vi inte yrkar bifall till första att-satsen. Det handlar helt enkelt om att vi tror att det är totalt meningslöst att försöka påverka den nu sittande regeringen i något enda avseende i denna fråga. Däremot tycker vi att det är ett oerhört intressant förslag i den andra att-satsen, att vi själva ska utveckla rutiner och normer för den här typen av frågor. Men den nuvarande borgerliga regeringen tror jag inte på.

Anförande nr 243

Landstingsrådet Wigg (mp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi har haft frågan om offentlig och privat vård uppe i dag. Stockholms läns landsting, där frågorna alltsomoftast ställs på sin spets, ligger ett eller två steg före även i det här fallet. Det finns en klart uttalad målsättning att all primärvård – om inte all vård – ska vara privatiserad. Vi i Miljöpartiet delar inte den uppfattningen, utan vi tycker att det är av värde att ha även offentlig vård och inte bara vård utan också omsorg, skolor och annan offentlig verksamhet.

Ska vi lyckas bevara i alla fall en del av den offentliga vården, så att den inte försvinner helt, måste vi på något vid ta tag i de grundläggande skillnaderna mellan offentligt och privat vad gäller till exempel vinstutdelning eller hur man hanterar överskott.

Vi kommer inte med något färdigt förslag men känner att vi måste lyfta upp frågeställningen. Om det finns en vilja hos regeringen och även hos oss här finns det en möjlighet att även med nuvarande reglemente ta tag i frågan och peka på incitament även för personal inom offentlig vård, offentlig verksamhet, så att man där kan vara mer delaktig, känna att man har ett ansvar för sin budget, känna att man får en del tillbaka även i form av sådant som återinvesteras i den egna verksamheten. Det är jätteviktigt för en personalutveckling och ledarutveckling – en utveckling av det som vd:n för folktandvården så målade beskrev som "låt tusen blommor blomma".

Detta borde vara möjligt även i den offentliga vården – det är vår absoluta tro. Vi har en tro och övertygelse om att det går att göra detta.

Men vi har också den verklighet som vi lever i. Maria beroendecentrum är nu åter aktuellt för att bedriva beroendevård. Det sticker i ögonen och talar emot vår grundläggande rättsuppfattning att ett privat bolag kan plocka ut miljontals kronor och stoppa i egna fickor. Jag säger inte att det är ert fel, för vi har ett gemensamt ansvar. Vi har inte tänkt på detta och liksom inte haft ett regelverk som varit moget för det.

Vi är inte emot Maria beroendecentrum beroendevård i sig. De gör ett utmärkt jobb där. Men att det ska resultera i att varje ägare kan plocka ut 8 miljoner kronor i vinst under ett år eller en femårsperiod är groteskt, och det talar mot allt rättsmedvetande.

Ordförande, fullmäktige! Vi vill att man tar tag i den här frågan. Från den borgerliga sidan kanske man inte vill ha kvar offentlig vård. Men vi vill i alla fall ge landstingsstyrelsen i uppdrag att uppvakta regeringen för att ta tag i frågan. Jag tror inte att man på regeringsnivå, på nationell nivå, vill ta bort all offentlig verksamhet. Jag tror inte att den uppfattningen är så spridd i hela landet, utan den är mer ställd på sin spets här i Stockholm.

Det gäller alltså att titta över frågan. Vi vill också – vilket jag är glad över att även Socialdemokraterna vill – att vi i den här församlingen ger landstingsstyrelsen i uppdrag att utveckla system och kompetens som hindrar att privata tar ut oskäliga vinster. Vi har skrivit "hindrar", men jag skulle säga att det mer handlar om att ge förutsättningar för den offentliga och privata vården att gå med överskott. Det är viktigt att man inte går med underskott hela tiden, att man har en form av överskott – som kan kallas "vinst" eller "överskott" – som återinvesteras i den egna verksamheten i absolut största möjliga utsträckning och att man inte tar ut oskäliga vinster.

Därmed, ordförande, yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 244

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Herr ordförande! Det handlar om vinst i vård. Vinst kan i somliga fall låta otäckt, medan det i andras öron kan låta positivt. Om man inte har vinst är det motsatta förlust. Definitionen på vinst kan också vara olika, beroende på om vi pratar om kommunala eller landstingskommunala företag eller om privata företag, liksom skälet till vad som ska vara vinst eller inte. Den största vinsten är om vi kan ge våra medborgare en god hälso- och sjukvård.

När vi pratar om våra egna verksamheter finns det en definition, inte minst via kommunallagen, som säger att vi ska ha bra kommunal verksamhet med god ekonomisk hushållning. Vi får inte ens bedriva verksamhet i vinstsyfte. Ett privat företag däremot behöver ha en form av vinstsyfte, eftersom sådana pengar används bland annat för att täcka upp för verksamheten när det går uppåt och nedåt under olika säsonger, när man behöver göra investeringar och när man ska utbilda personal.

Sedan riksdagen år 1992, tror jag det var, avskaffade förbudet mot offentlig finansiering av privata vårdgivare har vi sett en enorm flora av företag som har vuxit upp. Det nämns i vissa sammanhang 12 000 privata vårdgivare över hela landet, stora som små, och jag tror att vi alla på olika sätt har varit med och utvecklat hela den verksamhet som kommer alla våra medborgare till del.

Men vi har ett ansvar från politikens sida, och det är väl detta som Miljöpartiet resonerar om. När vi beställer så bestämmer vi också villkoren, och vi har alltid ett ansvar för att följa upp och kontrollera och se att vi får det vi beställer. Vi kan under givna förutsättningar låta någon annan utföra den vård som vi annars skulle utföra själva.

Man kan ge sig själv en tankeställare, Raymond Wigg: Om det visar sig att det finns en privat aktör som tar över en verksamhet och bedriver samma vård med bättre resultat och helt plötsligt går med överskott, så att det kan plockas ut en aktieutdelning, borde det leda till eftertanke. Vad gjorde vi med samma verksamhet, när vi uppenbarligen inte lyckades göra detsamma?

Motionen har två att-satser. Den ena har Socialdemokraterna valt att avstyrka. Den handlar om att uppvakta regeringen om att hitta en "lagstiftning som garanterar lika villkor för hantering av vinster/överskott hos privata respektive offentliga utförare". Jag tror att det är lika lite möjligt som önskvärt, fast kanske inte av samma anledning som Ingela Nylund Watz tog upp nyligen.

Den andra att-satsen handlar om hur vi ska kunna "utveckla system och kompetens som hindrar privata leverantörer av skattefinansierad hälso- och sjukvård att ta ut oskäligen vinster". Vem ska då definiera vad som är "oskäligen vinst"? Vad vi kan jobba med är att vara duktiga på att beställa och att ställa krav. Vårt syfte är att få ut så mycket vård och så god vård som möjligt för de skattepengar som vi har.

I grunden kanske vi inte delar motionärernas uppfattning, och det är möjligt att det är därför som vi har valt att avstyrka motionen.

Anförande nr 245

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, Catharina! Vi säger inte att vi är emot vinster eller överskott, utan vi talar om lika villkor. Här har vi två väsensskilda verksamheter, en i offentlig regi och en annan i privat regi. Vi i Miljöpartiet tror att det kan vara fruktbart att de två jobbar tillsammans och driver kvalitet, utveckling och nya idéer. Det finns många bra privata utförare – jag behöver inte komma med några exempel – och de är bra på vissa saker, som att effektivisera.

Vi vill att även människor som arbetar i den offentliga vården ska känna samma drivkrafter, och då är ekonomin en faktor i den offentliga vårdens utveckling. Man måste ge någorlunda rimliga villkor, för att människorna ska känna att samspelet också kan ge något tillbaka till dem själva i den verksamhet de arbetar i.

Anförande nr 246

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (m): Herr ordförande! Då kommer vi in på en annan intressant del i sammanhanget. Även jag tror att dessa olika aktörer jobbar bra tillsammans och att vi behöver varandra för att kunna utveckla verksamheten – det kan vi se.

Men hur skulle det som i privata bolag är en aktieutdelning kunna komma dem i den offentliga sektorn till del som jobbar och också utvecklar sin verksamhet? Det kanske är det ni är ute efter.

Vi har sagt att man för sjukhusen kan jobba med bonussystem och jobba vidare med utbildning och utveckling så att det kommer personalen till del. Det skulle vara oerhört intressant om det gick att föra vidare detta inom SLSO, så att man får ner det på vårdcentralsnivå. Det har visat sig vara betydligt svårare, men man jobbar med bland annat det inom SLSO.

I den här delen håller jag alltså helt och fullt med Miljöpartiet. Men då kanske det inte är lagstiftningsdelen och vinstdelningen – som är det motionen tar upp – som vi ska jobba med.

Anförande nr 247

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Det finns en del som inte tycker om när jag berättar vad som har hänt tidigare. Men frågan om vinst i vården är inte ny. Det har varit både motioner och interpellationer tidigare.

Jag brukar alltid jämföra aktieutdelning med att man betalar ränta på ett lån. Det är egentligen inte så stor skillnad. Man lånar pengar genom emission av aktier eller genom att låna pengar i en bank, och så betalar man tillbaka antingen ränta eller aktieutdelning. Så stor är inte skillnaden.

Det som är nytt i den här motionen är begreppet ”oskäligen vinster”, vad det nu är. Jag minns en gång i tiden för länge sedan att någon socialdemokratisk regering hela tiden skulle ta ut extra skatt och extra utdelning från företag som hade oskäligen vinster eller höga vinster. Men det förstör balansräkningen i företagen.

Varje gång Miljöpartiet kommer i opposition dammar de av en massa idéer som de inte har lyckats få igenom i majoritet. Då undrar man: Varför skrev ni inte den här motionen och varför gjorde ni ingenting när ni satt i majoritet? Ni hade ju chansen att göra den här förändringen i fyra år. Varför följde ni inte upp hur det såg ut i vården? Varför sade ni inte upp de avtal som ni måste ha sett hade det ni kallar oskäligen vinster?

Det finns ett bra exempel på oskäligen vinster söder om staden. Men den verksamheten lät ni rulla på år efter år och sade att det var socioekonomiska pengar som gick rakt ner i läkarnas fickor. Det handlar om Storzvretens vårdcentral. Där har man på två personer tagit ut 8 miljoner kronor i vinst de fyra senaste åren, när ni satt i majoritet. Varför stoppade ni inte det avtalet? Kalla det socioekonomisk ersättning – det kom ju inte en enda patient till del!

Vinst används inte bara för att betala utdelning till aktieägare, utan väldigt mycket av vinsten i ett vanligt normalt företag, med undantag för Storzvretens vårdcentral, går till att återinvestera i företaget och att bygga upp reserver för tider då konjunkturen faller, så att man kan överleva.

Incitament tycker jag är viktigt i all verksamhet. Nu ska jag backa riktigt långt tillbaka. Bosse Ringholm införde en gång i tiden Stockholmsmodellen. Då var tanken att de olika sjukvårdsstyrelserna och verksamheterna i landstinget skulle få behålla en del av vinsten i relation till den omsättning som de hade.

När jag avgick som ordförande för Centrala Stockholms sjukvårdsstyrelse efter valet 1994 hade vi ett eget kapital på 93 miljoner kronor. Västra Stockholms sjukvårdsstyrelse hade ett underskott. Brit Rundberg, partikamrat till Håkan Jörnehed, blev ordförande. Efter tre månader var det egna kapitalet 3 miljoner – man hade snott tillbaka varenda krona från dem som hade slitit ihop dessa pengar i Centrala Stockholms sjukvårdsområde. Det var geriatriken, primärvården, psykiatrien och många andra verksamheter som hade kämpat och slitit för att få dessa pengar, bygga upp i ladorna för att ha till utbildning och många andra

saker. Efter tre månader var det 3 miljoner kronor kvar av de 93. Vilken signal sände det till dem som jobbade i landstinget? Jo, spara inte en krona, för du får ändå inte behålla dem!

Vi har dåliga erfarenheter av hur ni hanterar sådana här frågor när ni sitter i majoritet. Driv frågor när ni sitter i majoritet, om ni tycker att det är så angeläget att inte ta ut oskäligen vinster, men kom inte igen i opposition!

Det är väldigt få som har oskäligen vinster. Då måste du också definiera vad som är "oskäligen vinst". Tycker du, Raymond Wigg, till exempel att det var oskäligen vinster på Storzvretens vårdcentral när du satt i majoritet, eller var det lagom stora vinster som de hade där – 1 miljon kronor per doktor i fyra år?

Förste vice ordföranden: Jag vill be er att försöka hålla er fokuserade på ämnet. Jag förstår att man vill använda liknelser, vilket har skett tidigare i dag. Men ibland blir det rätt långa debatter av det.

Anförande nr 248

Sverre Launy (v): Ordförande! Min och mitt partis grundläggande inställning är att det inte ska gå att göra vinster på vård över huvud taget, i betydelsen att man inte ska kunna stoppa pengar i privata fickor. Däremot måste en verksamhet självfallet gå med ett överskott. Det är den enda förutsättningen för att något kan användas i verksamheten för att utveckla och vidareutveckla verksamheten.

Det är något helt annat när vi pratar om vinster som dem i Maria beroendecentrum eller i och för sig på Storzvretens vårdcentral, som Lars Joakim Lundquist tog upp och som också jag kan ha synpunkter på. Men jag satt ju inte här under förra mandatperioden, så jag känner mig inte skyldig.

När det handlar om skyhöga utdelningar till enskilda ägare: I en del fall kan man konstatera att det inte alls har kommit verksamheten till del. Då måste man börja fundera över vad man håller på med. Då kan man inte, som Lars Joakim Lundquist gör, jämföra med räntor och aktieutdelningar. Om det är räntor vi ska jämföra med handlar det om ocker och inte om vanlig ränteberäkning – det företagen har plockat ut.

Jag konstaterar att det går en mycket tydlig ideologisk skiljelinje mellan de två blocken här i salen. Jag slutar här och nöjer mig med att yrka bifall till Miljöpartiets motion.

Anförande nr 249

Lena - Maj Anding (mp): Lars Joakim! Det är lätt att säga "Varför har du inte gjort något tidigare?" Men jag förbehåller mig rätten att skriva motioner till fullmäktige när och hur jag vill och med vilket innehåll jag vill.

Jag tycker att detta är en angelägen fråga, och den kommer att bli än mer accentuerad ju mer privat verksamhet vi får.

Det handlar också om att kunna bedöma anbud. Om vi har fyra anbud – ett på 15 miljoner kronor, ett på 10, ett på 8 och ett på 5 miljoner kronor – vilket anbud är mest realistiskt? Vi måste på något sätt kunna räkna fram vad verksamheten kommer att kosta. Vilket anbud tror vi är mest realistiskt?

Det handlar om innehållet i vården, vilken kvalitet vi vill ha. Vi måste kunna bedöma anbuden bättre än vi gör i dag och kunna följa upp på ett helt annat sätt. Där behöver vi utveckla vår kompetens i landstinget.

Det är inte klokt om ett företag får till exempel 10 miljoner kronor för en verksamhet och sedan gör den för 5 miljoner kronor, så att skattebetalarna direkt får skjuta till en vinst som går till aktieägarnas fickor. Det är inte bra. När vi inte själva kan bedriva verksamhet med vinstsyfte tycker jag att det är helt fel att vi kan använda skattebetalarnas pengar på ett sådant sätt att andra får ut vinster – oskäligen vinster när det handlar om stora vinstutdelningar, tycker jag.

Vi måste hitta ett regelverk där offentliga och privata verksamheter blir likställda, hitta verktyg för att neutralisera, för detta har med konkurrensneutralitet att göra. Vi i landstinget kan aldrig konkurrera med privata verksamheter om vi inte har regler för detta på ett bra sätt. Vi måste hitta lösningar för det – det är jätteviktigt.

Anförande nr 250

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte vad ni gjorde i programberedningarna under förra perioden. Men de senaste dagarna har jag suttit med några kommande anbudsfrågningar, och där är det väldigt tydligt.

Du sade att det måste vara realistiska anbud. Ja, det är upphandlingsunderlaget som styr hur vi utvärderar inkommande anbud. Vid prisupphandling kan du inte – utan att få besvär till länsrätten över dig – godta ett anbud på 10 miljoner kronor om det finns ett anbud på 5 miljoner kronor. Däremot kan du lägga in kvalitetsparametrar, så att du bedömer både pris och kvalitet. Men du kan aldrig ta ett anbud för 10 miljoner kronor utan att få någon som bråkar med dig.

Konkurrensneutralitet, Lena-Maj, är precis det vi gör i Vårdval Stockholm. Konkurrensneutralitet är samma pris för samma tjänst, oberoende av vem som utför den. Det är lösningen!

§ 219 Motion 2007:37 av Håkan Jörnehed m fl (v) om det ökande khatmissbruket i Stockholms län och landstingets insatser

Anförande nr 251

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande! Ett stort tack till Birgitta Rydberg och alliansen för svaret på min och Vänsterpartiets motion om khatmissbruket i Stockholms län, som tyvärr ökar, och landstingets insatser mot det.

Att vår motion bifalls är självfallet väldigt trevligt. Det är en motion från oppositionen, och detta visar att vi i den här salen ibland kan visa styrkan att komma över politiska begränsningar och verka för konstruktiva och pragmatiska lösningar på olika problemställningar.

Om jag är glad, Birgitta, är glädjen ännu större när jag tänker på att de insatser och åtgärder som föreslås förhoppningsvis positivt påverkar de personer som missbrukar khat och personer i deras närhet. Jag tänker inte minst på kvinnor och barn som lever med en man eller en pappa som missbrukar khat. I Stockholm är det fortfarande just män som tuggar khat.

Khatmissbruk skapar tyvärr också sociala problem. Därmed förstärker khatmissbruket utanförskapet och åsamkar den övriga familjen lidande och ekonomiska problem. Effekten av skadorna av khat liknar effekterna av missbruk av amfetamin. Det leder till psykiska problem, påverkar immunförsvaret, förstör tänder, ger leverskador och impotens och leder ofta till högt blodtryck.

I Stockholm är det framför allt män som är nyinflyttade från Afrikas horn som tuggar khat. Men i Göteborg och Oslo har det visat sig att khattuggandet sprider sig från denna grupp män till kvinnor och unga. Jag hoppas att den utvecklingen inte kommer till Stockholms-

området. Men tyvärr kommer vi nog att få se den utvecklingen om vi inte motar Olle i grind, som det heter.

I Göteborg har man varit lite mer aktiv i den här frågan, för där har man redan utbildat primärvårdens läkare, mödravården och barn- och ungdomspsykiatrin beträffande khat och dess konsekvenser. Att en sådan utbildning sker för dessa yrkeskategorier är vad jag föreslår i motionen.

När man pratar om khat bör man nämna att khat är förbjudet i nästan hela Europa. Det är dock inte förbjudet i England och Holland. Där hävdar drogliberaler att khat är en grönsak och en drog som inte ger skador. Det menar jag är en helt felaktig bild. De som i dag arbetar med att motverka khat, exempelvis somaliska föreningar, kan intyga att khatmissbruk ger oerhörda konsekvenser och att khat är en mycket farlig drog.

Jag hoppas att Sverige som land kan påverka EU så att khat förbjuds även i England och Holland, för de länderna fungerar i dag som transitländer vid khatsmuggling.

Jag hoppas också att vi i Sverige får till stånd en bättre lagstiftning. Om man ska bli dömd för innehav av khat måste det handla om en enormt stor mängd, och jag vet att polisen tycker att det är mycket problematiskt. Det är inte en landstingsfråga, men jag hoppas att vi kan uppvakta regeringen och i våra politiska partier driva frågan om att få till stånd en sådan lagstiftning, för jag tror att det skulle påverka khatmissbruket och dem som använder denna drog.

Det är däremot en landstingsfråga att vi ska göra en utredning om khatmissbrukets utbredning, orsaker och konsekvenser, det vill säga göra en utredning, som vi har föreslagit, och det är jag mycket glad för.

Birgitta! Du kanske kan säga något om tidsplanen för den utredning som föreslås och när du tror att vi kan se något konkret resultat av det vi strax ska besluta om.

Tack återigen, Birgitta! Jag yrkar bifall till motionen, som landstingsstyrelsen föreslår bifall till – det var väldigt trevligt att få säga det.

Anförande nr 252

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är skönt att vi kan vara eniga om något här i dag. Jag är väldigt glad att Håkan och jag är på samma linje i den här frågan.

Väldigt många av oss tror jag vet för lite om khat och utbredningen av khat. Min bänskamrat sade att det finns khatmissbruk också bland kvinnor på Järvafältet. Även om det är betydligt mer utbrett bland män finns det alltså även bland kvinnor.

Du frågar hur vi ska kunna arbeta vidare. Vi har nyligen antagit en missbrukspolicy. En del av den policyn är att vi har ett regionalt råd, där vi samlar företrädare för kommunsektorn och landstingets beroendevård och socialtjänst. Det är den vägen som jag ser att vi från landstingssidan enklast kan föra in frågan om att ta ett gemensamt grepp om detta.

Även om denna fråga inte är stor i alla delar av länet finns det i alla fall några som är särskilt intresserade. Stockholms stad har både du pekat ut i motionen och vi pekat ut i svaret, och där har vi verkligen ett gemensamt ansvar. Men jag tror att det är viktigt att inse att det inte bara är personer på Järvafältet som har den här problematiken.

Vi står snart inför en EU-valrörelse. Tänk, Håkan, om vi kunde göra en gemensam sak och göra detta till en viktig fråga i EU-valrörelsen och få våra svenska kandidater att driva frågan i EU, om de blir valda. Då skulle vi faktiskt kunna stoppa införseln till Sverige, eftersom khat kommer till Sverige från Storbritannien och Holland. Kanske vi kan göra en gemensam sak än en gång, Håkan.

Jag vill yrka bifall till förslaget från landstingsstyrelsen, och så får vi se till att få igång utredningen och framför allt få igång utbildningar. Vi behöver få mer på fötterna, mer kunskap än vi har i dag, och det ska vi se till att skaffa oss.

Anförande nr 253

Håkan Jörnehed (v): Tack, Birgitta! Jag tror att vi kan bli överens om att påverka EU. Du slår huvudet på spiken när du säger att vi vet för lite om khat. Det är väldigt osynliggjort. Det är en viss grupp som använder det, men där är det svåra problem.

Jag känner själv till användning av khat i Järva och i Botkyrka, men det finns kanske fler ställen – det vet jag inte. Vi får nu jobba vidare, och så börjar vi med att bifalla motionen. Tack, Birgitta!

§ 220 Motion 2006:22 av Vivianne Gunnarsson m fl (mp) om att smarta energilösningar måste utvecklas snabbare

Anförande nr 254

Vivianne Gunnarsson (mp): Ordförande! Tack, Gustav Andersson, för svaret, som i alla fall nästan är ett bifall till motionen, kan man säga. Jag tycker också att frågeställningen har behandlats rätt väl, genom att konsultrapporten från Ångpanneföreningen har bifogats och att man har bett Locum och SL att svara. SL har dock inte svarat än, men jag tycker i alla fall att det finns ett tillräckligt underlag med motionssvaret för att se att det var bra att vi lade en motion och bra att vi fick ett svar.

Även om jag är tacksam för att vi rätt mycket är på samma linje tycker jag ändå att det går lite väl långsamt. Jag skulle vilja att vi är lite snabbare med lösningarna.

Landstinget har 40 procent högre energiförbrukning än de flesta andra landsting. Frågan borde vara mycket mer prioriterad än den är i dag i landstinget. Det går att spara både energi och pengar genom att göra de insatser som man kan göra på det här området.

Både Locums och konsultens utredning visar att det finns många sätt man skulle kunna spara energi på och optimera användningen av energi på. Men svaren när det gäller utvecklingen av nya energiformer lämnar en del övrigt att önska. Det finns många exempel i Europa på ett mycket mer konstruktivt och hårdare arbete för att arbeta fram lösningar som går att använda.

Det var fyra frågor i min motion. En fråga handlar om kartläggning av alla tak. Där tycker jag att svaret har blivit lite dåligt hanterat. Dels fick vi inget svar från SL, dels finns det inget direkt som säger att man verkligen kommer att göra detta. Därför har vi i vårt svar i landstingsstyrelsen sagt att vi vill ha en utredning om detta senast till februari nästa år.

Det handlar också om att lösningar med solceller i fasader ska användas i större utsträckning i nyproduktion. Även vi vet att det inte är så mycket nyproduktion. Men man kan faktiskt gå ett steg längre och ta upp det i varenda reparations- och underhållsaktivitet som man har. Till exempel finns det nu på Södersjukhuset underhållsaktiviteter för fönster. Då hade det varit mycket lämpligt att ta upp användning av solceller i fönster eller annan typ av hantering av fönster. Det finns många exempel, bland annat från Tyskland, på hur man har lyckats använda solceller i fönster – inte bara på tak.

Jag vill också att man ska inventera möjligheten att använda solceller i andra sammanhang. Det finns många exempel på det i Europa, till exempel hur man har det i parkeringsautomater. Den roligaste tillämpning som jag har sett är en solcellsdriven laddningsapparat till en mobiltelefon. En sådan har jag själv köpt för 150 kronor. För närvarande tar det lite lång tid att ladda telefonen på det sättet, men är man i fjällen är det jättebra att kunna ladda sin mobiltelefon genom solceller.

Den fjärde frågan handlade om att landstinget skulle inventera möjligheten att använda mindre vindkraftverk som energikälla för sina verksamheter. Det kan låta lite science fiction, men detta finns redan i London, så inga av de frågor som jag har tagit upp är oprövade, utan sådana lösningar finns överallt.

Nu handlar det om att vi i landstinget ska ta på oss ledartröjan och sätta igång jakten på energiförbrukning och energihantering i landstinget med en väldig fart, så att vi kan motverka klimatförändringarna.

Anförande nr 255

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag är glad att Vivianne hade uppfattat att svaret ska ses som ett positivt svar på motionen.

Vad avser de förslag där Vivianne anser att vi inte i alla delar har svarat i detalj och föreslagit åtgärder kan man säga: Det viktigaste nu är att få SL och Locum att begagna sig av de möjligheter som har påtalats i rapporten från Ångpanneföreningen.

Beträffande förslagen om att installera olika former av energialstrande utrustning kan man konstatera att det sker en del. Jag kan tänka mig att vi, i samband med att Locum och SL rapporterar till landstingsstyrelsen om sina uppdrag i den här frågan, kan se ytterligare på vad dessa åtgärder kan innebära, om det finns en potential att politiskt initiera något.

Samtidigt vill jag möjligen sätta ett frågetecken inför i vilken utsträckning landstinget ska ikläda sig rollen som energiproducent, om det i alla lägen är det mest effektiva sättet att nå de mål som motionären eftersträvar. Jag vill inte avge ett definitivt personligt ställningstagande i den frågan, men jag vill återigen understryka att rapporten ska behandlas i Locum och SL, där det kommer att ske en återrapportering. I samband med det får vi se vilka åtgärder som man i den delen planerar att vidta.

Anförande nr 256

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (mp): Gustav! Jag har stor respekt för Locum och tycker att de gör ett bra arbete. Men i deras skrivelse står det bland annat att det verkar som om det finns en förtäckt misstanke hos motionären om att de vanliga energiproducenterna inte har bioblandning i sin energiproduktion.

Det är ingen förtäckt misstanke, utan det är en helt rak misstanke, ja, det är inte ens en misstanke, utan jag vet att det är på det sättet, så det är inte så konstigt att det står i motionen. Jag tycker att det är viktigt att titta på vilken mix man får från Fortum, för Fortum har i sina mål en högre biomix än landstinget har. Landstinget anger 75 procent, men Fortum har 85 procent. Det är väldigt viktigt att titta på hur hanteringen är mellan Fortum och landstinget.

Anförande nr 257

J a n S t r ö m d a h l (v): Det är en intressant rapport som Ångpanneföreningen har lämnat i det här ärendet. Men det är också tydligt att man är mycket mer intresserad av energieffektivisering och energibesparingsmöjligheter än det som motionen primärt handlar om, nämligen att hitta alternativa energiproduktionsformer, det vi brukar kalla alternativ energi eller framför allt förnybar energi. Jag tycker inte att underlaget från Ångpanneföreningen – och inte heller från Locum – är särskilt långt kommet eller särskilt värdefullt.

Det kanske mest intressanta när det gäller detta med energibesparig och energieffektivisering är egentligen uppgiften om att det finns andra landsting i Sverige som har en helt annan energiförbrukning, alltså en energiförbrukning som ligger på en helt annan nivå. Man nämner Landstinget Dalarna vars energiförbrukning alltså ligger på en nivå som understiger Stockholms läns landsting med 40 procent. Sedan beskrivs ett studiebesök i Österrike som vi gjort och så vidare. Det kanske kunde vara av intresse att åka till Dalarna och se vad som gör

att de där kommer undan med så mycket lägre energiförbrukning för en verksamhet som liknar Stockholms.

Det kan ju hända att det finns väldigt klara och tydliga förklaringar men det är inte redovisat i ärendet. Jag tycker att man borde, när man får sådana här uppgifter, ta tillfället och studera landstinget och sjukvården i Dalarna.

När det sedan gäller möjligheterna att utnyttja solen och vinden så är det så att Ångpanneföreningen i sitt svar framhåller någonting som ändå är ganska intressant. Man säger att den snabbare och massivare introduktionen av sol- och vindenergi närmast är en överlevnadsfråga för kommande generationer. Det är också en viktig symbolfråga.

De avslutar med att framhålla att landstinget har en viktig funktion att fylla i det här avseendet genom att agera både beställare och föregångare för att öka den ekologiska hållbarheten i samhället. Detta leder fram till den enda vettiga slutsatsen, nämligen att bifalla s-v-mp-reservationen.

Anförande nr 258

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tänker för socialdemokraternas räkning yrka bifall till vad jag tycker är en alldeles utmärkt motion. Det gör jag dels därför att en, sett från vårt perspektiv, så stor energikonsument, vilket landstinget – både sjukvården och kollektivtrafiken – är, bör beakta hur vi kan få till stånd mer miljövänlig och förnybar energi på längre sikt, dels därför att jag tycker att det finns en aspekt till som har att göra med att vi har möjlighet att vara med i täten av utvecklingen av nya smarta energilösningar. Inte minst nu när vi bygger nya Karolinska sjukhuset är det klart att själva energilösningarna för sjukhuset är väldigt spännande både när det handlar om permanentkraft och när det gäller reservkraftssystem.

En sak som dock inte finns med i motionen, men som jag tycker egentligen borde ha funnits med i den, är ju det resonemang som vi som stor energikonsument borde leda till att vi kände frustration över den situation vi som energikonsumenter i Stockholmsregionen egentligen befinner oss i. Merparten av den energi som vi köper, köper vi från några få elleverantörer som verkar på en oligopolmarknad. Situationen jag kraftigt förvärrats sedan ägarna valde att privatisera Fortum och sälja företaget till finska staten. Vi har ju i praktiken inte någon fungerande energimarknad i vår region. Det är några få leverantörer som man kan välja att köpa energi ifrån.

Jag vet ju från den tid då jag satt som Locums ordförande att Locums dåvarande vd vid flera tillfällen knöt sina händer i ren ilska när han såg energiräkningarna från Fortum. Landstinget satt nämligen fast i långsiktiga, oerhört dyra avtal med Fortum. Vid en del tillfällen förde han diskussioner med andra stora energikonsumenter i Stockholm om att de tillsammans skulle kunna gå ihop och försöka göra något för att bryta upp det oligopol som vi har hamnat i sedan man alltså valde att privatisera Fortum.

Motionen handlar inte om detta utan om en inventering av vilka möjligheter som ändå finns just nu. I det här läget vill vi socialdemokrater yrka bifall till den alldeles utmärkta motionen. Men mer borde göras.

Anförande nr 259

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Definitivt. Mer borde göras. Energifrågan är intimt kopplad till nästan alla andra miljöproblem, och i någon utsträckning är ju energi den valuta genom vilken man kan räkna hem klimatpåverkan.

Jag tycker att det faktiskt är mycket bra att den här motionen har väckts, och den hantering som vi nu har av motionen kommer att innebära att Locum bland annat kommer att återrapportera hur man avser att arbeta vidare utifrån den rapport som har kommit från Ångpanneföreningen.

Vad avser Dalarna och deras arbete i den landstingsdrivna vården så är det väl delvis så, enligt de efterforskningar som jag har gjort, att Dalarnas sjukvårds lokalstruktur är en annan än Stockholms läns landstings. Vår högteknologiska hälso- och sjukvård och kanske även lite äldre sjukhusbyggnader drar mer energi än vad byggnaderna gör i Dalarna. Men det är ingen anledning till att vi inte ska studera vad andra har gjort. Vad kan ytterligare göras?

Jag utgår ifrån att vid sidan av det energiarbete som Locum redan bedriver de kan sätta ytterligare fokus på detta som en följd av att man arbetar med uppföljningen av den här rapporten.

Jag ställer mig verkligen inte främmande för att man också skulle kunna använda landstingets lokaler och ytor för energiproduktion, men om man läser till Christian Azars utmärka bok, Makten över klimatet, så kan man konstatera att det inte råder brist på utrymmen eller ställen och möjligheter att producera energi i och för sig i Sverige eller i världen. Det finns outtömliga källor till förnybar energi till priser som delvis redan är fullt konkurrenskraftiga men som framför allt kommer att bli det den dag då energiproducenter, liksom andra producenter, får betala kostnaderna för koldioxidens miljöpåverkan.

Jag kan ännu inte säga att jag är övertygad om att vi ska, utan avseende på kostnader eller andra möjligheter att få fram den alternativa energi som vi behöver i enlighet med vårt miljöprogram, bygga egen energiproduktionskapacitet i landstingets regi. Det är ingenting som kan uteslutas, det kan mycket väl vara ändamålsenligt i många fall. Nya Karolinska är ju ett exempel där det ingår i lösningen. Jag tycker i och för sig att ett sådant perspektiv skulle kunna finnas med framgent när man tar ställning till nya investeringar.

Anförande nr 260

Viviann Gunnarsson (mp): Jag ska börja med att yrka bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i landstingsstyrelsen som innebär bifall till motionen!

Nu kom en brasklapp från Gustav Andersson om att det naturligtvis inte är så vansinnigt viktigt att bygga egen energi. Det finns ändå flera skäl till det än att landstinget enbart skulle få förnybar och klimatsmart energi som motionens rubrik säger.

Vi håller på att bygga in oss i någonting som är väldigt sårbart, nämligen fjärrvärme och fjärrkyla i sammankopplade system som är enormt stora och även otroligt sårbara. Bara av den anledningen borde vi börja studera vad vi kan göra i stället. Nu är också klimatfrågan aktuell och även prisfrågan. Det handlar om att det man satsar i investeringar blir betydligt billigare i drift så småningom.

Dag Larsson berörde också frågan om Fortum. Det skulle egentligen behövas en egen mäsas om Fortum. Vi har ju bundit landstinget i otroliga kontrakt med Fortum när det gäller både fjärrvärme och fjärrkyla, avtal som är väldigt svåra att hantera. Stockholms stad har haft otroliga problem med sina avtal under lång tid. Det är till och med så att Stockholms stad inte ens kan bygga hus som har någon annan värmeförsörjning än fjärrvärme i dag utan att bli kallade till rättegång.

Jag tycker ändå att det är positivt att Gustav Andersson är med på noterna i fråga om att skicka ut rapporten, att landstinget ska få fram någon typ av handlingsplan, men jag är väldigt angelägen om att få veta ungefär när det här initiativet kommer att ge någon verkan i någon typ av mera åtgärdsinriktade förslag eller en rapport till oss. Vi har skrivit att vi vill ha den rapporten till slutet av februari. Är det kanske ett rimligt krav? I annat fall blir jag lite besviken.

Vi har ju haft väldigt lång tid på oss att ta de här initiativen så vi borde kunna vara ganska snabba nu. Varje gång man får en utredning ser man att det finns gott om fakta, och bakgrunden visar att det ligger helt rätt i tiden att vi gör det här. Vi måste göra de här investeringarna.

Jag tycker också att en resa till Wien är nästan ingen resa i de här sammanhangen. Locum och kanske också Gustav Andersson borde följa med och titta på de olika lösningar som finns i hela Europa. Det är otroligt intressant att se hur man jobbar på olika ställen med olika lösningar för att komma först, inte bara för att få ett bättre klimat. Det är också en fråga om miljöteknik som kommer att kunna användas i många andra sammanhang.

Anförande nr 261

Landstingsrådet Andersson (c): Det låter alltid trevigt att få komma ut och resa.

Jag vill bara komplettera med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag! Jag tror inte att jag gjorde det i tidigare inlägg. Jag tackar också för en bra debatt.

§ 221 Valärenden

Anförande nr 262

Marie Ljungberg Schött (m): Fru ordförande! Jag har ett par småsaker som jag vill nämna innan vi fattar beslut i valärendena. Det första gäller protokollet från allmänna utskottet. Där finns ett stavfel. Bara för att det ska bli korrekt i protokollet vill jag påpeka att ordföranden för Sjukvården Salem, Nykvarn och Södertälje heter Kaj Hammerich.

Det andra är att vi har en förändring som gäller landstingets konstmånad. Tomas Tetzell avböjt omval och därför yrkar jag bordläggning av den platsen.

Anförande nr 263

Pia Lidwall (kd): Jag har ytterligare en justering i protokollet från förmiddagens sammanträde. Det handlar om patientnämnden. I protokollet står att valet till en plats som ersättare för kristdemokraterna ska bordläggas. Jag föreslår Inga-Britt Backlund på den platsen.

§ 224 Interpellation 2008:43 av Lars Dahlberg (s) om utebliven statlig finansiering

Anförande nr 264

Landstingsrådet Dahlberg (s): Jag har ställt ett antal frågor med anledning av risken att vi än en gång blir utan de statsbidrag som vi hoppats på när det gäller finansiering av infrastrukturen i den här regionen.

Infrastrukturpropositionen har lämnats till riksdagen och kommer att debatteras i slutet på december. Den gav inga besked. Vi fick i och för sig besked i två frågor som är viktiga för regionen. Det ena är att statsbidragen till fordonsstöd kommer att dras in. Det betyder att vi inte får statsbidrag när vi vill bygga spårvägar och ska köpa fordon till spårvägarna – det behöver man ju för att ha nytta av spårvägarna. Det andra beskedet är att järnvägen mellan Barkarby och Kalhäll kommer att börja byggas så fort som möjligt, och det blir 2011. Det är två viktiga besked.

När det gäller alla andra frågor så fick vi inga besked. Catharina Elmsäter-Svärd har valt att inte svara på mina frågor eller kanske allmänt hålla sig lite avvaktande till frågeställningarna, om jag ska vara lite diplomatisk.

Jag tycker att det här är viktigt och jag vill bara påminna om vad Cederschiöldsförhandlingen handlar om, för det är det som mina frågor egentligen handlar om. Kommer de borgerliga partierna på olika politiska nivåer att ta ansvar för den förhandling som vi genomförde i Stockholmsregionen och som slutade med en överenskommelse?

Det fanns ett huvuduppdrag som jag vill påminna om eller kanske upplysa Catharina Elmsäter-Svärd om. Det är det huvuduppdrag som man faktiskt aktivt jobbade med. Det är det som står på spel när jag efterlyser besked om statsbidragen.

Catharina säger i sitt svar att det orosmoment som finns gäller det fall att det skulle bli en socialdemokratisk regering. En sådan skulle drabba regionens utveckling.

Jag gör en annan analys av vad oron borde handla om. Det gäller också det som ingick i Cederschiöldsförhandlingen och det gäller den ökade trängseln på vägar och spår.

Jag tycker att det hade varit klädsamt, Catharina, om du hade sagt någonting om att det oroar dig, men det säger du inte. För alla oss andra som ska ta oss fram här och försöka ta ansvar för att regionen utvecklas så är detta en oerhört tuff utmaning men den nämner du inte alls i ditt svar.

Jag har ett annat exempel på vad du skulle ha kunnat prata lite om i stället för att oro dig för en tänkbar socialdemokratisk regering efter valet år 2010. Det som är huvudskälet till frågeställningen är två bilder som jag har från näringsdepartementet. Där säger man dels att Stockholmsförhandlingen ska ses som ett underlag bland flera när man jobbar med budgetpropositionen, dels att det viktiga nu inte är vilka statsbidrag som Stockholm ska få utan till exempel hur man ska få en lagstiftning som medger kommunal medfinansiering. Det är sådana underlag som jag tycker att du borde ta med när du funderar över de frågor som jag ställt.

Anförande nr 265

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Lars Dahlberg har ställt ett antal frågor till mig utifrån en utebliven statlig finansiering i stort. Till att börja vill jag deklarerat att jag inte delar uppfattningen att vi inte har någon statlig finansiering över huvud taget.

Aldrig tidigare har det satsats så mycket på infrastruktur som av just den regeringen som vi har just nu. 417 miljarder kronor har satsats på bättre infrastruktur om man tar frågorna var och en för sig.

Lars Dahlberg frågar: Menar du att landstingsskatten ska höjas som kompensation för den borgerliga regeringens vägran att ta sitt statliga finansieringsansvar? Jag delar inte uppfattningen att regeringen inte tar sitt finansieringsansvar.

I sin andra fråga undrar Lars Dahlberg vilka projekt jag anser ska skjutas på framtiden som följd av att den borgerliga regeringen inte tar sitt statliga finansieringsansvar. Jag delar inte den grundsynen, så jag tycker inte att frågan är relevant.

Varför har inte du reagerat, kritiserat eller ifrågasatt den borgerliga regeringens agerande med utebliven statlig finansiering, är hans tredje fråga. Jag har reagerat. Jag har sagt att vi äntligen har en regering som faktiskt gör någonting. Det var uppenbarligen inte relevant för Lars Dahlberg i det sammanhanget.

Sedan frågar Lars Dahlberg: Anser du att Cederschiöldsförhandlingen kan anses ogiltig-förklarad i och med att regeringen inte uppfyller sin del av åtagandet? Den frågan blir inte heller relevant. Dessutom ska man träffas och fortsätta diskussionerna om hur vi faktiskt ska gå från ord till handling.

Avslutningsvis frågar Lars Dahlberg hur jag ser på de negativa effekter som riskerar att drabba regionen till följd av den borgerliga regeringens agerande. Snarare är det väl så att den här borgerliga regeringen särskilt har pekat ut inte minst Stockholm och de flaskhalsar som finns här. Det är första gången på länge som någon regering gör någonting. Som stöd för detta nämner jag bara Ulrica Messing, Björn Rosengren och de hål som lämnades efter tidigare regeringar.

Snarare är det så att man skulle fundera på vilket eget ansvar som vi har och vad vi gör här i landstinget i kombination med vad regeringen faktiskt gör.

Aldrig tidigare har så många rest med SL:s tåg, tunnelbanor och på olika spår. Aldrig tidigare har det satsats så mycket pengar. Jag tycker tyvärr att frågeställningen blir lite besvärlig när man har sin utgångspunkt i att den här regeringen faktiskt inte gör någonting och att man inte har någon statlig finansiering.

Anförande nr 266

Landstingsrådet Dahlberg (s): Det är nog så, Catharina Elmsäter-Svärd, att vi har lite olika uppfattningar om verkligheten eller om vad den här borgerliga regeringen är beredd att göra för att vi ska få en verklighet som fungerar bättre än vad den gör i dag.

Jag har valt att formulera frågeställningarna utifrån en oro som jag känner när jag hör infrastrukturminister Åsa Torstensson uttala sig och när jag ser hur den här processen rullar på. Vi får inga besked, och det är faktiskt så att läget kommer nog att vara ganska oklart en bra bit in på 2009 tills vi får veta i vilken omfattning statsbidrag kommer att utgå till våra kollektivtrafikprojekt.

De regelverk som vi har säger till exempel att ett projekt inte får påbörjas innan man har fått besked om statsbidrag, om man nu ska kunna paräkna statsbidrag. Det har lett till att SL har begärt förhandsbesked från Banverket när det gäller tvärbanan till Solna och Saltsjöbanan. Innan det beskedet kommer kan man inte sätta spaden i jorden för då blir man blåst på pengarna.

Därför tror jag att är rätt så viktigt att majoriteten driver på här i landstinget för att få någon typ av förhandsbesked så att vi kan behålla tempot i det här arbetet. Jag vill påstå att det är ännu viktigare om vi tänker på den kris som vi befinner oss i. Hela byggbranschen har enorma behov av att det startas olika typer av infrastrukturprojekt eller byggprojekt över huvud taget.

På den punkten vill jag uppmana Catharina Elmsäter-Svärd och den övriga borgerliga majoriteten att faktiskt trycka på för att försöka få den borgerliga regeringen att skynda på den här processen lite.

Nu föreligger ju någon typ av delegering till landshövdingen att jobba med den regionala nivån. Det sägs att processen ska fortsätta. Det jag tycker är viktigt att säga till fullmäktige är ju att alla de som ska vara med i diskussionen nu också var med i Cederschiöldsförhandlingen. Där fördes det en diskussion som landade i en gemensam prioritering av infrastrukturprojekten. Rimligen finns ett väldigt bra underlag så att det går att hålla tempo i den här frågan.

Om jag sammanfattar de besked som jag fick nu och som inte är så tydliga i det svar som jag har fått, så är svaret på fråga 1 nej, helt enkelt. Du bedömer inte att man ska behöva kompensera genom en höjning av landstingsskatten eftersom den borgerliga regeringen kommer att ta sitt finansieringsansvar.

På fråga 2 svarar du alltså att inga projekt kommer att skjutas på framtiden eftersom den borgerliga regeringen kommer leverera.

På den tredje är ditt svar: "Äntligen". Jag välkomnar det om det verkligen stämmer.

På fjärde frågan svarar du att processen pågår. Den ska, som sagt, inte behöva pågå så särskilt länge, allt är ju klappat och klart. Det finns ett genomarbetat underlag i Cederschiöldsförhandlingen.

På den femte frågan är svaret att Stockholm kommer att prioriteras. Jag väntar med spänning på att se det faktiska utfallet av de här påståendena.

Anförande nr 267

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju spännande när det börjar lacka mot jul, men en sak man kan konstatera är att när Lars Dahlberg hade ansvaret tillsammans med en socialdemokratisk regering då var det inte just några julklappar som delades ut till den här regionen. Den nuvarande regeringen har till uppgift att sopa upp efter gamla försyndelser. Det var bara tomma löften som gavs, inte en meter spår fick vi. Inte en meter, Lars, kom till stånd trots löften från Messing och Rosengren. Det var bara tomma löften som det inte fanns finansiering för.

Jag tycker att det är rätt så tufft att gå upp i talarstolen och anklaga andra för att det inte finns pengar. 417 miljarder kronor, nästan en halv biljon kronor satsar regeringen – det är så mycket att jag har svårt att begripa hur mycket det är i relation till vad man hanterar som privatperson. Det är vad som finns att fördela runt om i landet till utbyggnad av infrastruktur. Det är lite annat, det, än tomma löften utan leverans.

När ni kom till makten år 2002 här i landstinget, då halverade ni investeringarna jämfört med den tidigare ledningen. Det ger ju klara besked. Det rapporteras i dag att du sparar pengar på trafiken i stället för att, vilket alliansledningen gör, se till att det finns mer pengar att fördela till driften av ny trafik.

Sluta nu en gång för alla tjafset om pengar till investeringar och vagnar. Du vet ju, eftersom du är en välbegåvad och väl insatt person, att statsrådet och regeringen har föreslagit vad som ska användas till hela infrastrukturpotten. Pengarna har inte försvunnit, men det finns en skillnad nu jämfört med situationen när dina partikamrater hade makten och vi senast fick pengar till investeringar i vagnar. Då fick vi bara pengar till 19 procent av den investeringen och det var vida under det som vi normalt sett skulle ha fått tillgång till. Nu kommer alla pengarna i stället att användas för den totala investeringspotten.

Gå inte runt och försök slå blå dunster i ögonen på folk genom att säga att pengarna har försvunnit. Vi får fria möjligheter att använda de pengarna vid fördelningen i diskussioner till den här regionen och över hela landet.

Det hade varit bra om Messing hade varit i närheten av att leverera de 417 miljarder kronor som Åsa Torstensson nu levererar! Det är bättre att det är en bra process rörande användningen av pengarna än att man springer och tar spadtag och klipper band fastän regionerna sedan aldrig får ett öre till att sätta i gång verkliga projekt.

Anförande nr 268

Landstingsrådet **Dahlberg** (s): Vi får säkert anledning att återkomma och redovisa vad som levererades under den tolvåriga regeringstid så Socialdemokraterna senast satt i regeringen. Det är en ganska lång lista, och det finns säkert anledning att återkomma till den.

Det jag är ute efter och vill tydliggöra genom de här frågeställningarna handlar om de pengar som finns på den här bilden. Du säger 417 miljarder. Kör till för det, men till att börja med är det 47 miljarder som staten ska skjuta till.

Det är så att av de här 417 miljarderna ska drygt hälften gå till nyinvesteringar, och här finns 47 miljarder som ska tillfalla Stockholmsregionen, om man lever upp till Cederschiöldsöverenskommelsen. Jag vill uppmana alla borgerliga företrädare att vid alla diskussioner med regeringens företrädare hårdgranska vilka pengar regeringen är beredd att ge till den här regionen. Och då börjar på minus.

Om vi tittar på vad som är uppgjort när det gäller perioden 2008–2012, så kan vi se att det finns statsbidrag till fordon, 50 procent, som totalt omfattar 3 720 000 000 kronor. De pengarna är vi blåsta på, som man säger, när vi börjar den här diskussionen. Jag hoppas att det är som du säger, Christer, att de återfinns i investeringarna till kollektivtrafik i övrigt.

Anförande nr 269

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Jag tycker det är bra att Lasse Dahlberg är engagerad, för vi behöver alla vara engagerade för att komma framåt över huvudet taget, inte bara på spår och vägar utan även i handling i den här regionen. Därför var det bra att alla partier var med gemensamt och ställde krav när det gäller investeringarna, inte minst när vi talar om Cederschiöldsförhandlingen. Det som var lite tråkigt var att Socialdemokraterna inte orkade gå hela vägen och skriva under punkten om finansieringen i förhandlingen.

Möjligtvis skulle man så här före jul kunna lyfta lite på grannlåten. Lars Dahlberg nämnde något om att man, innan man kan sätta spaden i jorden, måste invänta besked, och det skulle gälla Tvärbana Norr och Roslagsbanans dubbelspår. Jag skulle inte bli förvånad om det kommer ett besked inom fjorton dagar.

§ 228 Interpellation 2008:47 av Vivianne Gunnarsson (mp) om dricksvattenförsörjningen vid stora kriser

Anförande nr 270

Vivianne Gunnarsson (mp): Ordförande och Catharina Elmsäter-Svärd! Jag får väl tacka för det här svaret som var ganska så modigt ändå. Det avslöjar ju att det inte finns några reservvattensmöjligheter för våra allra största sjukhus. Det finns reservvatten till två sjukhus, Norrtälje och Södertälje, men inte för våra större sjukhus. Det är ju en ganska riskabel situation, för att inte säga hemsk.

Jag läste en rapport som Riksrevisionsverket nyligen har skrivit där de granskat just hur regeringen och de statliga myndigheterna klarar sin samordning vid reella kriser. Då va vattenförsörjningen en del av det som de studerade. Riksrevisionens rekommendationer innebär att statens stöd till myndigheterna behöver öka och att kontrollen bör förbättras, bland annat kontrollen av råvattenkvaliteten i storstadsområdena. Även länsstyrelserna bör se till att det finns planer för nödvattenförsörjning.

En av de frågor som Catharina Elmsäter-Svärd besvarade handlade om länsstyrelsens roll i den här frågan. Mina frågor handlade om vilken beredskap som landstinget har för vattenförsörjningen, och jag fick svaret att den är ganska dålig. Den andra frågan handlar om hur man prioriterar vattenförsörjningen till olika verksamheter i vården vid en ransonerings-situation. Den frågan har inte besvarats alls eftersom den sköts över på chefsläkaren.

Den tredje frågan handlar om ifall det finns en plan för prioritering av olika patientgrupper, och det visar sig att det inte finns någon sådan plan heller. Och så frågade jag om landstinget hade övat ett scenario. Det har landstinget gjort år 2005 och 2006. Däremot fick jag inte klart besked i interpellationssvaret resultatet av den övningen. Var det så att landstinget klarade av sin situation i övningen eller inte? Det framgår inte av svaret.

Den sista frågan handlade om när dricksvattenresurser kan vara säkrade på det sätt som berörs i förslaget till regionplan 2010.

Man kan läsa sig till att det nu har påbörjats en diskussion med de leverantörer av dricksvatten som landstinget har, inte med länsstyrelsen, om särskilda system som ska försörja landstinget med extra vatten.

Det var alltså modigt, tycker jag, att i svaret avslöja att det faktiskt inte finns någon extra-försörjning av vatten. Men det är också svårt att ta emot ett svar som ger besked om att det inte heller finns någon planering för hur man ska hantera denna fråga.

Anförande nr 271

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! De frågor som Viviann Gunnarsson har ställt är samtliga väldigt viktiga eftersom vi inte kan komma ifrån att det inte kan finnas något liv utan vatten. Om det händer något med våra vattentäkter kan vi knappast våga ana vad som händer.

I vårt dagliga liv är vi så vana vid, i den här delen av världen, att det alltid finns vatten varhelst vi än behöver det. Det är bara att öppna kranarna så kommer det. Vi behöver inte heller ifrågasätta om vattnet i kranarna går att dricka, vilket man allt oftare kanske måste göra i andra sammanhang. Därför är det naturligtvis viktigt att koppla samman detta till våra verksamheter där man om möjligt är ännu mer beroende av rent vatten.

Jag har försökt att besvara frågorna vartefter. Du frågar om vi har övat något scenario, och jag har skrivit att vi har gjort det. Det fanns ingen fråga om hurdant resultatet blev så jag har inte beskrivit det. Jag har inte läst om resultatet, men det är något som går att jobba vidare med, det ingår i vårt uppdrag.

Oavsett om det är modigt eller inte så är allt inte alltid perfekt, och uppenbarligen fungerar inte det här helt perfekt. Det som ändå är viktigt är att vi redan har inlett en dialog med just Krisberedskapsmyndigheten när det gäller att hitta lösningar för de akutsjukhus som i dagsläget de facto inte har någon vattenreserv.

Jag får tacka för att frågorna har ställts, för det har åter en gång belyst behovet. Även om svaret inte är fullödigt så är det ändå en bit på väg. Vi får se vad vi kan jobba vidare med.

Anförande nr 272

Viviann Gunnarsson (mp): Eftersom jag inte fick något svar på vad som hände vid övningen så kommer jag att skriva en ny interpellation. Jag hoppas att Catharina tar reda på svaret så fort som möjligt. Det är otroligt viktigt för oss. Den senaste tidens effekter av klimatförändringarna visar ju att det inte alls är så osannolikt att vi kan få en dricksvattenkris tämligen omedelbart om vi skulle hamna i en översvämningssituation.

Även i förslaget till regional utvecklingsplan berörs den här frågan som en av de mest problematiska frågorna. Vi har inte något förslag till hur den ska hanteras. Det är också en fråga som varit uppe till diskussion mellan kommunerna och de nya vattenmyndigheterna. Man har inte reglerat kostnaderna för hanteringen av dricksvattentäkter och inte heller den biologiska mångfalden i sjöarna.

Också med tanke på att det nu blir allt mer medicinrester i vattnet är det en otroligt viktig fråga att vi verkligen har vatten som går att använda på våra sjukhus. Man kan ju bara tänka sig katastrofscenariet att vi inte hade något vatten över huvud taget till bara ett av våra sjukhus. Ännu värre skulle det naturligtvis bli om det skulle bli en översvämning och alla de tre större sjukhusen blev utan vatten. Vart skulle vi ta vägen med våra patienter?

Det står också i handlingarna att man inte kan tänka sig en situation där man skulle försörja ett sjukhus med vatten via tankbilar. Det skulle bli en total katastrof.

Catharina säger att hon tar frågan på allvar. Jag hoppas att ni tar hand om den så fort som möjligt så att vi kan få besked om hur det här ska hanteras.

I den här rapporten från Riksrevisionsverket nämner man också att en av de viktiga frågorna är att det inte räcker med att prata med en myndighet eftersom samordningen mellan myndigheterna inte fungerar; det är ju ett av verkets viktigaste påpekanden.

Det är detta som de är tillsatta för att studera. Riksrevisionsverket tittar inte så mycket på fysisk försörjning utan mer på myndigheternas verkningar. På det här området fungerar inte myndigheterna heller. Då kan vi som landsting verkligen passa på att se till att bli ett exempel som visar hur vi kan klara ut de här frågorna.

Jag tycker att det vore en skräcksituation att behöva försvara för medborgarna att vi inte kan försörja sjukhusen med vatten om det skulle inträffa en katastrof.

Anförande nr 273

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag blev förvånad och förskräckt när jag läste det här svaret. Det är absolut nödvändigt att el och vatten fungerar om vi ska kunna bedriva sjukvård. När det gäller el så finns det och har länge funnits reservkraft för bland annat sjukhus. Det gäller uppenbarligen inte vatten.

Det står också här att man har belyst frågan tydligt i diskussionerna om Nya Karolinska Solna, men det framgår inte riktigt om man tänker lösa frågorna. Det vore ju intressant om det går att få en komplettering till det svaret när det gäller vårt nya storsjukhus.

Jag vill framhålla att det kanske går att se en kombination av frågan om en framtida utbyggnad av alternativ energi till sjukhusen och till landstingets fastigheter. Kanske kan man kombinera den frågan med frågan om att lösa detta med reservvatten. Energifrågan handlar i stor utsträckning om att hitta system för lagrat vatten. Detta lagrade vatten kunde kanske användas som reservvatten i en katastrofsituation.

Anförande nr 274

L a n d s t i n g s r å d e t E l m s ä t e r - S v ä r d (m): Det står också bland annat i svaret, och det är kanske värt att repetera också, att kommunerna har inom sitt sektorsansvar även ett ansvar att leverera vatten till sjukhusen. Jag vet att bland annat Norrvatten noga följer den här frågan så att de kan säkra att vatten finns till de sjukhus som finns inom deras område.

Viviann, jag vill säga så här. Du är hjärtligt välkommen att skriva en interpellation. Det tråkiga med interpellationer är att när man har en viktig fråga att diskutera så blir debatten så snuttifierad eftersom så få minuter som står till buds.

Vi har förvisso ett krisledningsutskott, men det är vid speciella tillfällen. Det är allmänna utskottet som under tiden där emellan har ansvaret för krisberedskapen. Därför är det kanske bäst att ta upp diskussionen i allmänna utskottet för att få en lite mer ordentlig föredragning av vad som finns och vad som faktiskt gäller i det uppdrag som vi ändå har där.

Det vore synd att förstöra en viktig fråga med att bara ha några få minuter att diskutera den. Om vi förde diskussionen i något annat forum skulle vi dessutom ha möjlighet att ta dit personer som aktivt jobbar med dessa frågor och har ansvar för frågan ute i våra verksamheter. Om inte annat kan vi då få länsstyrelsens roll ytterligare belyst i det sammanhanget också.

Anförande nr 275

M i k a e l F r e i m u t h (m): Ordförande! Den stora skillnaden i Sverige jämfört med de flesta andra länder är ju att de flesta andra länder verkligen har brist på vatten, men det har inte vi i Sverige. Den stora vattentäkten är Mälaren, både för Stockholm Vatten och för Norrvatten. Det man tar upp här i diskussionen är frågan om en dricksvattenbrist, men det råder ingen brist på vatten i Mälaren precis.

Som de flesta känner till rinner Mälaren högre än Saltsjön. Man nyttjar bara 3 procent som av naturen rinner ut i Saltsjön.

Så till frågan om reservvatten. Norrvatten som ägs av 13 kommuner norr om Stockholm har reservvattentäkter, fyra stycken. Skulle det inte fungera med de ordinarie vattenledningarna så nyttjar man reservvattentäkterna.

Dessutom har man dubbelmatning på ledningarna. Eftersom jag känner till Norrvatten rätt så väl så kan jag berätta att detta har fungerat i över 80 år utan större kriser eller brister. De flesta sjukhusen ligger också centralt placerade, och där har man matning från två olika håll. Därför förstår jag egentligen inte upprinnelsen till den här interpellationen.

Stockholm Vatten har två vattenverk i Mälaren och har också en väldigt god försörjning. Allt fler ansluter sig. Det råder alltså ingen brist på vatten. Kvaliteten kontrolleras naturligtvis dagligen. Det finns också tillgång till reservvattentäkter, och man har dessutom förgrening mellan Stockholm Vattens nätverk och Norrvattens. Om vattnet skulle det ta slut på ena sidan så öppnar man ventilerna och forslar vatten från det andra hållet.

Jag förstår egentligen inte riktigt den oro som framkommer i interpellationen.

Anförande nr 276

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (mp): Tyvärr har jag bara kort tid på mig, men jag är väl insatt i vattensituationen. Upprinnelsen är Riksrevisionens rapport som säger att det yttersta ansvaret för dricksvattenförsörjningen till befolkningen är kommunernas och att även stora kommuner har mycket svårt att upprätthålla reservvattenförsörjningen.

Sedan vill jag svara Catharina. Jättebra om vi tar upp det här någon annanstans, gärna i landstingsstyrelsen. Jag sitter själv inte i allmänna utskottet och skulle gärna vilja höra lite mer om det här.

Det är ju så att vi också har motionerat om en kris- och sårbarhetskommission. Ni är välkomna att ansluta er till våra förslag där så småningom. Det handlar också om bland annat dricksvattenförsörjning.

Men, som sagt, jag skulle gärna se att vi tog den här frågan ytterligare en sväng med seminarier och så.

Anförande nr 277

L a n d s t i n g s r å d e t W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Jag kunde inte låta bli att begära ordet när Mikael säger att det har fungerat hur bra som helst att hämta vatten ur Mälaren i 80 år. Något som inte har funnits under den tidsperioden är de klimatförändringar som Klimat- och sårbarhetsutredningen pekade på, just med tanke på hoten mot vårt vatten.

Många av de påfrestningar som vi kommer att möta framöver kommer att vara vattenrelaterade. Det handlar om saltvatteninträngning, om havet stiger över Mälarens nivå. Det är en stor diskussion om det, Mikael. Det har redan skett saltvatteninträngning vid ett par tillfällen, till Görvälns vattenverk till exempel. Det kan bli ännu värre, om det värsta av scenarier inträffar.

Det handlar också om vattenkvaliteten i Mälaren – som fler och fler kommuner utnyttjar som vattentäkt, som du själv säger, Mikael. Man pumpar ut vatten till skärgårdskommunerna och så vidare. Visst, det är en bråkdel av allt det totala vattnet – men det gör att alla är beroende av just Mälaren. Sedan finns det små reservvattentäkter, både på den södra och på den norra sidan. Men Mälaren är den vattentäkt som kommer att utsättas för de största hoten, till exempel i form av nya sjukdomsmönster, parasiter, amöbor, mer humus vilket försämrar kvaliteten på råvattnet och så vidare.

Därför är jag glad över att Catharinas svar visar att det ändå finns en medvetenhet hos landstingsledningen om de här frågorna.

Som Vivianne påpekade har vi också väckt en motion om alla dessa frågor sammantaget. Vi tycker att landstinget som regional aktör bör ta ett samlat grepp över de frågor som Klimat- och sårbarhetsutredningen ställde. Vad jag har sett av både förra årets och årets budget, som

nu är klubbad, har ni själva tagit upp de här frågorna. Jag vet att man på miljöavdelningen har genomfört två mini-workshoppar om det här, men det räcker inte. Man måste samla alla aktörer – länsstyrelse, kommuner och landsting, och naturligtvis även de som producerar vattnet – för att diskutera hur vi i framtiden ska försäkra oss om bra råvatten och om att de reservvattentäkter som finns räcker till.

Om det värsta ändå skulle ske och Mälaren förorenas, handlar det om hårda prioriteringar. Då kan vi inte använda vattnet som vi gör i dag, vare sig som privatpersoner, sjukhus eller andra inrättningar. Hur det ska gå till vet vi ingenting om i dag. Därav vår fråga om en plan. I ett sådant läge duger inte att säga som i Lorry: "Tänkte inte på det!" Det ska vi sluta med!

Anförande nr 278

M i k a e l F r e i m u t h (m): Ordförande! Frågan är liksom vad som är landstingets roll i vattenförsörjningen. Det är det som jag vill ifrågasätta lite grann i varför interpellationen är ställd.

Visst finns det hotbilder. Mälaren är ju ett ytvatten, och det kan naturligtvis hända saker. Men vi har producenter som är ansvariga för detta. Den största är Stockholm Vatten, och sedan kommer Norrvatten. Det är de två stora, och de nyttjar Mälaren som vattentäkt. Men det finns reservvatten att tillgå, och frågan är på vilket landstinget är engagerat. Litar man inte på den hundraåriga tradition som Stockholm Vatten har, eller på den drygt åttioåriga tradition som Norrvatten har? Det görs dessutom rätt stora investeringar i reningsprocesserna, allt ifrån filtrering med kol och så vidare.

Därför tycker jag det är lite märkligt att man har velat skriva interpellationen. De som i dag har ansvaret, det vill säga de kommuner som är inblandade, sköter ju detta enligt konstens alla regler. Om inte annat kan man fråga Svenskt Vatten, som är branschorgan. Vad är det ni vill att landstinget ska göra för att ytterligare förbättra vattenkvaliteten?

Anförande nr 279

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag tänkte bara påminna om att vi inom miljöavsnittet av budgeten lyfter frågan om läkemedelsrester i dricksvatten. I det avseendet kommer vi att ta kontakter regionalt för att sätta in frågan i sitt regionala sammanhang, med alla runt omkring. Även om det finns andra aktörer inblandade i detta och vi faktiskt inte har huvudansvaret för vattenförsörjningsfrågan, så kan de här frågorna naturligt komma att åtminstone beröras i det sammanhanget. Då får vi se vad det eventuellt finns för intresse hos andra aktörer att diskutera de frågorna gemensamt. Bara en liten tanke.

Anförande nr 280

Landstingsrådet W i g g (mp): Jag vet inte om Mikael har läst Klimat- och sårbarhetsutredningen. Har du inte gjort det, Mikael, så rekommenderar jag dig att läsa den. De möjliga lösningar som pekas ut där är stora vattenledningar från Dalälven eller från Vättern – i den skalan är det. Då räcker inte de reservvattentäkter vi har. Ja, på ett par veckors sikt, eller möjligen i ett par månader. Men om Mälaren kontamineras går det inte över på några månader, och sedan kan vi använda den igen. Det handlar om att hitta på långsiktiga lösningar, Mikael.

Gustav har rätt om läkemedel och kemikalier. Men vi har ju också en ambition att bilda en region, eller hur? Det är många här i salen som brukar tala om det. Då kommer vi de facto att ha ett större ansvar. Vi i Miljöpartiet tycker att vår roll är att redan nu ska påminna länsstyrelse, kommuner och andra om det samlade ansvaret, så att man inte står där med skägget i brevlådan när det väl har hänt någonting. Vad ska vi då göra med våra sjukhus? Och med äldreboenden, för den delen?

§ 229 Interpellation 2008:48 av Lars Dahlberg (s) om läkarkompetensen på ambulanshelikoptern

Anförande nr 281

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Ambulanshelikoptern har ju varit uppe till debatt här tidigare, både under den här och under den förra mandatperioden. Det som gjorde att jag bestämde mig för att ställa den här interpellationen var att jag fick klart för mig att det är samma verksamhet som berör hanteringen av trafikolyckor i länet. Rimligen borde det vara så när man gör ett ställningstagande att läkarbemanningen ska försvinna, att man har tänkt igenom vad det i sådana fall betyder för hanteringen av trafikolyckor. Därför har jag ställt mina två frågor.

Jag har fått ett ganska långt svar, som man kan säga fokuserar på en massa formalia kring hanteringen av helikoptern, men jag tycker inte egentligen att jag får svar på det jag har frågat om: Hur kan akuta vårdinsatser vid trafikolyckor säkras i hela länet om man inte satsar på ambulanshelikoptern? Det framgår faktiskt inte av svaret. Jag tackar för svaret, men jag uppfattar inte att jag har fått något riktigt svar på frågorna.

Anledningen till att jag har valt att söka svar på det här är helt enkelt att det borde finnas med i beslutsunderlaget när man tar ställning till att ta bort läkarna.

Det finns två delar som ändå berör antalet sjukdomsfall och olyckor som inträffar i länets centrala delar. Där anges att man inte kan utnyttja läkaren optimalt och att det är därför man har tagit bort läkarbemanningen. Det omnämns också att ambulanshelikoptern har svårt att nå Stockholms centrala och tätbebyggda delar på grund av avsaknaden av lämpliga landningsplatser. Det här är väl det enda som på något vis berör mina frågeställningar, men i övrigt är svaret en lång uppräkningslista av hur processen har sett ut i arbetet med den här frågan.

Totalt handlar det om 1 300 uppdrag om året, och av dem är 800 livshotande situationer. Många av dessa uppstår vid trafikolyckor runt om i länet. Alla ni som någon gång kör bil eller är medpassagerare och har hamnat i en situation där det har hänt någonting på vägarna vet att den kapacitet som vi har i dag är så hårt ansträngd, att om ett körfält måste stängas av på grund av en olycka så proppar det igen omedelbart och det blir timslånga köer. I den situationen ska då akutbilar och annat försöka ta sig fram. Det är därför helikoptern används ibland – man tar sig helt enkelt inte fram på något annat sätt!

Därför har jag ställt mina frågor, Gustav, och jag ser fram emot kompletteringar utöver det skriftliga svaret.

Anförande nr 282

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag instämmer i att interpellationssvaret kunde ha varit rakare i svaret på frågorna, framför allt med tanke på att den som läser svaret lätt kan konstruera de svar som är lämpliga att ge.

Jag börjar med den första frågan, så vi klarar av den först: Hur kan akuta vårdinsatser vid trafikolyckor säkras i hela länet om man inte satsar på ambulanshelikoptern?

Men vi satsar ju på ambulanshelikoptern. Vi har förstärkt ambulanshelikoptern sommartid, när belastningen är som hårdast i framför allt de delar av länet som enbart kan nås med helikopter.

Fråga 2: Vilka alternativa vårdinsatser är bättre än en läkarbemannad helikopter vid blockerande trafikolyckor på de större trafiklederna? Akutläkarbil anses vara ett effektivare sätt att komma fram, just vid bilolyckor i länets centrala delar. Möjligheten att landa en helikopter i olika delar av vårt län är en av de hindrande faktorer som gör att ambulanshelikoptern inte alltid har den tillgänglighet som man skulle önska. Den andra begränsande

faktorn är vädersituationen, som är ett stort hinder för användande av ambulanshelikoptern stora delar av året.

Nu är det också så att läkarresursen inte försvinner, utan det som ändras när det gäller läkarresursen i den prehospitäl vård är att den primära baseringen blir bil i stället för helikopter, men även fortsättningsvis kommer helikoptern att användas för att frakta läkaren om det behövs, om en helikopter är det mest ändamålsenliga sättet att fort få läkaren på plats till en olycksplats där just läkarens kompetens behövs.

Sammantaget är det här förslag som innebär att läkarresursen ska bli *mer* tillgänglig.

Du sade i ditt inlägg att svaret är en uppräkningslista av formalia. Det är inte riktigt sant. Det finns en inledning, som jag tycker ändå kan ha ett visst allmänintresse, som tar upp en del formalia – bland annat att Socialdemokraterna inte riktade någon invändning mot de här förändringarna när de förberedande besluten fattades. Det enda ni då riktade någon invändning emot var att alliansen ville förstärka helikopterambulansen sommartid med inrättandet av en extra sommarhelikopter. Det och endast det var vad ni riktade in er kritik mot då.

Jag tycker att Socialdemokraternas vurm för ambulanshelikoptern och skärgårdsbornas ambulanssjukvård är senkommen, men den är välkommen. Sedan delar jag inte er analys, men tack för ert senkomna intresse för den här frågan!

Anförande nr 283

Landstingsrådet Dahlberg (s): När det gäller vårt agerande i den frågan var det så att det inte framgick tydligt att läkarbemanningen skulle försvinna när det här behandlades på HSN. Det har vi återkommande upplyst Gustav Andersson om, så det kan inte vara någon nyhet. Dessutom har ju vår partigrupp i HSN lagt fram en skrivelse som begär att man ska se över frågan.

Av det du tolkar ut av ditt svar och lägger till här framgår det att du tycker att den situation vi har fått i dag egentligen är bättre än en läkarbemannad helikopter. Det svaret blir jag lite förbryllad över, för rimligen borde det vara så att en helikopter som snabbt kan sättas in i en situation där det är timslånga bilköer och där en läkare snabbt kan komma på plats för att göra livräddande insatser är svårt att slå med en akutläkarbil. Enligt den beskrivning du gör är det tydligen en bättre insats, och i så fall får jag väl sätta mig lugnt och notera att vi på den punkten faktiskt har helt olika uppfattningar.

Anförande nr 284

Vivianne Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! Gustav Andersson, jag har en hel bibba med olika uttalanden, motioner och interpellationer som de borgerliga gjorde förra valperioden kring olika former av hantering av helikoptern. Förra gången jag var med här i landstinget, för 20 år sedan eller någonting sådant, var det också så att vi höll på att diskutera ambulanshelikoptern och dess bemanning. Det är ganska tröttsamt att behöva hålla på med detta.

Det är en kostnad som är otroligt liten i förhållande till den insats den gör och den trygghet som det skapar för många människor i skärgården. Jag förstår inte varför vi ska behöva hålla på och bråka om bemanningen på ambulanshelikoptern. Det hade varit jättebra att införa en akutbil med läkare i plus den här helikoptern med läkare.

Som boende i skärgården då och då, för att inte säga ganska mycket, ser jag den här helikoptern väldigt ofta, och jag har grannar som faktiskt inte hade klarat sig om det inte hade funnits en läkare i helikoptern.

Det är faktiskt obegripligt att vi ska behöva stå här och prata om det här gång efter annan. Jag tycker att man ska kunna bekosta det. I ett modernt samhälle är det inte någon lyx att ha en helikopter som kommer och hämtar folk där det inte går på annat sätt.

Från Norrtälje till Furusund tar det 25 minuter med utryckningsbil. Har man då inte läkare med sig, kan det vara stor risk för att patienten har omkommit – vilket också har hänt många gånger. Det gäller även brandkår och annat, 25 minuter tar det trots att det inte är någon färjeförbindelse eller liknande, utan det beror på att det är så krokig väg. Det är många som inte överlever det!

Anförande nr 285

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Jag välkomnar verkligen den här debatten, för den gör det möjligt att göra en del förtydliganden som tyvärr inte alltid kommer fram i massmediernas kortfattade rapportering.

Som sagt var kommer läkare även fortsättningsvis att kunna skickas med helikopter om det är ändamålsenligt. Det kan göras antingen genom att man flyttar över vår egen läkarresurs till vår egen helikopter. Detta finns det idéer om hur man ska kunna göra någorlunda snabbt – visserligen inte lika fort som om läkaren redan sitter i helikoptern, men i flertalet fall får man en snabbare överföring av läkaren till rätt plats med den här dispositionen och den primära baseringen i bilen och den sekundära i helikoptern. Eller också kan man utnyttja Uppsalas helikopter, som på grund av att den är en sjukhushelikopter har ett lite annorlunda uppdrag men står till förfogande 70 procent av tiden och som också kan skickas till vår skärgård eller till andra delar av vårt län om det är så att man behöver en läkare och SOS Alarm bedömer att det är det snabbaste sättet att komma fram.

Frågan om ambulanssjukvården i skärgården och ambulanssjukvården till lands i förhållande till skärgårdshelikoptern skulle jag vilja bena ut lite grann.

Om vi börjar med att utgångspunkten är en jämlig ambulanssjukvård, är det så att tillgängligheten till ambulans, inte den medicinska kompetensen, är nyckelfrågan för skärgården. Helikopterambulansen kommer även fortsättningsvis att vara en bättre ambulans, med starkare personalbemanning, än den vägburna ambulansen som flertalet av oss har att förlita oss till.

Nyckelfrågan för skärgården är alltså att få en bättre tillgänglighet till ambulans över huvud taget. Där har vi stärkt upp med en ny sommarhelikopter, och vi har tecknat nytt avtal med Sjöräddningen. Jag är inte främmande för tanken att man långsiktigt – just med tanke på vädersituationerna – borde förstärka med någon form av båtambulans. Vi har ändå Sjöräddningen, och det fungerar någorlunda bra i de situationerna.

För fastlandet är inte nyckelfrågan tillgängligheten till ambulans, som redan är bättre till lands än i skärgården, utan där är det tillgängligheten till läkarresursen som är nyckelfrågan. Den tillgängligheten har inte fungerat särskilt bra i många situationer med just den disposition som vi har.

Den aktuella förändringen innebär att skärgården får en starkare ambulanssjukvård, och att fastlandet får en starkare ambulanssjukvård. Naturligtvis kan det finnas enskilda situationer där just den disposition som vi hade tidigare hade varit bättre, men i flertalet fall blir det här bättre både till lands och till sjöss.

Anförande nr 286

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Gustav Andersson satt ju inte i landstingsfullmäktige under förra mandatperioden, då vi tog beslutet om att ta bort den extra sommarhelikoptern och i stället förlita oss till den Uppsalahelikopter som Gustav hänvisar till som en alldeles utmärkt lösning.

Då, under förra mandatperioden, var det ett hiskligt liv i den här fullmäktigeförsamlingen kring detta. Åke Holmström från Kristdemokraterna gick upp och sade att folk skulle dö där ute i skärgården därför att det inte fanns läkare som snabbt skulle nå fram. Rune Wikström, känd moderat som numera är riksdagspolitiker, stod i samma församling och sade att folk skulle dö som flugor ute i skärgården därför att läkarna inte tillräckligt snabbt skulle kunna komma ut till de människor som drabbades av olyckor eller sjukdom.

Ni drev kampanj på det här under förra valrörelsen, och det respekterar jag. Ni skulle återinföra den extra sommarhelikoptern, det lovade ni skärgårdsborna och glesbygdsborna. Men det ni lät bli att säga var att ni skulle ta bort läkarbemanningen! Det sade ni inte ett ljud om.

Förvisso har ni återinfört den extra sommarhelikoptern – men jag tror att många skärgårdsbor och många glesbygdsbor i den här regionen hade tänkt efter ett varv till, om de hade förstått att ni tycker det är viktigare med många helikoptermaskiner än att man har en vettig personalbemanning ombord på de maskiner som far ut för att rädda människor i nöd och när det är bråttom!

Anförande nr 287

M o n a R u d e n f e l d t (s): Gustav Andersson, att du varken kan höra eller läsa! Du har fått brev från Värmdö skärgårdsråd, där alliansen är enig med oppositionen om kravet på läkarbemannad helikopter. Jag kan berätta för dig att PRO, som representerar 50 000 medlemmar i Stockholms län, har gjort ett uttalande med krav om läkarbemannad ambulanshelikopter. Att du inte kan begripa att man ska jämställa en akutbil med en ambulanshelikopter. En ambulanshelikopter är icke enbart ett transportmedel. Det handlar om snabba puckar, och det gäller både i skärgården och vid trafikolyckor och annat.

Sådant liv som dåvarande oppositionen, nuvarande majoriteten, förde när det handlade om helikoptern förra perioden! Det borde du ta till dig.

Anförande nr 288

L a n d s t i n g s r å d e t A n d e r s s o n (c): Beklagligtvis satt ju varken jag eller Centerpartiet i landstingsfullmäktige under förra mandatperioden, så något ansvar för den debatten kan jag tyvärr inte ta. Jag måste ta ställning till de underlag som vi har för beslut.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte tyckte att det var något fel på beslutsunderlaget den gången. Med förlov sagt: Jag tror inte att det var något missförstånd, utan jag tror att det helt enkelt är så att ni har ändrat bedömning efter vägen. Det kanske kan ha att göra med den växelvisa majoritets- och oppositionsrollen.

Nu är det ju landstinget som är ansvarigt för ambulanssjukvården. Vi måste göra våra bedömningar utifrån sammanvägningar av olika argument, och vi måste göra prioriteringar. Den här förändringen bedöms leda till att man optimerar ambulanssjukvården, både i skärgården och på fastlandet. Jag tycker att det är ett ansvarsfullt beslut, men självfallet ska vi noggrant följa utvecklingen – och vid behov kan det naturligtvis vara så att vi gör justeringar i besluten.

Anförande nr 289

L a n d s t i n g s r å d e t L a r s s o n (s): Jag ska inte skälla för mycket på Centerpartiet, för ni satt inte den här församlingen då. Det gjorde däremot Moderaterna och Kristdemokraterna, som hade väldigt stora och tunga ord i den här församlingen förra mandatperioden. Nu tiger de tyst. Jag kan förstå varför.

Det framgick inte av beslutsunderlaget i hälso- och sjukvårdsnämnden att ni tänkte ta bort läkarbemanningen på helikoptern. Vi kunde inte ens tänka oss den tanken, så jag måste säga att det var med stor förvåning som vi faktiskt förstod att ni skaffade flera snurrande maskiner i luften samtidigt som ni försämrade bemanningen – helt otroligt!

Nu kommer ett konkret löfte från oss Socialdemokrater – och jag tror att Vänsterpartiet och Miljöpartiet är med på det också: Vi kommer att se till så det finns läkare ombord på de här helikoptrarna, om vi får befolkningens stöd i nästa val.

Anförande nr 290

M a t s S k o g l u n d (v): Först vill jag hålla med Mona Rudenfeldt om att Värmdö skärgårdsråd har begärt av landstinget att man ska införa läkare på helikoptern. Det är faktiskt så. Den som har skrivit under är Monica Pettersson, som har suttit här i landstinget för Moderaterna. Hon menar det på fullt allvar.

I valrörelsen åkte alla partier runt på en liten cirkus till alla skärgårdsöarna i Värmdö. Då fanns det bara en helikopter, och det försvarade jag så klart hela tiden. Men ni borgare lovade guld och gröna skogar, det skulle vara två helikoptrar och läkare, det var ju livsfarligt att bo i skärgården om det inte fanns helikoptrar med läkare som snabbt kunde komma. Sedan hann ni knappt mer än vinna förrän ni förklarade: Läkare behövs inte! Det är bättre att ha dem i bilar på land, det är mycket säkrare!

Det är klart att alla fick uppfattningen att ni skulle fixa fram två helikoptrar med läkare i. Ni lurade skärgårdsfolket! Och jag fick ta emot skället där ute, och Christer Hedberg. Så var det.

Anförande nr 291

H a n s L i n d q v i s t (c): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag kan inte låta bli att begära ordet eftersom jag är skärgårdsbo från Värmdö. Vi har haft den här debatten åtskilliga gånger ute hos oss.

Det är ingen tvekan om att det finns oro i skärgården – det finns en oro hos mig också – om det går att klara av det här utan läkare i helikoptern, men jag hör min partikamrat Gustav Anderssons svar och att läkaren utnyttjas mer effektivt under arbetstiden. Vi ansvarar för hela regionen, vi som sitter i den här salen. Jag är ju inte här så ofta, men när vi är här är så är vi naturligtvis allesammans ansvariga för en god läkarvård och en god helikoptersjukvård i hela regionen.

Ett par saker vill jag poängtera. Man kan flytta över en läkarresurs till helikoptern, det svaret har vi fått och den möjligheten finns. Uppsalas helikopter är, som Gustav sade, också tillgänglig för oss. Vi har alltså en god vård i helikopter med nuvarande sjukvårdsbemannning, med en anesthesisjuksköterska.

Jag har en rak fråga till min partikamrat Gustav. En av anledningarna till att vi från alliansen med flera ställde frågor om läkaren för en tid sedan var just att vi ville veta om det nu blir en ordentlig utvärdering. Nu står det faktiskt i Gustavs svar att man ska göra en utvärdering av akutläkarbil, akutbil, akutambulans och ambulanshelikopter och formulera en framtida strategi för Stockholms läns landsting. Därför ställer jag frågan direkt till Gustav, som sitter tre meter ifrån mig: När kommer den utvärderingen, och hur kommer den att se ut?

Anförande nr 292

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (mp): Den här diskussionen verkar helt förvirrad. Att föreslå något som inte har varit berett i något ärende och sedan komma i en interpellation och säga att så här ska vi göra – det verkar inte riktigt klokt, tycker jag. Det här påminner mig om när brand- och räddningsnämnden skulle ändra sin styrka och alla blev som galna därför att man tog bort det som var viktigast av alltihop. Så är det verkligen här också, man tar bort det som är absolut viktigast.

Det är nämligen inte alls så att det värsta är en massa trafikolyckor. Visserligen hoppar folk från båtar mitt i Furusundsleden många gånger per sommar, men det som är viktigast är folk som får hjärtstillestånd, hjärtinfarkt eller stopp i andra vitala organ. Då ska det komma en ambulans – och den tar 30–40 minuter eller mer än så, för många gånger hittar den inte heller utan måste ta kontakt med någon på land.

Jag kan inte begripa att det ska vara så jädra fattigt i det här landstinget att vi inte skulle ha råd med en ordentlig service. Jag är inte alls för att köra ut en massa flygplan och helikoptrar i onödan, men det är inte i onödan! Jag säger bara: Canada. Där är de tvungna att ha det så här.

Ordföranden: Nu ger jag faktiskt Gustav Andersson en minut till, eftersom det är många från den andra sidan som han har att besvara.

Anförande nr 293

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c):** Och från den egna!

Jag skulle först vilja uppmana alla deltagare i landstingsfullmäktige: Förringa inte akutsjuksköterskornas kompetens! De är i många lägen den rätta resursen för att arbeta med de akuta fallen. I de absolut flesta fall är de fullt tillräckliga. Jag är säker på att läkare många gånger har gjort sjuksköterskors jobb i ambulanshelikoptrarna, och sedan får de – som säkert är hedervärda människor med ett stort engagemang – äran, och folk är övertygade om att om inte en läkare hade suttit i ambulansen så hade de dött. Säkert har läkare i många fall fått äran där det hade gått lika bra med en akutsjuksköterska.

När det gäller en utvärdering: Vi behöver nog se hur det fungerar under ett års tid eller så, men jag lovar att en utvärdering kommer. Jag har även konsulterat Birgitta Rydberg i den här delen, och vi tror att efter ungefär ett år bör den kunna genomföras.

Sedan vill jag fråga Socialdemokraterna: Kommer ni att behålla den nya sommarhelikoptern när – jag menar *om!* – ni får tillbaka makten?

Anförande nr 294

M a r i e Å k e s d o t t e r (mp): Man brukar tala om en levande skärgård. Det måste väl också omfatta människorna som bor där, eller hur?

Ambulanshelikoptern har en dubbel funktion, kan man säga. Den möjliggör för människor att bo och verka i skärgården och känna sig trygga med att det finns en läkare i helikoptern. Den kan också rädda liv i akuta skeden.

Jag skulle vilja veta hur mycket ni räknar hem på den här besparingen. Är det någon som har en uppgift om det? Jag fick ju inget svar förra gången jag frågade, men nu kanske ni kan svara?

Ordföranden: Av Gustav Andersson får du inget svar, han har gjort av med sin tid.

Anförande nr 295

Landstingsrådet **N y l u n d W a t z (s):** Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag satt en lång stund och lyssnade med stigande intresse på den här diskussionen. Jag kände att den liksom började få slagsida åt det mer lustifika hållet, och jag tycker verkligen att det finns en del roande inslag i debatten hittills – men frågan är mycket allvarlig.

Jag satt här inne under hela förra mandatperioden och lyssnade på de nu så tysta folkpartisterna, kristdemokraterna och moderaterna, när de i – för att uttrycka mig mildt – ganska så fräna ordalag kritiserade Inger Ros, som var ansvarig för sjukvården i Stockholms läns landsting under förra mandatperioden. Jag tror jag skulle kunna räkna upp åtminstone fem sex fulla A4-sidor med tillmälen och skällningar som Inger Ros fick under förra mandatperioden, och effekterna av den politik som sades vara hennes ansvar, om jag ansträngde mig att ta fram protokollen. Det tänker jag inte göra, för jag förstår varför ni som var med förra mandatperioden nu är tysta.

Vad det handlar om nu är att man har föresvävat en stor del av skärgårdsbefolkningen men icke desto mindre ytterligare att man försvarar ett effektivt räddningsarbete i hela länet genom att ta bort en nödvändig kompetens ur en viktig räddningsinsats som krävs för att vi ska kunna upprätthålla en sammantaget god hälso- och sjukvård. Det är det så att säga dolda sveket om att försämra kompetensen på våra läkar insatser i helikoptrarna som är det anmärkningsvärda.

Som sagt, jag förstår att stora delar av den borgerliga majoriteten i det här landstinget tiger!

Anförande nr 296

M a t s S k o g l u n d (v): Gustav Andersson, jag har väl inte förringat akutsjuksköterskorna på något som helst sätt?

Jag säger som det är igen. Jag fick fara ut och försvara sakernas tillstånd som de var 2006, och då fanns det en egen helikopter och sedan den där i Uppsala – men se det dög inte alls! Vi var på Möja, vi var på Runmarö och vi var i Stavnäs. Jag försvarade det, borgarna sade att det gick inte alls.

När jag sitter här nu verkar det som om minnet sviker mig för första gången i mitt liv. För visst var det väl du, Hasse Lindqvist, som var ute och sade att det inte gick med mindre än två helikoptrar med läkare på? Visst satt du där på Waxholmsbåten och snackade? Du hade dina blåa jeans på dig. Så var det, Hasse!

Anförande nr 297

M a r i e L j u n g b e r g S c h ö t t (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker den här debatten börjar bli lite konstig.

Förra mandatperioden, när det var Socialdemokraterna och Vänstern som hade majoritet, tog ni faktiskt bort helikoptrar. Då skulle det inte finnas så många helikoptrar, det var helt okej att det fanns bara en som kunde åka om den var ledig – var den upptagen någon annanstans fick man snällt vänta. Nu är dels den helikoptern kvar, dels har vi infört ytterligare en helikopter, och det finns som Gustav och flera andra har sagt möjligheter att avropa den helikopter som finns i Uppsala.

Vad det handlar om när någon människa blir svårt sjuk på långt avstånd är oftast att så snabbt som möjligt komma till sjukhus, och det kan de här helikoptrarna hjälpa till med. Dessutom är de bemannade med väldigt kompetenta sjuksköterskor, som kan göra minst lika mycket som en läkare kan när man är i luften. Det finns nämligen inte så hemskt stort utrymme i en sådan här helikopter för att göra några större läkarinsatser.

För rätt många år sedan – på den tiden var det socialdemokratisk majoritet i vårt landsting – följde jag med på en resa till USA för att titta på bland annat ambulanssjukvård och helikoptersjukvård. Det roliga var att vi var på ett ställe som man skulle kunna kalla Vilda Västern, där det var stora landskap med rätt mycket jägare och där det hände de mest förskräckliga olyckor på väldigt långt håll. Där hade man för länge sedan tagit bort läkaren i helikoptern. När vi tyckte det verkade konstigt att man kunde göra så, fick vi prata med en doktor som jobbade på akuten, som sade att det finns ingenting de jätteduktiga, special-

utbildade sjuksköterskorna inte kan göra i helikoptern som en läkare skulle kunna ha gjort. Däremot hade man en öppen telefonledning, så att en doktor kunde instruera.

Det finns så mycket som duktiga sjuksköterskor kan göra på de här helikoptrarna. Det tycker jag vi ska komma ihåg och låta bli att skrämma upp vår befolkning i Stockholms län.

Anförande nr 298

M a r i e Å k e s d o t t e r (mp): Jag kommer just att tänka på en tv-serie som har gått i många år som heter Doktorn kan komma. I Australien finns det tydligen gott om utrymme för läkare ombord i alla fall.

Gustav Andersson har ingen tid kvar, men någon annan i den politiska ledningen måste väl veta hur stor den här besparingen blir? Om ni inte är skyldiga mig ett svar, är ni väl åtminstone skyldiga invånarna och öborna det? Kom fram med svaret nu, tycker jag!

Anförande nr 299

L a n d s t i n g s r å d e t R y d b e r g (fp): Det svaret är inte alls svårt att lämna. Det är ingen besparing. Besparingen är noll kronor. Det är inte alls skälet till att man gör det här.

Det här är inget nytt ärende för i dag, det är ett ärende som har behandlats av hälso- och sjukvårdsnämnden på septembersammanträdet, så beslutet är gammalt. Där fanns en tydlig att-sats om det nya med att inte ha läkare med i helikoptern, där det står att man ska införa en akutläkarbil dagtid, 7–21, året runt, samt dygnet runt under midsommarhelgen, genom att flytta helikopterläkaren till akutbilen. Så står det i att-satsen. Vi har alltså tagit det här beslutet medvetet.

En annan del i samma ärende är att utveckla samarbetet med Akademiska sjukhuset i Uppsala och deras helikopter för sekundärtransporter, alltså när det inte är mycket brådskande men man ändå behöver använda helikopter av något skäl och våra andra helikoptrar är på annat håll.

Den som har kommit med de här idéerna på sjukvårdsförvaltningen är en läkare som själv har jobbat som helikopterläkare, som vet att man sitter ganska många timmar på sin stol och väntar på att få rycka ut med helikoptern – tid då man inte ägnar sig åt medicinska bedömningar. Det är utifrån de diskussionerna vi har fört då han har rapporterat som vi har nått fram till slutsatsen att vi skulle kunna använda läkaren till mycket fler medicinska bedömningar om läkaren tar sig med akutbil till ställen där det behövs en medicinsk bedömning. Om läkaren behövs i helikopter för bedömningar vid en större olycka, plockar man upp läkaren i helikoptern och tar med läkaren till platsen så att hon eller han kan göra de medicinska bedömningar som behövs. Om patienten sedan är transportklar och man har säkrat vad som behövs medicinskt under transporten, är det inte givet att läkaren ska åka med i helikoptern, utan då kan det vara en fördel om akutbilen är där och hämtar doktorn så att doktorn kan åka på nästa akuttryckning där man behöver medicinsk kompetens medan helikoptern kör med en akutsjuksköterska som sköter patienten under transporten in.

Syftet med förslaget är att kunna använda läkaren för flera medicinska bedömningar. Det beslut vi har tagit är ju att vi ska ha en ambulanshelikopter dygnet runt årets samtliga dagar – det är den där stora med dubbla propellrar, som kan gå i mörker och gå ned på många ställen – och att vi sommartid ska ha en sommarhelikopter.

Precis som Gustav nämnde är det rimligt att man först får genomföra beslutet innan det utvärderas. Vi har ju faktiskt inte genomfört det så att vi har sett effekten av det, utan först måste systemet sjösättas så att man kan se om det fungerar bra. Fungerar det inte bra, ska vi naturligtvis ompröva det. Det är viktigt att det hela utvärderas, precis som vi har gjort andra utvärderingar av olika transportmöjligheter som behövs av medicinska skäl.

Anförande nr 300

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska försöka fatta mig kort. Jag vill både rikta mig till Birgitta och tacka för föreläsningen och konstatera att Marie Ljungberg Schött väl satte fingret på spiken när hon började vädja till oss att inte skrämmas. Jo jo, det var så dags att använda den retoriken!

Jag tycker att det som är det mest slående i denna diskussion är det faktum att ni hade högt tonläge före valet men berättade mycket lite om att ni skulle plocka ut läkarna från helikoptrarna.

Anförande nr 301

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag vill ändå påpeka för fullmäktiges ledamöter att det här beslutet i hälso- och sjukvårdsnämnden i september 2007, för ett år och tre månader sedan, var enigt.

Det är en fråga som inte har besvarats i dag. Om – jag säger om, men jag hoppas att det inte sker – vi skulle få ett majoritetsskifte, kommer sommarhelikoptern att få finnas kvar då, eller ska den ryka en gång till?

§ 230 Interpellation 2008:49 av Dag Larsson (s) om köer och missnöje inom psykiatrin**Anförande nr 302**

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag har skrivit den här interpellationen med anledning av det som jag har läst om anmälningar till patientnämnden. Där kan man se att de har ökat med 28 procent. Man kan också se att antalet anmälningar som rör ofullständiga eller rent av felaktiga behandlingar har ökat med 70 procent.

Detta förstärker den oro som jag känner för hur det egentligen står till i psykiatrin. Vi kan se att vi har haft en situation med långa och svåra köer, både inom allmänpsykiatrin, inom ätstörningsvården och i fråga om neuropsykiatriska utredningar. Jag har också fått en lång rad signaler om hur det faktiskt ser ut ute på fältet med det praktiska psykosociala arbetet i Vårdval Stockholm. Folk berättar för mig att många som arbetar med den typen av frågor har drabbats av besparingar, avskedanden och annat och att det har blivit en sämre verksamhet.

Jag har ställt en fråga till det ansvariga landstingsrådet, om hon delar min oro och i sådana fall vad hon tycker att man ska göra åt detta. Det svar jag får – som jag tackar för – tycker jag är ofullständigt.

Dels får jag reda på att jag har fel. Det är mycket möjligt att jag kan ha fel, det har jag ibland. Men de uppgifter om fall som rör anmälningar till patientnämnden har jag hämtat själv den 2 oktober ifrån det budgetunderlag som har tillställts fullmäktige, så det måste vara ett underlag som åtminstone tidigare har varit riktigt, där det talas om kraftigt ökande anmälningar.

Dels får jag svaret att allting kommer att lösa sig när man handlar upp och privatiserar psykiatrin.

Det är de svar jag får. Jag tycker att det är ganska tråkiga och ofullständiga svar.

Jag har i andra debatter framfört att det finns skäl att vara lite varsam med de upphandlingar som nu genomförs och se vilka effekter de faktiskt får, inte minst för de patienter som är svårast sjuka och som ibland har behov av lite kraftfullare omhändertagande än andra patienter, där jag är rädd för att sambandet mellan öppen psykiatri och annan psykiatri kan försvagas.

Men jag tror också att ett av de stora, grundläggande bekymren med psykiatri i vårt län är att man har för lite ekonomiska resurser – det är vad det är fråga om. Mot den bakgrunden beklagar jag de beslut som vi tog tidigare i dag rörande vad jag tycker är en otillräcklig resurstilldelning inom psykiatri. Man borde ha en högre ambitionsnivå. Det finns en lång rad saker som vi bland annat har föreslagit i vårt förslag till budget, som borde kunna genomföras för att förbättra den psykiatri som vi har i vårt län.

Grundfrågan är till dig, Birgitta: Är du nöjd med en situation där anmälningarna till patientnämnden ökar väldigt mycket? Tycker du att det är ett hälsotecken för psykiatri i vårt län?

Anförande nr 303

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag ser naturligtvis med viss oro på att det är några patienter över huvud taget som inte känner sig nöjda med den vård de söker kontakt med, oavsett om det är psykiatri eller annan vård.

Vi vet faktiskt inte om det är så att det är fler som anmäler för att anmälningsbenägenheten har ökat, eller om det är så att bemötandet kan ha blivit sämre.

Vi vet att klagomålen när det gäller valfrihet har minskat ganska rejält det här året, antagligen beroende på att det har gått ut väldigt tydliga besked till sektorsmottagningarna att patienten faktiskt har rätt att byta mottagning.

Men vi vet att det är bemötandet som man generellt sett klagar på. Det kanske är svårare att som patient bedöma: Har jag fått bästa möjliga, effektiva behandling? Bemötandet däremot, om man inte blir sedd eller inte blir trodd, om man känner sig kränkt, är det som man anmäler, och där finns det ett stort förbättringsutrymme inom psykiatri.

Det underlag som patientnämnden nu har tagit fram kommer den att analysera ytterligare och tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden och producenterna. Jag kan bara konstatera att när man har kontakter med brukarföreningar är det just bemötandet som de också brukar peka på. Det är inte alltid man känner sig sedd och bemött på ett värdigt sätt, så där finns det mer att göra.

Du nämnde ätstörningar. Jag tror inte att vi har sett slutet på den utbyggnad som behövs inom ätstörningsvården. Bara i år har vi haft en utökning med 10 procent till alla tre klinikerna, och fortfarande ser vi att behoven är stora, så jag tror att vi kommer att behöva göra ytterligare förstärkningar på det området. Det är nog helt enkelt så att vi har en så bra ätstörningsvård att patienterna gärna söker sig till den, som är specialiserad, hellre än att söka sig till baspsykiatri och bas-BUP:en.

Att tillgängligheten inte är tillräckligt bra har varit ett viktigt skäl för oss att förändra ersättningsystemet. På vissa ställen tar man emot två patienter om dagen. I år har det blivit lite fler, tack vare att vi har haft 50 procent rörlig ersättning. Vi har faktiskt i år sett en ökning med 8 procent av läkarbesöken. Men vi har också ett tak, som gör att man inte får full ersättning när man har fått mer än 5 procent ökning av sin besöksvolym jämfört med avtalet. För att nå en kompromiss mellan alla partier accepterade vi att taket nästa år ska vara 10 procent över beställd volym. Jag är inte så säker på att det var helt lyckat, men vi måste ju ändå få enighet – vi kan inte ha konflikter om allting.

Vi ska ha ned våra väntetider. Visserligen är det stor osäkerhet i manuellt inrapporterade uppgifter, som det är just i psykiatriens väntetidsdatabas, men vi har fått en rätt kraftig ökning av inrapporteringsfrekvensen. Under 2007 var det en väldigt låg inrapporteringsfrekvens. Det är först när vi får ordentliga fakta om hur det ser ut som vi kan försöka göra förändringar i verksamheten.

Jag tror jag får återkomma med mera i ett senare inlägg.

Anförande nr 304

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Det här var ju ett lite mer utförligt svar än det skriftliga svar jag fick, där det stod att jag har fel och att allting löser sig bara man konkurrensutsätter och handlar upp allting. Jag tackar för att det ansvariga landstingsrådet ändå utvecklade tankegångarna lite mer.

Jag vill understryka att vi är helt överens om det nya ersättningssystemet. Det är ett bra ersättningssystem, som i bästa fall också kan öka produktionen – det behövs. Då behöver man också ha med stimulanser i själva systemet.

Den oro som jag känner över vad som händer med de psykosociala insatserna som en följd av Vårdval Stockholm berördes inte alls. Det kan jag förstå. De utvärderingsrapporter som har kommit nu de senaste dagarna ger mig skäl att känna fortsatt stor oro för hur det faktiskt ser ut med det psykosociala arbetet ute i primärvården. Det är en delvis ofullständig statistik, men det finns uppenbarligen skäl att känna oro för det arbete som i praktiken sker.

Det finns också skäl för att fortsätta prata om köerna. Det har kommit en ny rapport i dag på eftermiddagen, som är på väg till hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde nästa vecka, som heter Vård i rimlig tid. Enligt den rapporten växer fortfarande köerna till bland annat neuropsykiatriska utredningar. I augusti var det 65 som stod i kö, i september 80 och enligt den senaste siffran från var det 110 i oktober.

Vi kan också se, vilket gör mig djupt bekymrad eftersom jag vet att ni i de borgerliga partierna har sagt att köerna håller på att åtgärdas och att situationen förbättras, att inrapporteringsstatistiken sjunker, och sjunker ganska kraftigt. Det är färre som rapporterar in i oktober än vad det var i augusti. Det gör att den statistik som vi trots allt har blir mera bristfällig än tidigare. Det är ett stort bekymmer, tycker jag, generellt sett.

Jag tycker det finns skäl att ha en högre ambitionsnivå. Jag tycker att man borde ha någon form av coacher för unga psykiskt sjuka under 30 år. Det är många som när de lämnar barn- och ungdomspsykiatri under de första åren alltför ofta lämnas åt sitt öde och får en otillräckligt dålig vård. Jag tycker det finns skäl att höja ambitionsnivån när det handlar om ätstörningsvården. Det är precis som Birgitta säger, vi har några väldigt duktiga utförare inom ätstörningsvården, bland andra Mandometerkliniken, men det finns andra också. Vad de säger till mig är: Vi kan göra så mycket mer, men med de beställningstak som ni har blir det omöjligt. Vi har långa köer och många människor som behöver vår hjälp, men vi kan och får inte ta emot dem.

Jag tror faktiskt att vi tillsammans borde höja ambitionsnivån på det här området. Stockholms läns landsting skulle kunna ge både bättre och snabbare vård till de här människorna. Det här är ett område som är eftersatt.

Anförande nr 305

M a r i e Å k e s d o t t e r (mp): Jag känner mig manad eftersom Tyresö nämns i interpellationen och jag kommer därifrån. Jag har i dag pratat med två läkare som har jobbat inom psykiatri hela sitt liv, som säger att det finns en snedfördelning mellan kroppssjukvården och psykiatri, och så har det alltid varit. Patienterna mäts i kvantitet, och där får psykiatri stryk eftersom man behöver mer tid till varje patient.

Det är många politiker som har påpekat att det krävs mycket mer resurser till psykiatri. Jag läste i dag en interpellation från Christer G. Wennerholm, som tyvärr avskrevs, där han också efterlyste mer resurser.

I praktiken blir det inte så mycket nya resurser. Det handlar mest om omorganisering, centralisering och privatisering. Men det går inte att förbättra bara genom att omorganisera, utan det krävs också att mer resurser tillförs – mer personal, mer utbildad personal och mer materiella resurser. Själva omorganiseringen kräver ju också resurser i sig.

I Tyresö har öppenspsykiatri just privatiserats. Upphandlingen pågick under extremt lång tid, vilket ledde till ett vakuum när man gick och väntade in resultatet av upphandlingen. Övergångsperioden skapade stor oro hos alla – hos brukarna, personalen och kommunen – och ledde till att personal slutade, det blev sämre tillgänglighet för brukare och det samarbete som hade byggts upp slogs i spillror.

Det finns också en oro för att man inte ska få behålla öppenvården när den har blivit uppköpt. Enligt förslaget ska den flyttas till Haninge, där vården för inläggning finns nu, som i sin tur ska flyttas till Nacka. Det är så det går till! Man oroar sig alltså för att öppenvården ska flytta, precis som barnpsykiatri redan har gjort. Det finns ju en tendens att centralisera.

Men det är viktigt att vården finns nära. Det är många som är sköra och inte orkar hålla på och resa. Med ökande avstånd tappar man flera brukare på vägen.

Det går även åt mycket mer tid till samordnade insatser.

Kontinuiteten är otroligt viktig, att man möter samma personer i vården och inte behöver berätta sin historia gång på gång.

Anförande nr 306

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Neuropsykiatri är ett område med värdköer där jag faktiskt inte tror att vi kommer att klara värdgarantin den närmaste tiden. Det beror helt enkelt på att det inte finns tillräckligt många som har den kompetens som behövs för att göra utredningarna. Det har aldrig någonsin gjorts så många utredningar som det har gjorts det här året. Bara i årets avtal har vuxenpsykiatri åtagit sig att göra 1 100 ytterligare utredningar.

Men i och med att det blir mer och mer känt bland vuxna att det kan handla om den här typen av kognitiva problem, som ibland är en adhd- eller add-diagnos, är det fler som faktiskt söker för att få klarlagt vari deras svårigheter består, för att på det sättet kanske kunna få ett stöd i att organisera och reda upp sin tillvaro för att den inte ska vara för kaotisk.

Vi kommer säkert att se att ännu fler anmäler att de vill få en sådan utredning till stånd. Vi kommer att fortsätta med utbildning av psykologer för att få fler som har den här kompetensen. Vi köper allt som rör sig. Alla kompetenta utredare som finns köper vi upp via värdgarantikansliet, för att kunna flytta patienter till en utredare som kan göra en korrekt utredning. Trots det är behoven stora.

Upphandlingen i sydost har ännu inte trätt i kraft. Det är inte förrän i mars som den träder i kraft. Men vi har under det här året tillfört mera medel till psykiatri än någonsin historiskt – 4 procent eller 170 miljoner. Vi kommer nästa år att få en ökning med 30 procent av besöken i sydost, jämfört med utfallet i bokslutet 2007. Det är en oerhört kraftig utökning – men den har vi inte sett ännu, för vi har inte skiftat värdgivare under 2008.

Vi har två nya mottagningar för ångest och depression som startar nu i vår, som också kommer att ge en kraftig utökning av vården för den patientgruppen, som behöver specialiserade insatser.

Men sedan måste vi faktiskt få vår egen verksamhet att arbeta effektivare. Det handlar om vårdens innehåll – vad är det man gör för patienten vid besöket, vad är det vi får för effekt av det vi gör, är det evidensbaserad vård eller inte? Här krävs fortfarande ett utvecklingsarbete. Vårt landsting är det landsting som sätter av i särklass mest resurser, om man räknar i pengar per invånare, men fortfarande vill jag hävda att vi borde kunna få en större utväxling för de pengar vi sätter in. Psykiatri behöver mera pengar, men psykiatri behöver också krav på förändring, förbättrade vårdmetoder och att snabbare ta till sig aktuell forskning och få mera specialisering. Det arbetet kommer vi att fortsätta med.

När det gäller upphandlingar tar sådant tid. Det finns bland annat EU-regler kring annonsering, och sedan måste det finnas rimlig tid för personal att föras över till den nya arbetsgivaren.

Anförande nr 307

M a r i e Å k e s d o t t e r (mp): Jag fortsätter där jag slutade. Det är så att öppenvården rationaliserar när sjukvården ska ta över.

I Tyresö är det tre veckors väntetid för att få en läkartid. Det är inte rimligt, eller hur? Det finns inte tillräckliga resurser på närsjukvården för att ta hand om de här patienterna. Det finns inte heller den kompetens som fordras för att ta emot personer med psykisk ohälsa. De tar dessutom längre tid. Ändå kan man ju inte tillämpa något slags löpandebandprincip, som vi ibland kan inläsa!

Anförande nr 308

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tror att det finns skäl för oss att längre fram återkomma till vad som sker just med de psykosociala insatserna i första linjens psykiatri, i primärvården. Utvärderingsrapporterna pekar på att det verkat ljusna lite där den senaste tiden men det verkar ändå ha funnits oerhört stora bekymmer, inte minst i samband med att man gick över till Vårdval Stockholm. Då drog man ned och gjorde sig av med den typ av personal som hade svarat för stora delar av det arbete som tidigare genomfördes. Så är det i varje fall enligt de rapporter som jag har fått från fältet. Att satsa mer på den biten av arbetet tror jag är en av lösningarna på psykiatrins problem i vårt län.

Sedan återstår ju också frågan om ätstörningsvården. Jag tycker att man borde lyfta taket inom ätstörningsvården. Vi har duktiga utförare där som skulle kunna göra så mycket mer arbete.

§ 231 Interpellation 2008:50 av Ingela Nylund Watz (s) om de stora besparingarna inom sjukvården i Södertälje

Anförande nr 309

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Bakgrunden till min interpellation är nedskrivet i själva interpellationen. Bakgrunden är alltså den oro som har spritts kring de stora besparingsbehov som finns för att klara den borgerliga majoritetens ekonomiska ramar för sjukvården i Södertälje, Salem och Nykvarn när sjukhuset nu blir bolagiserat från våren. Jag trodde i min enfald att finanslandstingsrådet möjligen skulle ta tillfället i akt att svara på åtminstone någon av de frågor som ställs i interpellationen, kanske inte i första hand för att tillfredsställa mig – jag har ju förstätt att jag inte nödvändigtvis måste bli glad – men om inte annat så för att bringa klarhet för personalens och Södertäljebornas skull om vad majoriteten egentligen har för ambitioner med sjukvården på detta sjukhus. Men jag får väl tolka det långa interpellationssvaret som ett uttryck för följande frågeställning, som jag antar att finanslandstingsrådet brottats med: Att svara eller inte svara? – Så tolkar jag det mesta i det här försöket till interpellationssvar.

Min bedömning är att jag inte har fått något svar på frågan i vilken politisk instans som de kommande besparingarna på SNS ska beslutas, det vill säga om vi som ägare ska få ta ställning till dem eller inte. Jag har inte fått något svar på frågan som jag ställt i interpellationen om finanslandstingsrådet kan lova att antalet vårdplatser kommer att vara oförändrat under 2009 och 2010, och det är kanske den viktigaste frågan av alla. Jag har heller inte fått något ordentligt svar på vilket sjukvårdspolitiskt mål som uppnås genom att först försämra för vården i Södertälje, Salem och Nykvarn och sedan sälja vårdcentralerna med motivering en att de går med underskott – ett underskott som man själv har skapat. Jag har hellre inte fått något svar på frågan om det rimliga i att privata vårdcentraler har getts och kommer att få bättre villkor än de offentligt drivna. Därför undrar jag så här i inledningen på den här

interpellationsdebatten: När får fullmäktige svaren på de frågor som har ställts i interpellationen? Det är ju ändå interpellationssvararens uppgift att svara på en interpellants frågor.

Nu kommer Catharina Elmsäter-Svärd att säga att jag far med osanning när jag säger att det handlar om att spara 60 miljoner kronor. Mittåt! Om det då inte är 60 miljoner efter att avtalen är klara, om det återstår 25 miljoner kronor att spara, så är finanslandstingsrådet fortfarande mig svaret skyldig: Kommer antalet vårdplatser att vara oförändrat?

Och för resten: Tack för svaret! Vi har förstätt att det är okej att sänka lönerna för undersköterskorna.

Anförande nr 310

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Tack för frågorna ändå, Ingela Nylund Watz!

Fru ordförande! För Södertälje sjukhus har ju snarare en annan frågeställning varit aktuell under väldigt många år, nämligen Överleva eller inte överleva? Jag tycker att vi från alliansen har gjort det väldigt tydligt och klart att den frågan nu är avförd från bordet. Här handlar det snarare om hur man ska kunna gå vidare in i framtiden. Vi vet ju också att sjukhusets ekonomi inte har varit god de senaste fem åren. Vår inriktning är snarast att bygga upp och se till att ett sjukhus som faktiskt behövs också ska kunna vara kvar och det med bra förutsättningar.

För att titta framåt så kommer vi att göra en bolagisering från den 1 april. Vi har naturligtvis gjort en ekonomisk analys av hur förutsättningarna ser ut. Nu har vi landat i en principöverenskommelse. Det är helt klart att man inte vänder en skuta som har gått med underskott i många år så att den helt plötsligt gör ett överskott. Men vår inriktning är, och det har vi också sagt mycket tydligt, att när bolaget startar ska det ges goda ekonomiska förutsättningar – man ska inte börja med ett underskott. Däremot kommer det säkert att funderas på hur man kommer att klara sig framöver. Det är klart att det finns en oro. Men här gäller det snarare att vi ska se till att vi har bra med beställningar.

Jag delar inte uppfattningen att Södertälje sjukhus ska skära ned sina kostnader med 60 miljoner. Utifrån den ekonomiska analysen finns det en diskussion om att man kanske kommer att göra ett underskott på ungefär 20 miljoner kronor per år inledningsvis, om man inte gör någonting alls. Men just nu tittar man på hur man kan öka sina intäkter.

Man för redan nu en diskussion om hur man kan samverka med andra aktörer, med andra sjukhus. Redan i dag plockar man IVA-platser från thorax och utför deras omvårdnader. Redan i dag har man sett över hur man på ett mycket bättre sätt kan jobba med till exempel operationer av obesitas. Där man tidigare på Södertälje har gjort två operationer per dag mellan 8 och 15 gör man nu i stället fyra. Man har alltså i samarbete med andra klarat av att göra betydligt mer. Man tittar också på hur man ska kunna utveckla volymen, inte minst för de elektiva patientgrupperna. Där finns det områden som man är betydligt bättre på än andra sjukhus och där man kan ta över verksamhet. Just nu tittar man alltså på hur man faktiskt kan öka sina intäkter. Där har vi också stort förtroende för det arbete som sker.

Fru ordförande! Jag tror att jag ska återkomma till de övriga frågorna och svara lite mer del för del. Det som jag ändå tycker känns viktigt är att vi i alliansen har avfört frågan om Södertälje sjukhus ska överleva eller inte. Det är inte längre en fråga på agendan.

Anförande nr 311

Olov Lindquist (fp): Fru ordförande! Det här är en intressant interpellation ur flera aspekter. Om man inte visste bättre kunde man tro att den nuvarande majoriteten på något sätt har utsett Södertälje till den kommun där kommuninvånarna ska få den sämsta vården, åtminstone om man läser interpellationen och lyssnar på Ingela Nylund Watz. Naturligtvis är det inte så.

Men den här interpellationen är intressant också från en annan synvinkel, nämligen när det gäller interpellanten själv. Hon stod i främsta ledet för att lägga ned det sjukhus som hon nu säger sig värna så mycket om. Åtminstone skulle den akutklinik som fanns på sjukhuset läggas ned.

Ingela Nylund Watz har naturligtvis ett behov av att göra sig mer populär i sin hemstad. Jag har respekt för det, men jag tror inte att Södertäljeborna kommer att glömma i första taget. Ingela Nylund Watz försökte lägga ned Södertälje sjukhus akutklinik men stoppades endast en vecka innan beslutet skulle fattas i landstingsfullmäktige. Detta kommer vi ihåg som satt i landstingsfullmäktige under förra mandatperioden, och detta vet också Södertäljeborna.

Nu kan Ingela Nylund Watz säga att det är historia. Okej, då. Låt oss för tillfället glömma det och säga att nu ser vi framåt. Jag har tittat på Ingela Nylund Watz interpellation, särskilt på tredje stycket i den; där står det lite intressanta saker. Första meningen är: "Med Vårdval Stockholm försvann mångmiljonbelopp från primärvården, och varenda vårdcentral i Södertälje, Nykvarn och Salem går nu med förlust, vilket har lett till uppsägningar av personal." Varenda vårdcentral! Hur vet Ingela Nylund Watz det? Det är tretton vårdcentraler i Södertälje, Nykvarn och Salem. Hur vet Ingela Nylund Watz att varenda en av dem går med förlust?

Sista meningen före frågorna är: "De befintliga privata vårdcentralerna i Södertälje har redan från början givits andra förutsättningar genom att de under en övergångsperiod fått behålla sina tidigare vårdavtal." Det är en direkt felaktighet. Lina Hage och Vasa vårdcentral fortsätter med gamla avtal, men Fornhöjden, Täljeakuten, Vidarkliniken och Tvetå hälsocentral är privata företag som ingår i Vårdval Stockholm. Det är alltså en ren felaktighet.

Anförande nr 312

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Att Olov Lindquist har valt att göra detta till något slags personlig vendetta, något som jag ska stå till svars för, förvånar mig inte ett dugg. Jag skulle också kunna vrida klockan tillbaka och konstatera att en av Olov Lindquists partikamrater förekom i inte alltför trevliga rubriker på förstasidan i Länstidningen i början på 1990-talet när beskedet från den borgerliga landstingsledningen kom att hela sjukhuset skulle avvecklas.

För egen del har jag en gång i landstingsfullmäktige lagt fram förslaget om att stoppa akutmottagningen på Södertälje sjukhus nattetid, ett förslag som vi har återtagit och aldrig genomfört. Vi kommer heller aldrig att genomföra det i det läge som vi nu befinner oss i.

Vad det handlar om nu är på vilket sätt den nuvarande borgerliga majoriteten tänker hantera framtiden för sjukvården i Södertälje, Salem och Nykvarn. Jag har förstätt det så att det handlar om att städa bordet för kommande privata vårdaktörer inom primärvården. Det visar med all önskvärd tydlighet de beslut som hittills har fattats kring primärvården, geriatriken och psykiatrin i Södertälje. Precis som Catharina Elmsäter-Svärd så tydligt uttalar handlar det om att sjukhuset nu ska städa bordet inför den bolagisering som ska göras från och med i vår.

Det är väl gott och väl om sjukhuset arbetar med intäktssidan. Men likväl kvarstår frågan till finanslandstingsrådet: Är det finanslandstingsrådets mening att antalet vårdplatser på Södertälje sjukhus ska vara oförändrat jämfört med i år under 2009 och 2010? Återkom gärna med förtydliganden när det gäller frågorna som handlar om varför det inte finns något svar i interpellationen om de sjukvårdspolitiska målen för de förändringar som har genomförts. Och svara också gärna på frågan vilken instans som ska ta ställning till vilka förändringar som ska genomföras för verksamheterna i Södertälje, Nykvarn och Salem, det vill säga kommer ägaren – vi – att få ta ställning i någon form till förändringar som genomförs eller inte?

Jag står för och kommer att fortsätta att argumentera för att sjukvården i Salem, Södertälje och Nykvarn är satt i strykklasse av den borgerliga majoriteten. Det handlar både om det generella resurstillskottet om man tittar på vården i dess helhet och om förutsättningarna för detta länsdelssjukhus att verka i framtiden. Det enda konkreta besked man har fått av finanslandstingsrådet om sjukhuset i dag är: Ja, det var okej att sänka lönerna för undersköterskorna.

Anförande nr 313

Landstingsrådet **Wigg (mp)**: Ordförande och fullmäktige! Timman börjar bli sen, och vi har en viktig interpellation med ett viktigt ämne att debattera. Det råder ingen tvekan om att Södertälje sjukhus under många år, av och till, varit ifrågasatt av olika orsaker. Ändå har landstingets egen utvärdering av hälsoplanen visat att Södertälje sjukhus är väldigt kostnadseffektivt.

Det stämmer alltså inte, det som du säger, Catharina, om att ekonomin inte har varit så god under de senaste fem åren. Det stämmer inte. Sjukhuset har klarat sig, och särskilt efter det att man bildade SNS har sjukhuset haft en god ekonomi.

Det har funnits snedfördelningar mellan psykiatri, akutvård och så vidare. Den verksamhet som inte klarat sin egen finansiering har varit akutverksamheten. Dess underskott har täckts av ett överskott inom primärvården, överskott inom geriatriken eller överskott inom psykiatrin. Det har inte varit bra, det måste jag säga.

Men nu gör man en helt annan sak och säger till Södertälje sjukhus att man lämnar över det hela till ett bolag. Man har sagt att man ska privatisera hela länsdelen och göra även beställarfunktionen privat, men det har man tydligen dragit tillbaka. Det alternativ som ni nu ger den nya bolagsstyrelsen är att de ska ta in privata sjukvårdspatienter. Det är det alternativ som står till buds för dem. Om inte landstinget bidrar med finansiering så måste ju sjukhuset hitta andra som har pengar. Och dessa andra hittar man bland dem som har tecknat privata sjukvårdsförsäkringar.

Så till frågan om vårdcentralerna. De har också missköts under lång tid. Det har varit svårigheter med bemanning och så vidare, sägs det. Men inte heller det är sant.

Vårdcentralerna i både Järna och Nykvarn har haft en stabil läkarbemanning, men i privatiseringens tecken och genom chefsbyten har man förstört Järna vårdcentral.

När ledningen gick i pension så efterträddes den inte under lång tid med fast en fast person utan posten tillsattes med tillförordnade chefer som inte fungerade och så vidare. Sedan tillsattes en privat aktör som tillförordnad chef! Och den personen började lobba inifrån för att få personalen att gå över till hans eget företag. Det är stor skandal!

Nej, tyvärr är Södertälje utsatt för ett privat vårdexperiment. Det anses vara ganska lagom att ta tre kommuner, väl avgränsade, och föra till ett bolag och genomföra detta privata vårdexperiment. Vi i Miljöpartiet skulle mycket hellre se att ni utvecklade det som vi kom fram till under Södertäljeprojektet, där även Olov var med.

Då sade vi att vi ville ha en tätare samverkan mellan kommunerna och landstinget och tillsammans med de offentliga och privata vårdcentralerna i området göra en helt egen Södertäljemodell, någonting liknande den i Norrtälje men ännu bättre. Det var vårt svar, inte det som nu har seglat upp.

Anförande nr 314

Johan Sjöländer (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska för ordningens skull börja med att erkänna att jag inte kommer från Södertälje. Jag bor inte där, jag håller inte ens på SSK, men jag får ändå passa på att gratulera till 3–2-segern mot Timrå tidigare i kväll.

Jag kan ändå inte låta bli att uppröras över den behandling som Södertälje som sjukvårdsområde får av den borgerliga majoriteten. Jag tänkte här nu fokusera de sista frågorna i Ingelas interpellation, de frågor som rör primärvården i Södertälje. Det som händer på sjukhuset är värt sin egen debatt, men jag tänkte själv fokusera det som händer inom primärvården.

Det som en borgerlig majoritet har gjort där är att man först infört ett resursfördelningssystem som slår benhårt mot primärvården i Södertälje som drabbar de vårdcentraler vi talar om. Det är ett system som skapar underskott och som försvarar möjligheten att bedriva god sjukvård. När effekterna uppnås tittar man på vårdcentralerna och säger: Titta, här finns det ett underskott. Ni klarar ju inte ert jobb, ni ska säljas ut.

Majoriteten drar i gång en privatiseringsprocess med argumentet att effekten av det resursfördelningssystem som den själv har satt i sjön får de effekter som de naturligtvis skulle få. På detta sätt driver ni naturligtvis i gång en privatiseringsdebatt.

Som gräde på moset, som om detta inte räckte, som om detta inte var Kafkamässigt nog, aviserar majoriteten samtidigt att den inser att det system som den själv alltså har sjösatt inte fungerar, att det missgynnar vissa områden. Nu ämnar man att göra en översyn av detta system och ändra det inför framtiden. De privata vårdgivare som ska ta över verksamheten förespeglas förutsättningarna att i framtiden få ett rättvist ersättningssystem.

Majoriteten sätter i sjön ett ersättningssystem som slår mot verksamheterna, och när det slår mot verksamheterna så tar man detta till intäkt för att privatisera verksamheterna och lovar någonting helt annat i andra ändan.

Man behöver inte vara södertäljebo för att förstå att det inte är någon bra sjukvårdspolitik. Man behöver inte hålla på SSK för att inse att detta är riktigt illa.

Jag skulle verkligen vilja ha svar på de sista tre frågorna: Vilka sjukvårdspolitiska mål uppnås genom detta förfarande? Är det moraliskt riktigt att bete sig på det här sättet? Är detta verkligen konkurrens på lika villkor mellan privata och offentliga vårdgivare? Jag är mycket nyfiken på svar på de tre frågorna.

Anförande nr 315

T a g e G r i p e n s t a m (c): Jag bor i Södertälje kommun. Det var roligt att få besked av Johan att SSK vann med 3–2 i kväll. Det behöver vi.

Catharina Elmsäter-Svärd har i sitt svar på ett ganska sakligt sätt redovisat svaren och hon kommer att tala mer i den här debatten, så jag tänker inte kommentera frågorna ytterligare.

Jag vill i stället börja med att tala om den eländiga konsultrapport som skapade en sådan debatt om sjukhusets överlevnad utan att det fanns några som helst politiska beslut. Det fanns inga politiska ambitioner att genomföra det som utredning kom fram till. Men Socialdemokraterna och en del andra partier utnyttjade konsultrapporten för att dra i gång en diskussion om Södertälje sjukhus och utsåg SNS till det område där de minsann skulle sätta in stöten för att knäcka alliansen.

Raymond, det var ju faktiskt på det sättet. Den rapportens förslag har ingen velat förverkliga. Jag vet inte varför du påstår att det är på det sättet.

Södertälje sjukhus har aldrig varit hotat av alliansen. Allt eftersom tiden har gått har oppositionen sugit ut allt ur rapporten och i debatten har det nu alltmer börjat handla om besparingar, odefinierade hot, svartmålning av sjukhusets förutsättningar för överlevnad och en bra verksamhet.

Jag vill påstå, för att använda Johan Sjölanders ordval tidigare, att det är ett osakligt korståg som pågår mot alliansen, och vapnet är tydligt: skrämselfaktik.

Raymond, jag har själv under ganska många år varit både patient och förälder och följt Järna vårdcentral. Jag kan säga att jag alltid har varit nöjd med mina möten med personalen på vårdcentralen, men vårdcentralen har så länge jag kan minnas haft svårt att behålla framför allt läkare. Några har varit trogna, det har du rätt i, men generellt sett har vårdcentralen haft stora problem under många år.

Det vanliga argument som ni använder när det gäller Vårdval Stockholm gäller ju faktiskt inte i Järna eller Nykvarn. De är inte socioekonomiskt tunga områden. Den typen av fördelningsmodell som ni förespråkar skulle inte ge mer resurser till de här två vårdcentralerna. Jämför bara med Vidarkliniken som fungerar alldeles utmärkt i samma område.

Det är dags att pröva nya grepp för att försöka komma till rätta med det här för järna-, hölömörkö- och vårdingeborna i Södertälje. Och självfallet ska samma regler gälla för de här vårdcentralerna som för övriga vårdcentraler inom Stockholms län.

Anförande nr 316

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Herr ordförande! År 2003 genomfördes kraftiga nedskärningar på Södertälje sjukhus, nedskärningar i storleksordningen tiotals miljoner kronor; det är det som Raymond Wigg kallar god ekonomi. Under åren 2009–2011 garanterar vi genom beställningar som ökar varje år, förutsättningarna på Södertälje sjukhus. Det innebär att antalet vårdplatser inte kan ses som statiskt. Antalet varierar varje dag. Snarare handlar det om att planera platserna efter beställning och efterfrågan, och det är sjukhusets ansvar. Troligen kommer det snarare att behövas fler vårdplatser eftersom vi faktiskt garanterar en automatisk uppräkningsår efter år.

Det är fullmäktige som fattar besluten om vilka ekonomiska ramar som ska gälla för hälso- och sjukvårdsnämnden, som i sin tur gör sina beställningar. Det är styrelsen för sjukhuset som ansvarar för ekonomi och verksamhet utifrån de ägardirektiv som vi ger. Om det är fråga om större förändringar som ska genomföras så ska ärendet upp i produktionsutskottet, och om ändringarna blir väldigt mycket större så ska ärendet upp i fullmäktige.

Vi har inte några sjukvårdspolitiska mål som syftar till det som interpellationen insinuerar. Däremot ska vi ha en sjukvård med hög kvalitet och tillgänglighet, och samma förutsättningar ska gälla alla.

I och med införandet av det nya ersättningssystemet så kommer det att bli så.

Tidigare valde socialdemokraterna att ha en modell som faktiskt skilde mellan de olika vårdcentralerna, de hade olika avtal som dessutom kunde finansiera akutsomatiken på sjukhuset. Det har vi nu förändrat.

Så till frågan om huruvida undersköterskorna vid intensivvårdsavdelningen ska få sina löner sänkta eller inte. De lokala avtalen är en fråga som man förhandlat om mellan parterna på plats. Genom så kallade lokala avtal infördes för ett antal år sedan ett tillägg till undersköterskorna på 2 000 kronor. Avtalet med tillägget kunde förlängas ett år i taget. Detta har nu lett till att man de senaste sju åren har kunnat ta ställning till huruvida man skulle fullfölja inställningen att ge tillägg eller att inte ge det.

Nu har man kommit till en punkt då man inte är beredd att ge tillägg längre. I stället har dessa personer fått ett erbjudande om heltidsanställning, vilket de tackar nej till. De vill hellre ha en deltidsanställning med en heltidslön.

Jag säger ingenting om ifall lönen är rätt eller fel. Det är en helt annan diskussion. Det är dock värt att notera att det finns andra kliniker på sjukhuset där man i dag jobbar på det sätt som dessa undersköterskor gjorde men utan att ha haft något lönetillägg.

Det förhållande att man nu för en diskussion om detta tillägg är något som parterna hanterar. Den diskussionen lägger jag mig faktiskt inte i, men du måste ändå vara saklig. Det är inte jag som sänker några löner.

Anförande nr 317

A n n - S o f i M a t t h i e s e n (mp): Jag har reagerat på rädslan för egenregianbud. Catharina Elmsäter-Svärd har skrivit att det kan vara svårt att avgöra om ett anbud bygger på självkostnaden eller om man har räknat in så kallade marginalvinster.

Det kan lika gärna vara så att man har ett stort privat företag som kan ha den typen beräkning. Man kan inte säga att det ska gälla bara för egenregianbud. Det kan lika väl vara så att detta händer i stora företag som man engagerar. När man gör upphandlingar så blir det ofta så att man kanske börjar med mindre företag men sedan blir det större företag så småningom. Jag förstår inte det argumentet.

Anförande nr 318

O l o v L i n d q u i s t (fp): Herr ordförande! Jag ska ge Ingela Nylund Watz rätt på en punkt, nämligen att Södertälje sjukhus var hotat under den borgerliga mandatperioden 1991–94. Det är riktigt, men det förslaget stoppades långt innan det förslag som ni lade fram stoppades. Det kom inte ens till landstingsstyrelsen. Det var inte hela sjukhuset som var hotat, som Ingela sade, det var akutkliniken. Om jag minns rätt diskuterades även BB.

Jag kommer ändå att fortsätta att påminna södertäljeborna om att man ville lägga ned akutmottagningen under förra mandatperioden.

Varken Ingela Nylund Watz eller någon annan har svarat på frågan hur hon vet att alla vårdcentraler går med förlust. Den frågan blir intressant när det i fråga 8 pratas om att de offentligt drivna vårdcentralerna i Södertälje ges sämre ekonomiska förutsättningar än vad de privata hade innan. På vilket sätt ges de sämre förutsättningar än de privata mottagningarna Fornhöjden, Täljeakuten, Vidarkliniken och Tvetå hälsocentral? Det skulle jag vilja veta.

Anförande nr 319

L a n d s t i n g s r å d e t W i g g (mp): Ordförande! Tage, det var inte oppositionen i landstinget som beställde den berömda rapporten som tog upp förslaget att lägga ut beställaransvaret på privata utförare. Det var faktiskt ni i majoriteten. Vi kanske kan lämna den frågan därhän för all framtid.

Har ni lyssnat på personalen på Järna och Nykvarns vårdcentraler och på vilka lösningar de har på problematiken under tiden som ni har suttit vid makten?

Till dig, Catharina, har jag en fråga: Kan du garantera att Södertälje sjukhus inte kommer att ta in patienter som har privata sjukvårdsförsäkringar för att klara sin ekonomi? Om du inte gör det så är det verkligen ett trendbrott, ett brott mot all tidigare hållning i landstinget. Kan du garantera att den offentliga vården som ges utifrån behov inte kommer att trängas ut av privat vård som ges utifrån plånbokens storlek?

Anförande nr 320

L a n d s t i n g s r å d e t N y l u n d W a t z (s): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Så har vi då fått besked om några frågor, och det tycker jag är bra. Det är bra att finanslandstingsrådet klargör att beslut om förändringar av större karaktär ska beslutas någonstans hos ägaren, oklart dock vad som avses med "större karaktär".

Vi har fått svar på frågan om vårdplatserna. De kan vara färre eller fler. Det är alltså fullt möjligt att skära ned på vårdplatserna.

Det är också ett tydligt besked att det är intäktssidan man ska arbeta med på sjukhuset. Det är genom intäktssidan man ska klara antalet vårdplatser och se till att ekonomin går ihop. Några ytterligare tillskott för att klara sjukhusets ekonomi på stabil grund genom den offentliga finansieringen utlovar finanslandstingsrådet inte. Jag instämmer i Raymond Wiggs farhågor därvidlag.

Jag kvarstår vid min uppfattning. Genom förändringarna i vårdvalet, genom behandlingen av sjukhuset och inte minst genom det flagranta exemplet med röntgenhanteringen och egenregianbudet har man förpassat sjukvården i Salem, Nykvarn och Södertälje i strykclass.

Anförande nr 321

T a g e G r i p e n s t a m (c): Jag vill påstå att det är precis tvärtom, Ingela Nylund Watz: Äntligen sätts SNS-området i fokus. Nu handlar det om att utveckla sjukvården och primärvården på ett positivt sätt.

Raymond Wigg! Som jag sade: Jag har varit kund på Järna vårdcentral i många år. Det är ingen fråga för fullmäktige, men jag har diabetes, så jag vet vad jag pratar om. Jag har träffat rätt många personer där och har haft diskussioner under åren. Man har under lång tid haft enorma problem på Järna vårdcentral, som jag känner till bäst. Jag håller alltså inte med dig i det du säger.

Beträffande sjukhuset: Jag tycker att bolagiseringen och kombinationen med flerårsavtal ger lugn och ro, så att verksamheten kan utvecklas. Catharina har beskrivit hur det kommer att fungera, och det tror jag är bra. Det är till nytta för dem som bor i Salems, Nykvarns och Södertälje kommuner.

Det kallar jag ett långsiktigt medborgarföreträdarperspektiv – sug på det ordet!

Anförande nr 322

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (m): Herr ordförande! Vi ger alla sjukhus i hela Stockholms län möjlighet att samarbeta med varandra, sjukhusen som sådana, samarbeta med andra aktörer, privata aktörer, använda underleverantörer och även upplåta lokaler för privat verksamhet, Raymond Wigg – dock med den inriktningen att det inte får ske på bekostnad av att man tränger undan den beställning som landstinget har gjort för landstingets medborgare.

Dessutom ger vi Södertälje sjukhus klara förutsättningar och gör så att beställningarna ökar över åren, samtidigt som just Södertälje sjukhus nu mycket aktivt väljer att samarbeta med andra sjukhus och redan nu har börjat plocka patienter från till exempel Karolinska, vilket snarare, Ingela Nylund Watz, borde leda till att vårdplatserna ökar, som jag sade, och inte att de minskar, som du sade.

Avslutning

O r d f ö r a n d e n : Ett arbetsår är strax till ända. Vi brukar tacka varandra då. Jag som ordförande har anledning att tacka alla er som på olika sätt har jobbat för att landstingsfullmäktige ska bli en bra institution och bra att lyssna till.

Jag vill tacka er fullmäktigeledamöter för god debatt, ibland lite taggig stämning, men vanligtvis bra debattklimat och mycket hög kvalitet på debatterna. Jag vill tacka våra fantastiskt duktiga stenografer. Jag vill tacka vaktmästeriet, som hanterar tonvis med papper och allt annat praktiskt arbete, för att det ska bli bra för oss här. Jag vill tacka vårt sekretariat, våra sekreterare, som ibland har haft det ganska jobbigt, åtminstone från november fram till det här sammanträdet. Jag vill också tacka presidiet, mina kolleger i presidiet, för ett fantastiskt trevligt samarbete.

Redan vid 1-tiden, när budgeten var avklarad, började många av er dikta och säga vänliga saker till varandra. Det blev jag lite stimulerad av, så jag har skrivit några rader som är något slags nyårsdikt.

Ring in, ring in, ring ut, ring ut!
Voteringsklockan tystnat,
för nu är mötet slut.

Men nyårsklockor tonar
så sakteliga fram –
ett nytt år, nya löften.
Var snälla mot varann!

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m) 9:1, 9, 12, 13, 15, 34, 52, 71, 73, 75, 203, 205, 244, 246, 265, 269, 271, 274, 310, 316, 322
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 9:2, 8, 10, 14, 16, 51, 113, 116, 173, 202, 204, 206, 224, 227, 230, 233, 235, 238, 240, 242, 295, 300, 309, 312, 320
Landstingsrådet Rydberg (fp) 9:3, 17, 19, 53, 108, 110, 112, 222, 252, 299, 301, 303, 306
Landstingsrådet Sevefjord (v) 9:4, 11, 64, 66, 68, 100, 129, 131, 133, 135, 137, 193, 195, 197, 199, 201, 226
Landstingsrådet Wigg (mp) 9:5, 18, 20, 21, 23, 24, 70, 72, 74, 114, 160, 162, 164, 166, 168, 181, 189, 191, 243, 245, 277, 280, 313, 319
Lidwall Pia (kd) 9:6, 22, 55, 77, 79, 81, 225, 263
Landstingsrådet Andersson (c) 9:7, 25, 56, 89, 91, 93, 117, 134, 136, 139, 146, 151, 153, 154, 161, 163, 175, 177, 183, 194, 196, 208, 219, 255, 259, 261, 279, 282, 285, 288, 293
Landstingsrådet Nyman (kd) 9:26, 28, 30, 124, 126, 128, 130, 132, 141, 143, 147, 149, 156, 158, 184, 186, 188, 190, 192, 198, 200, 212, 214
Magnusson Thomas (v) 9:27, 48
Ros Inger (s) 9:29, 33, 58, 60, 62
Landstingsrådet Larsson (s) 9:31, 57, 107, 109, 111, 150, 152, 258, 286, 289, 302, 304, 308
Jörnehed Håkan (v) 9:32, 43, 45, 50, 82, 84, 86, 182, 185, 187, 231, 241, 251, 253
Anding Lena-Maj (mp) 9:35, 54, 138, 174, 176, 178, 216, 249
Sjölander Johan (s) 9:36, 39, 41, 118, 120, 122, 125, 127, 155, 157, 159, 170, 172, 221, 314
Gunnarsson Vivianne (mp) 9:37, 254, 256, 260, 270, 272, 276, 284, 292
Sundström Jan Olov (m) 9:38, 40, 42, 44, 46, 165, 167, 169, 171
Hortin Regiana (c) 9:47, 49
Lindquist Olov (fp) 9:59, 61, 63, 311, 318
Landstingsrådet Reinfeldt (m) 9:65, 67, 69, 83, 85, 87
Cebrian Juan Carlos (s) 9:76, 78, 80
Holmberg Staffan (s) 9:88, 90, 92
Roxby Cromvall Gunilla (v) 9:94, 96, 98, 115, 217
Grufman Carl (m) 9:95, 97, 99
Johansson Anders (s) 9:101, 103, 105, 207, 209
Landstingsrådet Wennerholm (m) 9:102, 104, 106, 232, 267
Ifvarsson Carl-Anders (fp) 9:119, 121, 123, 237, 239
Söderlund Kristina (s), 9:140, 142, 144
Skoglund Mats (v) 9:145, 148, 179, 290, 296
Åkesdotter Marie (mp) 9:180, 218, 220, 294, 298, 305, 307
Strömdahl Jan (v) 9:210, 257, 273
Launy Sverre (v), 9:211, 213, 215, 248
Engström Cecilia (mp) 9:223
Matthiesen Ann-Sofi (mp) 9:228, 317
Fare Stella (fp) 9:229, 234, 236
Landstingsrådet Lundquist (m) 9:247, 250
Landstingsrådet Dahlberg (s) 9:264, 266, 268, 281, 283
Ljungberg Schött Marie (m) 9:262, 297
Freimuth Mikael (m) 9:275, 278
Rudfeldt Mona (s) 9:287
Lindqvist Hans (c) 9:291
Gripenstam Tage (c) 9:315, 321